

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

Dispvtatio II. De præfinitionibus prædeterminatiuis ad materiale peccati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

longe Philosophorum parte merito recepiae, ut conteretur, de caularum divisione contra eius impugnatores pauculos monstrabamus. Minor autem est aperta, quia, cum praefinitio prædeterminationis, præsumtque ex ea concursus inditus voluntatis supernaturales, & ex meritis Christi sint, (vt aduersariis nunc in eorum principiis etiam esse permittimus) supernaturales, quæ habuiti supernaturali erat responsa eis sufficienter respondebit. Dices habuit supernaturali compleri potentiam, quæ abique illo incompleta est ad actum supernaturalem: supponique ita completam ad præfinitionem, seu decretae efficax concurrendi ad illam titulam causam primam, & uniuersalis Deum ipsum, qui eum titulo cum causis secundis omnibus tam naturalibus, quam supernaturalibus concurrere deberet, atque ut concursum præuiumque, sibique proprium decernat, & conferat complexas supponere.

3. Certe, si concursus hic Dei præiuus physice non esset, & per qualitatem, & promotionem physicam ex parte actus primi voluntatis ad actum supernaturalem elicendum, sed caula secunda operationem sollemmodo comitaretur, ut reliqui à Thomis, quos impugnamus, afferunt, teneret solutionem, & ad Dei decretae concurrendi, & concursum ipsum caulam cretam, seu voluntatem completam in genere causa secunde ad suos actus, quare, & cum habuit seu compunctionem supernaturali ad actum supernaturalem elicendum debere supponi, neque superflue satis offendere. Ait, cum præiuus illa, & creata physica qualitas, & promotione Dei ex parte actus primi ad actum supernaturalem secum voluntate reteat, nequeatque non illam in actu primo ad ordinem supernaturalem eleuare, atque complete potenter ad actum supernaturalem constitutere; de præiuo, ac præsuppositis illis habitibus superflue à Deo prouidebitur: qui fit, & eleuacionem, & complementum totum actuarium in actu primo, & genere creati agentis inexcusabili præfinitione sua extrinsecus (quod fatis esset) & præiuo physica promotione, & qualitate intrinsecæ imprindente force necessario præstandum, ut actus ille in sui effectu à Deo causa primi independens non sit, à quo in sui esse fieri, & conferuari è creatura prædicto essentiali, & titulo dependens esse debet. Nec satis est eam præfinitionem, & præiuum physicum concursum titulam causam primam, & uniuersalis à Deo haberi, atque apponi, eti enim eo titulo præfinitio à Deo habetur, atque apponitur concursus physicus præiuus ad actum supernaturalem, non tollit, quomodo effectum formalem quem sui reali formalis assistentia, seu inhaerente voluntati nostræ præstat eam feliciter eleuandi ad ordinem supernaturalem agentis, complendique in genere principij actui creati, subinde illius actuitatem ad supernaturales operationes, & actus præstet: cum, & compunctionem creatum, & supernaturale (ut nunc permittimus aduersariis) sui assistens præfinitio, sive inhaerens voluntati physicus concursus, & promotione præiuus sit. Quo solius titulus, sive habitus, sive compunctionem quodvis aliud, physica sui assistentia, vel inhaerente voluntate, & ad ordinem supernaturalem agentis eleuant, & eius actuitatem ad supernaturales operations, & actus ex parte actus primi comple-

præfiniri à Deo posse (ad nauicam) monstrauimus, satis prona sit de præfinitionibus prædeterminationis Dei ad materiale peccati nostri negativa decisio, quandoquidem materiale peccati creata, & libera operatio esse necessario debet, cuius virique libertati etiuncti præfinitiones (sicut & omnium viruetum cretarum actionum libertat) aduersantur. Quia tamen aliunde etiam bonitatem, iustitiam, & sanctitatem Dei præfinitiones, prædeterminationis ad materiale peccati nostri speciatim videtur repugnare: de eis fecundum secundam hanc valde ad rem Theologicam, fideique dogmatam, inconculca firmitate stabilienda, disputatio studiando merito fuit. Ne vero amphibilegiis, atque aequationibus locus inter disputandum superfit: disputacionis, & controuersie inter viramque scholam Thomisticam Iesuitorum nostrorum (quam vere Thomisticam censemus) & Thomisticam Recentiorum dominicanorum (qui vestitus, & ordinis iure gloriolum hoc ubi adrogant nonem) punctum, & scopus exponendus in primis est. Igitur in his virisque, quod præsens, schola circa villum conuenient

2. Primum, ut materiale peccati consilat opus esse præcepta, sive lege sive naturali, sive positiva actionem cretam prohibente, si commissionis peccatum si faturum, vel actionem præcipiente si faturum sit omisso, peccatum. Secundum item virique schola conuenient eiusmodi legis, vel prohibientis, vel præcipientis notiam, & adiutentiam actualem, formalem (vel interpretatiuam, ut vincibilem ignorantiam comprehendamus, quæ ad rem præfitem nihil differt) debere propterea naturæ in peccato hinc, & nunc supponi, ut hinc & nunc eius operatio, vel omisso contra legem aterrante materialis peccati sit, quod subinde incautius formale peccati sequatur. Ex ea quippe adiutentiam actualem, vel omisso, vel operatione malitiam alterutrum concipiatur moraliter, quare nequa abique ea actualem adiutentiam præiuia nullatenus contraheret.

3. Tertiò virique etiam scholæ conuenient. Ad omnem physicam actus, & operationes creatæ commissiæ peccaminosæ in præfatis circumstantiis legis, & actuæ adiutentie præhibitionis, tam Deum, quam creaturam hic etiam & nunc concurreat, & immediate quidem contra Durandum. Etiæ enim in recentiorum Dominicianorum sententia Dei præmio, & prædeterminatione à primis eorum exigitata pro naturæ priori creature operationem præcedat, eaque proinde prior sit, sub eaque ratione, quatenus actus, seu operatio à creatæ voluntate est, mediate solum à Dei physica promotione, ac physica qualitate voluntatem prædictinante proueniat; at ipsam illam immediate, quatenus creatus actus à Deo etiam caula prima est actum ipsum attingere, & in rebus apponere volunt, ne aperte durantizent, tametsi, & hoc non ita facile præcipi queat.

4. Denique conuenit virique scholæ quarto ex hoc præcise attinentia immediata actionis præiae à Deo nullam eius bonitatem, & sanctitatem indecerere adiutare Deo suboriri: neque riquam, quod peccatum nostrum formaliter, aut interpretari amerit, sive causa sit, inde illi obici posse: cuius rationem disputatio hac aperiatur in nostræ scholæ principiis, quæ prædicta haec tenus communia cum recentioribus hinc dominicanis Thomis sollemmodo admittunt, Deo donante dabitur. Illo ex eo etiam præcise, quod creatura immediate ad eiusmodi actum concurreat (nisi alia ex parte ipsius decurso disputacionis exponenda consideretur, ob quæ & ipsi actio imputatur ad culpam, vel que, & cauare proprie peccatum dicitur) nec velle, nec causare peccatum creatura dicere.

5. Tota ergo controuersie scholæ virisque, quod præfites attinet, materia, punctumque difficultatis, & disputacionis scopus in eo est, quod veteris aliquot Dominicani Recentiores, eorumque affectio adducta, nostræ scholæ Doctores cum Dominicani anti-

DISPUTATIO II.

De præfinitionibus prædeterminationis ad materiale peccati.

TAMEN effusa disputatione proxima, quæ nullam creata libera actionem independenter à creati arbitrio, & libertatis via antecedenter natura, & causalitate ab eiusmodi libertatis creatæ, & exercitio, salua, cum arbitrio creati, tum operationis eius libertate prædeterminationis

quis, & Primoribus etiam Recentioribus, alias creatarum actionum liberarum non prauarum prædeterminatus præfinitoribus, mordicus negant. Nempe circa physicam Dei præfinitionem prædeterminationem, & promotionem antecedentem natura ad prauam operationem ex parte creatæ voluntatis præstandam, independentem ab exercitio, & operatione, seu (quod idem est) determinatione libera ipsius, ut diximus, & ad quam in predictis circumstantiis ineuitabiliter malitia moralis subequitur, ratione cuius Deum mediare ad actus prauos, quatenus etiam à creatæ voluntate, & arbitrio prouenant, concurrere dicuntur: ea enim ratione, & actus, prout à nobis, & determinationis nostræ ad agendum adhuc, hic & nunc in hisque circumstantiis prauum, & prohibitorum, seu operatio praua, prout nobis qua, ut à nobis, totum materiale peccati ponitur, cui, & à nobis, & Deo, ineuitabilitate, formale, seu malitia peccati ancora cit à Deo tandem ponetur.

6. In hoc igitur postremo ita proposito, & explicatio disputationis præsentis rotus vertitur cardo nostris cum fere reliquis Theologis, ita Deum actiones nostras prauas prædeterminante negantibus, non de fato solum, sed etiam de possibili: quia ultra earum libertatis ad moralem malitiam essentialem requiriæ eiunio præfinitione euerionem, aliaque incommoda, Dei illi præfinitis voluntas, bonitatisque, quam maximam rectitudinis, & honestatis, patet ut iactum, quod est impossibile, afferentibus vero recentioribus Dominicanae pauculis cum aliis affectis, ut videbimus. Res autem haec, quia tanti in Theologia, siquidem à Theologorum præcipue S. Thom. veræque Thomistæ Schola autoritate. Secundò ab autoritate Scripturæ, & Partum, Tertiò à ratione. Quartò ab aduersoriorum inconsequentiis.

QVÆSTIO I.

Luceantne per Philosophos, & Theologos catholicos Scholasticos (principiis sanctum Thomam, eiusque veros discipulos) materialis peccati prædeterminationis præfinitiones.

Ngens hic citatorum pro affirmativa Doctorum non satis lectura, & contextu exploratorum accupimus, quorum mens, & sententia rigide explorata hic crit: cum, ut à plausu huius solui fuit libertari, & ingemutari refutamus: cum, ut nullo rei exame ptemissimo affirmantes paucos, ex hac tenuis non damatis, in plurimis disputationibus verbo, scriptoque ignoratissima fuisse codiculis, plerumque transcriptis, quam meditatis, sequuntur, videant tandem quantula se auctoritate in toto positos arbitrentur.

CERTAMEN I.

Viriusque sententiae explorati Doctores ad purum recensentur.

1. *Affirmacionis præfinitionum diuinarum omnem Acreata libertatis solum antecedentiam ad materiale peccati, sine ad actions prauas, quatenus à creatæ voluntate, cuique determinatione infuxu, consequie ex parte sua prouenient, docuerunt olim fa-*

*tales Ernici, contra quos Julius Sirenius totis libris de fato, ac reliqui Christiani Philosophi illuſtrissimi cursu disputationis memorandi. Item & prisci heretici Prædeltinacores, contra quos Augustinus sepe, & reliqui Ecclesiæ Pates suis locis referendi scripserunt. Ex nouioribus hereticis, sive proximi seculi Novatoribus Vviclefis, & qui de eius nomine, & facta infame apud catholicos Vviclefitarum cognomen traxerunt. Lutherani item omnes, & Caluinisti, qui eis Præfitoribus, Luther, & Caluino harelum à Vviclefis posita, oua excludentes præfinitiones ad actions nostras prauas, seu (quod idem est) materiale peccati expresse docuerunt. Nimirum Zwinglius Theodorus Beza, Melancton, Buzerus, Tuilius, & cius farina reliqui inferiori memorandi: ex eis autem subtilior, longeque ingeniosus Calvinius conclusionis huius, toties fuit horrorem diffimulare tandem non potuit lib. 3. Institut. cap. 24. in hac de cimmodo suo decreto, & præfinitione scribens. *Horribile fateor: sed necessario deuorandum.* Et quis autem sanæ mentis (nendum litteraturæ mediocris Calvinius gulam tot immanibus hereticis deuoratis dilatarat, acutum hominem (seu potius Cerberum tritacem) stichionis in mortem errorum ferro deglutiendo, bibendisque quaf aquam iniquitatibus spississimis affuetum, ad trahicendam non hærentem solum, sed & horrentem videat, & tamen à catholicarum delicatoribus gulæ facile deglutiendam, corumque stomachis abique naufa recipiendam (etsi nunquam concordam) non miretur: maxime ab eis qui, quod præfinitionem earum conclusiones, sibi cum Calvino conueniente ingenuæ fatentur (vix ex Iohanne à S. Thom. prætulimus d.). etsi non, quod inde à Calvino, & suis admissis consequentias.*

2. Sed inimico adeo frequenti videndi vsu ipso miscerunt oculis monstra: atque iis, que non semel audiimus, vel assuefuit aures, vel mens potius ipsa obcallescit, ut præfinitiones hæc ad materiale peccati doctionibus, quibusque Dominicanis (etiam alias creatarum actionum liberarum præfinitoribus) execrables, ipsiusque hereticis horridas intrepide ab aliis catholicis viris asseri, & scripis suis legamus, & ex ipsis in disputationibus publicis sustineti, ac sine adstantium stomacho apud scholas catholicas videamus audi. Eas igitur materialis peccati præfinitiones diuinæ in terminis docuit Trigonus in I. p. summæ Bonaventuræ q. 18. art. 4. dub. 3. ad 2. & 3. Bannez generale suum principium de diuinis creatarum contingentium operationum præfinitionibus 1. part. quæst. 14. art. 13. dub. vlt. 5. *Hæderus*, & §. *Ad hoc responderetur. & quæst. 19. art. 2.* subinicit. 3. & art. 10. dub. 1. circa quintum argumentum ad omnem omnino creatarum operationem (nulla excludit) quatenus bona entitatis est, conclusionem suam extensam, & intellectam voluit: cum tam in entitatis bonis materiale peccati, sive operationem nostram, prout nostram contineri non ignorauerit: immo vero, ut eam sub Dei præfinitione comprehenderet, bonitatis actionum nostrarum entitatis à morali distinctione appoluit. Sed clarius tamen q. 23. art. 3. dub. 2. post 2. concl. §. *Ex hac doctrina durissimum, suis etiam, ad materiale peccati Præfinitoribus effatum hoc afferunt: Deus est volens & efficiens odi Dei, & §. Secundus sensu ex eadem doctrina docet voluntatem nunquam esse indifferentem, ut scipsum determinet ad prauam etiam operationem, sed à Deo ad illam determinari. Idem tunc ex infinito est Cabrera 3. p. q. 18. art. 4. ad 2. §. 12. ann. 530. Nauarrete part. 1. tom. 1. controver. 2. 5. concl. 6. & 7. controver. 26. concl. 2. & 3. Aluarez d. 2. 4. de auxil. concl. 2. collata cum disputationis progressu, maxime n. 22. & 23. & cum disput. 11. Le defense auxilii art. 18. concl. 3. & ad 12. argumentum. Iohann. à S. Thom. I. p. tom. 2. dist. 5. art. 6. n. 65. & hi quidem certo pro affirmante hac sententia steterunt. Ex alias vero nostrarum operationum præfinitoribus plures, numinis reverentia, quam Philosophica consequentias attinentes materialis peccati præfinitiones diuinæ stomachati, contra suos expresse sunt, ut inferiori videbimus: vel ob fratrem incitatoris sui ordinis Doctores charitatem, & obseruantiam ad has speciatim præfinitiones materialis peccati disputationes*

Aaaa 3. tio

TEGA
part
VIA

562 Controu. III. de Decreto, &c.

tionem extendere noluerunt: ne vel Dei bonitati iniurij essent, vel præfatis odiosi.

3 Quoniam vero explorati affirmantis suæ sententia Doctores septenario numero contentos viderunt; (per exiguo, scilicet, ut cum frequentissima negantum Doctorum acie manus, nisi desperato confererent) alii ex male lectorum libris scriptorum lectionis hinc inde militibus copias augere suas conati aduerterij sunt. Ex antiquis Scholasticis pro se referunt Scotum, Capreolum, Altdorensium, Durandum, atque ex proximo seculo Caetarium, Canum, Driedonem, qua vero fide facile videat, quicquid questionem 5. & 6. disputationis prime legat. Ibi enim hos omnes actionum nostrorum liberarum viviensem auctorantes, & impugnantes videbit: peccati vero materialie, vt diximus necessario, & essentia libera nostra actio est. Citatur etiam pro eadem sententia Bartholomaeus Medina 1.2.9.79. art. 2. dub. 1. concil. 4. paulo ante argumentorum solutionem, dicens Deum velle, & cauare peccatum, & ea quidem citatione admittunt, non aliter cauari à Deo peccatum posse, ne eius materiae peccati præfinitione, vt contra eos virgibus, cum id ipsum eis cauare merito non est, prefigere. Et quid minus propriæ illum, malecum locutum fuisse certum omnino est. Verum ideo adest incaute et loquutus, vt Deum, & velle ex parte etiam sua concurrere, concursumque exhibere ad actiones nostras prauas ostendat; minus tamen attendens, quid ulterius denominations illæ volendi, cauandi illas proprietatis sermonis addant. Ceterum voluntatem illam diuinam concurrendi ad ipsas efficaces antecedenter ad liberum in eis edendis libertatis creatæ vlam subinde illarum præfinitione esse, Deinde concursum premotum, feræ prædeterminationem creatæ ad ipsas voluntatis nusquam ibi, aut alibi Medina afferuit. Sed autem opus omnino erat, vt pro aduerfariorum affirmativa sententia bona fide citaretur; siquidem in eo stat ipsorum sententia. Quare, & si lapsus in modo loquendu Medina deprehendatur, nusquam tamen in horum doctrina deprehenditur. Citatur etiam ex eodem tomo ad q. 19. art. 2. vbi pro ea sententia nil habet, vt legenti confabat. Sed quia eo Authorum acutio numerum solum aduersari quærent, quem nobis opponant, meliori fide eis Patronorum, & si non fidei sati bona, numerum dabisum.

4 Etenim præter fatales Ethnicos prædestinatores, & Nouatores memoratos n.1. pro nostrorum prauarum actionum, sive materialis peccati præfinitionibus diuinis numerandi etiam sunt Simon Magus apud Clementem, Romanum 111. Recognitionum pag 5. sic & S. Petrum, cum quo disputabat aflat. *Si, quod Deus vult esse, est.* *Et quod vult non esse, non est: si vult mala non fieri, non erunt.* Quare solum erunt si ea fieri à nobis velit. Theodorus Mopsuestensis inter errores alios relat. 11. synodo Constantiopol. generali. collat. 4. post med. docebat. *Deus vult esse, docebat, fecit.* *Et concessisse: ut homo peccaret ob vilitatem eius ex peccato capiendum.* Quibus Deum, eiusque voluntate materialis peccati authorem, cauamque esse profectus est, & si ad peccati formale, seu malitiam, ex poenitentia, & humilitatis peccatoris vilitas captari potest amandam videatur extender. Verum, cum malum, vt malum, sive malitiam, qua talen nemo vnuquam hominum exprefit, & formaliter amari posse fenerit, fintire poterit. Neque ita peccatum suum ament, illi ipsi, qui peccant, de interpretatione solum Dei voluntate, que in amore materialis, peccati est, id Mopsuestensis centuri, & docuit. His etiam accessere Cerdonistæ apud Tertullian. de præscriptionib. Marcionistæ apud Irenæ. 1. aduersus heres, cap. 19. Necnon Florinus, qui (tefla Irenæ etiam apud eulæb. Cæsarens. 5. histor. 5. 10.) ob inde peccati cauacionem in Deum exprefse referebat, eum imitari proximo facculo, non certa fide referuntur Cappini, & Quintus Sutores Flandriæ, & libertinorum Magistri, quos Caluinianum etiam confutavit in stru. contra Libertinos, & epist. ad Rothomagenenses contra Franciscanum quendam eius erroris sectariorum: quasi ipse ex Dei voluntate, & præfinitione materialis peccati, quam docebat (vt vidimus num. 1.) eius cauacionem in Deum non cogere refudere, mala tamen fides eos pro voluntate Dei formaliter erga malitiam, peccati, imo ne erga materiale peccati proprie tale, vel inde constat, quod er-

rore opposito nullum esse posse peccatum actionemne malam affiebant: vim tandem adeo fiant, qui nihil malum facere potest, tefte Bellarmine infra citando in S. Florinum, & cap. 2. § 2. Scholastici Magistri tententrum coevi: ab ipso que relati in 1. d. 49. § 1. *deque, affiebant Deum, & si mala culpa non velit, effe tamen, fierique à nobis efficaciter, & determinate velle, que ipsifissima est Dominicanorum Recentionum sententia.* Circa denique ab aliquibus pro ea sententia Manichæi possent apud S. Leon. Pap. epist. 93. ad Turib. Albigenses apud Antonin. in summ. Theolog. p. 4. tit. 1. c. 7. § 5. qui omnis Deum peccati cauam dicebant. Sed certe de vero, boneque Deo nostro id nullatenus affiebant; sed deo, quem erronee fingebant Deo malo, malorumque omnium principio primo, & causa, sive eacodamone (vt vollebam Manichæi) fuius alio: quin in Deum bonum tantum probis & blauphemia concire, peruersi etiam, ac perditissimi homines audenter que omnia, & plura eruditæ recitat. Eminentiss. noster Bellarmine lib. 2. de amiss. grat. cap. 1. & 2. vbi præter Nouatores & eorum loca citata refutat Caluinum lib. 1. institut. c. 17. §. 1. c. 18. §. 1. & 2. c. 4. §. 1. & c. 3. lib. 3. c. 24. §. 4. 7. 8. & 9. lib. 1. de aeterna Dei prædest. editione generelli an. 1570. pag. 56. 906. 944. 946. & in stru. contra libertinos. c. 14. quorum plerique locis Catholicanam solutionem de solo Deo erga praua nostra opera permisso absque posita eis voluntate, vt friolam, & scriptura aduerfer, nile Zwinglius ferm. de prouid. ad Philippum Cartorum princip. an. 1530. cap. 5. & 6. Beza respons. ad Schol. Calvillion. de aeterna Dei prædest. refutat. calumn. 1. & infra aphorismis pluribus Caluinianam suam sectam hoc in re fundans, & ab aphorismo 17. ad 22. & 23. præterit explicans tametsi (vt errantibus accidit) clarius errorum contradictiones maiori explicatione innotescant.

5 Pro negante vero nostra, & reliquo Theologorum, vt statim videbimus, sententia stetere quicquid ex Philolophis Primores Plato dialog. 2. de republi. sub finem: *Neque Deus (quandoquidem bonus est) omnium causa est: sed paucorum quidem hominum causa; multorum vero non causa.* Multo enim pauciora nobis bona sunt, quam mala, & bonorum quidem nulla alia causa facienda est; verum malorum, alias quidem causas querere oportet, & non Deum. *Nimirum maleficios, & homines & damones, nostræque voluntates, & prauas actiones, & seu materialis peccati, cuius formaliter & expressa voluntate implicite solum, & interpretatio militiam, & seu formale peccati volumus, nec aliud quam actionem prauam ob delectationem, aut commoda ex illa capienda nobis, vel homines perdit, vel damos suadent, & interpretatio militiam, & formale peccati volumus, & admittamus; quam formaliter, & expedita velle sua de re nobis neutiquam possent: immo militiam, vt poenæ, que prauam actionem, & peccatum supponit, Deum cauam non esse imbi docet, ceterum ius, qui pœna opus habent instigat, cum autem subi pœnare debet vilitatem à Deo percipere. Multo ergo in eis sententia minus actionem prauam, que militiam non supponit solum, sed ponit, atque inequitabiliter alienus cuius causa proinde nemo alter esse potest, quam actionem prauam, sive peccati materialis fusione, infinge nobis nullatenus bona esse potest, sicuti poena esse potest, infra. [Malorum cauam est Deum posse, cum libens sit refellendum est omnino: nec permitendum hoc quenquam dicere in sua ciuitate, si bonis instrui legibus ciuitas debet. Nec insuper quenquam audire, sive iurare, ille junior, sive carminibus hæc inerant, sive iuratione narrarentur: tanquam, que neque dicto fandis sunt, neque alii vtilia, neque inter se confonantur. & sive dialogi mendacij (quod licet quandoquidem nobis patet) adhuc per somnum, & inculpabilis, Deum cauam negat his verbis. *Est Deus simplex, & verus, & in opere, & in sermone: & neque ipse transmutatur, neque alios decipit: neque per specia, neque per fumum, neque per signorum pompas, neque re vera, neque per somnum.*] Ac de opposito Poënas capiuntur. Quoniam non solum in inculpabilem errorum, sed in*

prauam actionem, cui malitia annexa inseparabiliter est inducōrem à nobis irrefutabiliter, & prædeterminatores facientes Deum stomacho exiceret? Et dialogo 10, celebre illud axioma, laudatissimum à Nemeio lib. de nat. homin. & animæ facultat. cap. 38. sub init. Justin. M. apol. 2. pro Christian. dicente è libris Mosis fuisse mutuum. Nempe culpa eius est, qui legit: *Deus extra culpm est.* Extollit: *At si Deus prædeterminaret ad matræ peccati nulla esset nostri, cum eius, tum malitia illius inenarrabiliter annexæ electio; sed tota electio esset.* Den secundo culpæ nomine actiones solum prauas, Plato intelligit, seu materiale, non formale peccati, seu malitiam: constat enim ex contextu de actionibus in quibus humana vita transfigitur ipsius loqui, exemplaque quæ subdit in eis, quibus brutis affirmamur, odioque & tyrannide aquarum caustatione, & voluntate Deum excaut, quia ea à nobis agi non faciat, nec velit; et si illa nobiscum concurrat: quia, quatenus ex le est, & fieri potius nolit, videatur contextus priorum etiam locorum, quo ea usq[ue] fatis præcluditur.

6 Cononat (præterquam supra datis locis) Aristot. vñb[is] in hanc materiam incidit lib. 3. Ethicor. cap. 5, id est prauos nostra omnino potestatis esse ait; nec in principia alia, quo nostra potestatis non sunt, esse reducta. [Quod si h[ic] inquit, vera videntur, neque in alia principia nulla nostra actus, quam in ea, quæ sunt in nobis, reducere possumus: quorum principia sunt in nobis, ea quoque in nobis sunt sita:] Quare, cum in nobis, nostrave potestate præfinitio prauam actionem non sit, sed in Dei potestate, & arbitrio solum, illa quidem nec nostra potestatis erunt, neque in nos reduciles, nostraque principia, sed solum potestatis, & arbitrio erunt diuini, atque in liberum, ipsi solum, præfinitionis sue principium: atque in Deum subiende solum reducibles, ipsique imputabiles. Addit conseq[ue]nter ea tantum ratione actiones prauas, ignorantiam, vel ebrietatem fecutas, ad culpam nobis imputabiles esse, iusque à potestatis puniri, quatenus ignoramus, & ebrietatem (quæ illarum principia sunt) vitare in nobis nostraque potestatis sunt: ut ait longe à capit[is] initio, & inferius. Cuius textum illuftri hoc commentario elucidat ibi S. Thom. lec. 1. [Quod si confidiam, & electio, & voluntas, quæ sunt in nostra potestate, videntur principia operationum nostrarum, & non possumus reducere operationes nostras in alia principia, nisi in ea, quæ sunt in potestate nostra consilium, & electionem, conseq[ue]nter est, quod operationes nostrae bona, vel male sunt in potestate nostra, quia illa, quorum principia sunt in potestate nostra, & ipsa sunt in potestate nostra:] Denique 1. magnor. moral. cap. 9, sub finem contra Socratem statut[us] esse in nobis prauos, vel improbos esse. Et inferius. [In nostro arbitrio esse bona, malaque facere:] quæ repetit cap. 12. & addit. [Actionis, tam bona, quam male, principium est propositum, & voluntas, & quidquid ad rationem tendit.] Denique tyrrus cognomento apud vetustissimos Philosophos Maximus serm. 25, qui de malis, sive peccati, causâ, et i[us]cripti: eius nomen est improbus: causam, ab eligenti arbitrio nascitur; Deo semper extra omnem causam constituto.] Hæc sane loca de actionibus ipsi prauis aperta sunt, quæ non peccati formale, sed materiale directe important, & si annexum sibi inutiliter formale peccati, sive malitiam moralem concernant: non aliter nostra potestatis, nisi ratione materiali peccati, sive actionis praua apponendu[m] pro libito nostro, vel non apponenda subiectam, nec aliter ab illa apponibilem; quare, cuius potestatis est actionem prauam apponere, vel non apponere, cvidem omnino realis formalis potestatis est malitiam apponere. Cum autem in adulatoriorum sententia solius potestatis diuina sit prædeterminatio prauas actiones, etiam prout à nobis, præfinire: arque in nobis eas sic præfinitas apponere, vel fecus, minime sit: non in nobis, sed in Deo & eorum, & militiæ principium & causa contra Primores police Philosophos est, vt de se pater, & apertius adhuc ratione agentes v[er]ita[m]a monstrabimus.

7 Et Theologis, qui negantur nostra sententia suffragantur, cum quæst. 5. & 6. & quæst. 7. in approbatione communis, cum Philosophis, tum Theologis cunctis

definitionis liberi agentis, & causa disput. 1. multo trecentis plures numeraverimus, qui omnium liberarum creaturarum (etiam honestarum, quæ tamen in Deum principalem causam, & Authorem Catholice, & honestissime refundantur) vñuerim, ac non sine censuris quodque in aduersam affirmatiuam abiciunt, præfinitiones prauarum actionum, sive materiali peccati prædeterminatiuas eodem, titulo solo libertatis carum necessariæ, ut in peccata confientur, reiectæ exploratum à Deo est, ut eorum hic repetitio, & suppeditatio superfluat. Maxime cum decentia voluntatis, bonitatisque Dei (in quem, ut causam refundenda peccata nostra forent si ab ipso materiale peccati præfiniretur) titulus ad eas speciatim abhorrendas adit[us] vñterior, neque laxior, solum ergo referendi hic sunt, qui tanta in Deum irreuerentis speciali horrore ad materiale peccati præfinitiones prædeterminatiuas videntur execrati. Et in primis Magister supra aduersam relatos Theologos eam reiectat. I. Em. Gregorius de Arripino, vetus Scholarum delicium, in 1. d. 34. q. 1. art. 3. affirmatiuam præfinitionum ad materiale peccati sententiam *fallaciam, & blasphemam esse* dixit. Putatus supra *improbabilem*. Lorca etiam supra *Santo Thomam aduersam*. Mendoza Augustinian. q. 7. quodlibetica Scholastica, *impia, & falsa*. Quibus & similibus aliorum de ea opinione indicis subiiciendis pro rei gravitate intimanda transcribendis abstinentum non fuit; Et si illi subiscribendi animus nobis in præfinitionarum non sit. Accedunt ex Dominicano Mag. Ioann. Vincens supra recitatus apud Ledelmann de auxil. art. 18. §. *In hac difficultate, vbi negatiuam sententiam Tridentini definitionibus censet conuincit ab eaque sola Ecclesiæ autoritate dimouere posse profite ur.* Albela 1. p. q. 19 art. 8. ad 59. f. c. 1. n. 1. Tacitus & f. c. 2. n. 13. §. *Dico tertio, exp. Iff* se negatiuam nostram esse *expressam D. Thom. & discipulorum eius.* Ex quo verba etiam mutuatus Nazarius fuit 1. p. q. 22. art. 4. concl. 5. §. *An autem illus tristissimus Arauxo celebris iam olim apud Dominicanos Pumaris Professor Salmantinus, & Magister affirmatiuam parum probabilem, nec dignam que Augustini putetur esse* dixit 1. 2. tom. 2. q. 11. dub. 6.

8 Et hi quidem (si Nazarium excipias) actionum creaturarum contingentiæ prædeterminatiuas, physice solum præfinitiones vñuerim abiciunt, ut vidimus d. 1. q. 5. & 6. Ex eis vero ipsis, qui eas ad reliquias admittunt, ad actiones tamen prauas non magis, & quo animo præfinitiones ita prædeterminatiuas ferunt. Zumel. 1. 2. q. 79. art. 2. d. 3. & 1. p. editione 2. appendice ad quæst. 22. art. 4. conclus. 5. relatus ab Albela vbi proxime, hæc de affirmatiuam scribit: *Neque esse veram, nec falso doctrina congruam, eamque ex exco os semper fuisse Augustinum, Damascenum, Fulgentium, & Santi Thom.* Et paucis intercalatis adnecit. *Nulle Hæreticorum, qui h[ic] sententia fuit, dixit Deum concurrere (prædeterminatiuæ præfiniendo) ad formale peccati, sed solum ad materialia; & nihilominus damnantur a Consilio: nempe Tridentino.* Et tom. 1. opiculor. sive disputationum variarum, d. 6. f. c. 6. affirmantem eandem sententiam *suppeditam in fide, ne dicat erroneam, vocat.* Fuit autem hic, qui sacrarum infilarum amore, dum sibi ordinis generali effet, fratres suos negatiuam præfinitionum prædeterminatiuas ad materiale peccati prædeterminatiuas egit illustrissimus Mag. Machin. tom. 1. in 1. p. q. 22 art. 4. d. 40. f. c. 5. conclus. 2. Ex eodem Mercenariorum ordine, eodemque infilarum amore Dominicanis actionum aliarum præfinitionibus contentiens. Mag. Dominicanus Verdu, ex primis præfinitionum, & prædeterminatiuam sicut, quoad reliqua, scrip[er]oribus celebratissima, à nostris etiam Relect. contra Scientiam medium affirmatiuam sententiam præfinitionum eam ad materiale peccati, *impia centet, & blasphemam, & sane Patribus nostris Romanorum disputationum initio scrip[er]o publico societatis nomine à nobis recitato d. 1. q. 8. certam. 2. obicitibus Dominicanos aduersos* è suis principiis cogi ad præfinitiones prædeterminatiuas materialis

TEGA
part
VIA

terialis peccati, sive prauarum, prout à nobis sunt, actionum, vel ad eas, quoad actiones reliquas nostras deferendas, rescripto etiam publico, siveque ordinis nomine cuius apud nos Romæ authenticum exemplar adseratur. Dominicani Patres responderunt n.26. [Ad bonum præhonet Deus efficaci motione caufam alienam liberam, sed non ad malum: quia Deus non est prima causa mali. Hac doctrina est Sancti Thomæ 1.2. q.112. art.3. ad 2.] Eapropter recitatis num. prox. Albelda, ex principiis Romæ tunc pro suo ordine Dominicano disputationibus, præfinitiones prædeterminatio[n]es ad materiale peccati exp[re]s S. Thomæ aduersas aiebat. Et Le[on]dina ipse de auxil. art. 18. pag. 228. 253. 290. 395. exp[re]s sive affirmatiu[m] hab[er]e in re tentiis sapientissimis S. Thomæ discipulis nec veram, nec falso doctrinæ conguam videri; sibique in hoc de S. Thom. discipulis iudicio concordat pag. 415.

CERTAMEN II.

Ex Discipulis Sancti Thomæ, præferrim pro affirmativa citatis, negativa nostra genuina Sancti Thoma sententia esse conuincitur.

I Hæc veritatis amatoribus satis essent, vt saltem discipulos Sancti Thomæ, etiam Dominicanos, præfinitiones ad materiale peccati prædeterminatio[n]es auferatos suffis cum recitatis Primoribus suis disputationum cum nostris tempore, & occasione id expressæ afferentibus ingenue facerentur. Sed quoniam aduersarij non satis fidarim allegationum ex discipulis Sancti Thomæ multitudine, & earum examinius radio rem hanc pluribus dubiam saltem remanere volunt, & sperant: fastidiosum examinis huius laborem volumus nos pro omnibus sufficere: vt exi[gu]o quique labore earum citationem vacuitatem comprehendat: atque aduersarios eo etiam discipulorum S. Thomæ patrocinio defitutis, nudosque adoriantur, in primis Aegydius Romanus, Augustinianus Angelici Doctoris auritus, & oculatus discipulus, atque aduersus doctrinæ eius corruptores vindicem acerimus in 2. d. 25. quæst. 1. art. 3. dub. 2. litterali via secundam aiebat (vt retulimus d. quæst. 6.) voluntatem se posse determinare ad sequendam, vel non sequendam, sed fugientiam fornicationem prohibitam. Quibus voluntatis à se, ac non ab alio præuentam, & præoccupatam irrefutabiliter determinant ad actionem illam & similes prauas fatetur. Repe[dit] art. 6. dub. 1. litterali, & d. 37. art. 1. ait: [Modum culpabilis voluntatis esse applicationem à se ipso ad actum, quo & se, & illum applicat ad obiectum prohibitum; qui modus culpabilis in Deum, vt caufam refundi nequit, qui ita circa actiones prauas agentia libera adiungit, vt ea voluntate propria agere finat, neque adiungit ad eiustmodi operationes neque agat.] S. Antonin. 1. p. summa Theolog. tit. 4. cap. 4. §. 2. sub init. actus voluntatis creatae omnes ad Deo esse statuit, & statim addit. [Neque tamen inde sequitur, quod cum homo vult malum, Deus mouet ad illud malum: quia ipse est moris, & viuens obiectum voluntatis; quoniam secundum S. Thom. 1.2. quæst. 9. art. 6. Deus mouet voluntatem hominis sicut viuens motor ad viuens obiectum, quod est bonum: & sine hac viuens motor homo non potest aliquid velle; sed homo per rationem determinat se ad volendum hoc, vel illud, quod est vere bonum, vel apparet bonum.] Non igitur ad Deo, vel alio quopiam, sed à se prorsus ipso ad volitionem parentis boni, seu reuera mali, quae peccati materiale est homo determinatur, seu præuenitur ex sententia S. Antonini, Theophylax Raynerius vetus etiam Dominicanus Doctor in sua Pantheologia verbo peccatum, cap. 3. post med. [Natura est causa periculi, & submersio[n]is nauis per suam absentiam; sed Deus, quantum in

fe, est, nulli est absens: sed peccator absens est à Deo. Et ideo peccator est causa sui peccati, & non Deus.] Præsente igitur Deo, cuique voluntate necessaria concendi ex parte sua, vt actus prohibitus sit, peccator voluntate sua fe à Deo, cuique voluntate tuxa Raynerum absens, & absceditum tam[en] à præfinito Dei voluntate actionis illius prævæ actione ipsa abcedere non posse, sed potius Deo, eu[er]que voluntati accederet. Capitu[m] item fine, & c. 6. ac 7. nec vnde nobis prævæ agendi necessitatem adesse docet, quo, & neccesitatem præfinitione nobis necessaria inducendam, ac subinde præfinitionem ipsam excludit. Toto etiam c. 49. eidem præfinitione adseratur maxime circa med. vbi scribitur. [Huius, quod est libere agere, vel non agere, libere attendere, vel non attendere, vti regula, vel non vt, non oportet aliam caufam querere: quia ad hoc sufficit ipsa libertas voluntatis, per quam potest agere, & non agere, vti regula & non vt.] Subiuncto exemplo de duobus æque, & vocatis, & tematis, quorum alter, altero succumbente, vincit, ex Augustini doctrina 12. de ciuitate, c. 6. concludit. Quæ igitur est causa? Non est, nisi, quia placet. Placit autem non est alia ratio querenda. Sicut in bonis, cum peruenient est ad voluntatem Dei, nulla est ratio: ita in malis cum peruenient est ad voluntarem perueritabilem sibi derelictam, nulla est alia ratio querenda, nisi quia vult, vel placet.] Hoc igitur primum malum principium, & ratio ultime querenda actionis prævæ non est, si Dei ad illam prædeterminata præfinitio antecederet. Repe[dit] eodem exemplo, & doctrina Augustini verbo liberatio à peccato, c. 22. Plura ex ipso dedimus, s. 6. & speciales ad rem hanc faciunt que habet verbo peccatum, c. 5. post med. verbo liberum arbitrium, c. 24. verbo Reprobatio, c. 5. sub init.

2 Citarum pro affirmativa etiam Capreolus, cui & discipulo suo Deza nil iniuris, vt fatus eorum testimonii dati s. 6. & pro communis definitione causa libet, q. 7. constat. Ad præfens vero Capreolus in 2. d. 1. q. vñ. art. 3. circa med. ad 12. distinguit cum Gregorio Arminio, duplum modum concursus diuinum cum voluntate creatura. Alterum communem causis omnibus creatis. Alterum faciendo, vt voluntas concurrat, & concutet mouendo illam, ita vt in eius voluntate relinquat sequi motionem. Et responder: [Ad productionem actus mali folum primum modo concurrit Deus: quia non facit voluntatem agere actum malum, sicut facit eam agere actum bonum; quibus postremis verbis nulquam Capreolus (sicut nec Raynerus similibus) præmotionem physicam, seu præfinitionem Dei ad actus bonos (quam la[re]pius vter reperiit, vt vidimus q. 6. & 7. & hic explicatio specialis modi quo voluntates Dei mouet relinquendo postatem sequendi, vel secus eius motionem intentionalem, nempe bene suadat gratias, quia nos prævenit, vocat, atque ad honestos actus inducit: quare & horum nobis Author, & principalis causa est.) Et hanc etiam, ne dum præfinitionem prædeterminatam physicam ad actum præsumet, neque negat, sed ea ipsa ex quibus Capreolum aduersari citant, loca expandamus. Et primo hac ex ipso recitat in 2. d. 37. art. 3. ac 2. [Quantum ad omne postum, quod est in actu voluntatis, actio voluntatis creata est posterioris actionis Dei in producendo, quodlibet tali quia nulla creatura agit, nisi mota à Deo.] Subiunct. Motio Dei non determinat voluntatem creatam ad aliquid, quod sit secundum se malum, sed ad illud quod est secundum se bonum ex natura sua, licet sit malum quod est deformitatem, quam habet relatum ad caufam secundam.] Si ergo Dei motio, & anterior, priore voluntatis nostra motione, & ad totum auctum, & quidquid in eo d[icitur] præter deformitatem, seu formale peccati & malitiam determinans est: quid aliud est præfinitio prædeterminata, seu prædeterminatio physica voluntatis creata à Deo ad materiale peccati? Virgo, quia secundum argumentum, cui responderit sic habet. [Præius Deus determinat se ad agendum, & voluntas nostra sequitur determinationem eius.] Quod de concursu simultaneo ad totum actum verificari nequit, quare solus de præfinitio, & præfinitione, cuius determinationem, & prædeterminationem voluntas sequatur, intelligit. Addit[um] negatur alia consequentia ibi facta: scilicet voluntas non agit à se, sed ab alio habet: quod sit causa mali: Et per consequentiam non peccat, & ratio est, quia voluntas creata, nō ideo peccat, quia

quia illum actum agit; sed quia taliter agit. Primum habet à Deo; non autem secundum. Rursum ad 2. principale hac Gregorij solutioni recitata: Dico Deum agi determinationem voluntatis crevis. Quoniam ideo Deus agit illum actum, quia cum voluntas agit; & non ideo: quia Deus agit illum, voluntas agit illum. Et ideo magis propriè dicitur Deus coagit voluntati in causatio ratione actum, quam voluntas dicitur coagere Deo. Quibus Capreolus. Apparet mihi, quod alteri propter melius dicit, quod quantum ad omne possumus, quod est in actu voluntatis crevis est posterior actione. Dat: ut primo loco dixerat, ac fine articuli 5. Ad sextum dicit Gregorius: contra hunc aut: Deum velle solum datum esse ab homine quantum ad omne, quod est bonum in actu.

3. Ruiz de Montoya d. 39. de voluntat. sect. 3. num. 15. Reipondet Capreolum solum docere Deum, ut ab homine sic actus prauus, quatenus tendit in bonum in communis. Sed exp̄s̄ loquitur Capreolus de omni potiuſa tendenti in actu prauo inclīus, quia est ad tale etiam bonum apparet. Verum Capreolus mens de prioritate naturae, & causitatis diuīne motionis ad nostram in actu prauum, solumne libicum nostrum actuū minime est. Siquidem id exp̄s̄ negat ioco recitato ex d. 28. & ea ipsa d. 37. art. 3. ex quo nobis opponitur, ait Dei motionem non determinare voluntatem crevam ad aliquid de se malum, Et ad 1. aliorum his Gregorij verbis respondet. Si Deus non agit: ut a rediutorationem faciendo bonum, qui posse malum actum facere, cum eum ad illum faciendum non cogat, vel inducere: sic neque agit contra rectam rationem non subtrahendo illud. Sine quo bono non posse facere actuū malum: neque tamen excitando, vel faciendo, ut homo faciat talum actum. Illud autem, sine quo posse homo malum actuū facere est coifficiencia Dei. Non ergo præmotio, & præpoteratio, physicave prædeterminatione: maximè cum adhuc inductionem nostri in illum in Deo naturali determinationem ab illo, admittat. Id quod insignis etiam Thomista, cuiusque discipulus Deza eadem d. 37. art. 2. docet sic argumentum 2. propoñens. Si Deus coagit actu voluntatis: aut hoc est, quia sequitur determinationem voluntatis in illo acta, quod voluntas prius natura determinat ē ad actuū illum, & ex hoc Deus coagit voluntati determinatione, aut ē contra, prius Deus determinat ē ad agendum & voluntas nostra sequitur voluntatem eius. J. Responder vero art. 4. Ad secundum principale dicitur: quod Deus coagit voluntari primo modo divisionis. J. Et d. 28. q. vñ. art. 4. ad 12. ex dictis ē se art. 2. & d. 34. quæst. 2. art. 3. notab. 4. circa med. ac ipsa voluntas secundum ē considerata illius defectus ē causa, cum ut domina sit actus, ac per hoc ad virtutib[us] libera. Vnde ipsa se ipsam determinante potest, & h[ab]et, vel illi, id est bono, vel malo, adhucere, & regulam attendere, vel non attendere. J. Cum igitur recte & Capreolus, & Deza, quatenus ad Dei concordum, & cooperationem cum creatā voluntate ad actuū eius, & speciatim prauos, illam, nec prauum physicē, nec prædeterminatione eius ad ipsos motionem, sed conitancem, imo, ratione aliqua, nostra cooperatione, & determinatione afferant posse: obiectis locis de prioritate naturae diuīne operationis, & concursus ad actus prauos minime illi loqui manifestum est. Loquuntur ergo de prioritate dignitatis, & maioriū vniuersitatis, quam diuīnitas & motione, seu determinatione ad Deo voluntariis nostris inditā: & congenita ad bonum in communis, ad quod determinata quodā speciem voluntatis nostra natura, arque à Deo conditae sunt: & ex qua bona in particulari, sive vera, sive solum apparetia sequi suis actibus p[ro]p[ri]e sua libertate possunt: quod si apparet bonum, & prohibitum ē sua determinatione, & sequitur, iam illud salter, & deformitas ad eam, quam à Deo est, canme à Deo indui Capreolus sequitur. Quocirca, & si Deum velle, ut quidquid possumus in actu prauo est, homines faciunt, afferat loco rectato, de actu, non secundum determinationem ab eis, ut illi intelligi potest, in quo est talitas virtutis, & &

Christiph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

moralis deformitas; sed solum secundum physicum influxus ea determinatione voluntatis creatæ minime attenta, & volta: quia cœlusa ipsa voluntatis libera conditione, ut facere posset, quia veller, physicum eius influxum voluit: ceterum, si illum ex voluntatis in his circumstantiis determinatione fieri veller, ad idque illum prædeterminaret: plane illud salter, & deformitatem moralem, quam à Deo amari, caufatique, & Capreolus, & Deza catholice, & conitanciter negant, & vellet, & caufaret.

4. Conradus (præter loca ex ipso recitata q. 6. contraria prædeterminationis nostrarum actionum liberarum præfinitiones vniuersim, & q. 7. pro communis causa libere definitione) speciatim de actu prauo ait 1. 2. q. 2. art. 6. ad 3. *Stante motione Dei, quia mouetur ad voluntum, quantum ad exercitium actuū posse se habens voluntatem determinare per rationem, vel intellectum ad hoc, vel illud bonum, quod est quād que secundum quid bonum, & in veritate malum: & sic in illis ratione peccati. Intellige autem motionem Dei ad volendum bonum in communis; siquidem repulsa glia quavis præmotione imp̄p̄ia voluntati, ac subinde præfinitione ad bonum particulare addit. Hac motione præsupposita voluntas per innatam libertatem ex indeterminatione rationis potest sub ista motione Dei se determinare ad hoc, vel illud bonum, & ex hac ratione in illis peccatum, quæst. 79. art. 1. col. 3. 5. Nota inquit, sic habet. Non enim, cum aliquis vult, operiet antequam velit, procedere motionem Dei (legendo de naturali, voluntate, vel malo: nam ad bonam Dei motio per gratiam procedit) intimiriori Dei, quam voluntatis concilia affectu. Tali, inquit, effectu non habet necessarium habitudinem ad causam primam, sed contingenter: quia fit ab ea secundum conditionem voluntati, & causa secunda, quia est contingens. Vnde habet motionem cooperaturam propria actioni creature, & secundum modum eius. Vnde, si Deus ageret ex necessitate natura, sive nūlōminis contingencia rerum proper deficiabilitatem, & libertatem causarum secundarum. Explicatoque intimo, & perfectione, ac dignitate priore Dei concilia ad nostros, etiam actus prauos, & sequente doctrinam Scoti in d. 37. 5. *Ad solutionem illorum à nobis recitandam, quæst. 2. cert. 1. ad verbum transcribit. Nempe Deum non est causam deficientiæ, quia ex boni potius intentione concursum afferit, quo virtus, & determinatione sua, ad malum abutit creatura. Denique quæst. 80. art. 1. ad 3. ad dicta quæst. 9. se referens de motione Dei in bonum vniuersim sumptum ait. Intellectus, & voluntas virtutis huiusmodi præcipi naturaliter, & primo tendunt in verum, & bonum in communis; sed ad particulare bonum voluntas seipsum per consilium rationis determinat. Ita, quod illud exterrit principium, & causa vniuersali omnis interioris motus: non tam ad libertatem voluntati determinandi se ad hoc, vel illud bonum, quod scilicet sive rerum, vel apparet. Quo explicat illud S. Thom. fine eius articuli. Deus sive omnipotens principium omni interiori motu humani: sed quod determinatur ad malum consilium voluntas humana, hoc directe est à voluntate humana.**

5. Citeratur pro affirmatiua Caetani ex 2. Reg. cap. vlt. sub initio dicens. Deum inicitas David ad numerandum populum, & gaudium de eius numerofitate posuisse, quo ad eius desideri, & gaudii entraitem, cum Author, & causa Deus erat; & permisisse, quia peccatum erat, & ienaculo 6. q. 2. ad id quod facit, sive citius. Secundo sensu inquit, secundum bonum est bonum naturae ipsorum actionum Iude. Omnis enim actio quācumcumque mala moraliter, cum sit res aliqua, bona est bonitate naturae: & ut sic est à Deo: & quantum ad hoc verba Domini sunt præcipiū & significant ordinem prudenter ad accelerandū actiones Iude, ut tempore statuto à diuina prædefinitione adimpleretur passio Christi: sicut enim malum non est Deum cooperari actionibus peccatorum, quantum ad bonitatem naturae: ita malum non est illis præcipere. J. Ceterum his Caetani verbis, ut forant, voluntarie aduersari accepis contra se, & contra ipsos obiectantes, & contra S. Thomam. Patres reliquos, & Concilia Deum posse

bbb

566 Controu. III. de Decreto, &c.

ad actiones prauas, ut à nobis etiam sunt, incitare, easque præcipere probabant: quod et aperè errorum; nihil autem (quod obiciunt interetas) de prædeterminatiis præfinitionibus, physiæque prædeterminationibus, quæ à Deo exprefse, d. 1. q. 5. cert. 3. n. 4. & q. 7. cert. 3. relect. Porro qui Caetani expositiones scripturarum non nimis curandas centent ob duriora, quæ in eis reperiuntur non femel, facilè se expedient, hanc expositionem cum illis alias durioribus numerantes. Sed tamen, ne pluribus durioribus (sat enim in aliis habet) Caetanus oneretur, censeo illum ex scholastica subtilitate, & Capreoli doctrina explicata num. 3. fuisse locutum, scilicet de incitatione, & præcepto actus prauus secundum physicum eius, & propterea præcindit ab eo, quod ex voluntate creatæ determinatione à Deo, & Iude apponendi erant: in quo, & talitas, ac deformitas moralis, (quam à Deo esse posse incitare, & præcepere negat,) fundatur, & materiale peccati consistit; non autem in physico influxo præcise ad illos, qui Deum plane ciuique bonitatem, & sanctitatem maxime decent.

6. Catur & Ferrara 3. cont. gent. cap. 72. probans ex S. Thom. posse Deum primo mouere nos ad actionis prauæ entitatem, quin ad eius mouere deformatatem. Sed tamen, cum tam ipius, & S. Thom. doctrina contra præfinitiones, & physicas prædeterminationes nostrarum liberarum operationum à Deo explorata sit, ut vidimus q. 5. cert. 3. & q. 7. cert. 3. de alia præmotione. Ferrara ex S. Thom. loqui ab ea, quam aduersari volunt certissimum est. Nempe, de præmotione, seu prima motione Dei ad boni in communis prosecutionem, quod speciem, natura voluntatis congenitam, ex qua ad particularia bona prosequenda inducitur, ac descendit: non tamen ex necessitate, sed liberè aequæ ex electione sua: quia proinde, si ad prauam actum, & obiectum prohibiunt sit, ipsi merito impunitur, non Deo ita primo mouenti, & præmouenti, immo ipsa voluntatis creatione ad boni voluntarum penali prosecutionem voluntatem, quoad speciem, prædeterminationis, quoad exercitum vero actus praui, in quo physico simulanteo concursu coagit voluntatis nostra Deus, primo etiam, ex sententia S. Th. Ferrara, & ceterorum discipulorum Angelici Præceptoris concutit Deus. Non quidem primau, seu prioritate naturæ, & causality, que nostram exuereret libertatem, & actionis prauas, deformatitatem subiunctam in Deum plane refunderet.) Sed primau maioris voluntatis, principalitatis, & intimitatis. Ex quo, tunc perfectius, intimumque actiones prauas nostras, quoad physicum earum concurretere conuincatur Deus; etiam ad earum deformatitatem, & proptera nobis, non fratre determinatione, sive materiale peccati sunt, minime conuincere Deus conuinatur. Quare bene ex S. Thom. eiusque schola, & mente virumque Ferrara docet; quin aliquid doceat, quod hisce prædeterminationis præceptoriis ad materiale peccati, vel leuiter, faveat.

7. Audatur ad rem præsentem Ferrara codem libro cap. 10. vers. fin. *Actus voluntatis liberè elicitus dicitur voluntarius: quia in potestate voluntatis est ipsius producere, vel non producere. Et hoc modo defectus huicmodi dicitur voluntarius.* Est enim in potestate voluntatis procedere ad operationem sine tali ordine, vel non procedere: quia non necessario à contrario bona rationis retrahitur, aut apprehensione sensuali mouetur: sed libera est ad virumliber se habens. Et ideo huicmodi defectus non operari aliam causam querere nisi voluntatis libertatem. Intra voluntatem se applicare ad eum cum tali defectu, cap. 89. sub finem argumento Scotti respondet. Secundum intellectus considerationem potest voluntas in aliquid, quod causa prior (Deus) in primo instanti non produxit. Ima potest in restitudinem, que nata est aucti conuenire, ut à voluntate humano producitur: peccat vero, quia hanc non exquiritur.

7. Catur etiam pro aduersariis Sotus, qui tamen ita Lutheranas, & Calunitas ad materiale peccati, sive prauas actiones confutat 1. de nat. & grat. c. 17. vers. fin. [Nam, nisi in nostra possum effici voluntate cum

promptissimo auxilio Dei vitare singula mala: quid est quos nos commonefacit Paulus, ne regnet peccatum in nostro mortali corpore,] cap. 18. col. 3. certissimum libi, & sanctis Patribus ait: [Neminem fuisse in hac vita à Deo derelictum, & suis cupiditatis permisum, nisi secundo modo permissionis: videlicet siendo, illum agere secundum propriam voluntatem: ita tamen ut semper sit Deus paratissimus manuam porrigit, nisi per hominem steterit.] Ac subinserit, [Deum velle, ut omnes, & singuli filii fiant: ita, ut sit omnibus præfentissimum ad ultimum pulsans, ut à se nihil deficiat, quin, perditissimum etiam, cuique operem ferat, nisi per se homo ipse abnuerit.] Roffensem, quod id de peditissimis, nonnullis art. 36. niger acriter carpens & capitis fine: [Sic ut Deus non dicatur causa homicidij, quia dedit homini manus, & oculos: sicut neque faber, qui bona intentione fecit gladium: ita neque ex eo, quod auxilium præbet homini vniuersale eo modo, quo præbet bellum dicatur causa peccati.] cap. item 16. 17. omnem operationis libertas prædeterminationem diuina vniuersum reiecit, ut vidimus q. 5. 6. & 7. & fine capit. 18. ait [entitatis peccati eo sufficiençie generare causam esse (Deum) quo cuncta animantia, & animalia ad suas naturales actiones præmouent.] Utique non præmotione naturæ, & causalitate ipsas antecedente. Sed prioritate & præcedentia maioris vniuersalitatis dignitatis, & intimitatis, inducit ab ipsis naturali inclinacione ipsis congenitam, ut constat ex eius locis, quæ dominus d. 1. quæst. 4. cert. 3. num. 8. & 9. circuari denique Canus ex 2. de locis cap. 4. ad 6. & 8. postferre eadem titulo citari ex selectione de sacramentis, p. 4. post 6. conclusionem §. Pro eius itaque. Vtrobique enim dicit Deus actionis prauas causam solum physicam esse non moralem, monetque ad iliam, ne leuiter quidem mouere, aut incitare. Quod & verisimum est: Deum scilicet ex parte sua quantum opus est, ad actionem prauam physicæ concurrere.

CERTAMEN III.

Pro negatiua nostra sententia constam,
& expressus ubique S.
Thomas.

1. Hactenus est præcisus, verisquæ omnium iudicio. S. Thomas dicitur duxa pro negatiua nostra sententia Angelicum Præceptorem sterile demonstrant. Sed quoniam pauculi ex aduersariis variis etiæ allegationibus in suis illam parres, vel trahere conantur, vel apud minus doctos, etius mentem in dubium: res iam tantum Doctoris verbis, & sententiis ipsius agenda est: & præter ea loca, quæ contra præfinitiones prædeterminationes, ac physicas prædeterminationes actionem voluntatis nostra vniuersum ex ipso dedimus q. 5. 6. & 7.) Speciam ad actiones nostras prauas plures ciuiusmodi præfinitiones, & prædeterminationes negat in 2.d.34. q.1. art.3. statu Dei decreto, & concurso necessario, ut creata voluntas operetur ad 3. sub fin. inquit, [Illius defectus, qui est in actu voluntatis non oporet, quod sit causa aliquis alias defectus in voluntate præexistens: quia sic in infinitum iretur; sed ipsam voluntas secundum se considerata illius defectus causa est. Ille enim defectus in voluntate est, secundum quod voluntas ad aliquid in debito modo conuerterit. Eius autem, quod est conuerti ad bonum creatum voluntas dominum habet, quia libera est: non enim est simile de voluntate, & agente naturali. Agens unde non potest esse causa actionis iuridicæ, nisi per hoc, quod aliquis defectus in ipso agente est. Voluntas autem non est determinata ad unum, sed seipsum determinat, secundum quod huic, vel illi adiungit.] Cum autem decretum Dei de conuersu cum voluntate supponat, quantum ex parte Dei opus est, ut ad obi-
gium creatum prohibitur ut suo affectu conuertatur,

atque ad id indifferens inde terminata, siveque iuris, ut ad illud non convertatur cum convertitur. Nusquam decretum Dei de concilia necessario efficacis de se, & prædeterminacione antecedenter, secumque prædeterminacione ad actum præaura conversionis ad creatum bonum prohibitus devoluens, ex quo eius omisso effectus ab solito impossibilis voluntati, & actus ipsius conversionis necessario inequivocabilis à voluntate, nusquam ergo sibi potestate apponetur. Sed causa alia præter voluntatem, siveque libertatem anteriori quare posset, immo debetur. Secundo: si præsumo prædeterminacionem, ac prædeterminatio ad bonum oppositum effectus, iuxta horum sententiam ad eius prosecutionem necessaria, eiu[m] que prosecutionem necessariam, & irresistibiliter inferens, impedit actum præaura conversionis ad bonum prohibitum: ergo ex parte causa, & actus primi est defectus, qui sit causa conversionis illius præaura in voluntate aquæ, atque in agente naturali, nec præaura illius conversionis causa est sola voluntas, ut S. Thom. auctor.

2. Eadem insitit sententia quest. 1. de malo, art. 3. Non. Non. ut, *atque regula rationis, & legu divinae praeinligiorum in voluntate ante inordinatae electionis.* Huiusmodi autem, quod est non *vii regula predicit, non potest aliquam causam querere: quia ad hoc non sumpsa ipsa libertas voluntatis, que potest agere, vel non agere. Et hoc ipsum, quod est non attendere actu ad talen- regulum in se consideratum non est malum nec culpa, nec agere: quia anima non tenetur, nec potest attendere ad talen regulum, semper, & in actu: sed ex hoc accipit immam rationem culpa: quod sine actuali consideratione ad electionem. Quare autem potest alia causa non videnti regula rationis per actum, vel omissionem ipsam, & prodendi: prae ad electionem sive confide- dione actuali regule rationis, & legis divinae, si princi- contrariis, vel contradictoris extremis. Est enim, ut ari- gumento s. assumebatur, voluntatem ut in actu prae- determinate prodeat a demoni infligente (qui ad id apti- sum determinans videbatur) determinati proposuerat cui difficultati promptissima solutio erat Dei per me cau- se praestitutionis predeterminatae, & predeterminante concordia determinari, si can S. Thom. admitteret; respon- dunt autem, voluntatis cum sit ad utrumque per alia quid determinatur ad unum: scilicet per conflictum rationis. Neque oportet hoc (id est determinationem per conflictum rationis) esse per aliquod agens extrinsecum, quo, & Deum, & eius praestitutionis predeterminatus excludit: per huc libertatis a scilicet determinationem (vt sive ex ipso retulimus, & plures referimus) ha- bere docuit.*

4. Eodem spectat discrimine cause primæ mali naturalis, & cause primæ mali mortis. *Aliquo i. p. q. 49. art. 1. corp. & ad 3.* quod causa prima mali naturalis, semper si bonum qua tales; & si proxima plerumque sit deficiens. Moralis vero mali, tam prima, quam proxima sit bonum, nempe voluntas, qua deficiens, actus carens actuali via regulæ rationis: non tamen directe, & per similitudinem intendens: si autem actus præius Deus, & præsitor, & prædeterminator subiungit: causa eius prima, & voluntate anterior (quare non hæc) Deus est: cum eo etiam modo, indirecè, nimirum, vellet malum formale, seu malitiam, quo eam velle voluntas dicitur. Id autem explicatus tradit, & probat q. 1. de mali art. 3. corp. dicto monstrofatio naturalis exemplo. *¶ Huius mali, quod est monstruositas partus, causa est virtus deficiens in femine.* Sed si queratur causa huius defectus, quod est malum feminis, est deuenire ad aliquid bonum, quod est causa mali per accidens, & non in quantum est deficiens. *Huius saepe defectus, qui est in femine, causa est aliquid principium alterans, quod inducit qualiteram contrariam qualitatem, qua requiritur ad bonam dispositionem feminis.* Cuicunque alteratio virtus, quanto fuerit perfectior, tanto hanc qualiteram contrariam magis inducit, ac per consequens defectum feminis conseqüentem. Unde de malum feminis non cauatur ex bono in quantum est deficiens; sed cauatur ex bono in quantum est perfectum, sed per accidens, extra eius intentionem. *¶ De causa vero prima mali moralis subiungit.* [Si ergo, ita esset, quod voluntas ex necessitate recipierit impressionem detectabilis alicuius, sicut ex necessitate corpus naturale recipit impressionem agentis, omnibus idem esset in voluntatis, & in naturalibus. Non est autem sic. Quia quantumcunque exterius sensibile alicuius, in possibilius, &

3. Sepe item, & ratione, & exemplis probat defectum, & auctoritatem eius prouit non posse in Deum causam primam refundi, sed ad totum phycicum actus concursum: quia ita concursus nec in ilam tendebat, nec incedebat, sed ex ea particularis secundum liberis ab eo defectus. Quod si ex exemplo particulare monstru subtiliter, ad quem totum totalitate effectus, & si non causa, & minus eocii vniuersalitatem, subluminari causam, erit, explicuit. [C]u[m] aliquid est in debita disponitur ad recipiendum motionem primi mouentis, confeatur actum primi mouentis; sed, si non sit in debita disponitur, & aptitudine ad recipiendum motum primi Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tom. I.

que tandem eius mali, ut bonum deficiens causa foret, quod negat etiam ad 6, eidem doctrina insilit 1.2. q.75. art. 1. & 2.

5. Sed q. 79, art. 2. ad 2. & q. 3. de malo art. 2. ad 2. & 1. 2. quæst. 8. art. 1. maximè ad 3. docet (quod cum ipso reliqui) Deum concursum suo ad materiale peccati, seu actum creatum prauum non causare peccatum, nec velle: quia nec illud intendit, nec ad illud determinat. Et postremo loco in corpore int. notat: *Cum peccatum actus quidam sit eo modo aliquem causam directam peccati esse posse, quo directe est causa alienius actus*: talis vero est, cum mouer ad illum principium proximum illius, nempe voluntatem: unde concludit, *cum Deus solus* (qui solus immediate effectu voluntatem mouere ad suum actus potest) nequenter ad actum eius prauum ita mouere voluntatem, *solan hanc esse causam directam peccati*. Legatur totus corporis textus (cui quia longiori transcribendo parco) inuenienturque primo ex definitione recitata causa directa peccati, Deum iuxta S. Thom. doctrinam directam causam peccati à præfinitionibus prædeterminatiis ad peccati materiale, sive actum prauum, plane admitti. Secundo: omnem Dei motionem, & præfinitionem prædeterminatum phisice actum concursum suo à S. Thoma excludi. Reperit rationem, & conclusionem q. 3. de malo art. 3. corp. his verbis: *Sicut in formis producendis causa perficiens est. Ex eius actione consequitur forma: ita in actibus elicendis causa perficiens est, ex eius actione agens directe inclinatur ad agendum. Peccatum autem non est forma, sed actus: illud ergo per se potest esse causa peccati, quod potest directe mouere voluntatem ad actum peccati: ex quibus norabilius illius: non est forma, sed actus, & quod potest mouere ad actum peccati elusiones de præfinitione prædeterminatiis ad materiale non ad formale peccati à S. Thoma reiectas. Infra addit. Motus voluntatis directe procedit à voluntate, & à Deo, qui est voluntatis causa, qui solus voluntatem inclinare potest, in quodcumque voluerit. Deus autem non est causa peccati, ut supra ostensum est. Subiungit tacitus: ergo nec ad actum peccati inclinat, aut mouere actum; alioquin causa directa peccati esset iuxta dicta. Relinquitur ergo quid nihil aliud sit directa causa peccati: nisi voluntas humana. Esti iuxta suam sapientiam a nobis memorata doctrinam inibi dicat voluntatem circa finem viuenterum, seu bonum in communione necessitate à Deo moueri, & determinari, sicut circa particularem bona, quorum electionem eius iuri, dominio, & potestatibus reliquit, qui boni, & mali, seu virtutis, & vitiis materiale apponendum à voluntate demum est. Consonat in 2. d. 37. q. 2. art. 2. & 1. 2. quæst. 79. etat art. 2. pluribusque locis alii datis, d. 1. quæst. 5. Quibus proinde ait: Deum esse causam prauum actus quatenus bonum, & ens in communione, non autem erga particularem bona prohibita, ad quos nec inclinat voluntatem, nec fieri intendit: in vero, quantum de se est, vult non fieri, sed fieri oppotuisse: bonumque, & ens in communione, seu transcendentis actibus potius oppositis honestis à voluntate creata apponi: tamet, ut primas causas maneri satisficiat, ac libertatis iura voluntari à se creata feruer, concursum suum (sive quo operari nequit) sive ad bonum, sive ad malum ex arbitrio deflexum offerat, & preparareque promisum.*

6. Sed ex hac sua doctrina, de motione, & quo ad speciem, determinatiua voluntatis à Deo ad bonum, ut sic, & in communione, & prava determinatione voluntatis ad bonum particulare prohibitum, nusquam est Dei prævia motione, & voluntate hanc esse docet; sed ipsius potius voluntatis, & ordinis diuinae sapientiae obitentis, & aduersantis. Sic loquitur 1. p. q. 103. art. 8. corp. *Vno modo consideratur (nostra actio) in generali, secundum quod progrederetur à causa prima gubernativa totius: & sic, at, nihil contra nisi ordinis diuinae sapientiae: quia omnis operatio tendit in bonum: & sic omnis inclinatio, tam naturalis, quam libera est à prima mouente, in bonum scilicet, qui sibi nequit contra nisi. Gubernatio vero speciali Dei, qua natura, & statu nostro consentanea bonum intendente, cuius tamen executio arbitrio, & potestatibus liberis voluntatis nostræ*

committitur, actibus pratis electis, & elicitis sapientia renunti, atque specialis huius diuinae sapientiae gubernatice ordinis aduersaria. Ita in corpore somni, & ad 6. verbis hisce: *Dicuntur aliqui, vel cogitare, vel loqui, vel agere contra Deum, non quia totaliter renuntiatur ordinis diuinae gubernationis: quia etiam peccantes intendunt aliquod bonum. Sed, quia contra intentum eum, ad determinato bono, quod eis eis conuenient secundum suam naturam aut statum. Si autem Deus hunc discilium, & defeculum voluntatis nostra cogitatione, verbo, & actione à particuliari bono natura, & statu nostro contentante, & speciali gubernatione Dei intento, præfinitione prædeterminata, ut hi afferunt, cum totum materiale peccati præfinit, quod illis actibus circa bonum particulare prohibitum, & bono particulare intento aduersum est: qui fieri potest, ut speciali gubernatione Dei efficaciter volentis, & præfinitionis illos ipsos actus, & præfinitionem voluntatis boni illius particularis prohibiti, cui omnino actionibus illius conformis est, contra nitatur, & aduersatur peccatis voluntatis.*

7. Secundo, Ex eo, quod Deus sit præmouens, determinans, quo ad speciem solum ad bonum in communione actus prauus, quatenus in particuliari bono, quod præsequitur, bonum in communione huius particuliari bono idem significarum prosequitur nequit Deo, cuiusque generali gubernationi, & ordinis sapientiae gubernationis omnium renuntiatur, quin Deus sibi ipsi renuntiatur, ut ait S. Thom. ergo nec poterit renuntiatur peccator actu præstriali ordinis diuinae prouidentie erga particuliaria bona oppositum bonum in particuliari præfitionem, quin Deus ipse illius particuliari boni præfitionem, non quod speciem solum, sed, & quod ex eis, præfinitionis sibi renuntiatur ipsi: quod aque, ino magis implicat. Tertio distinctio duplicitis illius gubernationis generalis, seu viuenteralis, & specialis Dei a S. Thom. asserta falso præfinitionibus hisce probatur, & ridiculatur. Primo quia præfinitiones hæc titulo causa prime, & viuenteralis omnium ad materiale etiam peccati aduersari inducunt: cum specialis gubernatio titulo speciali tribui sollemmodo possit: titulo vero causa prime, & viuenteralis omnium sola generalis prouidentia, & gubernatio, viuenteralis, & omnes ait, & omnes factentur. Secundo: cum per hocce actum prauum præfitionum boni prohibiti in particuliari, & oppositi boni speciali natura, & statu nostro contentante efficaciter Deus, velit, ac præfinit, quidam voluntati diuina erga bonum natura, & statu nostro contenteum præstrialis prouidentie, & gubernationis Deo determinatur: qua, & hanc confitunt, & per eam bonum hoc velle ab solutam dicatur? Etenim, cum efficaciter voluntate, & præfitione præfitionis boni particuliari prohibiti, sola velletis boni oppositi nobis contentante, & præfitionis eius locum habet, non sicut adhuc, & si non efficaciter voluntate, que contra oppositi ad statum ab solutam efficacem præstrialiter non potest Deum ab solutam volentem, sicut bono contentante, cuiusque præfitione prouidentem denominare, & constitutere: videant ergo, quiam conformatum Angelici Doctoris menti Præfitiones isti materialis peccati, qui à Deo in eum dicipulatu cœnferi gloriantur que voluntate, cuius tamen principia supponit, conclusio nes hac in re omnes in sua hac sententia defert, & negare coguntur.

8. Tertio item contra gent. c. 110, fine habet [Omnia que ratione carent, agunt tantum, & non agunt se ipsa: non enim sibi actus dominum habent, unde non possunt exire à regula primi ipsa mouentis, nisi per hoc, quod restitutidem primæ regule recipere non possunt. Quod quidem contingit ex indispositione materiae. Substantia vero rationales non tantum agunt, sed agunt se in propriis actibus: cui implieatum est à regula primi mouentis exire posse.] Vnde inferioris perfectionem substantia sua Angelis non obesse subdit: [Quia ipsi inhaerent ordinem superioris agentis non accedentes.] Quare rationales creature potira regula, & motione primi mouentis in bonum, scilicet in malum motione, quia se ipsa agunt, nec solum aguntur, ut irrationaliter.

CERTAMEN IV.

Locis, quibus aduersarij eis præfinitionibus S. Thomam fouere volunt, eum habent aduersum.

1. **N**oster Ruiz de Montoia d. 28. l.ect. 1. & 3. vt erat in genio acri, & eruditio profunda, eis ipsi locis S. Thomæ aduersarij eis, quibus & suam doctrinam stabiliti putabant, ac retundendi argumentis nostris armis ministri. Primus ex eis locis est 1.2. qu. 79. art. 2. corp. obi defectus (inquit de morali actionis præsum) ille est ex causa creatuæ, scilicet libero arbitrio, in quantum defectus ad ordinem primi agentis, scilicet Dei unde defectus iste non reducitur in Deum, sicut in causam, sed in liberum arbitrium: sicut defectus claudications reducitur in tibiam curvam, sicut in causam; non autem in virtutem motuum, à quatenus causatur quidquid est motionis in claudicacione. Et secundum hoc Deus est causa actus peccati: non tamen est causa peccati: quia non est causa huic: quod actus sit cum defectu, sicut ut recte, ac dilucida paraphasi Caeteranus ibi: non est causa concomitancia, seu coniunctionis defectus cum actu. Eum vero defectum stare ad 2. art: quod homo non subditur ei, cui debet subdi. Et postmodum, Deus vero sit est causa actus, quod nullo modo sit causa defectus concomitans actum. Reperit doctrinam, & exemplum 1. part. qu. 49. art. 2. corp. & ad 2. item in 2. d. 37. qu. 2. art. 2. & doctrinam eandem qu. 3. de malo art. 2. exemplo alio de motu, & influxu cali (quod sublunari effectuum causa universalis est) in monstruos partus, & effectus illustratus dicebamus cert. 3. tibia hac dulce Præfinitionibus hisce iam diu, ac perpetuo sonat, quasi ex exemplo Angelicus Præceptor præfinitionem diuinam prædeterminatiam ad totum actum præsum, ac subinde ad materiale peccati, quin eius formale refundi in Deum, ut causam valeat, dilucide ostendar. Verum tibia haec curva, quæ locum doctrinam suam currere Præfinitiones putant, non nisi claudicando, ambulare adhuc posse exemplo ipfomet, & verbis ex S. Thom., oppositus monstrandum nunc est. Mirum sequendum est S. Thom. eisdem ipsi locis, ex quibus tota contra præfinitiones ad materiale peccati testimonia produxit, & genuine expendimus, ut pater cert. 3. eas fere immediate statuisse, & illustribus ad eo exemplis declarasse.

2. Et in primis S. Thom. defectum non esse in Deum refundendum ait, quia non est vlo modo Deus causa defectus illius, qui solum est à libero arbitrio creato, sicut à tibia curva claudicatio: atqui nequit non esse causa defectus, vt à libero arbitrio prouenire, si est causa materialis peccati: ergo ex S. Thom. haec nequit Deus præsumere peccati. Minor probatur. Materiale peccati non est sola physica entitas tota actus præsum, sed eiusmodi entitas, vt ponitur in his circumstantiis, hic, & nunc à libera, sive ex libertate voluntatis, & libero arbitrio; atqui ira à libero arbitrio, & libertate voluntatis apponit defectus ipse illius actus, & defecere voluntatem in illi à Deo, cui debet subdi ut S. Thom. defectus explicatur: ergo, si Deus hunc actum fieri hic, & nunc à voluntate libere præsum, iuxta S. Thom. fieri cum defectu, sius defectus: quidquid autem sit ex præfinitione Dei eo modo, quo ab ipso præsumitur est sive præfinitionis, seu ita præsumens effectus, arque in Deum, si præfinitionem tamquam in causam reducitur: ergo, & defectus actus nostri præsum, ac subinde actus præsum, vt defectus in Deum, vt in causam reducitur, si actum præsum, ut materiale peccati est, sive, vt à liberto nostro hic, & nunc à arbitrio faciendum præsum. Secundo eis solum defectus iuxta S. Thomam Deus causa non est in actu præsum, qui comitante solum, non consequenter se habet in actu illo respectu Dei: atqui defectus actus præsum, sive eius positio hic, & nunc ex libertate voluntatis, non se habet comitante, sed consequenter ad respectum Dei, si illum

fieri à voluntate, ex eiusque libertate præsumit: ergo defectus actus præsumit, qui in eo sit, ut ab arbitrio, & libertate sit Deus causa est. Minor est certa, & clara ex dictis: nam, si ita à libertate creata fieri præsumit, atque ita sit, quia præsumitur ita fieri ab ipsa: Id ipsum ita fieri effectus est præsumit, & Dei præsumit, eiusque ita fieri Deus est causa: quia Dei in actum præsumit, & effectus cum effectione, & causatione eiusdem actus voluntatis libertate nequit; locum se comitare habere: siquidem huius, ut ex libertate operatur, siue operatione deficit, operatio Dei præsumit, ut ita operetur, ac deficit posterior natura, & causalitate, effectusque illam consequens est. Solum ergo vera, hæc S. Thomæ doctrina, & dictio iam pridem à Patribus, & scholasticis tradita, ex eiusque à S. Thom. accepta, falsa potest: si Deus, & creatura voluntas ad actum præsumit circa bonum particulae prohibitorum comitare solum natura, & causalitate operentur, ut revera operantur; non autem, si Dei operatio in actum præsumit operationem creatura in actum præsumit, etiam prout ab ipsa, eiusque libertate apponendum natura, & causalitate præcedat eamque secum pro posteriori trahat (ut in præsumitorum materialis peccati tentatio necessario antecedenter, & irresistibiliter trahit) imo, vel ad eam ex parte sua libere apponendum arbitrium creatura inducat. Idcirco recte, ut dixi num. 1. Caicrus illud S. Thom. Non est causa huius, quod actus sit cum defectu, paraphrasit. Non est causa concomitans, seu coniunctio defectus cum actus. Et S. Thomas postea ita Deum esse causam totius actus præsumit: quod nullo modo sit causa defectus concomitans actum. Id est determinatio, seu cooperatio arbitrii creati, & voluntatis sua propria libertate (in quo defectum facere ait) in actum illum: quod nulquam verum esse potest, si Dei præsumit, ut ita ex parte sua voluntas actum operetur, natura & causalitate eius operationem antecedat.

3. Hoc ipsum apertissime ostendit exemplum claudicanter ambulantis ob tibia, sive curta, sive curva defectum, qui in facultatem progressum refundi, ut in causam nequit, sed solum in tibia defectum, sive curvata, sive curvatus: quia nimur ad eam claudicationem, sive ambulacionem defectuosa solum comitante cum tibia defectuosa facultas ambulatio concurreat; ac proinde motum, quatenus defectus, & à tibia est, non antecedat: Si enim non solum comitante respondeat, ut defectuosa à tibia est, sed antecedente natura à facultate progressiva claudicatio prouenire, quia ab eadem, & tibia defectu, à quo claudicatio, sive ambulatio defectuosa est, procedet, dubius procul defectus claudicationis in facultatem progressum, tanquam in causam demum reducere. Etiam, si cui extrinseco impulsu simul frangetur tibia, & vteris ambulandi impræmetur necessitas, dubium non est, quin extrinseco illi impulsu, & claudicatio, sive solum ambulatio, ut causa tribueretur: quia tibia defectus, à quo immediate determinate claudicatio prouenit, ab impulsu illo producta est, imo eti alio, alioque impulsu tibia frangatur, aut decuretur; claudicatio frangenti decurvature crus, tandem ob eam rationem ut causa tribueretur: atque præsumit, sive prædeterminatio ad materialis peccati, sive ad actum, prout à voluntate, & arbitrio pro posteriori natura futurum, in aduersariorum doctrina, non se habet comitante rursum, sed antecedenter, & pro priori natura, ut antecedenter ipsam determinet voluntatem, ut ex arbitrio, & libertate (est in hoc & epugnanciam aliam doctrinam hæc præsumitorum ostensa quæst. 7. inquit) sua actum præsumit, ac proinde cum defectu illo exercet: ergo est causa illius defectus in actu, sive actus illius præsumit, ut præsumit, & defectuosa est. Id etiam probatur exemplo alio partus, & effectus sublunaris monstroso, cuius cælum, eiusque motus, & influxus causa vniuersalis est; & tamen ei monstruosus effectus non tribuitur, sed defectu feminis, aut indispositione causa alterius sublunaris, & particularis partus, effectus illius: quia cæli influxus, & actus in eam monstruosum, neque proxime, neque remote tendebat, eamne intendebat, sed solum in eo edendo vitia, sive viciose cause sublunari particulari coope-

rerunt: sicut autem vterius viciatam virtutem, & ex qua monstruosas; effectus, & cooperatio prouenit, illi impingeret, dubio procul monstruositas, est, & cælo tribueretur. Solum ergo doctrina, & exempla hæc à Sancto Thoma adhibita probant Deum ex cooperacione (quam solum in Deo recognoscit) ad actum præsumit & defectum, prout à creatura cooperante etiam procedit, defectus, & præsumit illius causas nullatenus esse: quia nostra doctrina est. Si vero vterius actus illius præsumit, sive, ut à creatura voluntari libertate prouenit, (in quo defectus sit) causa antecedens sit illam, ut ita operatur antecedenter mouens, & determinans (ut opus sit ad hoc ut iuxta Præsumitorum hæc materiae peccati, sive actum præsumit, prout à voluntate creata est, præsumit) & doctrina, & exemplis S. Thom. causa eius actus, ut præsumit, & defectuosa Deus conuenit. Denique defectum moralis illius actus in eo statuit S. Thom. quod superiori agenti Deo in actus præsumit operatione non subdat, sed renatur, & contracreatur, ut sibi ait S. Thom. cert. 3. ut autem ibi ostendimus, non contra intercedentem voluntatem Dei voluntas creata in ea cooperante ad actum præsumit ex parte sua, si ut ita ex parte sua operatur, & cooperetur præsumit prædeterminatus à Deo voluntate absoluta, & effectu antecedenter omnino est imo vero, sic ex parte sua cooperans ad actum præsumit Dei voluntari se subderet, & officiosissime obligeatur.

4. Obicitur idem Angelicus Doctor ex 2. sententiæ. d. 37. quæst. 2. art. 2. dicens actum præsumit quatenus actum, & ens à Deo esse, & produci. Hoc autem & nos faciemur. Sed vbi docet à Deo antecedenter præsumit, & physice nos, ut illum agamus præmouere, ac prædeterminare illum actum præsumere: Hoc autem debet docere, ut materiae peccati à Deo prædeterminatus præsumit docere. Docet autem opolitum ibi. Ali enim: voluntatem nostram non est causa, seu præsumit primum huius actus, quia alterius principij prior auxilio, ex influentiæ est, ut operetur: cum tamen de ratione primi principij sit auxilio, & influentiæ prioris agentis ad suas operationes non egere: eam vero prioritatem, & præmitionem prioris agentis Dei in operatione actum præsumit solum: effici docet in actum præsumit secundum rationem entis, & actus in communis sumptu (ut ibi aliique pliibus locis recitatis cert. 3. docet) & separabilem à malitia, & defectu actus præsumit, non autem ab eis inseparabilem, ita enim ait: quidquid est in actu deficiente de ratione actus, & entis, & boni sicut hoc à primo agenti, scilicet Deo, procedit, mediante voluntate: quia hanc nimur in bonum, & ens inclinat, & determinat natura sua Deus condidit, eamque conservat pro comitante rursum adiuvat. Subdit vero: quidquid nomen deformatum simil cum actu significat, sive in generali, sive in speciali non potest dici, quod hoc à Deo si simpliciter. Unde non potest dici ab aliis, quod peccatum sit à Deo, ut homicidium (eccc materiae peccati) aut aliiquid huiusmodi nisi cum hæc additione, in quantum est actus, & in quantum est ens. Et hæc etiam, quatenus à voluntate sunt, non solum immediate cooperari (sicut ad reflexum totum actus præsumit, non tamen prout à voluntate est, immediate concurreat) sed mediante etiam voluntate, quare & mediante: quia ita conuenit doctrinam S. Thom. super memoriam, in ipsa voluntate natura, in qua eam condidit, ingenitam, & congenitam eius inclinationem, imo & determinationem, quod speciem ad bonum, præ malo, in communis condidit: quare quivis voluntatis motus ad bonum quodvis, quarecum eo ipso ad bonum communis in eo speciali bono inclusum est, à Deo voluntatis ipsius conditore, & causa mediante etiam concurrit, quo intentionis ex verbis illius, mediante voluntate, à Præsumitorum

5. Miseris hæc nobis ex eo articulo ad 2. opponit: Illud dicitur ad malum cooperari: quod inclinat ad actionem secundum quod actio deformitatem impulsu mala est. Hoc autem Deo non conuenit: ex ideo non potest, ut ad malum cooperari dicatur: quia non affinitas illius causat, in qua malum constituit, secundum quod influit agenti esse, potest, & operari, & quidquid pertinet in agente est. Miseris inquit: quia illius, quidquid inclinat

haciat ad actionem deformem, quod à Deo, cuiusque operatione, & cooperatione omnem prorsus excludit præsum à Deo voluntatis motionem, ut ex parte sua actum præsum apponat (in quo & materiale peccati, & deformitas actus illius est) à Deo telegat omnino: quod autem dicat Deum influere voluntati operari: non dicit præsum Dei concordum, & motionem ut operetur, qua ex priori natura ad eum operationem, hanc voluntari, ut ab ea est, à Deo influatur, & determinetur; sed solum, quod voluntari crearet, conditione ipsius, influere ante eum operationem est, & voluntariam seu posse ab solutum operandi, & quidquid in ipsa agente perfectionis est ex parte actus primi debet, ut in actum secundum, & operationem procedat (ut verba ipsius expressa sunt) & quoniam influxu in actus ab ea eliciti defactum, & deformitatem influere, canve adhuc mediate non causare defundit: quia indifferens, eis etiam à Deo datis, & indistincti, relinquuntur, ex quaue solum libertate, ac subinde à seipso, non à Deo indicatis, quarens ex parte sua est, se determinat, & operatur: in quo defectus actionis, & materialis peccati iuxta S. Thomam omnino consistit, si autem ex parte actus primi præsumtione prædeterminatio præsum voluntariam ad actum, & operationem præsum, sive ut ex libertate ipsius determinaret, dubio procul defetus, & deformitatis in actu reperit causa est: quare hoc etiam testimonio ciusmodi præsumtiones proponit.

6. Mouent aduersarii plura alia S. Thomæ loca, que perinde, melius ipsius quiescent. Nimirum ex 1.2. qu. 19 art.2. & qu. 3. de malo art.2. ratione 2. item 3. cont. gen. c. 70 ac 1 p. qu. 10. art. 4. maxime ad 3. verum cum ipsi locis ostendimus certam, 3. S. Thomam expresse præsumtiones actus præsum, prout ex nostra libertate ponendis, & quod idem est materialis peccati, confutamus: ea in tenua ab Angelice mentis alieno oppositi satius evincitur. Sed aduersarij præsumtiones, & voluntatis nostræ à Deo, ut vniuersali causa apud S. Thomam, legentes literam (que sine eius spiritu, & mente occidit) & loca proferunt, quibus occidentur: & vocis eius occasione apponere illum pluribus locis tentant. Præcipue art. 3. questionis illius 9. argum. *Sed contra*, & corp. & ad 7. & art. 4. & 6. fin. qui, etiam 2. art. 2. corp. qu. 10. art. 4. corp. qu. 1. art. 2. corp. qu. 16. art. 1. & 2. quæst. 17. art. 5. ad 3. qu. 107. art. 2. ad 1. art. 6. corp. Eis enim, & pluribus aliis locis illud repetit quod ex q. illa 9. retulimus cert. 3. *Deus mons voluntatem hominis ut vniuersali motor*. Audi autem ad quidqua vniuersali motor hominis moxas voluntatem, ad vniuersale obiectum voluntatis, quod est bonum: & sine hac vniuersali motione homo non potest aliquia velles, sed hinc per rationem se determinat ad voluntum hoc, vel illud (ad quod vniuersali illa motione determinatus non est) quod est vere bonum, vel apparente bono: ergo S. Thomas quoties creatas voluntates mouent, præmotuere à Deo, ut vniuersali causa, ait, non de sua motione, aut præmotione loquitur quam ad bonum in communione: ea solum ratione, qua naturam voluntatis nre de se determinat quod speciem ad bonum in communione: per malo prosequendum condidit, cooperatur illi quidem voluntati, non autem illam mouere, præmotus, aut prædeterminatus, quia eius liberatus, & arbitrio determinationis relinquit: quare nec materiale peccati, quod est in profecutione boni particularis appetitus, prædeterminatus prædeterminatio præsumtione præsumtione.

7. Obiectant rursus illum 1.2. quæst. 7.9. art. 4. ad omnium fieri argumentum dicentem obiectum, & obdurationem cordis, eti malam sit à Deo tamen voluntati esse, ut in latorem hominis ordinatur: ergo actio præsum, ut ad Deum ordinabilis amari etiam in particulari à Deo potest, ac subinde præsumit, imprimit obiectio hæc totam debet: Præfitorum doctrinam nihilque (dato toto) cuius doctrina probat. Etenim non probat actiones præsum, & materiale peccati à Deo prima causa agente: & vniuersale motore, sed ut causa finali posse præsumit. Secundum: probat solum posse, non autem necessariam propter fe, ad hanc ut finem præsumit à Deo debere: ut necessitatis præsumptionem ab illice altera opus erat. Tertio, neque creatum aliquod bonum (ne dum malum morale) ordinabile ad Deum tanquam finem, vel qui, vel cui, est, ut controu-

4. ostendemus: quare non teneri argumenti consequentia: ex eo, quod excaecatio, & obdurationis cordis, que voluntatis, ac subinde ordinabilis ad salutem hominis, ut finem qui, & ad ipsum hominem ut finem cuiuslibet ad Deum ordinabile esse, atque ea ratione amari, ac præsumi à Deo posse. Quarto, si illa dictio (est meta) de malo morali etiam excaecationis intelligatur, amari à Deo posse, adhuc ob salutem excaecari, sive ut ordinabilem ad illam, non in quam S. Thomæ doctrina, sed nec Catholicæ est: fecilicet, peccatum, qua rale ob aliquem finem, etiam totius mundi salutem amari à Deo posse, quod est hereticorum. Quinto, absurdius adhuc (ut potest) inferitur: peccatum quod tunc odio acerbus Deus in ipsum tanquam in finem ordinabilem esse: scilicet, quod fereto, & essentia sua à Deo fine ultimo deordinatio ipsa est, ad ipsum tamen ordinabilem esse, quia secum pugnare manifeste: nec, nisi actu penitentie, quae peccati destruunt estinco peccatum quidem, sed eius potius non esse, & destruunt in Deum potest ordinari.

8. Ad S. Thomam eo loci doctrinam, & mentem Catholicissimam redendum, excaecationis, & obdurationis nomine non culpam, & peccatum intelligit, sed eius permissionem, quae per omnes ianos Theologos, & S. Thomam in voluntate Dei confundit auxilia solum sufficiunt, non autem efficacia omnino consistit: & hanc guidem voluntatem peccati permisum, ut viuent ad salutem hominum sive ex humilitate, sive ex penitentia de peccato etiam ipso capiendam adeo amabilem, & ordinabilem esse plures cum S. Thomam, & aliis Doctribus assertunt, eti corum plerique, non ita facile, ac dilucide defendant, ut videbuntur controuler. 7. de prædicti, cuius effectibus At vero excaecationem, & obdurationem cordis pro peccato obecctari, & obdurationi acceptam nusquam preambulum, & prædeterminabilem, amabilem, causabilemque à Deo esse expressa, & confitans est Sancti Thomæ doctrina id negantis de excaecatione, & obduratione in 1. d. 49 qu. 4. art. 2. corp. init. In quantum est actus voluntatis obdurationis in malum, cui pertinaciter adhaeret, & citata qu. 79. art. 3. corp. init. vbi ait: *Deum non esse causam excaecationis, & obdurationis, in quantum important motum animi humani inherentem malo, ut auctor à diuino homine*. Solum ergo excaecationem, & obdurationem primo sensu sumptus est Dei voluntate esse posse S. Tho. Catholicæ docuit, non autem excaecationem, prout peccatum dicit excaecatio, & obdurationi adhuc materiale, cuiusmodi solum est actus voluntatis, & motus animi obstat in malum, sive adhaerens malo, & auctor à diuino lumine, quibus obstatinatis, & obdurationis peccatum, quod amari, causarique à Deo negatur, S. Thomæ explicuit.

9. Demum opponunt ex eadem qu. 79. art. 1. ad 3. hanc S. Thomam sententiam effectus causa media procedens ab ea, secundum quod subditur ordinis causa prima reducitur etiam in causam primam. Sed si procedat à causa media secundum quod ex eis ordinem causa prima non reducitur in causam primam. Singulis locis contra nos ex S. Thom. obiectus vidimus præsumtiones prædeterminatias obstatinatis proscindendi: sed hoc possumus videmus aperiens. Etenim ea solum ratione effectus, sive actus præsum noster potest exire ab ordine causa prima, ipsique contra piti, quatenus hic, & nunc, & in his circumstantiis legis prohibentis, & aduertentis ex nostra libertate, & arbitrio hic actus apponitur: atqui, ut sic à nobis apponatur Dei prædictio prædeterminatia causa à nobis inimpedibilis est: ergo quatenus exire ab ordine causa prima, ipsique contrariatur à causa prima eis, at proinde in ipsam tandem reducendum erit, & formaliter in illam, ut causam primam, cum per aduersarios, qua prima causa sit actum nostrum, ut ex nostro arbitrio apponatur prædeterminat, ac præsumit. Secundo cum id, quod iuxta effectum voluntatem Dei causa prima ab arbitrio, & voluntate nostra apponitur omnino, nequeat eius ordinis contrariari, ab eoque exire, atque actus, qui à nostra voluntate ex Dei præsumptione ut ita ab illa apponatur, apponitur, omnino iuxta Dei causam primam effectum voluntatem apponit: ergo eius ordinis non contrariatur, neque actus præsum, seu materiale peccati esse potest, ab illo quo peccatum formale esse repugnat. Quare præsumtiones prædeterminatias conclusionem S. Thom. in eo testimonio, & distinctionem de actu quatenus subditur, & quare-

nus

nus exit ab ordine causa prima repugnantem reddunt; ac
deum peccata esse nobis impossibilita demonstrant.

CERTAMEN V.

Theologi reliqui hisce præfinitionibus
aduersantur.

1. **E**a quidem, qua vidimus cert. 2.3. & 4. fide à Recitatoribus Dominicani, quos impugnamus, Doctores sui referuntur: externi vero, haud quamquam pro illis inducunt fide meliore, Altfidorenis in primis, qui 2. sum. tract. 15. qu. v.1. med. etiæ materialem actionem peccati à Deo esse, secus eius malitiam, ut omnes facemur, concedat; tamen rationem subdit, qua eius præfinitionem, & prædeterminationem à Deo nobissem reiecer. Objectioni enim ex S. Dionysio proposito: optimi est optima adducere; sed mala alio non est optima: igitur Deus non est ipsam adducere. Responder intelligendum est maiorem: [In his que agit Deus per se, & ex sua voluntate. In his, quæ agit Deus per se dico: quia actio, in qua Deus cooperatur homini, bene potest esse mixta; sua voluntate dico: quia, cum Deus agit, quia inuitus, id, quod tunc agit potest esse malum.] Ergo non præfinitione, & prædeterminatione: quia quod ex prædeterminatione non cooperatur solum, & quod præfinitione, nō quaf inuitus, sed ex sua agit voluntate. Ideo 1. etiam sum, art. 2. à medio huc fuse docet. *Deus quantum ex se est, vult, ut mala non siant.* Guillelm. item Parisi. i. p. tract. de vitiis, & peccat. c. inchoante. *De peccatis autem, id est, operibus humanis, circa med. docet quavis necessitate à quovis extrinseco ad morte nobis inducta, quæ nobis ad operandum, vel secus dominium, & autoritatem operandi non relinquat, nos à culpa liberari, atque in mortem illum refundere.* Magist. in 1.d.48. q. vii. c. 2. ait: *voluit tota Trinitas, ut Christus patreveretur, neque tamen voluntarius Iudei occidere: quia volunt panem Christi; sed non volunt culpam Iudeorum: quibus à voluntate occisionis Iudeorum ad voluntatem culpe, & malitiae eius tenore consequentia facetur, c. 3. Non volebat Deus, ut Iudei occidere eum. Non enim volebat actionem Iudeorum, quæ mala erat, sed volebat passionem bonam: & hæc voluntas per malos Iudeorum voluntates implesia est.* Alex. 2. p. q. 100. m. 3. art. 5. ex August. ait: *motum auctoris à Deo non alium, quam à voluntate nostra existit;* & art. 6. §. 1. ad 2. è dubio, quæ dispositio ait: *Non est dicere rationem mali in voluntate, nisi ipsam voluntatem, quæ scilicet verisimilis est, & quod seipsum veritatem in ipsis, & non in alio, non est affigere aliquam causam à seipso: quia quod ipsis veritatem ad malum non est, nisi, quia placet: placit autem non est alia ratio, querenda; sicut in bono, cum peruenientem est ad voluntatem Dei, nulla est aliaratio: ita in malo cum peruenientem est ad voluntatem veritibilem sibi relati. Et §. 2. ait: *Deus esse sollem spiritualem, qui de se nunguam absit, sed ubique se diffundat; sed alia desunt ab ipso quando recedunt per peccatum.* Ideo non est dicere, quod sua absentia sit causa reprobatur, sive mali: *imo liberum arbitrium deficiens est causa, quare ei abest spiritualis sol.* Quibus omnibus contentus eius. S. fine, moris autem versionis in hoc præillo, auctorius à bono, & Deo, actio voluntatis nostræ, & materialē peccati est.*

2. Sanct. Bonavent. in 2. d. 34. art. 1. qu. 1. fin. corp. [Si autem quatas quid faciat ipsam voluntatem exire in peccatum, & quæ sit dispositio immediata ipsius respectu culpe: dicen ium, quod nulla superadditur dispositio: sed ipsa voluntas, quæ est domina sui actus, & libera potest ipsam conuertere ad illud, quod vult; etiæ indebit se conuertat, tunc peccat: nulla superadducta dispositio à parte voluntatis, quæ sit præsumpta ad ipsam culpam.] Quibus nullam præsumam dispositiōnem ad conuersionem in hoc, vel illud, ut vult indebit, & contra legem, præter voluntatis in suos actus dominum, & liberam potestatem admittit: ea vero voluntatis conuertio per affectionem suam indebit eius physica operatio, & materialē peccati

est. Confirmat statim exemplo. *Sicut ille, qui stat rectus, posset statim, si vellet, sine noua dispositio adueniente dimittere se, & cadere: si voluntas recta consilient, & in ordine ad ultimum finem, potest illam ordinem exire.* Et 37. art. 1. quæst. 1. ad ultim. ne excitationem quidem ad actiones præiuas, ne dum præmotionem, Deo permittit his verbis: [Ad illud quod obicitur (quod Deus est principale mouens in tali actione) dicendum, quod verum est, attrahere non sequitur ex hoc, quod excite liberum arbitrium ad faciendum illam operationem. Excitatio enim dicit aliquem effectum graue præuentum ipsam voluntatem: hoc autem requiriatur in bonis meritoris in aliis vero operibus indifferenteribus, vel etiam malis, non est, nisi sola cooperatio diuina virtus.] Vbi, quod conuersum solam admittit in Deo cooperationem cum voluntate; non autem huius ad operandum determinatum præoperationem, aut decretem: immo intentionem præoperationem, & excitationem, adhuc non prædeterminatam, ad actionem præiuam à Deo relegat. Denique in 1. d. 47. art. 1. qu. 2. vbi proposito argumento penultimo quod homo contra permissionem Dei facere posset: quia potest non peccare, etiam cum à Deo permittitur. Respondet: *Deus non dicitur permittere peccare, nisi enim qui actualiter peccat, dum peccat;* & tunc impossibile est enim non peccare. Nullam ergo impossibilitatem non peccandi, ac peccandi necessitatem à divina permissione ortam admittit; sed eam quoniam quædam est rem est, & impossibile est non esse, quando est. Seraphicus Doct. agnoscit, ac prouide solam conuersionem, non autem antecedenterem admittit.

3. Scimus etiæ ex 1. d. 39. & 41. pro aduersariis ceteris, nullo tamen fundamento citatur, ut vidimus q. 6. cert. 1. n. 4. maxime: cum exprefse doceat in 2. d. 37. q. 9. m. 6. *Ad solutionem iorū obiectiorum.* Deum non posse cauare materialē actionem peccati, sed potius voluntatem posse, ut voluntate actum bonum. Et cuius doctrina ibi, Nicolaus de Orbellis ead. dicit, circa med. ita casim secundam in cooperatione ad opus præiuum dictum est: [Quia illa causa potest restringi deum actui, & tenuit illam dæc, & tamen non dat. Atia autem, licet non teneat eam dat, quantum est ex se, daret, si voluntas crea- tura cooperaretur: dando autem voluntatem liberam dæc antecedenter opera recta, quæ sunt in potestate voluntatis. Et ideo quantum est ex parte lui, dicit restringendum omni actui voluntatis: & voluntate ex consequenti daret, si ipsa voluntas quemcumque actu eliciti recte ageret, & parte lui: est igitur defectus in effectu diuinae cauatur, non propter defectum cauile superioris, sed inferioris, quæ quantum ad te pertinet non cauatur, quibus finibus, immo eadem repetit ibidem Scimus, ex quo fere ad verbum Conradus 1.2. q. 79. art. 1. p. 103. p. corporis his rebus voluntas increta, & Deus ipse non potest esse prima causa, & ratio deficiendi culpabiliter: quia si Deus primo subtrahet restringendum actionem, tunc non est in potestate voluntatis recte agere. Inferiuscule. *Imo quantum est ex parte Dei, illa restringit in effectu actus: quod autem non est, est ex voluntate creatæ, ut rufus diuina voluntatis, id non tenetur dare restringendum in effectu, tamen, quantum est ex se, daret, si voluntas creata cooperaretur: quid quid enim Deus dæc antecedenter, daret etiam conformatum, quantum est ex parte sui: nisi adit impeditum, invenit. Deus quantum est de cauare restringendum, & voluntas suam cauasitatem cauare. Que omnia à Deo coram præfinitione, & prædeterminatione quantum voluntatis creata ad actionem præiuam, seu materialē peccati adeo aperta sunt, ut ponderatione nostra non egeant. Accedit, Scimus eundem in 1. d. 44. & in 2. d. 35. qu. vñ. doceat, vñueris voluntatem seipsum, & non ab alio, determinare ad actus liberos, atque causa libera de finitionem communem admittere, ut offendimus quidam cert. 1. a. n. 1. ad 3. inclusiue & qu. 7. cert. 3.*

4. Citatur etiam Durandus pro opposita sententia ex 1. d. 46. qu. 1. cuius tamen tota art. 2. omnem antecedenterem necessitatem voluntatis nostra ad præiuam actionem excludit: sicut fuitus 3. 47 q. 1. & 2. & in 1. d. 4. q. 1. quia d. 1. q. 1. ex vñueris voluntatis principiis statuit: *Deum non cauatur, secundis immeditare non concurreat ad ipsam effectus, neque aliter, quam eas producendo, & colendum: idque eo in primis animo, ut potesta in 2. d. 37. q. 1. facilius*

Deum à concursu ad actiones prauas illarum, sive ad peccati materiale liberarer: atque omnem subinde ab eo cauſandi peccatum, vel imbram, depellere. At deinceps comitem causa liberar definitionem statut, q. 7. cert. 3. Argentina in 2. d. 5. q. vñ. art. 1. post concil. 2. & art. 2. impugnat. 2. Gottfried ait: voluntatem a qua etiam rationabim in rituunque impulsu scipiam in formicationis consenitum determinate ait. Et d. 3. 4. art. 2. vñ. fin. ad 2. art: Ideo peccatum ad culpam imputari. *Quia homo non resistit peccato quantum potest.* ut acrius 2. sum, apud Cartuſian. 1. d. 4. q. 3. sub med. pertin: [In obduratione fuit duo. Aliud est actus voluntatis pertin: citetur in heretis malitia: & huius Deum non est cauſa per leprosos, per accidens, neque occasio: sed voluntas deficiens. Aliud est subtrahit grauitate, qua subtrahit potest confiderari, ut peccata peccata: & ita Deus est causa eius perle; potest etiam confiderari, ut cauſa, sive occipit lequeſtus, & ita non est à Deo, sed à voluntate peruerſa:] Quia scilicet subtrahitione grauitate ad inductionem cauſam dedit. Tamum aberat à preſumtione, seu pretermidatione deficiens voluntatis in operando! Cartuſianus ipſe in 1. d. 40. q. 3. sub init. ex S. Thom. ait: [Obduratione interdum dicitur actus voluntatis obſtituſio in vito, cui pertinaciter inhaeret. Siue Deus nō est ut cauſa obdurationis: sicut neque actus peccati, quantum ad eius deformitatem, sed homo.] Et in 2. d. 3. q. vñ. post med. & d. 37. q. 1. approbat quæ ex S. Th. ca. d. 1. q. 3. fin. & alibi supra resumens, & de actione praua, i.e. materiale peccati etiſdem. Ricardus in 2. d. 3. 4. a. 1. q. 4. corp. Ideo actus defodus à voluntate procedens habet rationum culpe, quia voluntas per libertatem potest se tenere, & per suam diffidabilitatem exeat in aliud defodus: sum. Inferiſtur, quod explicat, cur defectus non reducatur in Deum exemplo: Si enim aliquis faber fabricat cestulum, & alterius aedidat utrum vñ: & ille potest ex diuerſitate voluntatis abutens cestulæ faciat aliquod opus illitteratum, sive abusus non reducetur ad fabrum. Reduceretur autem, ad primum alterius vñ: ex iutique efficacij voluntate, neque inutiliter ad aliud vñ: rectum cestulum faciet, & deficiat: & ut in præſumtione regi componeat.

quætes primos ambozim à Deo impresos liberos illi non esse, d. 37. q.vn. art. ad argumenta 1. vix art. diuinam voluntatem eis paratam ad concordantium, non determinando, sed relinquendo voluntati facultatem, vt se determinet ad actum, & art. 3. dub. 1. ita è Scotti solut. scribit: *Ita est Deus cauâ effectuâ rexitudinis, quod quantum est de se datus illam actui, si voluntas cooperatur, inuenienter enim quidquid Deus dedit antecedenter, datur etiam conseqüenter, quantum est ex se, si non esset impedimentum, vt dictum est. Voluntas autem, quantum est ex se, non datur rexitudinem actui.* Inferius subdit propositiones, quæ alio clariori ordine disposite sic habent: *[Defectus rexitudinis non induceret peccatum si voluntarii diuina, neque res ipsa voluntatis creata, si voluntas diuina primo, & simpliciter nollet dare rexitudinem, quia tunc voluntas creata non posset dare rexitudinem.]* Et dub. 2. probat Deum non esse Authorum, vt homo sit dexter: *[Quia consilio, præcepto &c. Deus non mouet voluntate hominis ad faciendum malum, ut fieri secum, tamquam causa partialis, producatur malum, neque quantum est ex se, concurreat Deus, vt dictum est, quia voluntas libere hunc producit, Deus comproducit.]* Greg. Arianum in 2. d. 28. q.vn. art. 3. post med. ad 12. *[Non folum utitur Deus ad bonum veli partialiter coöficiendio, quod est modus communis, quo cōcurrit ad cuiuslibet creati agentis quilibet effectum. Sed etiam quodam alio speciali modo, videhicer faciendo ipsam voluntatem partialiter concuasit ita, quod ipsa voluntas partialiter concuasit applicata, & quia mortali à Deo ad sic partialiter causandum. In qua motione ipsa non necessitatatur, sed instrumentum liberum existens, in cuius protestate est sequitur motionem primi agentis, iustatur ita, ut agat, quia non sic actus, nequam agere potuisse.]* Ad productionem vero actus mali solum primo modo Deus concurreit: quia non facit voluntatem agere actum malum, sicut facit eam agere actum bonum. *[Quibus motionibus, adhuc temperatam, & cum potestate non operandi (quare respectu actus nostri probi concedit) respectu præi Deo negat: Nendum necessitatibus motionem, & prefinitionem eius d. 37. quast. vii. art. 3. ad 1. fine.]* Sicut Deus non agit contra rectam rationem faciendo hominem qui possit malum actum facere, sum ad eum faciendum non cogit, vel inducat: sic non agit Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tomus I.

TEGA
L. pat.
VIA

contra rectam rationem ei non subtrahendo id, sine quo non potest facere malum actum; neque ramen excitando, vel faciendo, ut homo faciat talum actum.] Et ad 3, [Deus cuiuslibet beneficiant est causa, ut faciat illud, quod benefacit. Nam non solum causat, sed etiam mouet voluntatem eius, & facit eam facere eundem actum. Nulli autem malefacient est causa, ut malefaciat: licet actum illum etiam concauser.] Et ad 6, [Nego, quod Deus velit illum hominem facere istum actum sicut secundum Mag. d.v.t., libri: Tota Trinitas voluit Passionem Christi, & occisionem; neque ramen voluit, quod Iudei occiderent Christum.] Et col. penult. ad 8, [Ad hunc sensum dico: Deus sequi determinationem voluntatis: quoniam ideo Deus agit illum actum, quia cum voluntas agit; & non ideo, quod Deus agit, ideo voluntas agit. Et ideo magis proprie dicitur Deus coagere voluntati in talum actum causandum, quam voluntas dicatur congere Deo.] Infra, §. Ad propositum explicatus ait: [Deus in sic agendo non est principalis causa, ita ut moueat voluntatem nostram ad agendum, & faciat eam facere talum volitionem; aut modo aliquo suadeat, vel exerceat. Hoc enim opinari de- restanda, & abominanda opinio est.]

8. Ioan. Maior in 1.d. 48. q. x. conclusionem 4. sic ex- plicat: [Deus non vult culpas esse, quantum est ex parte eius. Nihilominus dedit nobis liberum arbitrium relinquens nos in manu consilij nostri: sine eius ope nullum actum elicere valens. Inde etsi illi nos necessitare ad bonum, Hac est disconveniens conditio, quam nobis in- didit, si voluntas: igitur nobis quasi iniurias cooperatur, quare dixerim quasi iniurias pondera. Nempe, cum ad malum conditio voluntatis nostrae disconvenientis purificatur.] In 2. d. 37. quæst. 1. ad 4. Sicus homo sapiens non infi- gatur, & allecit alium male agere, ita neque Deus. In- feriucle: [Quia sine Deo nihil agere possumus, para- tus est nobis cooperari ad substantiam mali actus, quem scimus per Dei prohibitionem esse malum; & etsi voluntate beneficiti generalis influentia ex suppositione, seu voluntate non subtractionis cause influentia, necessaria ad productionem actus: dicitur ex suppositione: hoc est supposito, quod nolumus feruare sua pra- cepta mauli influentiam generalem non subtrahere, quam cam impideat, vel nos ad bonum necessitare.] Post med. quæst. §. Hac speculatio, ait: Hunc actum, demonstrando substantiam peccati, Deus vult ex supposi- to, quod homo vult hunc actum; Deus non subtrahit suam influentiam generalem, qua ad actum concurrit. Et fine hoc illustrat simili: Etiens merces in mare, gra- tia exoneranda nauis, magis habet de velle, quam de velle ex Arist. 3. Ethicor. cap. 1. Ostendens Deum qua- si coactum concurreat ad actionem prauam, ne concur- sum generalem ad ipsam negans iuit laudem impediatur, qui potuit transgreedi, & non est transgressus: facere mali, & non fecit, quæst. 2. ad 4. inquit: Deus non habet velle pure spontaneum, & simpliciter respectu substantia illius actus, sed solum velle generalis influentia, & habet nolle prohibitorum respectu illius substantiam actus. Et q. 3. concul. 4. Potest dicit ad aliquem bonum sensum, quod voluntas prius agit ad actum malum, ad quem, ait, patres præuenti non aderit, cum speciatim ad actum bonum nos dicant præueniri ad ipsa. Vique, quia nostra determinatione generalis Dei influentia indifferenter, seu non determinata ad actum prauum ad hunc determinatur, & explicatus subdit. [Prinus Deus est paratus coagere vo- luntati ad substantiam actus mali, quam voluntas non potest elicere Deo non concurrente intellectus diuini ineligit voluntatem creatum velle, A actum malum producere, si concursum primæ cause necessarium ad productionem illius actus habetur: & quod non illud velle possit habere sine concurso Dei: Deus illi coagit adhuc, & illud prohibetur: & quodammodo iniurias hoc Deus facit: hoc est, non pure spontaneum ad sensum superiorum crebro declaratum.] Et ad 3. docet in potestate fœcrosis esse, quod Deus concurrit, vel non ad eius actum malum: que omnia non ex voluntate absoleta, & simplici Dei, & determinatione sua ipsum (nendum nos) ad actum prauum concurtere, sed ex determinatione nostrae voluntatis. Hæc quidem à Deo fuisse ex Maiore recitauimus, quia eadem q. 3. concl. 1. aduersarii fatis ad speciem fauientia hæc dixerat. Deus de- terminat aliam causam ad hunc effectum, & non ad simi-

lem, quem equaliter habet in sua potestate. Et prius q. 1. concul. 2. probat 6. [Voluntas creata est libera ad hunc actum malum producendum, & ad illum; neque est maior ratio quare unum producat, quam alium, nisi, quia determinatur à Deo: ergo ad hunc actum, qui est malus determinatur à Deo.] Verum his solum docet actum voluntatis nostræ, indiudicationem ficut, & effectum omnium altius causatum, non ab eis, sed à Deo determinari: quod verisimum est, nec aduersarii fauerit, id enim præstat oferendo concursum ad actum hunc, & non ad alium; in differenter tamen, si voluntas operari velit hunc actum ad quem concursum offert, & parat, vel eius contrarium vel neutrum. Ideo dixit hunc, & non similiter.

9. Marlior in 1.d. 40. art. 2. sub 3. concil. & concl. re- sponsali: Probat cum præfectio futurorum eorum con- gentiam, & potestatem ad vtrumque in nobis stare, quia alias peccati Author Deus est: vbi inter alia illæ, inquit, est principalis Author peccati, qui non potest non peccare. Subiectus. [Iste qui hic produxit creaturam, & nouit eam pe- caturam necessariam, & tamen libere facit eam, est prin- cipalis causa antecedentia, scilicet, existente huius crea- turæ: ergo est principalis causa consequentia, quod necessario sequitur: scilicet, peccati.] Et fine questionis. [Deus præficiens. A. Futurum non necessitat voluntatem ad A, quia tunc A. non est peccatum: cum nulus peccet in eo, quod vultare non potest.] Inferiucle: [Causa, qui producunt A, (vt voluntas) non sunt determinata ad A, sic, quod non possunt ipsorum non producere.] quibus constat illum non de innata voluntate necessitate pec- candi manichæa, sed etiam de aduentitia ex præficiencia, aut voluntate Dei loqui. Et q. 4. post concil. 5. de Elec- tione præficiens, [Actum voluntatis, quod substantiam voluntatis beneplaciti, & dum tamen mulier eum vult, Vide in potentis liberis imaginantibus est, quod quemque actum elegerint, Deus, ut causa vniuersalis agit cum eis, libere ramen. Dedit enim ad hoc libertatem arbitrii, & posuit in actus bonos & malos, sicut in natura integra, & quoquecum duxerit electos Dominus coageret, ut causa vniuersalis. Subdit, in his actibus qui disconvenient voluntati, quasi voluntas præuentus cum: quia, ex quo Deus præcepit contrarios, & bonos voluntati, malos voluntati non producere, nisi præuentus aliquo modo per voluntatem libere se determinantem ad partem sibi nociam.] Verius fin. [Ad rationem principi: Deus concurrit ad actus malis substantiam, ut eius bonitatis principalis Author; qui tamen producit, quasi præuentus libertate voluntatis eam præuentis, cum qua statim concurreat in his, quæ voluntate libere elicere in eis.] Quod itam in voluntate ludorum occidenti Chirstum repetit Martin. Magistri tractat de concilio q. 3. de perseuer. agens in solutionibus obiectis: Deus Adamo dedisse principia, quia cum libero arbitrio poterant esse causa per se prætermodi sufficientia, sed præsumi libertate peccare. Almain, 1. moral. c. 1. post med. ait. Alii pa- dicunt, quod, qui agit alatum malum, Deus non vult illum agere, etiam quantum ad substantiam actus, quam agat. Quod absolute non probat. Eo vero sensu, quem ex aliis reculimus probat, Deus ex propria sententia responderet. Deus velle non est præsumendum, sed concomitans, & simili- habens, scilicet ab solutum, quia præsumendum solutum est, si voluntas velit: quod ipsa voluntatis re- litione, qua purificatur conditio, in solutum finaliter trans- fitur superius dixerat cum Dionysio Cisterciens. De- concilium, & voluntatem ab solutum nostra priore na- tura, aut tempore non esse. Et c. 16. tacitè Atrinensis do- ctrinam probat: nempe ad actum concutum Dei generali- tate, et ad bonum vero (speciem), quæ Deus facit, vni- ciamus requiri: unde præsumendum, seu prædeterminatio- nem o mensem, ut prauas actiones faciamus, aperte excludit.

10. Marlior in 2. d. 43. q. 4. Et si concedat Deum ca- sare actionem prauam, etiæ cum respectu ad ultimum finis, excusat ramen illi a culpa, quia causa totalis non eligi- niæ vult pactum tenere, scilicet, quod omni creatura scilicet in caro, & ad bonum, & ad malum ex parte nepe faci- es differenter ad vtrumque eius potestate comprensibile est ea portus ad malam actionem determinatus, quæ determinauit Rupert. Holcoht. & si in 2. q. 1. art. 4. Illam Deus vult fa- tem peccare, & similiis Nominalium (ad quos ex suis Do- minicani iuit) propositiones admittat, cum eis tamen

ad indifferentiam diuinæ voluntatis condicioneata, & concursum generalis determinati à nostra voluntate recurrit. Hæc speciam nota: Secundo modo concurredit Deus voluntarie ad coagendum cum natura rationali libera, quæ tales leges habuit: quod quidquid ipsa velit placet sibi cogere ad illam voluntatem; licet non simpliciter placet sibi agere. Sicut per illam voluntatem denotatur: itaque, si sortes vult peccare, placet Deo coagere secum in hac voluntate, & non impideat eum, vel si impedit eum, hoc facit per legem communem. Inferius ait: Porci dicit, quod Deus non est causa peccati quia ipsa causa est vera. Deus vult sortes peccare, quia sortes vult peccare, & non est contra. Ideo sortes est magis causa peccati, quam Deus non tam est maior causa, vel melior, seu principitalis, vel potius concedi: quod Deus est summa causa peccati & summa causa; tamen, hoc non obstante, imputatur creatura, quod in postem ipsius sit Deus esse causa ipsius peccati: unde ex ipso homo est liber, quia Deus statuit coagendo univocum creaturam secundum modum naturæ suæ: sequitur, quod homo habet in sua potestate facere. Deum coagere, & non cogere, sicut sibi placet: quia Deus fuerit hominis voluntati. Repetit indeterminationibus, q. i. art. 4. ad 1. & 2. Quibus, & si male admittat ab soluere peccati causam esse; tamen, ut cum à culpa excedat ad determinationem eius à voluntate nostra ad coagendum illi actu determinatio, & libidinatio ad humanam voluntatem, in cuius subiecte voluntate sit Deus ipsi coagere, aperte Holochur recurrat: ex qua doctrina omnes actiones præsumuntur, & prædeterminationes diuinæ excludit, & ab omnis illis suas propositiones excludere potuerit. Nicolaus Ocellensis in 2. d. 37 circa med. Scotti verbis materialis peccati præsumuntur, & prædeterminationes recitent, ut vidimus supra. Andreas de Castronovo in 1. d. 22. quæst. 2. ad 2. ait: Deum velle hunc actum, non voluntate absolute simpliciter, & efficaciter, nec velle præsumit, sed velle generalis insufflante: quod est tantum velle secundum quid, & conditionaliter: quia quantum est se, potius velle. Deus ictum actum non habet: tamen, si voluntate creatura vult illum, non vult subiungere suum concussum. Porro hanc doctrinam è Schole Principe, & Autore Okamo recitata, Nominales cibibit: p. c. enim in 1. d. 38. q. vii post med. ait: Supponit preparatione diuinæ voluntatis ad coagendum, ad hoc voluntatem cretam esse non agere: & d. 46. quæst. vii. post med. Deum esse paratum, ut cooperetur ad bonum; nihilominus hominem nelle operari bonum, sed malum: & in 1. d. 19. ante med. Non esse liberus eos actus, qui ne effassent sequuntur ex primis, quod Deus imprimis Damnonibus, sed soluunt alios, qui non ita sequuntur, ei & repugnant, sicutque indifferentes, & m. d. inter nere statim, & repugniant cum illis, ut tentare vel fecerit. Ceteri vero Nominales, ex parte actione præsumunt nihil in specie docuerunt; tamen ex his, qui de indeterminatione voluntatis nostra à Deo, & determinatione à se ipsa actionum nostrorum liberae voluntatis docuerunt, q. 6. cert. 2. sicut aperte contra actions præsum diuinæ præsumtiones, & prædeterminationes militant. Maxime, cum ita pro communi cause libera definitione pugnaret, quæst. 7. certam. 3. ut eius inventores, & Patrini (ethi falso) vniuersi, ut eo certam ostendimus, ab aduersariis refutatur.

11. Ex non adeo verutatis Doctoribus Roffensis contra Lutherum art. 36. §. Edifice, & sequente, & §. Ad neutr. art. 36. circa articulis med. Ruard, Tapper contra Luther. art. 4. post init. & art. 7. ab init. & subinit. & proposit. 10. sicut post generali Dei influxu, & requisitus omnibus voluminat ad particulas actus prædeterminationem à Deo non esse, sed possit eligere, & agere, vel fecerit, hoc est, non illud, quod etiam Alberus Pighius 7. & 8. de Rictio arbitrio docet, ut supra testimoniis, & Tapper his locis de potestate voluntatis ad facendum, vel non faciendum via sua malas: sicut Horantius toto fere lib. 1. loco. Catholicor. præfertur à cap. 45. ad 47. & 49. 24. Capitonius explicatione, Catholicor. part. 1. explicat. 10. & 65. atque explicat. 28. & 30. Docet Deum non impellere ad peccandum, nec poluisse diuturnum, caudare, sed liberum arbitrium: citatur pro aduersariis et caput, & redempcio gener hum. tract. 5. cap. 4. ad 1. cum tamto tota cap. contra præsumtiones & prædeter-

Christoph. de Ortagas de Deo Vno, Tom. I.

minationem ad actionem præsum acerbitate pugnat: sub eius init. speciam hæc nota. Tradere in desideriam non est incitare, aut immittere desideria præsum, sed est permittere eos agere secundum sua ipsorum desideria: ita tamen quod desideria illa non expletantur in opere nisi secundum ordinem diuinæ prouidentiæ. Subinferius ait: Deum non ingerere, neque inspirare iniquam voluntatem: & ad 4. ait: primaria, & antecedentia voluntate, & quantum ex se est, præpare, ut omnes bene operentur & vivant, ipsos vero sibi mortis. Autores esse. Item cap. 3. concul. 3. & tract. 4. cap. 2. concl. 1. 2. & 3. & corollar. 5. & part. 5. capitul. post med. & tract. 6. cap. 1. part. 1. rationibus 3. & 4. generis, & lib. de concordia grat. cum lib. de arbitrio cap. 2. p. 2. & c. 3. longe ab init. & lib. 1. de gratia cum libero arbitrio, toto tract. 4. & toto lib. 2. maxime tract. 1. ad finem docet: præscientiam, prædeterminationem, reprobationem, & operationem Dei nobis relinquere: utriusque partis potestatem indifferentem: ita, ut iisdem circumstantiis alter peccare, sive actionem præsum eligat, alter fecus possit. Vega 2. Trident. cap. 12. ad fin. docet arbitrij libertatem necessitate solutam esse debere. Ad rem vero præsentem speciam e. 15. habet: Qua parte liberi sumus ita Deo in nostris operibus cooperamus, ut labi, & desiccare pro nostra libertate possimus. Atque ideo omnia operum nostrorum vita, & omnes desideria nostra debent, & non Deo imputari. Nos quippe sumus, qui ad mala opera illius generali concursum abutimur: cum ille perinde, in modo magis paratus sit nobis ad bona cooperari. Infructu: Ita profusa nostra peccata non debent imputari Deo, qui auxilio, dumtaxat generali, ad ea concurredit: sed nobis, qui defectum, & claudicamus ab ipsius lege, atque influxum illius in malum derrogemus, quarelibet, licet nobiscum efficiat actus, qui intrinsecam, & inseparabilem habent malitiam; nequaquam tamen, (ut antiquioris Theologi probe monerentur,) causa peccati, aut Author peccati censeri, aut appellari debet. Quibus consonat lib. 6. cap. 7. post med. cap. 8. post med. & circa fin. lib. 12. cap. 21. & de iustifica. q. 1. ad 3. Archiepisc. Coloniensis Enchiridio Chiristiane relig. tract. de Sacram. p. 1. Paucum tantum, circa titulum de confess. fol. 100. Licet Deus præcuerit hominem causarum, non tam in hanc præscientiam homini naturæ, sed illud donum, quod creando impertit, admetit. Deus enim ita præsedit, ac determinat contingens, ut non rollat: modum agendi natura inditum, sed determinat actiones, sicuti sunt. Determinare autem pro permittere viupas. Subdens continuo: Prauidit Deus Iuda malam voluntatem: permittit, ut proderet Chiristum, non coactus, sed voluntarie: & decrevit quomodo Iudam, sic voluntarie peccantem perderet. Non ergo Iudas peccauit neccari.

12. Hadrianus quodlib. 3. q. 1. ante med. [Alio modo potest quis credere se peccatis abstinere non posse; ab soluere credendo non posse se abstinere a peccato, aut non posse ad vicandum peccata à Deo sufficiens auxilium impetrare, etiam si fecerit, quod in se est. Et hic error est species infidelitatis oppotest fidei, ad quam obligatur, credendo Deum iulie, & misericorditer mundum gubernare: Illi enim manifeste repugnat apud vñhincque fana mentis, Deum hominis imputare ad culpam, ad quod viridum, nec dedit, nec dare paratur, et sufficiem in facultatem homini, inquam, facienti totum, quod in se est, qui error etiam aperte contrarius est Sacra Scriptura, J. Gen. 4. 4. Nonne si bene egis, recipies. Et 1. Corinth 19. Fidelis Deus, decretelis eiusdem, & Hieronymus. Repetit quodlib. 7. q. 1. circa fin. fol. 1. argumentor. & in 4. d. certam. tract. de Sacram. Pernit. q. An hominis semper maneat facultas vñre penitentia? Et quodlib. 7. q. 1. circa finem ad id Gen. 4. Sub te erit appetitus tuus, & ita discutitur. Erat hinc Cain in statu damnacionis, & mortalis culpa: ergo in quoque statu fuerit, sive gratia, sive damnationis sub nobis est, sub potestate nostra, & dominio appetitus peccati, & nos dominatur illius. Idem videtur manifeste volumen Apostolus Corin. 12. Non patietur vos tentari supra id, quod potestis. J. Michael Palacios in 2. d. 37 d. f. p. vnic. ad 1. (confone sibi d. 25. disp. 1. init.) ait: [Deum ratione influxus fui in actionem præsum nostram peccati cauam non esse: quia Deus res, quas condidit, sic adiutoriat, ut eas proprias functiones pro sua sapientia

Cccc 2

576 Controu. III. de Decreto, &c.

sapientia agere sinat. Adde etiam hanc diuinam assisten-
tiam, seu concursum, tametis non habeat homo in sua
potestate; & tamen illi paratissimus, ut operetur, quan-
do voleret: idem plenam habet potestatem liberum arbit-
riatum.] Delphinus lib.4. de liber. arbitr. pag. 171. [Ista
causa à priore causa & superiori adiecta posset aucti suo
restitutum exhibere, quam teneat date, ac minime
praeber. Prima vero causa, nimirum Deus, quamus dare
a curia rectitudinem non tentatur; dare tam tamen,
quantum in se est: si humana voluntas Deo vocant, &
ostium pulsanti consentire. Vniversaliter enim: quid
quid Opt. Maxim. Deus alicui praeber antecedenter (hoc
est quantum in se est) dare etiam consequenter, (hoc est
revera, & efficaciter,) nisi humanum liberum arbitrium
dissentiendo ponere, atque obiceret impedimentum.]
Pluribusque ostendit repugnare Deum alter ad actum
peccati concurre. Hertera in 2. sentent. Scotti tom.2.
disp.38. quast.3. notab.6. versus fin. ita ex Scotto Denm à
causando peccato liberat. [Quod vero Deus, etiam si non
teneatur ad ponendam rectitudinem in actibus liberis vo-
luntatis creare, tam apponet, quantum in se est, nisi
ex parte libertatis creare, inueniat impedimentum,
Probatur: quia omnia, que Deus dat antecedenter alicui,
daret etiam illi consequenter, nisi ex parte illius inueni-
ret aliquid impedimentum: sed Deus dando libertatem
voluntati creare, & auxilia, sufficietia, & leges, & praecpta
quibus ducta rationi posset se conformare, causat antec-
cedenter rectitudinem in omnibus actibus libertatis creata
voluntatis: ergo quantum est ex se causare de facto re-
ctitudinem in eisdem, nisi in voluntate, (qua est propria
causa deficiens eorum) inueniret indispositionem, & im-
pedimentum.] Confonat. q.6. notab.6.9. & 11.

13. Marc. Anton. Nata lib. 12. de Deo ab inicio
Deum eadem ratione à causando nostro peccato liberat:
quia de se sufficiens homini de mediis, quibus illud vi-
tare posset, prouidit: quare per hunc, non per Deum stat
prava eius operatio. Speciatim legendas pag. 6. & 7. Bel-
farnim. tom.3. toto lib.2. de amissione grat. & iusti pecca-
ti contra praefinitiones, & præmitiones Dei nos ad actiones
prauas prædeterminantes acter pugnat: & cap. 4.
post med. confurat solutiones ex optimis iustis iure, &
& immunitate à lege, & obligatione, quo minus Deus
prauas actiones prælinens, atque determinans causa pec-
cati, & sit, & habeatur, cap. 5. notat ab culpæ imputatio-
nem non requiri militiam ipsam eligi à peccante. Vnde
Deum peccati auctorem & peccatorum, si actionem prauam
præfinit, seu prædeterminat, fore concludit: & §. iam
igitur: sub init. ait: Causa peccati non erit Deus, quia
encurreret in fluxu quodam vniuersali, & indifferenter ad
hanc actionem. & ad contrariam: ac per hoc non erit talis
actio in specie, quia à Deo, sed quia ab homine prodit: &
tota culpa erit hominis, qui concursu Dei abutu voluit ad
istam actionem, cum ad aliam bene vult posset. Et §. sequen-
ti, Quod si Deus non solum ut causa vniuersali ad eas
actiones, mala quae sunt, concurrat, sed etiam ut causa parti-
cularis, eas, ut tales sunt in specie intitulat, ea que imponet,
vel ad eam hominem impellat, vel per hominem, ut per in-
strumentum actiones illas in specie efficiat, nullo modo intel-
ligi poterit, quoniam dudson Deus ipsi non peccat. Reperit
eo cap. & c. 18. duab. columnis postremis. Azor. tom.1.
institut. moral. lib. 4. c. 22. q. 1. §. vlt. & cap. vlt. præmitione
determinant, quare & præfinitionem ad actionem prauam relicit, & Clarius cap. 2. quast. 2. & 5. cap. 20. q. 16.
& alibi. Henr. tom.2. lib. vlt. de fin. hom. cap. 5. §. 3. &
in Glosa, cap. 15. fine ait, Deum nec præfinit, nec ex-
citat, nec inclinat, nec prædeterminat voluntatem ad
actionem peccaminosam. Fufus Molina in concordia,
d. 29. & 1. p. quast. 14. à d. 5. Soar. lib. 2. de auxil. Vsq. 1.
part. d. 99. cap. 4. à num. 20. libi consonans 1. 2. d. 38. 39.
189. cap. 15. ac minime diffonsans 1. 2. d. 129. cap. 7. & 8.
vbi solum ait: Deum non esse causam moralem peccati,
ersi ad eius actionem phisice concurrat, quia nec præci-
pir, nec incitat, nec instigat ad illam, sicuti ceteri Scho-
latici respondent: in qua solutione præfinitionis, &
prædeterminationis diuina ad materiale peccati exclusio po-
tissimum concinetur. Addo Ioannem de Salas 1. 2. tom. 2.
tract. 11. d. 10. fect. 1. num. 36. Lessium cap. 5. Apolog.
Diotalegium opusc. de concursu Dei c. 7. post oppug. 4.
pag. 91. Didacum Ruiz de Montoya de volunt. à d. 26.

ad 51. inclusu, Paul. Leonard. spathim in suis responso-
nibus. Borrul d. 12. de scient. media per totam, & uno
verbis reliqui citati quæst. 5. 4. & 6. contra actionem libe-
rarum præfinitiones vniuersim, & q. 7. cert. 3. pro communi
causæ liberae definitione statuenda.

QVÆSTIO II.

Liceantne per Sacram Scripturam ad
materiale peccati præfinitiones
prædeterminatiæ?

Q VAM fuerint præfinitiones ad materiale peccati
prædeterminatiæ Theologis ferè vniuersitatis
est, ostensum hucque à nobis est: communis
ius in eas odij causa & fundamenta sunt deinceps cum ab
authoritate, tum à ratione erant inuincibiles, & primus
à Scriptura testimonitis, que principia Theologia Catho-
licæ loca & fundamenta sunt.

CERTAMEN I.

Præfinitiones prædeterminatiæ ad mate-
riale peccati Sacrae Paginae viden-
tur aduerte.

1. **I**ta præfinitiones hasce torum caput Ecclef. 13. ma-
nus aum. 11. aperte refellit, ut vix commentari,
aut discursu ad inde confutandas opus habemamus. Sic et
numero impium à sapientia, seu Sanctitate, & iustitia de-
ficiens Ecclesiasticus alloquitur: Non dixerit, in
Deum abest: iudicet operari: quia enim odit Deus ne fur-
ris. Atqui si Deus præfinitionem iustæ operations, aut
omissionis legi, & iustitiae conformis, (quam necessariam
per hos ad iustum legique conformem operationem aut
omissionem à nostra libertate independentem omnino,)
non apponat; inquit vero apponat præfinitionem inde-
pendenter à nostra libertate ad materiale peccati, seu vi-
ligi disformiter iustitiaeque ex nostra libertate, vel omis-
sione actum præceperit, vel operem probitum per
Deum, certò & aperte aberit, non autem per nos, sed
aliter, vel operari non possumus ex arbitrio nostro, vel
omittere: ergo huic textui præfinitiones prædeterminatiæ
ad materiale peccati, sive ad actum, vel omissionem,
provt a nobis, aperte repugnant. Secundæ item terro
huius parti hand obscurus repugnat: quia enim, inquit,
odit Deus ne feceris: ergo actiones prauas, legique ab-
uerias, & idem de omissionibus eis odit Deus: ergo ex
efficaciter non præfinit, que enim efficaciter fieri a nobis
vult, ex parte etiam sua, nequit absque repugnancia fieri
verbis adhortatio Dei ad nos continetur, ne faciamus, (et
dubio debet, quod in nobis, nostræque porrectis eis, vel
agere vel omittere; atque solum eis in nostra porre-
ponere materiale peccati sive physicum actus prohibiti,
qui prout à nostro arbitrio, materiale peccati eis, non as-
tem eo posito militiam formalem (in quoctoque ea con-
sistat) ponit in illo, vel non ponit: cum necessario sequi-
tetur: ergo ad actum prauum, prout a nobis, seu ad mate-
riale peccati non apponendum non Ecclesiasticus adhe-
tatur. Tum si adhortatur autem, quia illud odit Deus,
ergo materiale peccati, sive actum prout a nobis, odit
Deus, ac proinde illud nec efficaciter velle, & præfina-
re planavit: id est deinceps ad terrenos affectus, quibus à iustitia
caderec equa verò imploratio ad ciuimodi affectus, &
operaciones prauas, atque lapsum à iustitia maior, quam
præfinitiones,

præfinitione, ut iij à nobis, hic, & nunc apponantur, & sunt: neque enim alter homo se implantat, implantare, & iustitia habi, ac decidere villo pæco potest ex arbitrio suo, quam actum prauum, hic, & nunc, atque in his circumstantiis, physice apponendo. Addit: Non enim neceſſari sunt ei homines impij: vt actiones prauas, quibus sunt impij, & ex fine villo vel fatisfaciendi muneri causa prima, vel quouscunq; alio velit, nedum efficaci sua præfinitione faciat actus prauos apponit, quos odiit, vt dixerat, & repetit statim vers. 13. *Omne excrenatum erroris odit Dominus.* Tacitaque obiectio, quod nū Deus aliquid esse velit; esse illud nequeat, (vt S. Petrus Simon Magnus obiectio verbis datis q. cert. i. n. 1.) adhibet solutionem, vers. 14, quia scilicet hominem, quem rectum creauit, posuit in manu consilij sui: id est lui arbitrij, & ad vitium porrectatis, & ante ilum bonum, & malum, vitam, & mortem; quare malum, sua prauum actionem ex eius potestate abusu eius voluntate apponi, non diuina, quæ solum ea ab ipso fieri permittit, ut ipsi libertatis iura ferentur, quæ aperit materialis peccati præfinitiones prædeterminatus excludunt.

2. Sed quæ adhuc vers. 15. plura Scripturæ loca contra has in iunctu præfinitiones: Adiecit mandata p̄p̄ræceptua: ex quo loco argu fætem discursu, qui singularis eis locis oratione repetetur; etenim leges, & p̄cepta omnia de actionibus sunt, que illis prohibentur, vel fieri præcipiuntur: quorūque hic, & nunc posuit leges, vel p̄ceptio physica nolit, vel omisit, vel posuit, materialē peccari est, sua omissionis, sua commissiōis, v. g. Non occides: Festi dies obitibus. D'rogue ratabilis pro indebito ad Ecclesiā modicamina & similibus quæ materialē peccati physicanē posuitum nostram actionem vel omissionem in his circumstantiis hic, & nunc prætergreditur: ergo implicat cum lege, vel p̄ceptio actionis illius, vel omissionis physica a nobis præfinitione Dei de actione, vel omissione physice a nobis apponenda, sive, ut à nobis hac actio fiat, vel à iuncta omittatur; seu quod idem est præfinitionis materialis peccati notitia à Deo cum lege & p̄cepto repugnat: quare, vel nulla sunt p̄cepta, & leges contra facram paginam, vel nulla sunt materialē peccati præfinitiones. Probatur consequentia primo: quia nequit esse vera lex, & p̄ceptum, ab illo, & sive voluntate Superioris ex parte sua, ut hanc à subditis, que p̄ceptit, ac non sunt ab eis, que prohibet: Si enim eam voluntatem fieri ex parte Superioris ab eis certe subditis confer, eos legibus, & p̄ceptis non teneri, nec p̄cepta, & leges illas perfundit, solum esse, non veras, dubium est: ac qui cum voluntate efficiat diuina, & præfinitione Dei, ut hic, & nunc hæc actio à nobis fiat & illa hic & nunc omittatur implicat fieri, ac vera Dei voluntas, ut hic, & nunc illa actio à nobis fiat, & illa omittatur: ergo cum præfinitione ista diuina materialis peccati, sive, ut illa actio à nobis hic & nunc fiat, & illa omittatur implicat ac vera ac fieri p̄cepta, quæ à Scriptura afflentur. Probatur secundo, voluntas fieri, permisit adhuc, nec solum posuit efficiat, Superioris ex parte sua, (ceteris modis est materialē peccati præfinitione,) ut actio subditus p̄cepta ab eo non fiat, vel ab eo sicut prohibita, est dispensatio, & abrogatio legis, & p̄ceptis vi, quo ad illas subditis actiones, vel omissiones p̄ceptas, & cum qua p̄cepta, & leges, quoad eas actiones, vel omissiones perfite repugnat, perindeque sunt, ac si non essent, ac fuissent: atque præfinitiones ad materialē peccati sunt voluntates efficiat, Superioris, & porrectas summe, ex parte sua, ut actiones illas omnes, que nobis fons p̄cepta, ut prohibitus, alia à nobis sunt alia à nobis non sunt, vel omnianter ergo leges, & p̄cepta omnia præfinitionibus ad materialē peccati euacuantur prorsus, & euaneantur, sive si non efficiant, nec fuissent: quare & præfinitiones illas ad materialē peccati veris p̄ceptis & legibus à Scriptura hoc vniuersitatem loco, alia vero pluribus singulariis affectis aperit repugnant. Confirmatur, qui non solum ex parte voluntatis Superioris fieri deprehensum, ut hic, & nunc actio, vel omisit alias nobis p̄cepta, vel fiat vel conseretur, sed prædictum solum conjectura Epikcia, ac interpretatio a nobis collecta, & indagata p̄ceptum de opposito debilitat p̄ficiat, & euacuat: Denique imprudentia, & plane demissilimus Princeps, & Legislator ille

esser, qui aliquid vel p̄cepteret subditis, vel pro libet, & scilicet se illis in omnibus, & singulis occasionibus vel diſperſaturum necessario esse, ut prohibita agerem, vel p̄cepta omittent, nedum sciens se efficaciter volitum, & que ab ipsis irrefutabiliter præfinitionum, ut ita agerent, vel omittent: atque admissa necessitate diuinarum præfinitionum ad materiale peccati, scilicet Deus se non dispensat, sed voluntate sua efficaci à nobis irrefutabiliter præfinitionem per singulas, & omnes occasionses à nobis sunt cuncta, que prohibet, & omittuntur cuncta que p̄ceptit: Ergo demississime, & præfinitionum suarum necessitate admissa, legibus ac p̄ceptis suis p̄cepteret aliquid, aut prohibiter: ergo præfinitiones ad materialē peccati legibus, ac p̄ceptis à Scriptura assertis aperit contradicunt, & repugnant: ut hoc argumento propositumus demonstrandum.

3. Arguo tertio ex illo Isaiae 30. *Ve filij defortores dicit Dominus, ut faceretis consilium, & non ex me, & ordinem relam, & non per stirram meum, ut adderis ius regatum super peccatum, & Olœa 8. Ipsi regnauerunt, & non ex me.* Prime enim filij defortores, actionibus suis falso dicentur, si à Deo, cuncte necessaria præfinitione, ut recte agerent vel omittent, imo, ut male agerent præfinitione, & efficaci Dei voluntate independenter prorsus à sua libertatis vnu prauo: sive abusu deforti prius sunt, ut supra expendumus num. i. initio: imo, quo iure Patrii defortores Filii, à Deo appellari possunt, qui ita agunt, ut ipse fieri ab ipsis efficaciter vult, & ab ipsis irrefutabiliter fieri præfutur, ac proinde eius voluntati in eis actionibus & omissionibus ostenduntur item de suis cōsiliis, & ordine relam actionum suarum, & regnandi, (que dubio procul materialē peccati sunt,) ex se eile Deus negat: ubi voluntates efficaces sunt, sive præfinitiones materialē peccati sunt, ut ab eis sunt, exprefit negat: & id quidem aduersarii fatentibus, qui, & si formata peccati ex Deo effugent, affi materialē peccati sunt actiones prohibitas, ut à nobis factas ex Deo, & tanquam causa, effe affirmant, neque villarent postulat negat: quod si dicant: Deum non negare actiones illas, etiam, ut à nobis sunt, & materialē peccati sunt, ex ipso volente efficaciter, & p̄ficiente, ut ita à nobis sunt, negare tamen ex ipso, ut p̄ceptente vel adhortante, ut coniuncte solum. Vti Hierem. 19. dixit: *Adiaceauerunt ex te isla Baalim, que non p̄cepit neque locutus sum Rei potius fane, quod inuatores harerit de præfinitionibus diuinis ad materialē peccati dogmatiscentur eis, & similibus Scripturæ locis respondunt, neque tamen à Catholicis audiuntur, neque à Conciliis, ut coruim degma de ciuitatibus præfinitionibus non damnetur: quod insuper refutatur, verbis inimicitate sequentibus hinc: Negare ascendenter in cor meum, id est voluntatem, faltem & iudicium, & consilium aliquod approbans, iuxta Scripturam phrasim vulgatissimam, Marci 2. & Luke 24. Quid turbati es? & cogitationes asidunt in corda vestra? Et illud, ut quid cogitatus mala in cordibus & aliis in veteri, ac novo Testamento sexcentus eademque phrasit id ipsum Hilpan, quod voluntati nostræ minime placet, sed potius valde aduersatur ita explicare solemus. No me pasa, ó a pasado por el pensamiento hazer que se haga tal cosa: ac proinde loci Hieremias sensus est: Ut adiaceauerunt ex te isla Baalim, neque p̄cepit neque locutus sum, ne dum voluntati autem excellorum illorum edificatio à Iudeis, ut ab eis, materialē solum, non autem formale peccati, sunt superaddita malitia, (vnde cumque) sit, eo loco omnis Dei voluntas ex parte ipsius, seu quatenus ex ipso est, nec solum efficax, ad materiale peccati, ut à præfinitionibus aliter, omnino à Deo ablegatur.*

4. Quarto: Deus nullo modo inducere, suadere, tentare nos ad prauas actions potest: ergo neque eas præfinitre, ut à nobis sunt: ac subinde ad illas nos præterminare. Patet consequentia: siquidem irrefutabiliter à nobis, & inevitabiliter præfinitione Dei, & physica prædeterminatione, ut operemur, fortius longe, ac vehementius, ac insuperabiliter inducimur, impellimur, adiungimurque, ut actus apponamus prauos, ut à nobis apponit præfinitione à Deo est, quam alio quouis modo tentationis inductionis, & maliciudo consistit, & intigatione, & tentatione, sive à dæmoni, sive à concupiscentia nostra falſo & amico. Antecedens confat ex illo Ecclesiastice 15.

Non dicas ille me implanauit: Sive, ut Augustinus legit de gratia & lib. arbitrio cap. 2. indixit 1. ad Galatas 4. perfusio hac. (de circumcisione eiusque necessitate Christianis) non est ex Deo, qui vocauit nos Iacob 1. cap. Nemo cum tentatur dicas quoniam a Deo tentatur, Deus enim intentator diftentator (vt sic dicam) malorum est: ipse autem veritatem tentat. Scilicet noxia tentatione inductionis, secuvi probatiois, vt sepe Augustinus ait de bono perfeuer. cap. 6. post mod. de confessu Euangeliit. c. 30. ante medium quart. 7. in Genes. & 4. Hyponot. ver. 1. glos. Beda & S. Thom. in eum locum. Dices tentationem, & inductionem moralem. solum & intentionalem obiectuum per intellectus propositioinem esse; non autem physice impulsuum, quae in Dei praedestinatione, & physica praedestinatione ad actum praevarum est: Sed contra quia subdit Iacobus: vngnusque vero tentatur a concupiscentia sua, cuius impulsus, non intentionalis, & sua foria per cognitionem est, sed physica aetuitate, & influxu. Secundo, quia qui licet potest aliquid efficaciter intendere, potest licet velle dare media ad illud, dummodo ex fine praevario non vicit horum voluntatem; vt non viciaret in sua foria, moralique inductione, & consilio operis praevarum ad quod illa media sunt, ac proinde suggestor & moralis inductor licitus, & tentator ad praevarum opus esse posset, si posset hoc a nobis intendere, & efficaciter praevarire: quod blasphemum est ait abet Petrus Apostolus apud Clem. Rom. 3. Recog. post mod. Simonem Magum his confutans: inquit, quidquid cogitamus Deus nobis adducit ad mentem quid agit in hominibus blasphematis. &c. Ipse ergo nos cogitationes adulterii suggestor, & auaritia, & blasphemia omni que luxuria desinit que ab huiusmodi blasphemis. Praefusa indumentum Recentiorum aliquot soluto, vt Deum a cauilitate peccati exulet, & a malitia tentatoris. Autem enim causam moralem, qua per confusum, & suatum actioni, causas causa est: cetera causam physicam, vti est Deus praedestinatione praevarum materialis peccati; sed ostendimus Deum, h. ita praevariat, causam consulente, & suggestente est vel factum posse. Secundo, quia ignem applicat domum combustionis eius causa physica, ac non moralis est, & tamen teneri de incendio culpa annexa ergo vana est ea distinctio. Item potest quis confidere actum coniugalem ad filiorum suceptiōnem, quorum generationi annexa est originalis culpa: nulla ergo ex parte causandi, vel suadendi, vel physico influxu & actione differentia, vt moralis causa, & cui annexum malum tribus debet, censetur; sed tantum, an alterum in fluxum in actionem praeberet: & annexum ei actioni malum per se sit, an solum per accidens in eis, vt proprii ceteri fructus, & coniugali generationi contingit, vt recte August. 3. contra Iulianum cap. 9. respectu Originalis peccati dicens: Non est fructus corporum, & sexuum commixtiois, quorum bonorum auctor est Deus; sed prima praevaricationis, cuius auctor est dia-bolus. Cum ergo, & actione praevariae per se, & ut proprii fructus, malitia, & peccatum annexa necessarii sunt: & ad eam physice praedestinatione praedestinationis apponendam, ne ex munere quidem cause primae tentare Deus, vt vidimus Ioseph, ac videbimus: physica etiam eius causatione moralis causa annexa malitia & peccati, & cui, vt tali, imputentur erit Deus: sicut imputanda docet Augustinus originalia, si corporum (quorum causa physica Deus est) illa fructus essent.

Dices secundum: ea intelligenda esse non de inductione, & tentatione ad materiale peccati, seu praevaras actiones physice a nobis ponendas, sed solum ad formale, seu malitiam moralem eorum. Contra primo, quia reliqua capiuntur, & ferre epistole totius enumerans ea, ad quae a domino, atque concupiscentia tentantur, atque a Deo tentari & induci nos negat, folias actiones praevaras recensit, iras, contentiones, litigias, multiloquias, murmuraciones, & similia: & quidem nil aliud a nobis concupiscentia Diabolus vnde suis tentationibus, & maleficiis cogitationibus obinet, suadet, & quam, vt actione prohibite a nobis sit, vel praecepta omittatur. Dices tertium, ad propriam tentationem, & inductionem ad peccatum requiri, vt materiale peccati suadatur, ad idque

infligemur, & inducamur ab aliquo ex intentione malitia, seu formalis peccati, vt a domino inducimur, & tentamur; quod fieri a Deo nequit. Contra tamen, Quia concupiscentia, a qua tentari, inducere nos ad peccatum Iacobus ait, malitiam formalem non intendit; nec amas, qui mulierum tentant, dubio procul, prudicitam, aut pellices etiam perditissime, quae vitos ad venerem tentant, inducunt, & pelliciunt, aliquid ab eis malitia moralis expressa praeceps veneros intendunt; tamen, quia eis annexa inseparabiliter malitia moralis est viritute, & interpretari vnde eam velint. Item, si contentio ad propriam tentationem, & inductionem requiritur, neque Euia Adamum, neque Egyptia Domina Iosephum tentauit; sicutidem Euia elum; hoc vero con-gressum venereum prohibitum, non autem malitiam sua intentionibus sibi intenderunt.

6. Tertio si, tam haec, quam alij omnes, qui homines ad actiones malas sollicitant, inducunt, & tentant ad peccatum, abolute tentare, inducereque abolute dicuntur, quia ea nobis fieri volunt, & laudent, quibus conexa inseparabiliter, & inequivocabiliter malitia moralis est: ac proinde eorum voluntas, & suatio expresa, malitia illorum virtualis est, & interpretatio voluntas, & suatio: ergo, & Deus praemittens, ac, non virumque, sed efficaciter, volens materiale peccata, sive ut actionem praevaram esse, & vt actiones prohibita a nobis sit, quibus inseparabiliter malitia moralis annexa est, ad malum & peccatum non potestissime, & irreducibiliter abolute contra Iacobum, & testimonia tentare, illudque abolute vellet, atque, vt bene Caieranus, voluntate illa interpretatio virtualis, fatus est, vt peccatum abolute intendere diceretur: cum nec nos ipsi cum peccatum proprium velle, intendereque dicimus, aliter, quia virtualiter, & interpretari malitiam, volitione expresa, & formalis actionis praevariae, seu materialis peccati cui annexa inseparabiliter malitia est, intendamus ac voluntus: egregie igitur Beda his Iacobum commentatur. Nemo, cum rapinam falsum testimonium, homicidium, vel cetera huiusmodi (quae prae materialia peccati sunt) commiserit, dicit, quoniam Deo cogitare necesse habuerit hac parvare: id est nullatenus horum effectuum declinare potuerit. Ac si dicit: non aliter Deum tentare non esse posse aqua Iacobus dicitur: ab eo inductionem omnem maximam necessitatem nos ad materiale peccati ab ipso remouendo. At inquit: si tentare nos Deus nequit, cur a Christo Domino te Patrem docemur, ne nos induc in tentationem, stolido enim ne faciat peccatum, quod fieri ab ipso nequit. Harencio solum digna oppotit, qui Deum tentare, ne peccatorum contra statutum dogma teneri afferre. Relypondit tamen August. 6. de bono peccare, hac ceteri loci periphrasi. Ne nos inferni sanguis cor-orient nonnulli, & legitur in Codicibus pluribus, & his sic posuit B. Cyrianius, ne patiaris nos induci in tentationem. Confirmatur argumentum ex 1. Corint. 13. Fidelis autem Deus est qui non patiatur vos tentari (ab alio adhuc) supra id, quod possum, sed facit etiam cum tentatione prouentum, vt possit sustinere, qui ergo Deus, qui vt fidelis Deus, id est fidelis hominis adiutor, sit, ab hoste vincatur tentatione, ab alio ultra eius inferri vires non patiatur ac proinde vires ad resulendum auger pro magnitudine tentationis nos ad materiale peccati, ad quod solum in tentacionibus alius die recte inducitur, praevaricatio praedestinationis inducatur, atque a nobis irreducibiliter impellit, qui fidei adiutor nostri muneri deficiat, ac non tentat pizzi, pizzi nostri, & hostis habetur.

7. Quinto arguo ex 1. Ioan. 2. num. 15. Nolite diligere mundum, neque ea que in mundo sunt: quoniam omnia quod est in mundo concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbiae vita. Hec autem omnia praevaria voluntatis affectionem solum continent, & patet. Quia (subdit) non est ex parte Patris, sed ex mundo est: est autem ex parte Deo si eas nostras actiones praevariae & affectiones ipsa Deus praevariat, vt a nobis fierent, atque, vt ita fierent nos irreducibiliter ex praevarione efficacique sua voluntate praevaricatio praedestinationis inducatur. Confutatur ex Ioan. 8. vbi Christus Dominus. nos faciunt opera, & Pater, cum

sunt explicat, *Vos ex Patre diabolo estis, & desideria Patris vultus facere non es*, & illo homicida erat ab initio. *& in veritate non stetis, quia non es veritus in eo cum loquitur mendacum ex propriis loquitur, qui mendax es, & Pater eius.* Nempe mendaci: ac qui homicidum & locuicio mendax, quæ ex Patre Deo esse, & causati negat; atque ex Patre diabolo esse, & causari affirmat, actiones præs & materiale peccati sunt: ergo & hoc negat à Deo causari, ac præfiri, & num 47, qui ex Deo es verba Dei audis: propterea vos non auditis, quia ex Deo non es, & citata epist. i. cap. 3, num. 7, qui facit iustitiam iustus est: sicut & ille (Deus) iustus est: qui facit peccatum ex diabolo est, quoniam ab initio diabolo peccat: ac deinceps, præterim a num. 11, peccati, quod ex diabolo est, exempla subdit, in odio fratricidio Cain, arque omissoione succurrerendi fratri indigent, ne ipsum de formâ de peccati locum interpretari posset. Iacobus rufus cap. 3, num. 13, *Si quis sapiens, & disciplinatus inter vos ostendat ex bona conuersatione operacionem suam in manufructu sapientie; quod si zelum amarum habuerit, & contentiones sint in cordibus vestris, nolite gloriaris, & in endes esse aduersus veritatem.* Non enim illa sapientia de sursum descendens; sed terrena, animalis, & diabolica i. vbi materialis peccati, seu prauorum inter homines affectionem, & actionem, bona, que ex Deo est, oppositam inter homines conuersationem faciunt, solus meminist, eisque ex Deo sive de sursum de cœnere negavit, deorsumque solum, atque ex damone prouenire: quare & negat expiriſſe à Deo præfiri. Denique præfiri, & prædeterminatio ad materialis peccati, & ipsa femeſi est: vnde materialis peccati, & subinde formale necessario, & inerabilitate succedit: ergo Deus præfiriens prædeterminatio, ac prædeterminans materialis peccati præfinitione, & prædeterminatio ne sola voluntatis nostra illud a illud ponit femeſi formalis, seu malitia peccati citoſque & proximus ponens in voluntate, & causans materialis peccati ad quod (si verè ab eo differat) immedio, & proxime inerabilitate necessario malitia conſequitur. Ponere vero Deum quovis gradus femeſi peccati expriſſe est contra veritatem Catholicaſi a Christo Domino exprefſam, & explicatam parabolam illa Zizaniorum Marci 13, vbi fere, annuente Paterfamilias Deo, bonum tandem in agro suo voluntatis nostræ & boni fructus femeſi semifinalis ipſum dicunt verbi illis: *Nonne bonum femeſi ſimilati in agro tuus tunc ergo habuit zizania quia nimis nihil zizaniorum, cum femeſi bono à Pater ſeminatum erat; sed bonum ac primum viderat femeſi; nec inimicum hominem zizaniam illis dominabitur, vt accidat, ſeminantem poruerant videtur.* Relipidit autem Paterfamilias: *inimicus homo hoc fecit, id est, diabolus, vt ibi Pater, & interpres intelligunt: ergo dogmatis parabola contextu explicato præfinitiones prædeterminatio ad materiale peccati aduerſantur.*

8. *Sexiō argumento ex illa fententia Oſea 13, n. 6, Perdiſio tua ex te / Israēl, tantummodo in me auxilium tuum.* Scio in teſtu Hebreo, vt venerabilis noſter Galpat Sanchez obſeruat, non legi in ſecunda parte particulam tantummodo, ſicut in Codicibus aliquot illud ex teſtis eis tamen relectio lectoris abſque eis teſtu, *Perdiſio tua / Israēl, in me auxilium tuum;* ſadem fententia perſiftit: nepti tibi perdiſionem debes mihi autem auxilium, que tamen eis poſitis à vulga viuidis anticheſi, quam faciunt, proponit, & explicatur. Scio item perdiſionem Iſraēli de qua, ſeu potius, cuius occaſione fententia prolaſa à Deo per Oſeam fuit effe perdiſio, etiam cladi Iſraēli in Idololatria panam inſtitit: neque in littera corice de perdiſione per peccatum ipum formaliter allata eſt ſermonem. Verum, ſi idololatria, que ea puniebat clade, non ex Iſraēle ſolum, ſed ex Deo etiam præfiriens, & prædeterminante ipum ad illam eſſet, nepta fententia pars vera fore. Siquidem & ſuppliſcia in delictorum ſuſforis, & inducotoris merito à deſcriptis querelis refunduntur, per vos me veo yo affiſſam dicere, quod latine, *vel / i / cariſ / & monitu, iſſerat.* Neque auxilium tantummodo vt cam cladem viatatem Iſraēli ex Deo fuſſet & ſane, etiſi eius panis, & cladi temporalis particularis occaſione, generalis fententia (vt ſapere in ſcriptura ſollet) qua cladem spiritualiſem peccati amplectatur, prolaſa ibi à Deo eſt, vt egregie Cornelius noſter a lapide ad cum verium interpretatur; quare, & ea generalitate communiter ea fententia à Patribus, & Theologis accipiunt: quemadmodum, & illa Pauli ad eos, qui ipſa, vel Apolline, ad contentiones Magistro gloriabantur, quis es qui discernit? quid habes quod non acceſſisti? Si autem acceſſisti? Si autem acceſſisti, quid gloriari, quia non acceſſisti? quæ, etiſi ea occaſione, & particuliari materia, de Magilieri viuis pra altero diſcretione, dicta ab Apoſtolo fuerint, tamen generaliter de diſcretione omnium beneficiorum in Dei voluntatum, ac ſubinde de diſcretione praefestinata prædelliſinat à reprobo dicta à Patribus & Theologis conſentit, & accipiunt. His vt Theologo decer, pri litera, & ſenſus rigore politis ſic arguo. Admifſa Dei præfinitione, & prædeterminatione ad materiale peccati, ſive ad prauam actionem proptere hic & nunc in his circumſtanciis apponenda nobis eſt, perdiſio neſtra, non ita ex nobis omittitur, vt non sit primo, & principalius ex Deo prima cauſa ad illam præfiriens, prædeterminatione, à nolque irrefutabiliter impellente, ac neceſſitante, vt perdiſionem spiritualiſem, velim, nolimus, peccati apponimus: ergo prima illa fententia *perdiſio tua ex te*, præfinitione prædeterminatione Dei ad materiale peccati falſificatur. Clarius autem (ſi clarum poterit) euacuator veritas fententia eius loci ſecunda. *Tantummodo in me auxilium tuum.*

9. Compara enim impulſum auxiliū nobis à Deo præſtitū, vt materiale peccati, ac ſubinde eius malitiam, vna, eademque inſtruſibili actione ad dereterminatione (damus enim præfinitione poſita prædeterminationis ius nobis, & potestatem relinqui, quod implicat) non apponamus, cum impulſu, & motione præfinitionis prædeterminationis, vt materiale peccati, ſive actionem hic, & nunc, atque in his circumſtanciis prauam apponamus, auxiliū ſiquidem ab ea nos retrahenti motio, & impulſus intentionalis ſolum, & ſuſforis, & ſollicitatiuſi eſt, nulquam adiungens, vt actione abſtineamus; fed qui non ſolum de facto ab ea nos retrahetur non ſit, qui præfinitione prædeterminationaria, adſtante ab eiūmodi actione præfinita nos retrahere abſoluſe nequeat. Contra vero præfinitione prædeterminatione vt eam apponamus actionem motio, & impulſus actionis phynce eſt ad illam nos, vt cumque, impellens, & agens, ſed adiungens, determinans, atque neceſſitans irrefutabiliter. Cum autem longe adeo posterior, & fortior impulſu, & motione hacten ad actionem prauam præfinitionis prædeterminationis motione auxiliū retrahentis ab illa ſit, atque eiūmodi præfinitione ex Deo, & in Deo nobis adiſt perdiſio noſtra in Deo nobis, poſitum ex Deo, quam auxilium erit: quare *tantummodo in me auxilium tuum* admifſa præfinitione prædeterminatione ad materiale peccati falſo proptere à Deo dicetur. Nec præfata eo loci de perdiſione per formale peccati ſolummodo agi, que actioni, vt à nobis, non vt à Deo eſt conuenit. Tum quia ex num. 2, eius capiſſis conſtat de materiale peccati idololatria, nec de formalis per leſermonem: vbi. *Feceruntque ſibi conſtitutio de argento ſuo, quia ſimilitudinem idolorum ſuſtuta arſificium totum eſt.* Hui iſi diſent, &c. Secundò, quidquid noſtra conſideratione eis actionibus prohibitis addatur, agnoſtaturque malitia, non aliter à nobis, niſi appoſitione caruſi a nobis hic, & nunc à nobis apponit, etiēſi ex nobis potest: quod ſi, vt à nobis, & ex nobis apponatur à Deo primo & principaliſer præfiriens, prædeterminatione, ac præmoniente irrefutabiliter eſt, ex Deo tandem, atque à Deo malitia ipſa ſubinde erit, vt ſapere in ſcriptura, fuſſuſque deinceps à ratione agentes ostendemus. Quare diſcretio illa, prout à nobis, non prout à Deo actio praua, ſeu materiale peccari prouenit, malitia induci, ſi ſolum comitante deus concurrat, & inſtituat, veriſimilis, & aperiſſima eſt, ſecus autem, ſi præuiē præfinit, ac nos, vt ipſam ex parte noſtra apponamus determinet, atque irrefutabiliter præmonuerat: tunc enim actio illa, etiam grout a nobis, in Deum tandem, ac ſubinde eius agrata malitia refundi neceſſario debet, vt contendimus, & ostendimus.

10. Septimo contra præfinitionem ad materiale peccati ſive ad actionem prauam vt à nobis faciendam militant innumerā ſcriptura loca, quibus impij quicque deſerentes ac deſertores Dei ab eoque recedentes, & receſſores

cessores dicuntur. Duo deditum loca num. 1. & 3. Eccl. 15. & Iса. 30. reliqua omittimus breuitatem ergo, quia plurima, & quia non aliam vim contra ciuismodo praefinitionem continent, sed profus canderum quam ipsam continent etiam innumeris Scriptura testimonia, quibus, ut ad eam convertantur accedamus quoniam non Deus horatur, enim recelus, acceſſusque peccatoris hic ad Deum, & a Deo physicus, & localis non est: quomodo nemo a Deo abscedere, quare neque ex libertate sua accedere potest: ergo solum potest esse affectiuus, quatenus impius affectus suo prao, ex fe, & libertate voluntatis, & arbitrii fu a Deo, cuiusque voluntate abſoluta, & abſolute tali recedit: at praefinitione pradereminentia ad materiale peccati, sive ut affectiones, & actions pravae a nobis habentur hic & nunc ac fiunt, admisla, nequit impius illus ita affectiuem Deum deserere ab eo ut recedere, nec si ab eo abscedere magis accedere, & ad eum converti, quam proxime et affectiuem fuerat, cum affectiōne & actione prava recesserat: ergo ea praefinitione admisla eorum omnium locorum virtutis evanescunt. Minor probatur: quia praefinitione materialis peccati, sive ut a nobis actio prava, & prohibita fiat, ponitur Dei voluntas & effectus efficax, ut ita a nobis sit: ergo cum ita ab impio affectiuem, & effectiuem sit eius actio, & affectio, Deo, cuiusque voluntate abſolute tali affectiuem omnino coheret: neque villarem a Deo affectiuem recedit. Nec vel heretica illa eisatio de recessu impij affectiuem & effectiuem a Deo, eti a nobis, ait praeſcipiente. Ostendimus enim n. 2. & 3. hac praefinitione, & voluntate efficacia Dei, ut ita actio, alias prohibita, a nobis fiat, vel praecepta non fiat, praeceptum, & legem, tam praeceptum, quam prohibitum dispensari pro tunc, & abrogari: quare nec posse esse affectiuem a Deo praeſcipiente, vel prohibente recessum impij, sive actionem prohibitum apponendo, sive praeceptum omitendo. Dices Secundum: legis inuiersum late dispensationem, & abrogationem hic & nunc debere hic etiam & nunc operari, vel omitendi innoſcere, ut operatione, vel omissione legi, & praecepto neque aduerſentur, nec delinquant. Hec etiam heretica solito est libertinorum apud Bellarmium tom. 3. contr. 2. gener. lib. 2. de amiss. gratia c. 1. verius Florinum Irenio: scilicet neminem nisi ex errore de legis vigore, arque ignorantia dispensationis, & abrogationis, hic & nunc illius peccare: secundum, cum praefinitionibus, sive explorato Heretico, sive fecus, ciuimodi praefinitiones, & voluntates efficaces Dei, ut hic & nunc agant, vel omitant, contra alias praecepta, & prohibita plus faciatis, si mihi que, quam pat effet innoſcet, nec per ignorantiam, aut errorem de legis, ac praecepti vigore peccare villarentur, magno felicitate sententias sue commodo, ni falſa, & exprefſe heretica illata foret. Tertium illud omnium contra praefinitiones omnes ita generale malagma de praefinitione, ex voluntate Dei erga materiale, prohibitione vero erga formale discessu supra est num. 2. & 3. vbi ostendimus materiale solum peccati nobis, vel praecepti, vel prohibiti: idque ex totis Decalogi praeceptis, legibusque cuiuscum patet. Secundum, quia, cum id solum praecepti nobis, prohibiteret posset, quod non tam potestis citius, vel non agere: solumque materiale peccati apponere, vel non apponere nostra potestis sit, nec vltius, ut eo positio formale, & malitia peccati ab eo materiali prouisus inenutabilitate inf. parabilis accedit, potestis & arbitrio nostro subiactas, praeceptum directe est de operatione ipsa; nec aliter malitia actions, vel omissionis nostra sub legem cadit aut praeceptum, nisi indirecte quatenus physica actio vel omissionis nobis prohibetur, qui neque aliter a nobis malitia apponitur, potest ut amari vel apponi.

11. Ide vero p̄finitiones ille autem dogmatis scripturæ deprehenduntur aduersa. Notum placitum testimonia Bellarm. citar. lib. de amiss. grat. & lib. 3. de cauâ peccata Ruit de Montoya d. 26. de volum. quibus Deus, nec cauare, nec velle peccatum dicitur: aut posita p̄finitione materialis peccati eo modo proprieitate sermonis, quæ nos, vult, & peccatum. Ergo in p̄finitione eis scriptura locis aduersat, & scripturæ loca aliquot dogmatis cum antecedens probantur. Sap. 14. odio est impensis cum impietate sua. Psalm. 5. Non Deus volens iniquitatem tu es. Ezech. 18. Numquid voluntatis meæ est mors impij? 2. Petr. 3. Deus neminem vult perire. Cum autem

Deus non solum *nihil eorum quia fecit odore*. Ut dicit *Sap. 11*, *sed quoconque fecerit amaretur*, & non nisi *lunare*, & *volitione sui fecerit*; *et ipso qui volito peccata* tu *Deo eis locis secluditur*, & eius *efficiencia*, & *causulas* *ab illo alegeratur*. *Minor subsumptio antecedens probatur*: *Non aliter nos caufare, vel queque absolute peccatum*, *propriè dicimus*, *imò ut tunc de cibis*, *ne alter caufare illud, vel queque pollutum, nisi apponendo volen-* *doque actionem praua*, *que materiae peccati cui annas* *inevitabiliter est malitia*, & *formale peccati*, & *cuipus subinde appositione*, *interpretatiū volum, volum*, *malitiam*, *se actionem ut malam*, & *peccatum formale*, *quid ex-* *prese & formaliter que tale velle non pollutum*; *ne ali-* *ter caufare pollutum, nisi appositione actions praua*, *leu-* *materialis peccati*, *qua* *solum in se nostra* *poterat*, & *libertatis in sui omisione vel positione est*. *Atqui Deus* *præfinitionis actionem illam*, *ut à nobis pondemandu* *materialis peccati*, *estis præfinitione* *non ut velit malitiam* *peccati formaliter*, & *expresse*, *neque in* *se præfinitione* & *prædeterminatione* *actionemque sua pertinat*; *at*, & *il-* *lam efficaciter interpretatiū*, *& vul*, & *efficit in* *actione* *praua*, *ut à nobis*, *leu* *materiali peccati*, *quod principia*, *quam nos, vult*, & *efficit per vos*: *ergo proprie*, & *ab-* *solute*, *qua* *nos, & vul*, & *caufat peccatum contra* *scripturam*. *Dices cum Calvino Beza*, & *Petro Martyre* *(vitque Diaboli)* *ea loca*, *quibus nolle odiuissi absolute* *ab subinde non facere peccari*? *Deus dicitur de* *voluntate* *signi*, *non autem beneficiti intelligi impia fan*, & *heretica* *foliatio*, *qua* *primo voluntarien* *præfinitionem materialis* *peccati inducit*, *nusquam in scripturis* *concerat*; *quod* *pari faciunt*; *qua* *maioris nobis cum illis res est*. *Secundu* *si* *sententias enunciatiulas voluntatis diuinas in scriptura ex-* *prefallis*, *ita licet interpretari*, *nihil ex illa villara firmam* *habebit*; *quare & scriptura* *authoritas funditus ciente* *tur tota*. *Tertio*, *voluntas signi à Theologis*, & *Partibus* *admissa*, *nunquam enunciatiū*, & *absolute à tempore* *ponitur*. *Quarto*, *is locis*, & *præcepis* *cunctis modis* *apertissimum* *Deus iuxta horum doctrinam*, & *solutionem* *conuincitur*, *ut recte Bellarmine citato lib. 2. cap. 8. signi* *ficabat enim Deus se nolle*, *ut actiones prauas & materialis* *peccati apponimus*; *cum tamen*, *ut id apponamus* *non solum* *absolute*, *sed efficaciter velit*, *cupiatque re-* *hementer*; *quid deficit ad liquidum mendacium*.

12. Nonò, qui cooperatur aucti ad actionem, & vehementer, atque efficiatur vult ab illo fieri, non tenit intus il li alter, nec de eius cooperante, triflatu, & doler, aut de omissione literatur. Atqui nesciuntus hi, & nunc operantibus cooperatur, ac de eorum cooperacione triflatu, & dolet, de omissione vero seu quod ab ipsis non apponatur materiale peccati sive actione, sive omissione, ac si potius femei, fuerit retractetur, gaudet & literatur, ergo actionis, vel omissionis praus, seu materiale peccati, vt a nobis ponatur non est in eis officia volentia eius, vt a nobis ponatur praefatius, diligitus est & legitimus. Minor in scriptura quad vitramque fui partem, ex prefatius quo triflatu de quod praeoperetur prohibita, vel omittamus praecpta, sive ex parte nostra cooperemus generali consensu Dei, vel porci cooperacione ex parte nostra exhibita abuturam, & quad vehementer dei gaudium de eo, quod non operemus ex parte nostra prohibita, vel omittamus praecpta, & quod lecus facta retractetur aucti, a nobis abunde Scripturae testimonii apertis controuit, q. 4. q. 9.3. de Seria Dei voluntate, & desideria ex parte sua fatus omnium etiam reproborum est. q. 4. & 5. de inuita dei scripturam, molestoque labore in cooperando ex titulo cause prime, ad pras nostras actiones, constat ex illo Malachia 2. 10.7. Laboratis fecistis dominum in fermentis vestris, & diris; in quo enim fecistis laborare? in eo quod dictis: omnia qui facit malum bonus est in conspectu Domini, & tales rilecent, aut erit vbi est Deus iudicis? Toto vero capite agitur de acceptione alienigenae in uxorem, & capitulo proprio contra legem, quae actiones praus, & materiale peccati sunt, & que deo placere, ac non potius fieri ab ipso, molestoq[ue]stis stomacho & odio, qui aferantur, aferabant, inquit, Malachias deo iudiciam non poterat aferre, argumento absurdio. Patres tales prefatioris materialis peccati, sive prauram actionum, prout a nobis, infectant, & vexant, q. 3. videbimus. Probari secundum idem potest,

ex iis omnibus Scripturæ locis, quibus citata controv. 4. d.4. quæst. 3. probabimus Deum ad malam peccatum debita supplicia nostra trahi à nobis præ suo in nos amore inuitum: inde enim legitime infertur à Deo operandum præsua nostris actionibus, quæ maius nostrum malum sunt, multo magis pertrahi inuitum. Secundò: Quia ad peccatum nostrum inuitum venire haud quicquam posse, qui ex voluntate sua efficaci materialis peccati sive actiones præsua, ut à nobis exerceat præstatio sua in nobis ponit, quod punia, ut arguit Nemesis quæst. 3. recitandus, & recitari d. 1. quæst. 2. etenim qui ardenti, & efficaci desiderio, & voluntate punienda in nobis ponit, quomodo inuitus venire ad supplicia? Quin prudenter ultimatione dico: nihi, & crudeli affectu, & amore puniendi, quod in nobis punire merito videbitur negotiosum. Denique pars eadem expressa videbitur Ilaia 43. num. 24. verbis illis: *Verum tamen seruire me fecisti in peccatis tuis: præbui mihi laborem in iniquitatibus tuis.* Ceterum in docte Cornelius noster à Lapeide ibi versu. *Maliter aduersunt: nihil in loco contra præstitionis ad materiale peccati Theologico rigido discusus deduci potest, sed solum laxiore, rigori Scholastico coniurit, concionario ad Moralem lenium extensa sententia.*

13. Ne verò quis verborum sono deceptus ac literali sensu ignarus mala ex illo probatione præstitionis hæc fieret potius, quam euerat: hunc strictrius alii, eti coram (præterim nostrorum Galpatis Sanchez & Correli, à lapide) obseruationibus adiutori, & tenui, & contextu capitis eratum subiiciunt, igitur invenimus Dei eo capite eti suam in populum Iudaicæ misericordiam, & beneficiam, antiquam, & præteritam tum præsentem nullis eorum meritis, immo pluribus coram demeritis impensam populo illi demonstrata: vi inde sumnum ipsi beneficium Incarnationis & aduentus Christi Domini (de quo etiam eo cap. vici in unum extat) magis commenderet: cuius rei, & Iudeos ipsi testes ante actionem adducit & venturam etiam Cœlum Dominum præannuntiatum eribis illis num. 10. & *fruam me: quoniam tu: & antiqua quidem beneficia tua memor: a num. 14: ad 17. inclinatu: futura regi in Christi aduentu a num. 19. ad 21. vbi bestiarum, & fecundis nominibus gentium Congregationem in Ecclesiasticam, & veram Abramidum, & Iraæliticam prægeniem Evangelica prædicationis, & fidei conuersio- peragendam prædicet. Quoniam verò ad præstitia be- nectia, immo & futura Christi aduentu, merita Patrium faciunt possent prætendere, atque ad peccatorum expia- tionem, legata etiam sacrificia: id, quod sacrificia præsentum 12. Non me inuocabis Iacob, nee laborasti in me Ioseph. Non obstili mihi aritem holocausti. & vi- simus tuis non glorificabis me. Non te seruire feci in oblatione: Nec laborem tibi præbui in thure. Non emi- si mihi argento calatum (odoriferum) & adipe vti- dimus tuarum non inebriasti me. Nil enim eorum, & si è legis feceris præscriptio, non mihi, meive gratia, sed nub amore, & tibi tuique intendens, & inferius commodis fecisti, cum, ut Sacerdotis honorem often- tates: tum, ut purificatiois legalis tam actiua quam pellus honorem inanem allegereris: quo effectum est, ut sacrificiis ipsius, quis recreandus, alias hono- randaque eram, & ob que peccata vestra putabaturis expanda erat præsua fine tua vitatis onerarer denuo, non honorare: quare subditum num. 24. *Seruire me fecisti in peccatis tuis: præbui mihi laborem, in ini- quitatibus tuis: & quatuor non esent sacrificia vitia- ta ex præsua fine, tamen, ut legalem purificationem tuam, ac prouidebiti, non mihi conserueris fierem: quate- non mei, sed tui gratia: nec, si internam peccatorum illis intenderem, & vi illocum, & iure à me reciperes: idcirco non ob illa peccata tua dementur: idcirco subditum num. 25. Ego sum, ego sum ipse, (id est solus) qui deleo iniquitates tuas propter me, non ob sacrificia tua, sed neque ob Parentum tuorum Moysæ, Aaron & Abraham: Hi sequuntur omnes poena etiam digni fuerunt, cum ob Originalia, tum ob actualia Abrahamus, quia primus Idololatria Gen. 11. num. 31. & cap. 12. Christoph. de Oregas de Deo Vno, Tom. I.**

num. 1. duo reliqui increduli ad Petram contradic- tio- nis, atque idcirco me condonatore, & incarnato Re- demptore eguerunt, quin eorum merita ius aliquod vobis contra me fecerint, ut vestra peccata remitte- rem. Hoc autem, vel inde patet, quod, vestris Sacri- ficiis, & vestrorum Pactum aditanibus meritis, rot- vos cladibus quod à numero vigesimo sexto, ad capi- tis finem recenso, ob peccata vestra afficeret fas mihi, & integrum, nihilominus fuerint: quod ergo, tot in vos beneficia conulerint peccataque vestra remitte- tam, ac per memeripsum incarnatus redemerim, mihi vni, ac misericordia, non vestris sacrificiis, aut Pa- trum vestrorum meritis deberis: qui solus propter me, ac per me ipsum, & peccata vestra passione mea acer- bisissima, & redim, & remitto: ut id etiam circa di- cere iuste possum. *Seruire me fecisti &c. Præbui mihi laborem, in iniquitatibus: Cum quidquid deliquer- si, mihi teliqueris acerbissime solendum, ut hæc paraphratico commentario explicant Hieronym. Cy- rill. Theodoretus Euseb. 10. demonstr. Euang. in pec- catis tuis defendi te: & quasi hyperapostolos sententia pro te ira Dei opponi. Nil ergo hoc loco de feriturate Dei, cuiusque labore in cooperatione nobiscum ad mate- riale peccati rigore litteræ, & scholastico continetur.*

CERTAMEN II.

Oppositionibus aduersariorū ex Sacra pagina obviatur.

1. *Q*ui plura ex Scriptura contra præstitiones hasce velit lega nostrum Didacum Ruiz de Montoya variis iurisdictiis de Scientia & de Prudentia ac præ- definiat, ac præterim tom. de voluntate per rotas vi- ginti quinque disputationes videlicet à 27. ad 51. in- clusive. Nobis enim præcipus solum loca, & capita impugnationis ex Scriptura attingere viliam fatis fuit: tum brevitas causa tum in exemplum aliorum pluri- rum, quæ his affinatis, & similitudinis iure ad præ- fata capita videntur facile reducenda: eadem de causa non omnia quæ pro eis præstitionibus assunt, vnu- que, ex Scriptura, obiicie posse, certamine hoc proponam, & diluam: sed quæ maiorem difficultatis speciem prie se ferant, & quorum solario aliis diluendis doctrinam, vel exemplum ministrarent. Opponetur primo plura Scriptura loca, quæ sonor Deum velle, ut præ- opera fiant, v.g. ventionem Iosephi à Fratribus, & illa figuratam Christi Domini à Iuda traditionem Iudeis, atque ab his occisionem, Gen. 45. n. 8. *N*on *v*estro *C*onsilio, sed *D*e*i* *v*oluntate *h*uius *m*isericordie *s*um. 50. *N*olite timere: nam *D*e*i* *p*ro*s*um*u* *r*ef*u*st*e*re *v*oluntati, non ad voluntatem venditio- nis *s*u*z* à fratribus, sed *v*enient illi à Iosepho præstans intelligitur, ac expressit Hebraæ lectio his verbis: *Ath- rau chi hæbub elojan: cui Græca & Chaldaea concor- dant Latine ad verbum verenda. Nam sub Deo sum ego: cuius voluntas de mea erga vos venia est, cui re- fuisse nego, ni eius timorem, reueritatem, obedi- entiam, & debitam tot ipsius in me beneficis gratitudinem vestri sceleris occasione deponam, ut para- phrasticè commentatur Chrysostomus hom. vltim. in*

Ddd Genes.

Genes. verbis hisce. [Nostre paure: neque vobis durum
esse videatur, quod vendidistis me in his regionibus
pro salute enim vestra (non pro sceleris vestri suppli-
cio) misit me Deus ante vos in Agyptum, & de traditione
passione crucifixione ac morte Christi Dominis
Ita Aectorum secundo. [Hunc definito Confilio ac pra-
scientia Dei traditum per manus iniquorum afflentes
interemisti, cap. 4. Conuerterunt in ciuitate ista aduer-
sum Sanctum Puerum tuum Iesum, quem vinxisti, He-
rodes, & Pontifices, Pilatus cum gentibus, & populis
Iisai facere, que manus tua, & confitum tuum decre-
uerunt fieri.] Ad que ita subtili solidaque Theologia
Leo Mag. ferr. 16. de passione. [Multum diuersum,
multumque contrarium est illud, quod in malignitate Iu-
dæorum est cognitum, & quod in Christi est passione
dispositum:] nimis effectu, nec solum permisum
voluntate. [Non inde proceris voluntas interficiendi
ynde morienti: nec de uno exxit spiritu atrocitas sce-
leris, & tolerantia Redemptoris. Non enim impia fu-
rentium manus immisit in te dominus, sed admisit: nec
praesciendo, quod faciendum est, coegerit fieret; cum
tamen ad hoc carnem suscepisset et fieret: que cum de
materiali peccati sint, non modo obiectione i respondent
sed radicis praefinitiones hafce conuellunt.

2. *Obiciuntur & plura testimonia, quibus impios in sua potest, & iustitia eorum suppliciis ostenduntur, ac proinde imperaret, quod impii sunt, creare Deum dicitur Proverbiis 16. in omnibus, quia propter semetipsum operatus est Deus impius recenter: impium quoque ad diem malum, Exod. 9. ad Pharaonem. Positum, ut ostendam in te fortitudinem meam, ad Rom. 9. An non habet postulatum filius alius *vai* in honorem, aliud in consumeliam? Verum (ut mittam, haec, & num, primo opposita & deinceps opponenda, cum ex specialibus Dei finibus, non ex generali munere causa prima, & vniuersali fieri a Deo dicantur, aduerteritis fauores non posse) respondeo: haec, si quid, plus aduerteri senti, quam ipsi velint probare: nempe malitiam impietatem, & iniquitatem, quae formale peccatum est, & forma, qua impii in esse talium constitutur, a Deo explorato amari, ac praefuisse: quod praefinitores omnes, etiam explorato habent, ut hærescere exercantur. Secundo, his aliquippe de exceatione induratio impiorum a Deo responderi facile ex Paribus, & Scriptura posse: creare Deum impios, & obsecrare, & indurare obstinatos, tantumdem scriptura præfere valere, atque supplicis impios illos, atque obstinatos declarare & offendere, sic August. quæst. 18. in Exod. Egreditur: *tangam dicens, quoniam durum si demonstrabita enim dicitur Psalm. 8. Humilem, & pauporem iustificare: iustum veribus, factique vestris ostendite, ac demonstrate. Proverbiis 17. qui iustificat impium, & qui condemnat iustum, abominabilis est vterque apud Deum: Damascen. dialog. contr. Manichaeos post meditatum in errore actus Propheta esse dicitur, Ezechiel 14. hoc est impotestia conuincere, cum a Deo prædictis contraria faciantur. 1. Corinth. 1. Nonne fultum feceris? Dens sapientiam huius mundi id est, fultum ostendit, iuxta S. Thom. lect. 3. Chylostrom-homil. 4. column. 5. & vulgo Patres & interpres ibi: sed singula haec non auctorios negantur sententia, inero vero ad fauores præfusos sensus habent, ut videbimus infra, vbi eis fons Det erga actiones nostras prauas à Scriptura asserta per missione praefinitiones eorum diuinam confutabimur. Tertio speciatim oppositis hinc loce respondere: Deum impios formaliter tales, nec, ut prauas actiones exercentes, aut exerceant, minime ex fine villo facere, creare, posse de se, sed folum eorum subflantum, & entumtem; & si eos pratos arbitrio suo præfuerint, si ab ipso creantur, vbi vero se ipsos voluntarie, & libertate impios, praeceps operantes absolute illis fecerint, Deum illis supplicia posse effractare in sua iustitia, & potenter ostensionem decerner: non autem priori natura ad solutam impietatis, & prauæ eorum actionis ab ipsi præfitionem: id enim iuxta Patres Theologos, & ratione Eius, iniquum, iniquum, iniquumque est, & crudeliter prouulsum.**

3 Audiatur August. 7. cont. Julian. cap. 18. | Potest aliquos sine bonis meritis liberare quia bonus est; non potest quemquam sine malis meritis damnare, quia iustus

est.] epist. 106. ad Paulinum: [Quemquam immergit, & nulli peccato obnoxium, si Deus dampnare creditur, alienus ab iniuncte non creatur. An vero ex intentione, non quidem absoluta, & efficac, sed folum inefficac poena, ostensione iustitiae, & poten- tia sua per hanc, Deus creare hominem, vel creare peccatum permittere, iuxta dicenda controu. 3. d. de reprobatione, & in famili controu. 7. d. de effectibus praedestinationis, de permissione peccati ex fine humilitatis, seu potenterit praedestinationis defendendum erit. Quo vero pacto contra bonitatis suę laetitiam, quos impios pre- uiderat, si crearentur, diutiuver feruarentur fecerit nihilominus diutiu vel feruarentur Deus, lupia non temel ostendimus controu. 2. ostendemusque controu. 7. d. de reprobatione: illud nunc nobis satis sit, August. c. 27. Eu- chirid. melius indicauit de malis beneficis, quam mala nulla esse permettere: & exempli sibi memorato epist. 106. citata de tota humani generis mala, ante eius corri- petam explicit abque villa Dei iniunctae, aut bonitatis sua iactu, conditionate praeiuim peccatorum hominem, si conderetur, conditum ramen a Deo fuisse: qua non ex natura ipsa condita, neque ex Dei determinatione; [sed ex arbitrio voluntatis create, futura est etiam pena peccatorum, & in malis talia, quibus est fieri aeterna pena red- denda:] & addit: [Hac mala, si effera ita metu, quendam modum nibil boni, ita nec mali aliqui mereretur, non frustra videtur iniustias, ut ex ea fierent, vata contumelias:] quia nimis dammatio ad peccatum, & culpa demer- ritu tune non ex mala ipsa, sed mera Dei definitione determinatione, ex voluntate efficaci prouenient: [Cum vero] (inquit) [per liberum arbitrium proprium hominis in condernatione vniuersa defuxerit, procul dubio, quod ex ea fuit vata in honorem non ipsius iustitiae, que gratiam nullam praecessit, sed Dei misericordia gratiam, aliud in contumeliam debitum propter ira iustitiae:] in fine: [Quamvis itaque Deus faciat vata ira in perditionem, vt ostendat iram, demonstret potentiam suam, qui bene etiam vitium malis: & vt nonas faciat diuinis gloriis fuz in vata misericordiae, qua fecit in honorem non dama- bili massa debitum, sed sua gratia largitate donantum- at in eisdem ira vata propter meritum mala in con- tumeliam debitam factis, id est hominibus propter natura bonum creatis, sed propter vitia supplicis definitis, iniuriatem, quam rectissima veritas improbat, dimittit nouis ipse, non facere:] quibus non ratio folum condit hominibus a Deo prae operaturi, si conderetur ad Argu- peccati prae determinatis aceruisse impugnat, non lo- lum postremis verbis, sed mediis illis, ex epist. 106. non frustula videbatur iniustias, ut ex ea fierent vata con- malis, ut cursum expendimus.

4. Theodorus Beza Calunii & Petri Martyris repul-
sione ad acta Colloquij Montis Belgaeensiis pag. 151. Apostolum de Massa generis nostri, non crea^z, & cor-
rupta, fed integra, & creanda locutum. [Alioquin vila
ira non diceretur Ex ea massa, illa facere, fed ante illa
ita relinquere: nec laborandum Apolito fuisse in alle-
renda Dei iustitia in reproborum exitio. Efigiule fini-
litudine applicata, & expensa, rogat, quomodo illa[m] misericordia vafa] condidit & Certe in Adamo or-
nus etiam creationem proculdubio repexit Apolito, cum
figli, & lutu meminist,] pag. vero 164. Augustini
interpretatione recitaram recognoscens sic refrellit:
si valerit stud, tam nota eff[et] causa definitionis ad ian-
quam definitiōnis ad misericordiam; cur autem Apolito
fuit, si ita efficerat, & altitudo diuinarum. Sed
cum Augustino, & si infuscis, Ambroxi, Haymo-
ni, Primali, Bedam, Anselmum, S. Thom, seque inim-
refellit. Nam in Adamo ita fola vafa (prater Ma-
riam, que in eo sola non peccauit) condita fu-
ne illa que in eo ex massa illa integræ vafa miser-
cordie creanda sunt, vel creata. Secundo: cum Au-
gustini interpretatio hac sit de destinatione ad p[er]con-
abfolita.

absoluta, si integræ, innoxiaque, nec dumque absoluta corruptæ, effet iniustus Deus, vt aguit Augustinus, cui male occurrit Beza pag. 155. & 164. *decretum, inquit, [Dei de faciens ex eadem massa vatis, aliis in honorem; alis in contumeliam, antecidet omnem præsumptionem culpe, & omnem omnino cauifamid quia non poterat Deus executioni huius decreti viam aperire, nisi homi peccaret, ideo ordinare lapsum Adami, vt haberet, quorum nesciunt, & quos iufte puniret. Fatur contra te etiam hoc loco Beza ad milicordem Dei voluntatem, quia massa patrem in vafa honori, sive in honorem eligit, maslam corruptam præsupponi debet; citius autem inde inferatur corruptam lupponi debere non ad executionem solum (vt hac solutione vixit) fed ad prædictationem absolutam ad supplicium, & ignominiam partis alterius malitia dannata. Secundum minus inquit est effectus, quam effectus puniendi abolute, nondum noxiom abolute præsumit; quare, si ideo Deus non absoluta præsumitionem expedita decet, vt effectu puniat, abolute eam etiam experitate debet, vt abolute ad penam delinquit, & effectum absolutum habeat puniendi. Tertio: inquit est facere in alio malum, quod punias, quam penam innoxio indigere: quod autem aetebat, dicendum non esse. Deum facere vafa & in contumeliam, sed folum facta relinquere, si mala corrupa contumponatur, leuisim est. Tum quia definitio absoleta ad penam (quo sensu cum locum nunc interpetatur Augustinus) ultra statum corruptionis, & reatus per penam definitiōne absolutum sive vata ad Dei iustitia sunt: cum tamen pars mala eiusdem corrupta, altera in vafa milicordia Dei benignitate, eatur eius eodem non obstante, eligatur. Secundo, etsi in capite Adamo, ac natura generali massa, quasi in femine, imminenter, & actu primo particulares partes massa in vafa iræ pro postfornit definita corruptæ sint; non tamen absoleta & in actu secundo, quoque per propagationem absolutam ex Adamo a Deo condatur in vafa iræ, odij, Dei, & abso- luti reatus ad penam: quare verum adhuc est ex mala generis humani partem in vafa milicordia ad Deo fieri debet abolute, nec solum feruari: cum autem massa que in femine viciata respectu omnium effet: eur Deus patrem in vafa iræ, partem in vafa milicordia eligit, multa a nobis ratus potest incuneti, aquae ad occulta Dei iusticia, & voluntatem recurrendum esse merito Paulus docit, figili, & vasorum, sola eius voluntate ad tantos diuersos viis definitorum, exemplo apprime explicuit, quod acrum figuli exemplo ad Adami ex luto formatiōne Paulus reflexerit faliū est. Nam ad illud Isaiae 45. *Nangid dicit lumen figulo suo quid facis? Solum reflexit Calisto etiam & Petro Martye Beza, Magistis, nec solum Patribus Ecclæsia confidentibus. Nec de formatiis a Deo ex luto, proprie tali, tenebre similis tudo, cum solum Adamus formatus ex luto fuerit: vt, a Deo quidem, vas in honore formatione sua; locus Exod. 9. de Pharaone. Posuit te sive, vt legitur ad Rom. 9. *excitauit te, vt offendens, &c. Hebreas hegemonadthica, stare feci, seu consenserunt. Etsi tuum proterviam, cum oculi sibi, si conseruerat, vt bene August. quest. 32. in Exod. & Kuper. Tenebris de excitatione in regnum & solum non obstante abusus potefatis præscientia simili; non autem ex abusus intentione, nequum efficaci eius præsumptione absoluta, aut abusus & supplicij: quare adhuc posuit & excitauit te, pro eius a Deo conditio, nihil contra nos locum probaret.***

3. Tertii opponunt ea, quibus homines ad prae-
dictos impellere, eisque, vi instrumentis ad illas vi-
tias dicuntur. Reg. cap. 12. *Tollam uxores tuas, & da*
me proximo tuo & dormienti cum uxoriis tuis in oculis so-
luitus. Tu enim fecisti abscondeisti: ego autem fac-
ti uxoriis tuis in confusione omnis Israel. & in con-
fusione filii, cap. 24. &c. communit, (ex ira in Israelita-
bus) David dicensem vade numera Israel cap. 16. *Pre-*
dicti semini (Dominus) ut male diceret David, ac dix-
it: Regum, cap. 11. & 12. & lib. 4. cap. 9. & 10. rebelli-
onis, & Regum, cap. 11. & 12. & lib. 4. cap. 9. & 10. rebelli-
onis. Hieroboom contra Roboam & Hiebui contra
Roboam reges adeo fuisse dicuntur Psalm. 104. de-
scripti: Semitas nostras à via tua ver. 25. conseruit cor-
us & edidit populum eum, Psalm. 118. Inclina cor-
um in testimoniam tua & non in anaritiam, Psalm. 140.
140 *Populus de Ortega, de Deo Vno, Tom. I.*

*Non declines cor meum in verba malitiae, oratur autem
ne quid facias, qui illud facere absolute potest, non
verbo qui absolute nequit. At quod Iudaeus Dominus
quod facis fac citius. Aliis vero ut instrumentis ad peccatas
actiones ut Deum coitare ex Iob. 1. Dominus abstulit, quod
solus per prauum diabolus odium efficit Iacob. Senecha
Serra, & Virga Dicit appellatur c. 13. Medos & Peras San-
ctificatis suos vocat; quod vix instrumenta ite sue inferi-
ent, & te ad atrocitates exercendae excitatos ait, ibi: &
Hierem. 5. 1. Sicut & Regem Babylonis c. 50. vocat Mal-
leum uniuersitas terra, & Ezechiel. 12. Dei regis expansum,
ad Israel capiendum. Ceterum Deum, nec physice, nec
moraliter precepit exhortatione impios mouere posse
ad peccatas eorum actiones ait eod Catolicus firmum, ut
Augustinus recitatus n. 3. sub finem, & tract. 3. in Ioann.
illas prouidere, posse quidem Deum asserat, non autem fa-
ceret quod sol permisum, sine qua ab impio fieri illa
nequeunt, facere, & praecipere per ipsos illis dicit ad
eque inducere: quemadmodum, qui venatus can-
nam lepori de se inhanentes soluit, eum in leporum di-
citur immittere. Neque exhortationem, aut precepum
impie agendi plus ex parte Dei significat, quam permisum
hanc & exercitum factam impensis adeo prauorum
actionum facultatem: quatenus auxilia quibus ab eis de-
tinerentur, in quibusque iij, in quos excidia praua, &
temporalia, & spiritualia ab impiis suis homines, &
demonie exercenda sunt, protegeantur, negare decentis;
qui eorum prauatum actionum prauis ministris imper-
vropus esse contendit perfidus Calvinus 1. Concl. cap. 18.
5. 1. de excitatione a Deo Scribens: Si Dei iudicium est
excitatio, & amens Achab, nuda permisum signum
euaneat: quia ridiculum esset, Iudicem tantum
permisere non etiam decernere, quid fieri solet, &
mandare executionem ministris: quia parum potest iudici-
aria etiam, fit decerni eorum subtractionem, quibus
damnum vitandum erat, atque hoc etsi ab alterius vo-
luntate esset infallibiliter futurum, Adeo sceleribus ob-
calluit obtrahatur Calvinus, vt tot, tanquam eius
genitus patus a Deo supplicia, non persenescat. Hanc
Sathanam in Iob permissionem solam suam Deus sati ex-
pediit illis verbis: ecce uniuersa, que habet, in manu
sua sunt, iuxta August. 2. ad Simplician. quest. 2. quod
permisum Dei actus viuis prauis adiungatur alterius
Deo impeditio, qui alias fieret, vt contigit Semei,
cuius ira alia in David effuisse non permisit diuina pro-
videntia in actus etiam prauos, qua inde ordinarios etiam
ordinem ponit, & modum taxat, vt recte ab Hugone
victor. recognoscatur 1. de Sacramentis part. 5. cap. 29.
actionem eius, tropice etiam determinata illa actio fieri
facilitis, ob qua Egypti odio eos & inuidia prole-
vabantur, vt ad obiecta ex Psalm. 104. num. 5. August.
T' quod illud de Hehu, & Ieroboam non per rebel-
lionem, & tyranidem, regnum contra Roboam, &
chab inuisibile ve Calvinus contendit 1. iustitiae, vt nec
Dei permissione (quod fari nunc esset,) sed potius
voluntate, qua his ob immanna flagitia regno exatis
soluit illis succedere, docet exprefse Augustinus 17.
Cuiitate cap. 21. & 22. & constat de Hieroboam ex 3.
eg. cap. 11. vbi Abdias Dei nomine Regnam ipsi ac-
cessit, si re de eo gerere promisit Roboam vero
suum armis recuperare centum sic per Semeiam a Deo
oblitibus est. Non ascendetis, neque bellabitis contra
vires vestros filios Israel a meum factum est verbum,
Hiebas constat ex 4. Regum cum nihil de Regno co-
antem Dei iussu per Filium Prophetarum vinctum in
gem: precepitque accepisse, vt totam Achab fami-
lii extinguenter, ac de executione a Deo ita laudarum o.
[qua studiose egisti, quod rell ei erat in oculis meis,
omnia, quia erant in corde meo contra domum Achab
qui vix ad quartam generationem fedebunt super
omni Irael: Opponunt Calvinus, & Petrus Martyr de his
Utopia. 8. Ipsi regnauerunt, & non ex ea: sed sibi
ectione contradicunt, cum Regni inuasione, quam ty-
man fuisse voluit, ex Deo non fuisse hoc textu contra ipsos*

584 Controu. III. de Decreto, &c.

caur, verum, eti Hieronymus Hieroboam eo textu fugillari dicat, fugillari etiam Saul ait quem 1. Reg. pluries, præterim cap. 10. Dei voluntate regnum adiisse confat: eti igitur sermo de exercitio regnandi, regnique administratione prava, vt bene 5. Th. in c. 13. ad Rom. & quamvis de institut. corum in Reges, eti ex Dei voluntate, sermo esset, sic Deus loqui potuit ratione occasiois eos in Reges instituendi, que aliorum peccata fuisse, vt morte ob peccatum a se inducta in mundum a Sap. 1. absoluere dicitur *Deus mortem non fecit.*

6. Quartò opponuntur ea, quibus Deus hominum corda excæcare & indurare, ne rectè agant, afferitur Exod. 7. 8. & 9. de Pharsone, Deuter. 2. de Schon. Iohue 11. de gentibus promisso terra: item 1. Regum 1. & lib. 3. 12. ubi ex Deo non audiret opportuna homines dicuntur, Iob 1. [Qui commutat labium, veracum, doctrinam sequum avertit, qui commutat corda Principum, & decipit eos, vt fructu incedant per inuium. Palpabunt quasi in tenebris, & non in luce, & errare eos facit, quasi ebrios.] Pſal. 68. [Obscurantur oculi eorum, ne videant.] Iſai. 19. [Dominus misericordia in medio eius Spiritum vertiginis.] c. 63. [Quare errare nos fecisti de viis tuis: indurasti cor nostrum, ne timemus te.] Iherem. 20. [Seduxisti me Domini, & seductus sum, & passim apud Prophetas, [Excæca Domine cor populi huius, & aures eius aggredi.] Joan. 12. [Propterea non poterant credere: quia iterum dixit Iahia excaecauit oculos eorum, & indurauit cor eorum.] & Luc. 8. [Vobis datum est nosse mysterium Regni Dei, ceteris autem in parabolis, vt videntes non videant, & audientes non intelligant,] atque, vt innumeris citius sententia præterea, ad Rom. 1. *Cuius vult misericordia, & quem vult indurare?* Verum hæc loca solam Dei defertur, & permisum voluntatem Paribus cunctis significare, non autem postiuam actionem praurarum, sive excæcationis, & induracionis in agro secundo voluntatem vel Hærenici ea obicientes fatentur. Chryſof. hom. 3. in epist. ad Rom. exempli Ducti. Milites in acie debent, nec in fragmo hostium iuuantur, & impellentes, nihil aliud ea esse, & significare *quam permisit offendit* hom. 8. in 2. ad Cor. ad ea verba: *excæca sensus incredulorum;* Irenæus aduers. heres. c. 4. fine: [Tradidit eos infidelitati eorum, & auerterit faciem ab huiusmodi reliquias eos in tenebris, quas ipsi sibi elegerunt.] Cyrill. Hierosolym. cathe. 6. post med. Archæal. Episcop. contra Manem ad ea, *vt videntes non videant;* Sententiam hanc: [non quod odissem eos volebat, ne viderent, sed propter indignitatem quod oculos suos ipsi obstruxissent] valde commendat Cyril. Alex. 8. in Ioh. c. 27. post med. [Excæca Deus, & obdurari, non efficiendo illi in cordibus hominum, sed deserendo, & non adiuuando: quia enim priores eum deferrimus, ipse, culpis nostris id exigentibus, etiam nos deferrit.] Iuxta Oſer. 4. [Perinde, atque, si quis (ponte) se auerterat a sole, & denitas incurrat tenebras, hec deficiens lumen in oculis, non Solis abficiens, sed solum ciuius culpe est adscribenda, que verò Deo permittente sunt saepe numeri in scriptura proferuntur, perinde atque ea efficeret.] Orig. 2. Iudic. homil. 2. fine, quod Deus aliquem tradit, intelligendum ait: [non quod ipse tradat: sed eo, quod derelinquit,] & infra, [tradita dicitur anima ex eo, quod Deus vacua inuenitur, & inuidatur.] Damasc. Dial. cont. Manich. longe à medio. [In errorem de Agio agitur Propheta Deo ipsum cupiditatis sue merito aberrare finirent.] Confornat sibi 4. de fide c. 20. Basili. hom. 9. *Quod Deus non sit auctor malorum, sub int. Olympioid. homil. 6. in Ecclesi. id Roman. 1.* Tradidit illos Deus, ait: [Non, quod Deus ipse quenquam hominum cogat auaritiam, &c. sed quod ea permitat, quia homines electione libere voluntatis aggrediuntur.] Conferent Theodoret. 2. ad Theſſalon. & 5. epitol. diuin. decretor. c. 12. Theophylact. & Euonym. in caput Ioh. 12. iuxta Græcam diuisionem cap. 15. Hieronym. ad id Ioh. 34. *Idcirca induxit notem, & ad Iſai. 6. sibi finem ad illud Ecclesi. 1.* Hanc occupationem perfissimam dedit Deus, & ad illud 2. Peccatori autem dedit afflictionem, & curam superfluum. In eandem porio sententiam frequentissimum est Augustinus contra Iohann. cap. 5. sub med. [Cum ergo dicitur homo trahi desideris suis, inde fit reus, quia deseruit eis, atque confundit:] & in Pſalm. 8. illa, [& non audiuat populus meus vocem meam: & Iſrael non intendit mihi, & dimisit eos in des-

deria cordis eorum,] breui ac æquè viuenda periphrasis in eandem sententiam explicitur. *Dennani eos fibi;* & 1. ad Simplician. q. 2. sub med. sic nostram a Deo obdurationem definit. [Nolle Deum misereri, vt non in rogetur ab illo aliquid, quo si homo deterior sed tantum quo sit melior non erogetur.] Col. sequent. [qui non eorum miseretur, non quia impellit, vt peccent, Ita c. 53. in Ioh. med. [sic excæcat, sic indurat Deus, deserendo, & non adiuuando.] 13. de Trinit. c. 12. post med. hominis diabolus a Deo traditio inquit: non ita debet intelligi, tanquam hoc a Deo fecerit, aut fieri iusterit, sed quod tantum permisit.] Plura ex ipso, & aliis pluribus Patribus dabo statum num. seq. Chryſof. serm. 67. verf. fin. ad id: [Etne nos inducas in tentationem.] inquit: [Rogemus, vt nos arbitrio nō non relinquit, sed in omni actu Paternæ pietate confortetur.] Sique nos tentatione traxit in eamne inducat.

7. Ne vero, quamvis Dei defertione in prauum actum excæcationem, & obdurationem cordis specialiter, & traditionem hominis a Deo, & qua non posse homines videre, audire, ac credere, eis locis dicuntur, atque significari: duo vltneris ex parte obdurationis obsecrari, & traditi a Deo significantur. Primum peccatum anterius, ob quod enimfido defertione, & permissione, vt in alia sponte ruant a Deo puniuntur. Quod primum peccati obduratione & a Deo excæcto, ac traditio esse non potest. Secundum addit vehementer peccatoris ad praua opera filii inuidia, Deique præceptis, & veritatis opposita inclinatio, vel vniuersalim vel in materia particulari, fine ea ex actuum prauorum repetitione, fixa vel vehementia, & adhæsione nimia ad prohibitum primum actus praui in peccatoris voluntatem fuerit inducta: ex ea enim velimenti inclinatione, & per Dei permissionem, & defertionem subtractione auxiliū efficacis, & hinc, & nunc potenter illam ab actu prauo retrahentis, quo solum inclinatio illa vehemens erat de facto supererat) moralis, quædā omnino aboluta, in peccatoris impotentiā vitandi illum actum prauum ponitur; eti physica ad eum vitandum imo, & moralis aboluta maneat in ipso pofessis, cuius non vnu, & abulti, & præve operetur, & peccet inexculpabiliter. Primum expressit Augustinus, de gratia & liber. arbit. cap. 23. iuxta id Iohannis 5. [Excæcationem non habent de peccato suo: Cum auditis ego Dominus felicis Prophetam illum, vel quem vult inducere, eius merita cogitate, quem sic obdurari, vel seduci permisisti] id quod c. 20 & 22. confirmant, & concludit. [Nolite dubitare, præcessisse mala merita eorum, vt iustæ ipsa paternetur.] & epist. 109. ad Sixtum col. 4. [Nec obcaut Deus impertiendo militiam; sed non impertiendo misericordiam, quibus enim non impertiatur, nec digni sunt, nec merentur, potius, vt non impertiatur, hoc digni sunt, hoc merentur.] Iepist. 106. c. 10. mediat. [qua in iustis est, neminem a Deo obdurari nisi meriti.] lib. 20. de ciuit. cap. 19. [Pro eo, quod dilectionem veritatis non receperunt, vt falci ferentes, nec dubitauit A postolus addere, & dicere mittit illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio: quia Deus diabolum facere ista permetit nullo indicio.] Confornat q. 68. ex octog. tribus. & 4. de predicatione & gratia, & serm. 88. de tempore. Propter ad cap. Gal. 1. sent. 11. [Qui autem tam profunde impietatis sunt, vt altera remedium correctionis habeant, per tenaciter nos de incrementis iniurias accipiunt, sed per meipius deiores sunt: quia relinqui a Deo sibi ac deceptori suis tradi per præcedentia peccata meruerunt.] Ideo loquuntur Augustinus locis in ipsum obiectis ostendit Paulin. epist. 7. seu 1. ad Aprum. [A Christo qui venit] alieni in hac necessitate est errorum infelicitate permaneant: qui, si vellent, intelligere, vt bene agentes oculos suos, quos statuerunt declinare in terram, ad falso tem iustitiae leuarent.

8. Magn. Gregor. 1. Moral. cap. 1. post med. ad id Ioh. 12. [Sin incluens hominem, ait: includere Dei et clausis non aperire, &c. obdurare per iustitiam diei. Deus, quando cor reprobri per gratiam non emolle. Recludit itaque hominem, quem in suorum operum tenebris relinquit.] Repetit cap. 7. ad sequentia Ioh. adducit Consiliorium stultum, cap. 9. ad id. Optimatus sapientia, & lib. 16. cap. 24. ad Ioh. 24. Ipsi fuerunt rebiles lumini, lib. 25. cap. 9. alias 13. fine, ad id Ioh. 24. *Nos sit enim opera eorum, idcirca inducit*

notem: scribit: inducere noctem Dominus dicitur, non quod tenebras ipse inferat; sed quod obsecra corda peccantium misericorditer non illufret: ut hoc ipsum in nocte cœca esse sit, & cœcitat tenebris librare noluisse: lib. 29. cap. 7, alias ad 30. ad id, & verborum superflios terra suggere facit, habet: quia infidelibus Iudeorum cor du dominari. Antichristum corum merito exigere permittit: qui idcirco à Dominio huic vestero in ista subduntur, quia ipsi sponte sua, sibi terra esse voluerunt: infra: Neququam ergo saper eos vester coniugaret, sibi calo calo sibi voluerint: confront 10. & 15. alias 24. lib. 31. cap. 9. alias 1. & ad id priuatis eam Deus scientia: homi, in Ezech. Chirolog. serm. 68. [percedum, ait, ne succumbamus, & ne deinde offensum Deus trahat tentationibus, quos reliquunt.] serm. 70. ver. finem. Neminem tentat, sed tentare dicunt, cum contumaciter euntes ad tentationem laqueos derelinquit. Iudicior. 2. Sent. sub finem, [sobdare dicitur Deus hominem, non eum faciendo duritiam, sed non auferendo eam, quam ipsi sibi emeruit. Non aliter obsecare dicitur Deus, non, ut candem in eis ipse cœcitatorem faciat; sed, quod pro corum inicilibus meritis cœcitatorem corum ad eis ipse non auferat. Conlonat cap. 6. 15. & 19. ex eius & Chrylologi proxima, Gregorij, aliquot Augustini in P'al'm. 80. recitatis testimoniis antecedens derelictioni, & permissionis Dei vehemens inclinatio peccatoris ad actus prauos, quo feret impos moraliter eos vivi, si Dei potens adiutorum ea permissione absit: apte probatur: quod erat secundum, quod probandum hoc numero propositum, quo seni Augustinus citato traxi, in Ioann. intelligit. Propterea non poterant credere, & Bernad. i. de Concedat. ad Eugen. vehementem hanc hominem adiutoriem ad prauos affectum per peccatum sic describit: quo nec seipsum exhortet, nec seipsum sentit: non mouetur precibus: minus non cedit: flagellis mangis duratur, & I'at. 6. num. 9. vt recitatur Match 13. n. 14. Intraffatum est enim eorum populi huic, & auribus graueri audierunt, & oculos suos clauclent, ne quando videtur oculus, & auribus audire, & corde intelligent & contentur, & faciunt eos. J'acu' P'al'm. 80. tradit in desideria cordis, & ad Rom 1. in reprobatum enim, & in passione ignomina: ac 2. ad Theflation. 2. recete dicuntur: quia vehementi eorum impulsione sua voluntas Dei permissione à Deo defera plus satis habet, vt ruit, quod autem permisso hic sit, qui peccato, & ex eo orta vehementi hac propensione ad prauos actionem suppedito, exortatio, obduratio, &c. à Deo ponitur, infatuatur satis & à Patribus & a nobis fuit, magisque ex instituto explicabitur contr. 7. d. de effectibus prædeterminationis.

9. Sed neque hac vera, & generali solutione de permissione sola Dei, que ad actiones aliquor prauos, quas fecisse facturum est Deus in Scriptura dicit vii illis Dei ad David. 2. Reg. 12. Tu enim seipsum in oculo: ego autem faciam verbum: istud in confessio omnis Israel, & in confessio soli huius. Calinus quicquid: imo 2. infor. c. 8. §. 1. a. t. Deus hoc opus suum esse pronuntiavit, verba enim sunt. Tu seipsum occulisti: ego autem faciam in confessio &c. idemque de aliis dicere posset: vt cum lobum affixum dicitur in Scriptura Deus. Audita vero generaliter aliam ad has, & similes Scriptura locutiones intellegendas, regulam Damasc. 4. de ide cap. 20. sub finem, Mos est scriptura quadam, quae secundum euentum debet intelligi, eau' aliter dicere. Cui consonant Chrysothom, homil. 67. fin. Cyril. 8. in Ioann. cap. 20. fine. Theophil. Euthym. Theodoret. Mopifætetus Leontius, & alij quæ autem cauilliter dicta pro euentu solum à Deo permisit, sed intelligenda sunt, ea à Catholicis, doctissime dicuntur que cauilliter dicta similes. Caluinianz huic continent blasphemiam: & quidem ex 1. Reg. 12. eam regulare dicere Caluinus potuisse: sola dictione Viri à Dauide Ioabo duci imperata, quin cuius occisionem præcepit vel ad eam petragandam impulerit, ino horatus adhuc fuerit; sed vt ardentissimo prælio expotus deficeretur tamum: quod ipsum Deus permissione sua peccatorum præstat mortis Viri patratoem dictum habitumque David fusile: quoniam vero David ex praua intentione occisionis Viri id imperavit Ioabo, ac contra id, quod virque debuit satis præfudit Viri, nec præfudit, nec præ-

udit, moraliter, & culpabiliter in eius interitu se gestit; Secus autem Deus in desertione peccatoris per permissionem suam: neque enim eum deferri, vt cedar, nec eum tenetur non deferere, esti satis permissione sua habeat, vt actio de eo cauilliter, esti non sensu proprio, euancietur: instant ex eo Simeonis Luc. 2. de lefe noitro, Positus est hic in ruinam: & in resurrectionem multorum in Israël, quibus confonit ad Rom. 9. Ecce pono in Sion lapidem offensionis, & Petram scandali. & omnis qui credit in eum non confundetur. Alludit autem viribus ad Isaï. c. 8. & 28. c. 8. legitimus. [Dominus exercituum ipsum sanctificare: ipse pauper vester, & ipse terror vester, & erit vobis in sanctificationem; in lapidem autem offensionis & in Petram scandali diutibus Israël: in laqueum, & in ruinam habitancibus in Hierusalem, & offendit ex eis plurimi, & cadent conteruntur, & irretinent & capientur,] cap. 28. [Ecce mittam in Sion lapidem angularem, probatum, & electum in fundamento fundatum: que etiam memorantur Match. 21. num. 42. & epist. Petri cap. 1. a. numer. 4. Actor. 4. num. 1. Impieque videmus Christi passionem, & Vrbis Hierusalem ob illam excidio. Si autem, inquit, Christus Dominus à Deo potius & misius est in plurimum sanctificationem à Dei voluntate, & intentione salutis eorum, vixque, & ex intentione ruinæ aliorum aequæ à Deo potius misissus erit. Verum hæc (estim impia & blasphemia heretici) permisit, vnde efficax intentio, & præstitutio actionis prætæ suadetur: præsternit non regulata per scientiam medium, quals in omnium præfitorum sententia alteratur: cum, nec regulata per scientiam medium, probabiliori longe sententia à nobis posita controvresit, de Incarnatione, taliterque offendenda controvresit. 4. de voluntate actus præfuturum libertatem patiatur: sed certe antichristis vtrique pati, & sententiarum, non quod Dei intentiones aequæ ad hominum salutem, & aliorum in prauis actiones, culpamque, & debitis poenas, sed quod effectus, & euentus solum est: quorum alii ex bono in carnationis, & redemptiois via iuxta Dei voluntatem eueniunt: alii vero ob aliquorum abulum, & contra Dei voluntatem, non autem circa eius permissionem, contingunt: vt Iuculentus Fulgentius 1. ad Trafinundum ea loca interpretatur, imo & peritius Christus Dominus citato loco Match. vbi angularis lapidis eis locis, & P'al'm. 117. prænuntiati, qui ipse est, memint. & Marci 12. num. 10. à conclus. 20. num. 17. parabolæ vineæ præmisit, quæ ex bonis fructibus capienda in eutione à Patrifamilias Agricollis locata fuit: ac non redentibus præ malitia sua, famulos, id est Prophetas legavit, vt eos ad reddendum frumentum hortarentur, ac demum filium suum: quos tamen contra Patrifamilias voluntatem patiencia, & misericordia abutu occidere: malitiaque sua, Deo permittente solum tandem pererunt: quod demum ita erat explicitus Petrus citato cap. sua epist. vbi lapidis huius angularis Christi, in ædificationem quidem positi, esti sponte ad illud offenditibus in lapsum fuerit & ruinam vt in cuiusvis ædificij lapide (ad ædificandum quidem foliismodum positi) contingit, in lapsum nostrum præter ædificantes tamen intentionem, est, si remere in illum impingamus.

10. Sed, quoniam opposita hactenus impio (qui ab oppositibus intendebat) sensu erat admissa, generali conclusionem non de omnis actionis prauis, sed aliquarum solum præstitione probarent: nec de illis tunc prima causa, & voluntatis dominij, & prouidentia increata omnia: vt præstatores omnes censent i oppiduere forte omnes ex Theodoro Beza respon. ad Castellion, de æterna Dei prædeterminatione refutatione calumnia 2. generali illud ad Ephes. . qui operatur omnia secundum Consilium voluntatis sua; sed audiant Hieronymum eorum calumniosam oppositionem hac loci interpretatione sua præoccupant. Non, quo omnia, que in mundo sunt, Dei voluntate, & consilio prægantur: alioquin, & mala Deo poterunt impunari: d' quo uniuersa, que facit, consilio faciat, & voluntate: quod scilicet, & ratione pensari, & pœnitentia facientur: qui loci eius sensus apud Patres, & Doctores reliquos Catholicos est communis. Sed res ista præstitoribus probandu contra scripturam hactenus a nobis ex Patribus ponderata actiones prauas prou-

à nobis, nostraque determinatione sunt, à Deo, vero aliquo sensu, fieri, ut eius voluntate positiva adhuc ineffaci (necum efficaci & praeioriu) fieri ex eo loco probent. Secundo actiones pravae, quatenus à Deo sunt, omnes vult, quatum satis est Deus, ad easque ex parte sua voluntate sua positiva eocurrit, qua indifferenter concurredum suum offerit. Idque prudentissimo prouidentissimo, & honestissimo Confilio, ut muneri cauæ primæ, & universalis satisfaciat, non tamen determinans, secunum creatas voluntates ad actiones illas, vt, contra munus, & debitam cauæ secundis liberis prouidentiam & gubernationem, iura ipsius libertatis intingat, ac in honeste fæ in ea determinatione gerat, sed potius determinatus à creatura concurrit: in qua determinatione, cum determinatus creatura sit à lege, & à voluntate Dei ad Deum primum efficiens, & volens principium reduci viterius, ademum, nec potest, ut q. 4. ostendemus.

Q V A E S T I O III.

An præfinitiones ad materiale peccati per Concilia liceant, & Ecclesie Patres?

Satis aperte præfinitiones Dei ad materiale peccati à scriptura reici, fono ipso, & vocum significazione, (vel ipsius grammaticæ nota) ex eius testimonio datæ quæst. 2. apparere. Hè vero ad scripturæ sententia, & mentem littera profundiorem præfinitiones prouocent, cum quidem, non alium, quam vocum significatio propria expellit esse, constanti Ecclesiæ Catholicæ iudicio per Conciliorum, & Patrum definitiones, interpretationes, & sententias nobis tradito, ostendum hic ex instituto est, tametsi locorum, cum prænegante sententia nostra, tum contra illam ibi recitatum, & expicatorum occasione id ipsum ex Patribus, non nimis id certe, præstitum à nobis fuerit.

C E R T A M E N I.

Concilia, præfinitiones Dei ad nostri peccati materiale condemnasse videntur.

In primis damnatum id viderit ab Apostolorum Principe Petro in Simone Mago, cum apud Clementem Rom. citato loco quæst. 1. cert. 1. tum apud Vincenzium Liren, commonitorio aduersi, prophana, vocum nouit. [Quis, inquit, ante Simonem Magum Apostolica diffractione perculsum, à quo venus illi turpitudinum gurges vñque in nouissimum Præsillianum continuo, & occulta successione manauit, auctore malorum, id est feelerum, impictatum, flagitiorumque nostrorum auctoribus est dicere creatorum Deum?] Petri vero in Magum Apostolica districcio, & hereticis argumenti à nobis ex ipso recitati solutio sic habet apud Clementem Romanum citata pag. 6. lib. 3. recog. [Ignorans Simon, & valde ignorans, quomodo in singulis quibusque voluntas Dei sit: quædam enim voluit ita esse, ut aliud esse non possent, quam id, quod ab ipso instituta sunt: & his neque præmia, neque supplicia statuit: ea verò, quæ ita esse voluit, ut in sua potestate habeant agere, quod velint, his pro actibus, & voluntatibus suis statuit, ut aut remunerations mereantur, aut penas. Secundum hanc distinctionem omne, quod vult Deus, est; quod autem non vult non est.] Item damnatum id viderit à Concilio Constantino politano 2. gener. 1. collat. 8. in Theodoro Mopsteteno (Neftorij impri) Magistro iniquissimo ut in

ibi eligitur) damnatione generali errorum, & scriptorum eius; eti erroris huius hac in re expressis anathematismus non extet. Siquidem ex eius scriptis erroris omnes decerpimus collecti sunt collat. 4. ob quæ eius scripta omnia à Concilio impia, hereticaque conciliata, atque damnata vñtersum fuere, acque eis sic collectis vñtersum anathema dicuntur. Exter autem inter alios, & hic error post medium collationis quanta pag. 62. ferè ab initio ad finem, & ultra in editione Colon. Agrrippinæ. Anno 1618. Cur autem hic error, cum ous pluribus alius singulis cuique anathematismus adhibitus, non fuerit tunc, sed solum generaliter damnatus, ea in primis causa videatur existere, quod is aliisque eius erroros solum generali damnatione exclusi eructores vñi Patribus fuere, & qui proinde non à Deo Christianorum mentes peraduerent, acque in Ecclesiæ graffarentur. Secundò: quia Theodorus Mopsteteno, Neftorij Magister, ut diximus, acque Neftoriana heretici subinde parens, solum se, & scripta sua ferè integra (vti ex eadem collatione 4. collat.) ad eam stabilendam, & quatuor ferè totis generalibus Conciliorum anteaactis damnatione de illa Neftoriorum defendendum conculerat: quo, & plurius mentibus alte repudiam & inherentem adhuc Neftorij heresim soubat, atque, vt demò in alios plures serperet malum, aperte bat viam, quibusdam infantibus, & occurrent, huic præcipue eradicando, radicibusque ab Ecclesia conuelliendis institerunt, ceterorum, non adeò serpenteum errorum eius propositorum generali anathemata, & damnatione contenti. Quod autem respondere Iratim, vel liquido heretici, vel reliqui, vñcume, polsem huius Concilij damnationi: Theodorus de prædictione, inductione, impulsione, & dispositione. De ex parte sua ad malum abolitum fuisse locum, & damnatum: quod abfque maioria formaliter (quam ipsi Deum velle, & cauare omnime exercitare) malum abolire non magis est, cum subiectum abfque ab aliis alium absolute sit: quare in ipsis, qui ad materiale peccatum solum actions pravae, præto à nobis, que subiectum locum malitiae sunt, Dei præfinitiones prædeterminationis tantummodo admittunt, non cadere: confutatum iam est: rursumque ex eadem solutione tentata à proximi scilicet Nouatoribus reiencia numero 2. atque q. 4. dum à ratione agamus abunde confutabimus.

2. Prodeat secundo contra præfinitiones hæc damnatio Tridentini secl. 6. can. 5. & 6. quæ sic habet: [Si quis dixerit non esse in potestate hominis via, quædam mala facere; sed mala opera, ita, vt bona, Deum operari non permisimus solum, sed propriæ, & per se: adeo, vt se propriæ eius opus, non minus prodicio lude, quam vocatio Pauli: anathema sit.] Porro plus his, quam nunc contra aduersarios contendimus, damnatur. Nimirum Deum nullatenus in opus nostrum prauum influere illudere operari, sicut bonum opus nullum, in nobis operari Catholice hoc anathematismo supponitur, & assertur, (qua in bonum nostrum Dei operatione nullam necessitatem nobis indui eadem sententia Canonibus recitatis d. 1. contra præfinitiones nostrorum actionum vñtersum, fed integrum, omnique necessitate solaram, & absolutam antecedenter potestatam base operandi, vel non operandi relinqui debet) nequamque prædictionis lude, sicut conuersio Pauli de auctore, quod absque præfinitione prædeterminationis, atque antecedenter necessitate, & in Pauli conuersio præfare absolutè potuit, & præstiti, & in prauo opero præfare quavis hortatione præcepto Confilio, ac non prædeterminatione impulsione, aut inductione, vt nos fæpè præstamus, præstare absolute posse: ergo nullo magis damnatur Deum præfinitione prædeterminationis nos adiungere, atque antecedenter necessitate ad ipsa nostra prava opera, ut à nobis sunt, seu peccati materialis efficer. Patet quia Concilium damnatio afferentes, locu[m] multo, & laxiore efficientiam, & infusum, qualitercumque, Dei in opere nostra prava, strictiorum, fortiorum, determinationem, atque à nobis incurvatum, & irresistibilem Dei ad ea opera præfinitiones sua prædeterminationis efficientiam, infusum, inductionem, & impulsione afferentes cito condamnat. Confirmatur: quia huiusmodi impulsio, ac præfinitione Dei ad opera nos

adigens, & prædeterminans prauas, prioribus anathematisimis huius verbis contenta, damnatur, & excluditur: definiturque in potestate nostra & via nostra malas facere, quæ quidem absoluta potestas nostra cum irrestitibili à nobis præfinitione prædeterminata ad ipsas stare non potest, vt ostendimus d. i. quæst. 8. omnibus aduerlariorum solutionibus, ac per puram vocum elucionem tentatis easiasibus præclausis, quas hic proinde reperere que proixi, atque iniutis laboris efficit.

3. Secundò pende illud *non permisit solum quo* Deum proprieitatem seruare, & incitatione agere mala opera nostra Concilium damat, & excludit. Rursum exemplum præditionis Iude, & vocacionis Pauli, quod proximate agendi actum prauum, & actum bonum non est: nam vocatio Pauli actus bonus Pauli non est; sicut prauus actus est prædicitio Iude; sed solum causa, & auxilium, adiutoriumque Pauli ad actum bonum coniunctionis à Deo misericorditer præstitum. Est autem exempli comparatio, quod proprietatem attributionis effectus, utrumque Deo ratione indipendens omnimodo à nostra potestat, & arbitrio liberare in virtutem à Deo effectio, & operatione in nobis sine nobis, & liberare: si enim operatione praua in nostra potestate, & liberare non est, sed ex ihero Dei illam præsumbitur arbitratu, necessario, & à nobis irrestitibili ponetur, vt prima erroris anathematisimis subiiciendo recitata & damnata patre proponitur, æque proprie à Deo in nobis sine nobis libere operantibus, & Pauli vocatio, & Iude prædicitio fieri dicetur: etenim, cum virtus actio vitalis nostra sit, neutra in nobis sine nobis vitaliter physice operantibus esse potest: quare, quia in Paulo sine Paulo libere operante ex Dei folius electione misericordi vocatio tributa est, Deo, & ipsa, & ipsam fecura conseruare, tanquam principali causa, & auctori, proprietate sermonis, tributatur: ac subinde si finis Iude libere operante ab eoque irrestitibili, folio Dei præsumentis arbitrio & electione prædicitio Iude procederet æque propriæ Dei proprium opus effet prædicitio Iude, atque vocatio Pauli: malaque opera, ita, vt bona, in nobis non solum permisit operetur Deus: quod expressa Concilii definitionis contradicit. Quo usus de remissori causatione Dei respectu actionis praua, quam auxili, & votationis ad honestas nostras actiones, vt non ita has, atque illas Deus operari à Concilio dicatur, m. nec præclausa, & sine cum Concilium vocacionem Pauli, in exemplum operis boni prædictionis Iude, in exemplum mali operis arbitrii, oppofuit: non tam vocationem ipsam in le, & actus, quam postea, & in effectu conuerfationis Pauli consideraram proposit. Quibus positis duplex ex loco isto Tridentini argumentum efformo: nam primum illud libertatis arbitrii, & postea nostra in actu primo necessaria ad actionem prauam, vt talem, & materiale pecati proprietas, atractum iam est, ac loco citato satis à nobis percutitur. Alterum verò à minori impulsione cuiusvis à Deo non prædeterminantis, & nos irrestitibili ter ad actionem prauam adgentis, ad sic nos præfinitione prædeterminata adgentis, quod satis nunc sit, antiquissimum num. 2.

4. Arguo igitur primò: illa anathematisimis huius partitio, *non permisit solum* actiones prauas nostra Deum plurimum permisit operari damnatur à Tridentino Casuose rectato: atq[ue], si cas Deus præfinitione prædeterminata operetur, non permisit solum eas operabitur Deus: ergo operari illa Deum præfinitione prædeterminata damnatur ibi à Tridentino. Major est ac anathematisimis expressa: conseq[ue]ntia legitima. Minor de se perspicua, vt propter Caluinum quæst. 2. recitatus, tam ante contendit eas voces permisit, seu permisit, sive voluntatis Dei tantum erga actiones nostras prauas fatus non esse, vt ex cœcari, obdurarique nos à Deo, & similia, vero aliquo sensu, à scriptura dicatur, ni potissimum Dei voluntas, erga actiones prauas, ad quas agendas iudicio iulio à Deo ex cœcamur, & obduramur in anteactionum criminum penam, potissimum intercedat. Probaturque quæ actionis cuiusvis facta aliqui permisit potissimum præfinitionis erga actionem illam voluntatem non claudit, sed solum voluntatem non impediendi eius potest, ad eam actionem pro arbitrio, & liberate sua exercendam, cum qualiter permittentis, quantum ex parte sua

est, de actione illa displacebit, & nolitus efficax etiam, eti non absoluere, & omnimodo efficax, id pater in moribus, & politicis permissionibus, legi que, & præcepti dispensationibus: quas sapientes superiores subditis ex coniuncta, quandoque rationali, & ficta, vt maius vitent malum, quod prudenter timent; quandoque illicite subditis præstant ad eas actiones; quas tamen ex parte sua ab his fieri valde dolent, ac non fieri chementer exponunt, velletque aliunde, si possent, impedit: ergo illis *permisit solum*. Omnis Dei, quatenus ex parte sui est, voluntas positiva erga opera praua excluditur: quare, qui aliquum Dei, quatenus ex ipso est, positivam voluntatem, nedium præfinitionem prædeterminatam, & efficacem, erga praua nostra opera, vt à nobis fiant, sive erga materiale peccati admittit, Deum non solum permisit se habere, contra Tridentinum ait. Simile argumentum, vel prius idem continetur in leuigeni anathematisimis aduersatibus: *sed propriæ*, & *per se*, Deum praua opera operari. Nulla enim agentis rationalis per voluntatem, & arbitrium magis propria operatio, quam, quæ ex eius libera ac deliberata eius operationis voluntate, efficaciter præstent (cuiusmodi prædeterminatio præfinitionis est)

5. Secundo argumentor: ex eis anathematisimis verbis cum sequentibus *Deum operari mala nostra opera sita ut bona propriæ*, & *per se: à Deo, ut sit proprium eius opus, non minus prædicitio Iude, quam vocatio Pauli* (sive, vt diximus, *conuersio Pauli*) damnatur anathematis Tridentini: atq[ue] iuxta præfinitiones omnes, ita, vt bona, mala opera Deus operatur propriæ, & per se: adeo, vt sit proprium eius opus non minus prædicitio Iude: quam *conuersio Pauli*: ergo corum præfinitiones ad materiale peccati damnantur anathematis hoc Tridentini. Minor probatur eadem *conuersio Pauli* est, cœque solummodo potest iuxta aduersarios, proprium opus Dei, quatenus præfinitione prædeterminatio Dei libere à Deo concepta, & prædeterminatio physica in necessario orta (in qua per eos efficacia auxili consitit) voluntatis Pauli ad conuersionem posita independenter ab via libertatis Pauli in conuersationis eliciencia & positione, Deus *conuersio Pauli*, tanquam principali auctori, & auctori tributur: at, per hosce præfinitiones ad materiale peccati, prædicitio Iude non minus ponitur ex ihero arbitrio Dei positiva illam pro solo nutu suo, ac propius independenter ab via libertatis Iude in prædictionis eliciencia, & positione præsumentis, ac Iude voluntatem subinde ad traditionem prædeterminantis, quam Pauli *conuersio*: ergo æque, ac non minus, quam *conuersio Pauli* est proprium opus Dei Iude traditio. Addit: ea solum causatio negatur Deo in opere malo, quæ in homine admittitur: hæc solum est erga materiale ergo ea negatur Deo. Minor est certa ut conitabit quæst. 4. cert. 1. ex ratione & S. Thom. ex qua hæc nunc: *cum igitur peccatum ex parte inordinationis habeat causam agentem per accidens; ex parte autem actus habeat causam agentem per se: sequitur, quod inordinationis actus peccari consequitur ex ipsa causa actus*. Hæc ille i. 2. q. 25. art. 1. Nec præfinitiones ad hæc argumenta communibus effugis locus patet. Non primo tentato à Caluino instruct, adulter. liber. cap. 14. de finis, & intentionis diueritate. Ex quoconque causa fine, non minus positiue, & efficaciter absoluere vult actionem præaam traditionis Iude, quam conuersationem Pauli: vnde solum (undeque, & ex quovis fine habetur) æque ac eadem proprietate est vius auctori alterius operator. Secundò nec in fine, titulo, aut moratu vila est in præfinitionis horum sententia diuersitas: siquidem titulus est, titulus causa prædicta, prædicta liberi, & potestatis dominij, & gubernationis Dei, cui ex parte voluntatis creatae respondet necessario in sua physica operatione subordinatio, & voluntari liberte Dei, etiam quod *libertatis vrum* subiectio: ex parte verò finis, & moratu Dei alterutrum opus præsumentis est per hocce, vt eisdem titulis, & numeribus satisfaciat, gloriantur, & potestatem suam ostendant que in alterutius, sive bona, sive prædicta actionis præfinitione, & attendit, & intendit: ergo nulla est in præfinitionis sententia ex parte tituli nisi aut moruti in alterutius præfinitione diuersitas.

6. Sed nec secundo communi eorum effugio amplius patet

pater locus: nempe ipos de præfinitione materialis peccati loqui non de formalis; Concilium vero loqui de præfinitione, & cauſatione formalis peccati, & voluntate efficaci Dei erga malum formale, fuit eius etiam malitiam, ut cum ileam nullatenus alter a rationali aliquo agente præficiari, amari, cauſative formale peccati, nisi ipso, folioque materialis amore mali, textus ipse effugium hoc præclusum: primo verbis, *opera mala, ita ut bona*: opera enim materialis peccati, non formale eius sunt. Clarius secundallis, *ut sit proprium eius opus, non minus traditio Iuda quam, &c.* vbi traditio physica Iuda, ut a Iuda exercita (que purum materiale peccati est) sola, ac sine malitia formalis, ipsi vnde cumque, & quomodo cumque agnata, ac metaphysice superaddita, in exemplum operis præi, quod a Deo aliquo modo cauſari nedum præficiari a Tridentino damnatur, exhibita a Tridentino fuit. Terio quia Tridentinum Nouatum eius seculi errorem, non auctorum in re erat condemnatus; non auctor qui non erat: in modo, nec, nisi a dementissimo, & irrationali, in somniis, & delirium potius, quam hæresis esse posset, ut idcirco Irenæus Horinum quendam, qui totius peccati, ac subinde formalis eius cauſationem, vi irrefragabilis consequitur a materiali ad formale peccati, abſolute in Deo admisit, non hereticum sed *plusquam hereticum* (beluinius nempe hominum) appellavit loco citato quæst. 1, certam, 1. num. 4, sub med. & Caluinus ibi citatus; quod Franciscani Libertini, quasi ex ipsius doctrina decreto efficaci Dei, quod erga præia opera docuit, velle, & cauſare abſolute peccatum admittere errorem, non sine magno in eum Stomachō conſutauit; cum ergo error, qui Caluinus, ac sequacium, tunc frequentium, erat eo anathematismo damnetus: atque hic de præfinitione ad materiale peccati erit, quin vi tra ad præfinitionem, cauſationemque formalis peccati progrederetur, ut vidimus, ac exprefſus Caluiniflorum verbis ipsi, vti n. sequente videbimus, has ad materiale peccati præfinitiones, non ad formale præcise damnatas a Tridentino fuisse certissimum, & exploratissimum videtur: ut cœnitus Zumel recitat co certam, 1. num. 8, illis verbis. *Nullus hereticorum, qui huius sententia fauere, dixit Deum concurrendo (præderminatio præficiendo) ad formale peccati, sed folum ad materiale, & nihilominus damnantur à Concilio Tridentino quæ refert, tacitusque approbat Dominicanus Albelda 1. part. quæst. 19. art. 8. d. 59. optimo iure, ut iam ostendo.*

7. Terio inde Thomistis hoc effugium speciatim oculudo, secundamque eius impugnationem simul confirmo: etenim ita respondentis cum Caluinistis, verbis etiam ipsi conuenient qui nihilominus damnati a Tridentino sunt, quin vel faderis ignorancia (quod satis esse doctis, & Catholicois Doctotibus videbatur) vel Tridentino fulmine sententia absunt. Prodeat suam, & suorum doctrinam apertenem Caluinus epistola tota ad Rothomagenes contra Franciscanum illum Libertum vbi ab eo se purgat, quod doctrina sua de præfinitione Dei ad materiale peccati doceat Deum velle, cauſareque abſolute peccatum, seu plus aliquid quam actionem præiā ſuam præſinendo ſic efficaciter volendo impellendoque irrefutabiliter, ut ab homine fiat: quin, & eadem epiftola de Franciscano illo ait: quod ea propositio de Dei cauſatione, & efficaci voluntate abſolute peccati ſep̄ (vt Caluinus cœnit) aperit ab ipso admissa, ſe deſertere voluerit conſtitutus (Franciscanus ille Libertinus) ſibi longe aliam eſſe menem, ſequit Deum maiuſtorem facere noſſe affirmit; ſed quid prodeſt eiusmodi ſuertifugium in re tam clara? Verum huius, & Libertinorum hac in re hæſſim non facit Caluinus percalluit: ex actionum enim præiā ſuam præfinitione a Deo inferbant, ſolum eſſe falſa, affiſtatione peccatum: qui error alter eit, in quem ſupra agebamus, agemusque prolixius a ratione præſinatores quæſt. 4. Cum ergo deduci ſe non a Catholicois ſolum, ſed etiam a memoratis Lutheranis quæſt. 1. cert. 1. num. 4. ex ſuis ad actiones Dei præfinitionibus Caluinus videret, ut Deum velle, eſſeque peccatorum abſolute cauſam, & auctoritem admittenter, nil ſtudiosus a ſe propulſare conatus eit. Inſtitut. cap. 17. §. 3. *Ad modeſtiam quicunque erunt compoſiti, neque in præteritum de rebus aduersis*

contra Deum frement: ne quoſ ſcelerum culpam contra iſum reverent. Nimirum ſi iſiſtrumentis quod iſi ſunt, ſcelera ſua eſſe, non Dei impellentia vito, vitiſſa illa actiones prodiſt fateantur: Obinde illud Lyconidus apud Plautum. *Deus impulſor fuit: credo Deo vniuſſe, ita tamen carpiſ ſed le etiam, quod primam eius erat patet, plene reprehendit: cogitareque, ut ſe velit, nolit) reprehendat, quod secundam præſat lib. de aterna Dei præſinato, cuſo apud Gentem, anno 1570, inter omnes pios fixum hoc, & confeſſum eſſe debet: non eſſe cur ſuſ ſeccaſ ſocium Deum homines adſerant, vel illo modo ſeum inuolunt ad partem culpa ſuſſinendam pag. 905. Arcanum Dei conſitit, quo prædiſtina fuerat hominiſ ſlapſi, pag. 946, ergo cum iuſta de cauſa, licet nobis ignota a Domino procedant que ſcelera a hominibus maleſitia perperantur: etiamq; rerum omnium prima cauſa ſi eius voluntas, peccati tamen eum eſſe auctorem nego: ſubſiniferus: Turpi quidem, & illiberali calumnia nos grauauit, qui Deum peccati auctorem fieri obtrundunt: ſi omnium qua agentur cauſa eis eius voluntas.*

8. Id ipsum profiteur & contendit longa d. aduersus Libertinos. Petrus Martyr eius ſectarius comm. in c. 1. ad Roman, impulſum hominum a Deo ſcelera admittit; Deum vero peccare, authoremque peccati eſſe abſolute mordicus cum ſuo Praeceptore negat: virtusque diſcipuli Theodorus Beza reſponſionibus cum ad Helſium, tun ad Cafellionem Lutheranos ita habet apophyſiſ 8. *Non conſequitur ex iſis (quod Deus impellat, ac poſitiva voluntate prædictinat nos ad actiones præia) volla iſarum blaſphemiarum: nempe, vel Deum eſſe auctorem peccati, ſive delectari iniurianti etiam velle iniuriantibus, vel ſathanam aut homines male agant eis dire Deo, aut quatenus male agunt, facere quod Deus vult: (in hoc poſtrem Caluiniflorum a libertoſis præſerat, etiſ ſceleris præſinatibus, agebantur) ac priuilegiis extra culpam. Absit vero quam longissime omnis eiūmodi blaſphemia, non tantum a lingua, ſed etiam e cogitationibus noſris: eadem eft eius aphorismo 18. ad 22, inſtruue ſententia, & Dei a malitia, & cauſatione, & voluntate abſolute iniuriantis & peccati exaltatio: etiſ nos ad ſcelera peragenda poſitiva, nec ſolum permiſſiua, voluntate, ut alteri, prædictinat, ac irrefutabiliter impellat. Idem non ſemel docet Zwinglius Caluinista epift. ad Philippum Catorum Principem c. 5. bis ac ſemel rufus, ac iterum ac pluries, c. 6. his praetextis: *Vnum igitur, atque idem facinus (puta adulterium aut homicidium) quatenus Dei auctoribus motoris, impulſoris, opus, exigen non eſt: quatenus autem hominis eſt crimen eſt: Philip. Melant, anno ad c. 9. ad Rom. Non docemus non ſolum permittere Deum creaturis, ut operetur, ſed iſum omnia proprie agere, ſicut ſententia primum Dei opus ſuile Pauli vocatiōnem: ita ſententia Dei proprie opera eſt quae vocantur intermedia, ut comedere & bibere, ſeu quia mala ſunt, ut Diuina adulterium: conſtat enim Deum omnia facere non permissus, ſed potenter. Locis tamen communibus ratiōne, & cauſationem peccati adeo conatur, cum diſcretis tum aliis locis diuerteret, quod ſcileſt nos Dei iſtrumentis, eſi neſſariō & irrefutabiliter, non temen coaſtē, ſed ſpontane operantia, & in que proinde tota refundi actions, & ſceleris culpa debat: non in Deum, qui vi potere intrumentorum horum Domini, in uitio ſuo, acque ex iuſtitia eis, ad que velle, vi poterit ſuſſia eſt, & que abſolute cauſationis peccati coniuncti potius illationem, quām diuerterat. Nam impellent actionis, non iſtrumento irrefutabiliter ſuſſia impulſa eſt, viciū operis merito tribuitur. Secunda apud ipsos ſequens epifta: quod Deus nec peccare, nec velle iniuriantem deficeret eis iuſtitia poterit: creatura vero & peccare, & velle, cauſareque abſolute, ac deficeret a uita potest, adhuc eſt inutile, & principij petiū. Siquidem**

CERTAMEN IL

Patres præfinitiones ad materiale peccati
confone exhorrent.

¹ **P**retereo confutatio testimonia, que Deum causam peccati absolute negari, esti inde, nec materialis peccati causa absolute esse euidens, me iudice, illatio sit soluimque astringa, que de praefinitione materialis peccati sunt expressa, & rationes alias a libertatis necessitate ad peccatum euclerico dist. 1. vniuersitatem monstrata continentur, Clement. Roman. 3. recognoscit, pag. 6. Petri Apolitico Simonem Magum de opposito errore damnatum referit, ut vidimus cert. i. n. 1. & probat Clem. Alex. 1. Strom. pag. 65. quoniam libera elecio, & appetitus peccati a primum inchoatur, in re insinuatur suppositione, & circa lib. med. qui non prohibet libera anima elecio in se iudicatur (elecio autem libera materiali ipsum peccati est) ut vel maxime guidem Deus nobis non sit causa viri. Quibus duabus rationibus continentur, quod alias Deus materialis peccati praeficiens, & nobis peccati causa absolute est, & in iustis non puniret, & post alia Deum permisit soli, ac non potius earum actionum voluntate se gerere aut: *Diabolus autem cum liberum habet arbitrium, & duci possit patientia.* *Et furias tuis quoque estis non Dominus, qui non prohibuit id est impeditum, & lib. 4. med. Non est ergo ex illestitum eum operando exercere affectiones.* (Nec enim hoc cogitare licet) sed non prohibere eos, qui ex exercenti per se sum habere conuerent, & sanct. Dionys. Arcopagitic. 4. de diuinnominiis. Deum nullum autem negat & epif. vit. ad Ioann. Euang. int. iniqui discipulos ex verbis excellentes qui sibi ea, que meritis sunt, retribuerunt. Expulsionis actione, & infra: *Negue enim in seculis, que ventura sunt, causauerit Deus in seculum meritorum a se fecerit, nonne quod se penitus a Deo seruerit.* Et tunc Clemens Alexander. 1. Pedag. c. 8. *culpa est eius, qui eligit, in Deum autem culpa conferri nequit.* Orig. 4. cont. Cels. post med. cum Cels. conuenit in eo, quod malum ex Deo non sit, quod autem eorum causa sit materia, que veratur circa mortalia false ab ipso afferit ait. *Nam si cuique (inquit) ratio est existentis in ipso malitia: que quidem malum est, malum quoque actiones, qui ex ea proueniunt.* Euseb. Cesar. 6. præparat. Euang. c. 5. impia profecto iudicabatur: invero perfidus omnium, qui a Creatore inuersi alios ad adulterias alios ad rapinas alios ad alia vita: (vbi notavisti, & peccata ab illo dicta pro codem tamen tures ipsas actiones, & materialis peccati indiscriminatus a Paribus dicit, & vltiparum) impelli arbitratur: unde sequitur, aut hac peccata non esse, aut peccandi causam in Creatorem referri, qui dogmatum, nibil scelere in cogitare. *Ecc. 10. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 687. 688. 689. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 697. 698. 699. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 787. 788. 789. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 797. 798. 799. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 878. 879. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 887. 888. 889. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 897. 898. 899. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 978. 979. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 987. 988. 989. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 997. 998. 999. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1078. 1079. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1087. 1088. 1089. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1096. 1097. 1098. 1098. 1099. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1178. 1179. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1187. 1188. 1189. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1196. 1197. 1198. 1198. 1199. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1278. 1279. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1287. 1288. 1289. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1296. 1297. 1298. 1298. 1299. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1378. 1379. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1387. 1388. 1389. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1396. 1397. 1398. 1398. 1399. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1478. 1479. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1487. 1488. 1489. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1496. 1497. 1498. 1498. 1499. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1578. 1579. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1587. 1588. 1589. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1596. 1597. 1598. 1598. 1599. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1678. 1679. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1687. 1688. 1689. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1696. 1697. 1698. 1698. 1699. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1778. 1779. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1787. 1788. 1789. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1796. 1797. 1798. 1798. 1799. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1878. 1879. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1887. 1888. 1889. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1896. 1897. 1898. 1898. 1899. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1919. 1920. 1921. 1922. 1*

REGA
pati
VIA

posse: infra concludit, & sub medium fontem, & saturinem
nostrorum malorum, neque ex infinitis natura, neque ex
extrinsecis esse: [solummodo autem in libero animi motu,
quando non fecundum naturam, sed a regia exiens via
sponte (Dominus enim sibi animus est) praetramutata fer-
tur, e.g. subiicit. Prophetie de Iuda diligenter verba ex-
aminata non fuisse Deum causam præditionis ostendunt, sed
solum significare, quod prævaricar ex malignitate eius futu-
rum: quibus similius de aliis actionibus prauis a Deo
prauis subiector adiungit. Lactant. de ira Dei c. 14, do-
ceet bona nostra voluntates, & affectiones a Deo esse: de
malis autem inquit c. 15, init. an diuina aliquo intituto
(quod prauum fore supponit) proueniant, & tam ibi quam
c. 24, & 25, ex nostro libero arbitrio & eligendi potestate
solummodo prouenire. Tertull. exhort. ad cœlit. hab. int.
Si quare unde venias ista voluntas, qua quid volumus
contra Dei voluntatem, ut dicamur non nō ipsi: sed de Trinitate
post med. que a bono insitutori insituta fuit aliud quād
bona esse non possunt: sed quo erime malum faciunt a Deo
Neque enim potest fieri, ut sit initiator, aut ariet ex illius
mali operi, qui nomen sibi perfecti vindicat, & parenti, &
iudice, maximè, cum omnis mali operi, & videntes sit, &
index, ubi tres tangit rationes q.4, perlequendas Cyprian
ad Demeterian. sub int. & lib. de unit. Ecel. seu propri. Prae-
lator, ver. f. med. act. prauas, ac perfidias ab unitate discon-
dem, non Dei voluntate, sed permisus, & patiens, solu-
tis nobis fieri docet.

2 Epiphanius hæresi 24. post med. id. & vidit cuncta que fecerat: & ceteri valde bona: diuidit autem ostendere, quod malum non habetur fundatum, neque ab initio existit prius, quam ab homine initium juniverit: Reperi hæresi 42. sub tunc ex epist. ad Galat. confut. 6. & hæresi 6. Ecclesiæ Dei characterem esse ait: Fateri Deum penitus alienum, & impermixtum à malo culpa, & qui impermixtus, & alienus, si se efficaci præfinitione, unde mali eius initium, actionibus turpibus immisceret: infra iuxta permissionem liberi arbitrii omnibus propria voluntate vii concedit, ut quisque, quod voluerit faciat, quod ipsi quidem malorum causa non sit. Future sanæ, si voluntatem præsumat, non permetteret solum, sed fieri à nobis (præfertim efficaciter, & irreversibiliter) vellet. Damasc. 2. fid. c. 2. f. post med. actionum, quæ à nobis sunt principium disqueant, si eum hominum principium non sit. Non enim inquit est fas Deo ad scribere quandoque turpes, & in instantia actiones fore: quare, & ibi, & iterum c. 6. carum arbitrium uoluntut principium esse concedit. Gregor. Nyffen. seu potius Nemei, Philo. c. 1. seu de anima facultatibus c. 39. ante med. Nec fas est Deo adscribere turpes interdum actiones, & iniquas, neque necessitatis: sed copiosissimum contra euilmodi præfinitiones extat toto illo fragmento epitolio: ut ad Constantium quandam recitato à nobis d. i. q. 2. cert. 2. n. 6. Ex quo illa præfertim quæ est ista libertas, ubi hoc solum datur velle, quod puniat: & illa inter homines à recti corda, dei affectu, qui à subiectu exigit, quod in potestate non tribuit: & iterum: Ad periculum, & gehennam non imperio aliquo, sed fonte desuertitur: Rursum: non erit iusta retributio: quæ per supplicia referuntur, necessitate peccantibus. Præterea: Tones noli in superna admonitione, quæ resipisci, si alius velle non licet: Dixerat autem fragmentum recitato initio sententiam hanc de necessitate electionis præua (etia electioni locum relinquit) Schismatique esto, & quia iuxta Apocalypsim scripta habet in fronte blasphemias: utique quas notatis proxime verbis recenter, & de libertatis, & virtutis, meritique subinde euertere, & retributio iusta à Deo exilio quas ibi deducit. Porro de actionibus suis mortibusque animi quos, vel finitus Apostolus patiebatur, aicbat: Non ego opror, sed quod in habitat in me peccatum, ad Rom. 7. vbi Chrysostom. homil. 13. Omnia ad voluntatis præfinitionem referuntur, non ad naturam, eique inulta à Deo, eique operas quod vero ex nobis si illarum est motio, quæ eo ducit quod nos viagi voluerimus. Homil. 14. in 8. ad Hebre. ante med. inuerte à nobis primum incipere mala, ipsi inquit, primi non manferuntur. Homil. de interd. arbore post homil. in Genet. Manifestum est Deum noluisse Adam peccare, qui voluit, eum ante delictum præfovere. Potuit Adam Deum parerguisse noluisse, qui contentus diabolo voluit: ecce voluntaris comedendi, ad quod à diabolo inuitatur confessum, qui purum materiale peccata est, noluisse, ut sic loquar, ac non volitorem, medium præfinitione Deum. Homil.

42. ad populum colum, penitus id Pl. 120. Ne des in con-
motionem pedum tuum: si pondaret. Non dicit ne con-
moveratis, sed ne des, igitur in nobis est dare, non in ipsis
altero. Nam si fas est velimus, stabiles. Et immo non commo-
nebimus, homini, in acta. Nullus dieat Deus nōs unius
materum est. Subditque: satius fuerit sc̄ientias desidi,
quam Deum audiare talia per nos. Theophylact. ad id. &
enī ex vobis (la me electis) diabolus est, inquit, quāmis
est ex S. illo Choro, Iudas, attamen sub voluntate (que
materiale purum peccati est) indigenus inueniēs. Non
Dei potius ad illum eligentis: quare subinfinit: igitur vo-
luntate [cuiusque nostri] mala: & nascuntur & crescunt,
Anast. Nicen. propter. & sc̄ilicet supplicant gressu eius,
& contra Deum ferunt animo suo. q.49. in ep. ex Chry-
stof. merito incusati impium ait. Horum enim [que ut ipse
legit] perdit vias suas & in Deum, ranquam in auctorem
confert: & habet liberum arbitrium sibi salutis, aut exi-
tus.
3. Cyril. Alex. in I. Oan. c.21. fine. [Si ad diabolū la-]

3. Cyril. Alex. 11, in Ioan. c. 21. tunc. [S]ed ab eo
quam sponte, ac negligenti noita venimus, quem ipsum
potius, quam nos iplos, criminabimur: nonna hoc est quod
Salomon ait: (proxime) quod si predictor aquiliter aliis
discipulis saluatoris auxilium non habuisset (ne predictus)
frustra hac a nobis dicerentur. Sin autem non minus quam
certe diuina gratia, regebat, sed ipsius iudicio in
profundum perditionis delapsus sit: quonodo etiam non
feruimus eum Christus) Ephren. Syr. de vita spirituali ad
Monach. Nonni. c. 9. 3. 1. Biblio. *Origines peccati*, non a
Deo sed a nostra libertate esse docet: Olympiodor. in Ec-
cles. c. 2, column. 2, quod qui fuisse circa ea, quas una sunt
& se voluntariis tradunt, ex eis faro non possunt carientis
ratione fortuna morum, neque sui necessitatem. Humanis
siguidem actiones prefigurantur ab electione & ab infus
nobis libera potestate. Nazian. orat. 1. in Iulian. ante med.
A quibus (Praudentia Dei consilii, med. praefiguratio)
[non illi quidem ad malum ex citatus est: Deus enim nullo
modo et causa mali, qui per natura bonorum, utrumque etis
est qui elegit, hanc tamen ab imperio suo amissio propo-
sito repreclus est a Deo, a quo nequum impulsus] si
militer feribit orat 40, in curia Comitem, penit. vest. me-
diuム haec Nicetias. [Alia in nobis potest sunt, viiram, ex-
cipitatem, libidinemque compremere, vel iildem cun-
bere. Quarum igitur verum arbitrium penes et. cum
causas exterius non coquimus: verum hoc pro certo habes,
id, quod proprio malum est a libera, & voluntaria a bono
auctorione originem ducere. Basili. confit. monastic. 3. 2. p
med. cont. Manich. Ut enim luculentia quadam est, p
se bona equis est, & quo is natura ferocius, & praedictior
haberi solet: fessore tamen perire, eger moderatoresque
ita, inquit, cor eiusque passiones vehementer ratione
arbitrio, cuius solum ignavia, & vitio in actus prius pro-
filiunt. Etenim, si euimodi essent affectiones illi corporis,
qua ab animo domati non possent, merito culpa in
corpus posset transferri. Si vero inueniunt sunt multaque
rum studiis vieta illi cestere, nequaquam ab eis corpus
culpatur (ac subinde illi eius auctor Deus) qui piam,
tanquam virtutum auctorem traducere non dubitabat: sed
negligientia culpa in eo est, cui delatum corporis imperio
est. Et quando corporis passiones, estis nos ad actiones
praevaricatio, ac impellant, non eas nobis praevenire
praevenientia, & irrefessibiliter: iure igitur in illa
refundetur Deum, vt in auctorem, & ipse, & eam vi-
tum refundetur, & homil. 2. de opere fex dicunt. A Deo
malum perfluxisse pium non est dicere. Athan. orat. ent.
idola subiit. Si probat, Deum non est noster nocturnus
idolus, neque per eum aliquis pro bono haberi non posset: cum et
mis. c. 11. eam contraria que naturam habebit quod Deo
summe perfecto, purissimoque bono repugnat: aut eis
aut torque malorum existunt. Hos Patres, & religiosi cer-
tam, hoc recitandos iterum, ac plurim in candom
recitabimus certaminibus sequentibus, vbi alia ex
Paribus infraquibus contra praeventiones hac argumentem.

4. Sed nō audiamus Mag. Leonem de iudeo pro-
& atrocitate iudeorum in Christum Dominum rem habe-
luculentissime docentem f. c. 2. *Iudas fuit suis exerci-
tis & causa perfida sequens disiunctus est & uale-
Christum habere Redorem: utique in Magistri prodicens
Serm. 16. c. 3. init. Non inde propece voluntates interficiunt
sunt. In Christus interficiuntur.*

ut vellent, sed cest ut possent, non humana solum, sed & diuina sua voluntate, ita enim inibi scribit: *aut quid iniquitatem persequentium Christum ex Dei est orta consiliorum illud facinus, quod omni malius est crimen, manus divinae preparationis armavit?* non hoc plane de summa iustitia sentendum est: ac rursus ibidem. Non enim impia furentia mando immisit in se Dominus, sed admisit. Negue profidit, quod faciendum erat, cogit, ut fieret: cum tamen ad hoc carnem suscepisset, ut fieret. Scrim. 18. de ieiunio. Septim. ment. sub init. id Eccl. 18. [Post concupiscentias tuas ne eas, & à voluntate tua auertere, expedit ait: cum autem fuit in animis hominum multæ bona concupiscentiae & laudabiles voluntates, quid est, quod iubetur, ut mortis non contentiamus affectibus: nisi, quod ab illa concupiscentia prohibemur, & ab illa voluntate renunciemus, cuius oratio ex nobis est, & id est mala pronuntiatur, quia nostra esse conuincit. Ad distinctionem igitur concupiscentiarum, que sunt ex Deo bene homini dictum est, ut quas cognoverit proprias, faciat esse virtutas. Merito ergo Dominus noluit in oratione, quam tradidit nos ad Deum dicere: fiat voluntas nostra; sed fiat voluntas tua. Hoc est non illa, quam caro incitat, sed quoniam spiritus inspirat, & tandem actionem præsumit nostram, & voluntatem præsumit nraus ex Deo esse, sed omnino ex nobis prouenire definita Leo ipse, Constitutio Arauicanum secundum, vbi ea proprieitate probata Paribus fuit, & eius contradicitoria damnata. Apolitica sua approbans autho-ritatem, merito ergo eius nomine Cathedra, & filii successor Leo Papa 9. i. p. ad Petrum Episcopum, *Credo*, inquit, *Deum prædictum a se sibi uno lo bona Gelas. l. ap. 1. ep. ad Episc. Perp. post med. id ac Philip. 2. Deus est qui operatur in nobis, & velle & perficere pro bona voluntate dictum est. Non etiam in mala voluntate & velle, & per- fice Deus per nos ut operari. Antef. de calu diaboli c. 37. & 28. [Negat cum illam aliam habuisse causam, qua impelleat voluntas aut attrahetur; sed sibi inquit, causa efficiens fuit (si dici posset) effectus. *Ac de præsumpta voluntate infra.* Non solum hoc habet aliquis à Deo, quod Deus sponte dat; sed etiam, quod iniuste rapit Deus permissione, & sicut dicitur Deus facere quod per-misit fieri: ita dicitur dñe, quod permissit rapi, quoniam igitur permissione Deus malus viles est poterit à Deo spouare, que à Deo, non solum ex parte sua, non volente ab-solute, non dum efficaciter præstinet, sed nolente ab-foluer, potius & vt sic loquatur, & coacto præsumit voluntates (que materie peccati ipsiusimum sunt) ab ho-mi-nibus conceperit, prodire & & dñe concordat, sicut Deus dicit indurre, cum non emollit, induere in tentationem, cum non liberat, ita & malos prædestinare, cum non corrigit. Eucher, Lugdunum de questionibus difficultibus virginitatis testamento dñi aliud exactionis, & obdura-tiōis à Deo verbis, quam solum eius permissionem per-finita in praus affectibus, & actionibus, hominum signi-ficavit: *qua nec comprob. nec assimus, sed deferim. tantum.**

5. Gregorius item Summus auctor Pontific cognomino magnus frequens in eadem sententia fuit lib. 2. Moral. c. 6. [Sic] tamen voluntas semper iniuita est, sed nunquam poteris iniuita: quia à semetiplo voluntatem habet; sed à Domino poterit, quod enim ipse inique appetit, hoc Deus facit, non nisi iniuste permittit. Vnde bene in lib. Reg. dicitur: *Spiritus Domini malus irrubat in Saul. Ecce unus & idem Spiritus, & Domini appellatur, & malus: Domini videlicet, per licentiam poterit, iuste, malus autem per debiderum poterit, iuste, malus autem poterit, iuste, quod defiderum, & voluntates semetiplo habet non à Domino, sicut ab eo habet potestarem, & lib. 13. c. 6. alias 9. id à lib. 17. de Sa-thana dictum: convulnatur lumbos meos: sic expedit. Aniquis hostis, quia nos ad culpam, sive nostra voluntate non rapit, neque quam lumbos nostris vulnerare, sed con-vulnare dicitur: quia hoc, quod illi male suggestit nos sequentes ex voluntate nostra implemus, & quasi cum ipso patitur vulneramus, quia ad perpetrandum malum ex li-berto, sicut arbitrio ducimus.] Tria hic pende perpetra-tionem mali ex arbitrio nostro sola actione, & affectione*

Chrysoph. de Ortego, de Deo Vno, Tom. I.

prævalentis fieri. Secundò ad eam, solum demonis fugitionem totam esse, non ad malitiam, i. e. formalē peccati, cuius proportionē nos, ab scelere potius auerteret, vt boni Angeli faciunt, quā illud nobis suggesteret faciendum. Tertium, id est dñmē culpa, seu actione præva, vt dixi, nos minime voluntate, sed convulnare, quia nos ad illam sicut nostra voluntate non rapit. Cum autem nos Deus præfinitione sua prædeterminatus, ac prorsus nostra voluntatis libero vnu (quod ibi nostra voluntatis nomine Gregorius significat), & postmodum illis (ex libero simili arbitrio, expicit) ad actionem præsumit (atque, si opus erit, ad Gregorij sententiam) anterius, ac subinde ad formale ipsum, & malitiam, ac peccatum absolute tale irrestitibiliter prorsus rapiat, non convulnator solum, vt dñmē, sed voluntator non est ex sententia Gregorij dicunt iure, & ab iure: sed quia hac disputatione per-mittimus eumodi præsumitionē, suas adhuc partes arbitrio, & libertati nostrae relinquuntur Deum in actionibus præsuis & Gregorij sententia non minus, sed potius, quā sathanam nos convulnare, et præsumitoribus hinc admitti desere, nomin. in p. 9. in Ezech. sub init. sciendam est (inquit) quid d mala nostra sunbona autem. & omnipotētis Dei sunt. & nostra: quia ipse nos præuenit, ut velimus, bona faciat: ergo nos, ut velimus mala non præuenit, necum prædeterminatē præsumit; alioqui, & mala non nostra solum, sed & Dei contra Gregorium, in modo & contra Patres, Concilia, & dogma Catholicum efficit. Hieronymū in eadem sententia recitatimus suprā q. 1. Vbi Deum minimē ad actiones turpes nos vilarens tenet aut impelleat, sed, ut sumiamur permittere: nec nos aliter indu-rare, aut exacare ex eius retinonis oī edebamus; pluramque ex ipso deinceps dabimus. Hec modo ex 3. in Marth. ad id c. 18. vs. autem homini illi, t. v. vbi ait: *Nec esse est enim venire scandalum: & veramen est illi homini, qui, quod necesse est, ut fiat in mundo, vito suo facit, ut per se fiat.* Sit autem actionibus ipsi scandalum in mundo homicidiis, &c, nam de formalē metaphysico vix unus, aut alter metaphysicus cogitat: & quidquid actioni in his circumstan- tias vt à nobis est superadit, rationis segmentum est. Ambros. de Cau & Abel, 2. cap. 7. [I]psi fraticidij ad te conuersio est: non enim fratres ei adiiciunt, sed error ad-scribitur, cuius ipse sibi auctor est, in te inquit reueneretur crimen, quod à te cepit. Non habes in quo necessitatem magis, quam mentem tuam aguas, pende: fraticidium, & cepit, & necessitatem magis id est vltorius. i. Hexamer. c. 8. inter plura eradicari hinc (culpam) vult Deus de ani-mis singulorū: quomodo ipse eam generaret, cum clamet David Propheta (definitio a malitiae vestris, & iterum, quomo-do ergo ei in iunctum à Domino damus) perpende eradi-car, & ponit per te radicem præsumpta actionis, es qua inen-tabiliter malitia succrescat, & initia eius in Deo, subinde est, & post med. initus auctor erroris intus clausus in nobis metipis infra: Tu ipse cauta es improbitatis, tu ipse dux flagitorū tuorum, atque inuenitor criminum; vniuersum te ipse non impelleres, vniū ne precipitares; vniū non involueres studiū immoderatiorib, aut indignatione, aut cupiditatib, Bernard. de gratia & lib. arb. col. 3. sine ipsum (arbitrium) vt effet creans gratia fecit; vt proficiat saluam gratia facit, vt deficiat ipsum fe deficit, itaq; liberum arbitriū nos facit volentes gratia benevolos, ex ipso nobis est vellet ex ipsa bonū velle, quod dixerat proficere, acq; velle malū oppo-site, quod vocauerat deficere ex ipso etiā arbitrio, vt dixit,

6. Omnium autem in hac sententia copiosissimus vbiq; August. 3. de Ciuit. c. 8. ante med. A Deo sunt omnes potestates, quamvis ab illo non sunt omnes voluntates cap. 9. post med. Sicut enim omnium naturarum creator est, ita omnium potestatum dator est non voluntarum. Mala quippe voluntates ab illo non sunt; quoniam contra naturam sunt, quae ab illo est lib. 11. c. 17. Sicut Deus naturarum bonarum optimus creator est, ita malorum voluntarum iustissimus ordinator, vt cum male illi vitetur naturis bonis, ipse bene vitatur, etiā voluntarib, malis lib. 1. c. 6. sub init. malæ voluntatis, quae mali seu peccati omnis intitulū est, efficiens esse nihil contendit, quia defectus potius, quam effectus est, vt inferius ex aliis Paribus dicimus: & con-cludit, quis ita despiciat, vt dicat quod bona voluntas Dei faciat voluntatem malam: solumque ē liberō nostro arbitrio venire at: quæ confirmat c. 7. & 8. & c. 9. init. concludit. Mala voluntati officiens naturalis, (vel, si dici potest)

cccc. 2. cilen

Controu. III. de Decreto, &c.

592

essentialis) seu determinata nulla est causa: ab ipsa quippe incipit spirituum mutabilium malum. lib. 14. c. 11. [Bona voluntas opus Dei: cum ea quippe creatus est homo. Mala vero voluntas prima, quoniam omnia mala opera praeceperit in homine defectus potius quidam fuit ab opere Dei ad sua opera, quam opus vilum Dei. I. Quis plane opus est, si illam, ut faceremus, faceret, adhuc non irrefutabiliter. Maxime in Augustini pharisa vistissima, qua bonum, quod in nobis, ut faciamus, facit, Dei potius, quam nostrum opus dicit, illud solum producam, c. 10. de praedestinatione. Sanct. Quando promisit Deus in semine eius (Abraha) fidem gentium, &c. [Non de nostra voluntatis potestate; sed de tua praedestinatione promisit. Promisit enim, quod ipse facturus fuerat, non quod homines: quia, eti faciunt homines bona, que pertinent ad colendum Dicuum, ipse facit, ut ipsi faciant, que praecepit, non illi faciunt, ut ipse faciat, quod promisit. *Praefato in Psalm. 29.* Non voluntatem non cendi super dari, sed potestare, de spiritu & lito. 31. Nulquam legimus non est voluntas nisi a Deo: & recte non scripsum est, quia verum non est. Alioquin etiam peccatum, (quod absit) Autore est Deus, si non est voluntas nisi ab illo. *Vide à materiali ad formalia causationem affermat ab Augustino illationem, & rationem subiungam, quoniam mala voluntas, iam sola peccatum est, nihilque aliud, etiam si deus effectus exterior, deus factus executive potestatis 2. de peccato, meritis & remiss. c. 18. Mala voluntatem ad auctorem Deum esse referendam, nefas est dicere. Rursum: Si ergo voluntas, aut bona est, aut mala, & utique malum non habemus ex Deo, restat ut bonam habemus ex Deo; iterum, quod à Deo nos auertimus, nostrum est, & hæc est voluntas mala. 2. ad Simplician. obduracione Dei est non misericordia, ut non ab illo irrogetur aliquid, quod sit homo deterior, sed tantum quod sit melior: actio vero præia aliquid est, quo homo sit deterior. *Comment. in Ps. 7. & 11 in Genes. 9.* Sic eos fecit, ut eis relinquenter, unde aliquid facerent: quo, quidquid etiam culpabiliter, eligerent, illum laudabiliter operantem inuenire: à se quippe habent voluntatem malam. 2. de nuptiis c. 28. & q. 53. Ex octog. tribus, & de duabus antimabus c. 10. 11. 12. & conarrat. in Psalm. 68. colum. 3. & tribus, toris libis de lib. arbitrio, nostro suse variis argumentis idem ostendit (prædestinationib. 3. c. 13.) potesta à nobis attingendis. Denique cum Pelagianis Augustinum apud vulgus dissimilat, quia fati ad actiones nostras afferorem, eo quod ex necessitate prædestinationem, & gratia Dei ad bene operandum ab eo afferat, arbitrio libertatem auferri nimis stolidi ipsi putabant, ut vidimus Controu. 2. & quæ eius verba referunt. Si prædestinationis estia reiciendi; ita ille teste Profero ad excepta Genesicu. cap. 10. temperat, sive potius sententia sua à Pelagianis corruptiōnem emendar, ut & prædestinationem, quam ipse necessariam ad pię videndum, nec fatum, nec fatalem necessitatem esse ostendat: & neque ad actiones nostras prædestinationis estiam à te admitti prober: utque in hunc modum vitiatam à Pelagianis suam sententiam, & genuinum textum recognoscit: Si qui autem obedient, sed in regnum eius prædestinationis non sunt temporales sunt: nec utque ad finem in eadem obediencia permanebant, utque non ex prædestinatione, inobedientia adhuc, in eius sententia cum illius libertate componibili (ne dum cum antecedente nos necessitate prædeterminata præfinitione) pronenire illum admittit, sed solum ex defectu prædestinationis ad regnum, & perseverantiam in obediencia, & 2. contra duas epistol. Pelag prædestinationem à se assertam, nec fatum esse, nec fatalem claudere antecedentem necessitatem his inter alia demonstrat. Deinde fati afferentes, & bona, & mala hominum fati tribunt. Deus autem in malis hominum merita debita retributione persequitur: bona verò per indebitam gratiam misericordi voluntate largitur: utrumque faciens non per stellarum temporale confortum, sed per sua voluntatis, & bonitatis aeternam, utrumque consilium: vbi ergo hominum sceleris supponit solum etiam ab ipsi facta tantummodo Dei voluntatem possumus veritati docere ut punias, non vero, ut non dum facta ab eis ponatur ac fiant; sicut erga bona misericordis veritate ut fiant idque adest in sua doctrina exploratum esse supponit, ut inde fati sibi impositi calumniam, quæ ad præia etiam opera ab eius assertoribus extende-*

batur, satis aperte à se excusasse arbitretur: & merito quidem celebratissima siquidem eius sententia illa est, de Ciuit. c. 10. Negoc idem peccat (malus) quia Deus illum peccatum præficiuntur idem non dubitatur ipsam peccare, cū peccat, quia ille cuius præficiens faltus non potest, non potest, non fortunam non aliud atque ecco præficiuntur cū omnib. aliis excludam) sed illum peccaturū, & præficiuntur.

7. Et si autem Augustinus intentum in te prædicto sum non adcepit nobis tradidit, eius discipuli addicuntur nulli de eius sententia dubitatione loci relinquent, cum in eandem sint doctrinam adeo frequentes. Fulgentius ad Monim, c. 3. ut prædestinationis aliquos in incremento colpe miseris fuisse, sed soli penitentia, & c. 19. init. Mala voluntas nostra non pertinet ad optimum creare, sed voluntatem igitur malam Deus hominem non prædestinavit, quia eam homini daturum ipse non fuit: quomodo enim Deus minimum, quem ad imaginem suam fecit, prædestinaret ad malam voluntatem, quam ipse non fecit? Iste ergo, qui se elongant, & sorbicantur a Deo, utique peccata de perire per suam malam voluntatem, quæ non est ex Deo, c. 14. init. Deus itaque omnia opera bonitatem, sive bona, sive mala præstivit: quia cum latere nihil potius sed gloria opera prædestinavit, que se in filio gratia facturam præstivit. infra: præstivit enim voluntates hominum mala, & bona prædestinavit autem, non malum, sed bonum, c. 27. ante med. scriptum non est auctior malarum cogitationum med. causam inquisitam suæ ex propria humo habet voluntate. Accidit, ut si autem in rursum quædam Deus redderet intentum suum sponte inueniret homo habens peccatum: quia Deus peccanti homino inferret iram, si homo ex prædestinatione Dei cecidisset in culpe, c. 27. ante med. scriptum namque est (Prou. 4. vies, quæ à deo sunt, non sunt boni) domines peruersa autem sunt, quæ à finib. sum. v. 10. v. 12. quas Deus fecit non sunt, quas non fecit, perdidit: quæca non nouit (nempe approbations Scientia quæ eis de voluit voluntate) unde scriptus est Psalm. 1. Non dimitiam iniquitatem: tunc impiorum peribit, confundantur, que dixerat c. 13. Potuit, sicut voluit, prædestinare quilibet ad gloriam quodam ab omnibus quos prædestinavit ad gloriam prædestinavit ad infamiam, quos autem ad peccatum non prædestinavit ad culpam. Peccatum enim peccatum aliquod ex prædestinatione Dei (sive sibi peccatum aliquod hominum ab ipso) peccare. Nullus autem hominum in se peccatum quoniam non Deus in se peccare permisit. Ut vero eum non de formis, sed de materiali peccati, sive opere ipso præto locum videt, subdit in infernum, in sanctis coronat Dina in inferno, quia eis gratis ipse tribuit, gratis feruntur gratiis perfici: iniquos autem condemnabat pro impietate, vel iniquitate, quoniam in eis ipse non fecit: in illis enim opera sua glorificat in istis autem opera non sua condemnat: c. 21. [Si enim cum à Deo fieret homo, sicut erat in prædicti opere Dei bonus, ut in prædestinatione eius esset malus, procul dubio Dei operæ malus futurus erat, à quo ad peccandum prædestinatus fieberat: vbi itatim illa consequenter abfuerat, redivicatur: quia deus de quo Propheta dicit (qui fecit quæ futura sunt) in se habuit (quod absit) iniquitatis originem, si hominem à se factum ipse prædestinatur peccare. Prædestinatione enim eius preparatio est operæ eius, & sicut competit deo bono, ut causa sit toris operis boni, si incongruum est, ut imputetur causa cuiuslibet operis malum. lib. 2. c. 20. Ad hoc autem non est prædestinatione rationis causatura: neque enim est alia prædestinationis, nisi operæ eius aeterna preparatio; in qua nullus causa nulli poterit inueniri, quia ex voluntate neque nullum procedit origo peccati, c. vero 23. Hanc itaque (malam aeternam) si nondum peccanti homini tribuit (deum) ipse (quod absit) auctor iniquitatis extiterit, qui malam voluntatem dedit homini bono, per quam peccans aeterno merito fecit, &c. Si autem mala voluntatis iniunctio peccatum ac c. 14. gallorum responsum iam recitandum, de clementi sententiam 14. laudat. Denique lib. de incant. & gen. Iesu Christi, c. 20. Non est enim in homine eius, quem habet ex Deo: sed viri est, ut corrigat via suam, quæ habet ex.

8. Prosper Augustini dicitur, ac doctrina eius index acerrimus ex Augustini doctrina ad obiectiones contra ipsum factas respondit, ut Augustini opus purum non immixtum fuerit, aque inter eius opera extet, sed hoc in-

culo. *Ad articulos sibi falsò impositos* est autem Properi sub titulo. *Ad obiectiones vincentianas* in caru 4. infantria, & irrationalitatis dito hæc notat. *Deus vult ut diabolo seruiatur*. item: *Deus creat plurimos, hemines, ut non Dei, sed diaboli faciant voluntatem;* utrumque autem prefigitione preadeterminata materiali peccati, sive ut homines operationes prauas facerent prefigerent, erat obiectio 5. *Quod peccatorum nostrorum Author fit Deus, eo, quod malum faciat voluntatem hominum, plasmegi substantiam, quæ naturali motu non posse, nisi peccare. Pende motum naturalem & malam voluntatem, que materiali peccati iuxta prefigentes sunt.* Respondeat autem: [Deum iustum, bonum, sic humana substantia, exteriorumque sensuum nouimus creare, ut proflus ab illo sit, quidquid pertinet ad naturam, & proflus non ab illo sit, quidquid contra naturam est, de quo mors, & omnia, quæ mortis sunt, oriuntur:] Utrumque autem actio præsumatur, sive materiali peccati habet. Ad 9. Obiectiōem, que erat: [Quod omnes illi sibi, & Sancti, qui ad aeternam mortem predestinatis sunt, quando ex vomitum relinquent, visus quidem ut hoce videantur: sed ipsius visus causa est divina predestinationis: quia illi latenter habent bonas voluntates. Responſ. 14. ait: idem blasphemiarum Spiritus perseuerat, atque & sua & Augustini pœnitentia subdit:] Si vero à iustitia, pietate quis deficit sive in præceptis feritur arbitrio: sua concupiscentia deficiuntur: sua persuasione decipiuntur: Nihil ibi Pater, nisi Illius, sibi agit Spiritus sanctus, nec tali negotio quidquam diuina voluntas intercurrit: cuius opera multos scimus, ne labentur, retentos, nullos autem, ut labentur impulsi. Ad 10. Obiectiōem, [Dertendata, & abominanda opinio est, que Deum cuiusque male voluntatis, ut male actionis credit Authorēm.] Ad Obiectiōem 13. Nefas est Deo adscribere causas talium rumarum, qui ex aeterna Scientia preconcipiuntur habet, quid vniuersitatis meritis retribuuntur sive, nemio tamen per hoc, quod falli non posset necessitatem, aut voluntatem inculit delinquenti: neque in tali negotio quidquam diuina voluntas intercurrit: cuius ope scimus multos, ne labentur, retentos, nullos autem, ut labentur impulsi. Ad Obiectiōem 15. [Non est ergo consequens (sicut putant, qui talia obseruantur) ut Deus, quibus pœnitentiam non dedecet, resipescit abstulerit, & quos non leuauerit afflictit: cum aliud sit in locente cœlum ecclœ (quod alicum à Deo) aliud pœcatori veniam non dedilevit, quod de pœcatori est merito.] Ad Obiectiōem 16. [I] quia pietate decipiuntur, non ex Dei opera sed ex sua voluntate decipiuntur. Neque impelluntur, ut cadant, neque cœciuntur, ut defensantur autem, & recessur ab eo, qui falli non potest præcunior.] Responſ. 10. ad eas obiectiones. Eradicationis non quam extra honestatem, non quam extra iustitiam: ex parte feliciter obiecti, & rei ad quam ab ipso prædestinatur in cœleste sententiam scribit ad 7. 8. 9. 11. 12. obiectiones. Nec diffimiliter ad capitulo Gallorū c. 12. [Volumen Dei non quicquid nisi bona pœnitentia aut, & bona auctor, & mala. Sed bona, quæ, aut ipse faciat, aut etiam, ut nos faciamus, imperat mala autem, que omnino ipse non faciat, ne fieri suavit, aut impunit.] Et ibid. sent. 14. [Quod dicit, quod, qui Evangelice predicationem non credit, Dei pœnitentiam non creditur, & quod Deus ita pœnitentia, ut, quicunque non creditur, ex ipsis constitutions non creditur, non est Catholicus. Sic enim fides, quæ per dilectionem operatus, dominus Dei est; ita infidelitas constitutio Dei non est.] Responſ. 12. [Si Deus hominem sibi ratione gentium, præterea quæ in sequentibus dabitur. Hugo Victor. de Sacram. p. 5. c. 27. *Malum Deus tribuit peccatum solam, non voluntatem: quia, licet ex ipsis tristitia sit, quod malum volunt. Malarum enim voluntum Deus ordinator est, non creator.*

CERTAMEN III.

Alia ex statis Patrum sententiis, & teſtimoniis argumenta.

1. *P*rimum defumitur ex Patribus confone, & constanter afferentibus Deum peccati cauſam non esse quia peccatum non est, nec bonum, seu effectus, sed defectus potius, bonique, & enī negatio. Unde ex simpliciter, & per essentiam boni, enī, & efficiente principio (cuiusmodi Deus est) nequeat prouenire tandem; sed omnino in aliquid defectibile, nec scipio, & per essentiam eius, & exiſtes ex nihilo; ac subinde ab his omnibus absolute defectibile; tanquam in primū principiū debeat reduci. Hoc principiū etiam Philosophus fuit notum: Plotinus apud Theodoretū. *Sic stupendum est, malum nihil esse aliud, quam boni defectus.* Arit. 7. Physic. *Virtus quædam perfectio est: unumquodque enim, tunc maximè perfectum est, cum attingit proprie virtutis. Malitia autem corruptio horum, & removit est. Cui consonat Autem, tract. 9. Metaph. cap. 6. post med. inde Patres ad rem argumentum nostram efformant. Dionys. de diuin nominib. c. 4. sub finem. *Vieri malum non est ex virtute, sed ex infirmitate: & demonibus, quod quidem sunt ex bono (Deo) est, & bonum; malum autem ex ipsis, ex casu a propria bonis.* Diadoch. de perfect. Spirit. c. 3. *Malum, nec est in natura, nec est quicquam natura malum: Deum enim non fecit malum, quando autem in desiderio cordis aliquis format id, quod non exiſt re ipsa, tunc incipit esse malum.* Basil. c. 3. constitut. monasticar. post med. recitat. cert. 2. adnectit. *Cum neque ipse animus naturaliter malum in se habeat, sed propter in vicio sit (s. quando sit) quod virtutem derit. Siquidem virtutem nihil aliud est, quam virtus de fortio & fatus homil. 9. quod Deus non est author malorum.* Greg. Nyssen. orat. Cath. c. 5. 6. & 7. fin. *Nullum malum per se ipsum est extra liberam arbitrii electionem; sed ita denominatur ex eo, quod non sit bonum: quod autem non est, non constituit: eius autem quod non constituit opere, non est, qui est opere eorum, que confundunt. Malarum ergo causa non est Deus, qui est creator, & effector eorum, qui sunt, non eorum, qui non sunt: qui vixum fabricantes est non cœcitatorem: qui virtutem iudicauit, non eius priuationem, bona electionis premio, adiecto bonorum fine, qui ex virtute vitam elegunt, non violenta alicui necessitatibus, sed vultu videbatur, humanam fabiungens naturam: tanquam, ut aliquod in animalium vitam ad bonum attrahens: si autem lucis tempore Sereno pure facientis voluntate quicquam cœli apprehendit visionem, sol minimè est causa eius, qui non apicit: consonat disp. de anima, & resurrect. post med. pag. 4. & homil. 2. in cap. circa med. Luculentius autem adhuc exemplo codens Athanas. explicat rem orat. contra idola post init. aicns. *Nullum malum: nec à Deo nec in Deo ab initio existit, neque voluntam esse eius substantiam: sed homines per priuationem imaginandi, cogitandi, boni, sibi illud, quod malum est, commisere caperunt, offenduntque, pro libidine: que non erant. Vi enim, si quis sole preflente, & vniuersa terrarum suo iubar illusfrante coniuncta clausis oculis, ac inde cœnbrasque nulla sunt animo fingat, ac postmodum, quasi in tenebris ambulans oberrat: & non lapsante gradu procedat, nunc ad precipitia se inviter, arbitratu interim, non lucem, sed tenebras, offe, legere intueri, nihil vident: ita quoque mens humana clausis oculis, quibus Deum contemplari poterat, effectus sua imaginationis malit, in eis se agitare, mouet, inficiat interim, si nihil ageret, ut maxime negotio suum præbat, & que natura non sufficiunt animo comminiscitur. Non enim qualis à principio condita fuit, talis permanet: sed qualiter sepius contaminando redidit.***

2. *H*uic argumento iustificat sibi Augustin. 2. de lib. arb. cap. viii. [Omne bonum ex Deo: nulla ergo natura est, quæ non sit ex Deo. Morus ergo ille defectus auerſionis, (quod faciunt illi peccatum) quoniam, cum talis sit, nihil est: omnis autem defectus ex nihilo est: vide, quæ pertinet, & ad Deum non pertinere ne dubites:] Quia utique nec nihil, neque ex nihilo est, ubi in auctoribus

594 Controu. III. de Decreto, &c.

tionis motu materiale solum peccati, memoratur ab Augustino, qui subdit, *qui defectus, quoniam est voluntarius, in nostra possumus posse statim: cui ratione consonat lib. 1. c. 1. post med. [Quid opus est, quare, unde motus existat, quo voluntas aueritur ab immutabili bono ad communabile bonum: cum cum, non nisi animi, & voluntarium, & ab hoc, culpabile esse factemur: j. c. 23. Enchirid. [Ne- quam dubitate debemus rerum, quae ad nos pertinere bonarum, causam non esse, nisi bonitatem Dei: malatum vero ab immutabili bono deficientem boni mutabilitate voluntatem: prius Angeli, hominis potest, q. 21. Ex octo- giunta tribus: [Quisquis omnium, qui sunt Author est, & ad cuius bonitatem pertinet, ut sit omnis, quod est, non esse ad eum pertinere nullo pacto potest, omne autem, quod deficit ab eo, quod est esse, deficit, & tendit in non esse: esse autem, & in nullo deficit bonum est, & malum est deficit. At ille, ad quem non esse non pertinet, non est causa deficiendi, id est tendendi ad non esse (ut prava tenditur actione) quia ut ita dicam essendi causa est. Boni igitur tantummodo causa est (Deus) & proprieatis ipsum summum bonum est: quo circum malum Author non est, qui omnium, qui sunt, Author est; quia, in quantum sunt, in tantum bona sunt,] lib. 12. confess. c. 11. [Hoc solum a te non est, quod non est, motusque voluntatis a te quies, ad id, quod minus est: quia talis motus delictum atque peccatum est:] Denique de perfectione iustitiae ratione 4. Caleftij hereticij, alium prater Deum, & cius in agendo confortiorum aliquarum substantiarum primum principium, & authorem contententis, argumentum, vocem res pro substantia Caleftij usurpatam, accipiens, sic proponit: [Si peccatum est res, neccile est, ut habeat authorem, est Authorum habere dicatur, iam alter prater Deum rei alieuius Author est. At si hoc impium est, confiteri est neccile peccatum omne actuus esse non rem.] Cui argumento postremum hoc concedit Augustinus, ut argumentum, & intentum Caleftij praecidat: supponens, quod in eo Catholice supponitur: nempe Deum peccati Authorum nullatenus esse.*

3. Sed, ne, quia peccatum actuus esse admisit, & omnis actus, & rei in tota sua latitudine accepit, neque ad substantiam restringit, ut Caleftius restringebat, simili argumento aliquis contuleret, rei alieuius accidentalis, siue actuus, secundum eius entitatem intrinsecam, vel Deum non esse primam causam, & authorem, & vel authorem, & causam peccati esse, explicat deinceps: peccatum prater actu, qui in ipso est, & esse admisit, addere abusum libertatis, & potestatis nostrae in elicitia eius (agit enim solum de peccatis positiis) quam non, tam efficientiam, quam deficientiam centet, atque in actu ita abusum a nobis electio, ut hic, & nunc a nobis est, defectus quam effectus rationem recognoscit, atque exemplo illustrat subiungens: *sed etiam in corpore claudicatio eadem ratione actu est (defectus est tibi defecu nimirum) non res, quo exemplo Augustini arte pro Deo in actus pravos, & peccatae cautelatorem reiecerunt Scholastici, ut obseruat Albert. i. p. q. 16. memb. 2. art. 3. ad 3. eidem insitit rationi tract. i. in Ioan. & enarrat. in Psalm. 8. colum. 3. ad id, & non est substantia 11. de Cuit. fin. 3. Confess. cap. 7. & lib. 7. cap. 12. Enchirid. cap. 11. 12. & 13. 2. de lib. 2. c. 20. Bernardus eadem vobis fuit ratione item, 1. de annunt. sub init. [Cerum inquit est ad siam originem vniuersa, quantum in eis sit, tendere, & in eam esse partem procliviora: sic, & nos, qui de nihilo creati sumus, quia, si nobis ipsi resiliemur in peccatum semper, quod nihil est, declinamus.] Que paulo fuisse habet Anselmus lib. 2. *Cur Deus homo?* cap. 10. fine, & de catu diaboli sapere a cap. 8. ad 11. & cap. 1. concord. sub finem, de conceput Virginali cap. 4. 5. & 6. quod etiam argumentum dedere Iustin. Martyr. quart. 46. & 73. ex propothesis ad gentes. Epiphanius heret. 24. & 66. Maxime post Marcelli epistolam. Nazian. orat. 9. ad Julianum ubi Nicetas, & in eius orationem 40. Damasc. 2. de fidé c. 4. Dialogo contra Manich. cap. 19. & Historie Barlaan post med. Chrysost. hom. 2. in acta sub finem homil. 42. in 1. Corinth. 15. ad id *negare corruptio incorruptibilitatem*. Leo primus epist. ad Turibium c. 6. Isidor. 1. Sentent. cap. 2. init. Fulgent. de fide ad Pet. cap. 21. & 23. Profer lib. tent. ex August. sent. 2. 8. & c. 9. Epigramm. Magnus Gregor. lib. 26. Moral. cap. 2. 4. à med. alias 32. Hugo Victor. i. de Sacram. cap. 26. pag. 5.*

Laurent. Iustin. fasciculo amor. cap. 8. vers. fin. Pet. Damian. epist. 4. de Omnipot. cap. 4. & 10. Ex quibus plura dicatis recitabimus contr. 4. d. 3. quatuor, 1. cert. 1. ut probemus diuine voluntatis, & potestatem, & libertatem, ex eo, quod ad arnaudum peccatum non sit, creata libertatem: quia ad peccatum, actionemque pravaum, sive eliciendam, sive prosequendam potestis infirmitas possitis, & impotentias, seu imbecillitas potestis, & voluntatis nostrarum defectibilis de se, atque ex nihilo subiuncta producitur, quam potestis agendi, quia ad agendum purè est, si per actua potestis & effectua est, ac non etiam defectua; quare & in eis solum, a bonum omnino, sive proxime, & immediate, sive remoto, & mediate tendens, neque in bonum solum & conueniens sibi Chimæricum, & se confitum, ac proinde in seipso, & in seipso habente & bono vero remotum; quare, & in eius affectu, & operatione abusus potestis nosse & liberratis est, quia pura potestis, & efficiens, hic, & hunc actum seu effectum prauum, non elicere, & si physice, cum ex physice potestis eliciat, nisi sive potestis creata, & defectibilis, acque ex nihilo est: quia in eo affectu, ut a nobis, defectus imbibitus a bono est, ac proinde non a principio entis, & boni effectu, quia talis est, sed a defectu principio prouenientis quidem, ut aliquis formaliter non sit, ac deficiat, principium efficiens adest non supponit, sed ex efficientis defectu satis superius prouenier, ut patet.

4. Secunda ratio, & argumentum ex Patribus desumitur ex divisione ab eis facta malorum in malum secundum, quae tristia appellant, seu natura physice in commoda, & molesta, & mala præcita; & in mala implicantia talis, que sunt virtutis contraria, & culpa mala: quia potestis divisione confone, & conlitanor aucta mala secundum quid, & tristia a Deo fieri, ac de eis solum esse in Scriptura fermam, quod est Deus malorum dicitur Author Iat. 45. Hier. 32. Threnor. 3. post med. Amos 3. Iona 3. Miche. 1. & similius; mala quam fieri a Deo, neque viciquam conant illam in scripturis causam dici, vel Authorum, expedit Hieronym, ad citara Prophetatum loca, & duabus episitosis ad Cyprian. vitimis. Dionys. 4. toto fere lib. de diuini nominibus, praesertim c. 4. Damasc. 4. de fide c. 20. 3. med. ac Epope divisione, contr. Manich. Basil. Homil. 9. citata longe ab init. Anaf. Nicen. epist. penult. quest. diff. in Scriptura. Ambro. Serm. 16. in Psalm. 118. & Hexamer. c. 8. vers. fin. ad id, oculi mei defecerunt. August. cont. Admuntum c. 16. & 27. contra adulterarii legis & Prophetar. c. 22. fin. 13. 1. init. Method. Mart. Fragmentum contra errorem Origen. apud Epiphanius heret. 4. 4. quo approbar. Chrysost. Homil. 8. in 2. ad Timor. c. 4. in moral. col. 2. ex quo verba in fide Theodoret. 5. epist. diuinorum decretorum c. 1. longe a principi, ubi vicique bonum simpliciter, & natura virtutem, malum simpliciter & natura virtutum media vicio, seu equo, quae virtus pro nostra libertate vici polluta inferiuit: item Theodoret. idem lib. de prouidentia pol. med. ex Plotino eadem diuisione malorum, tristitia a Deo prouidentia vniuersi bonum prouenire: malum vero impli- citer & culpa non ab illo sed a nostro solum arbitrio & locum Amos 3. eidem diuisione, & doctrinæ iustitiae de nat. hominis, & anima facultatis c. 4. & 4. Neut. 1. Neut. 2. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 1. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 2. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 3. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 4. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 5. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 6. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 7. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 8. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 9. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 10. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 11. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 12. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 13. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 14. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 15. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 16. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 17. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 18. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 19. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 20. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 21. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 22. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 23. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 24. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 25. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 26. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 27. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 28. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 29. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 30. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 31. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 32. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 33. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 34. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 35. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 36. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 37. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 38. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 39. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 40. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 41. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 42. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 43. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 44. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 45. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 46. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 47. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 48. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 49. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 50. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 51. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 52. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 53. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 54. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 55. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 56. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 57. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 58. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 59. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 60. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 61. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 62. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 63. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 64. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 65. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 66. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 67. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 68. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 69. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 70. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 71. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 72. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 73. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 74. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 75. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 76. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 77. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 78. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 79. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 80. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 81. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 82. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 83. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 84. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 85. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 86. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 87. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 88. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 89. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 90. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 91. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 92. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 93. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 94. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 95. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 96. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 97. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 98. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 99. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 100. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 101. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 102. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 103. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 104. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 105. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 106. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 107. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 108. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 109. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 110. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 111. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 112. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 113. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 114. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 115. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 116. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 117. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 118. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 119. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 120. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 121. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 122. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 123. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 124. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 125. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 126. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 127. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 128. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 129. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 130. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 131. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 132. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 133. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 134. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 135. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 136. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 137. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 138. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 139. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 140. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 141. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 142. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 143. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 144. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 145. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 146. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 147. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 148. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 149. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 150. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 151. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 152. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 153. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 154. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 155. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 156. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 157. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 158. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 159. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 160. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 161. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 162. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 163. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 164. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 165. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 166. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 167. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 168. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 169. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 170. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 171. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 172. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 173. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 174. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 175. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 176. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 177. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 178. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 179. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 180. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 181. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 182. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 183. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 184. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 185. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 186. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 187. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 188. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 189. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 190. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 191. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 192. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 193. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 194. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 195. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 196. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 197. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 198. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 199. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 200. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 201. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 202. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 203. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 204. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 205. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 206. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 207. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 208. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 209. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 210. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 211. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 212. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 213. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 214. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 215. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 216. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 217. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 218. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 219. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 220. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 221. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 222. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 223. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 224. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 225. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 226. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 227. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 228. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 229. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 230. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 231. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 232. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 233. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 234. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 235. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 236. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 237. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 238. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 239. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 240. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 241. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 242. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 243. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 244. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 245. aduers. Marciacionem int. & c. 13. & 16. Neut. 246. aduers. Marciacionem int. & c. 13. &

596 Controu. III. de Decreto, &c.

que vinatur: de bono perseverant, c. 6. med. [Imperavit Deus, ut et sancti eius dicant, ne inferas nos in tentationem, quisquis igitur exauditur hoc poscens, non infurter in consumacie tentationem, qua poscit, vel dignus sit perseverantiam Sanctorum amittere. At enim voluntate quicunque sua deferit Dei, ut merito defatur a Deo, qui hoc negauerit: Sed id est petimus, ne infurter in tentationem, ut hoc non fiat; & si exauditur, utique non sit, quia Deus non permititur, ut fiat.] Prosper, ad c. 7. Gallor. [Quamvis enim Omnipotens Dei poterit vires standi præberere lapidum, gratia tamen eius eos non prius defert, quam ab eis deficeretur.] Quia inde gratia defensio de facto fuit, nec prædestinationis, & electionis effectus; & ad 7. Objectionem ex Vincentianis, Dei ergo voluntas est, ut in bona voluntate maneat, qui, & prius, quam defatur, neminem defert, & multos defortores (sæpe convertit.) Et ad Objectionem 12. [Recellum non defert, an regum defatur & facit plenarumque deferas, aut, etiam si defatur, ut redeat.] Ad obiect. 16. [Non impellunt, ut cadant, neque eiciuntur, ut defant, cauti tamen, & recessu:] à se nimis ipsi 2. de vocat. gent. c. 12. init. [Cerifri: si non erimus nullus fidelium à Deo non defensum relinqueremus, neque cuiusquam ruinam ex diuina esse constituta dispolam.] Cyprian, lib. de ora. Domin. circa med. Cum Dei sint omnia, habendus Deum nihil debet, si Deo ipse non defit: Bernard, in meditationib. seu lib. de anima c. 7. Fidelis focus est, & nō defert (herætes in se, nisi prior ipse defatur.) Hieron. in Eccl. c. 7. id Psalm. 17. Cum Sanctorum Sanctorum Dominum esse eum eo, qui Santos est, & per eum apud Deum, qui à sua voluntate fuerit ante peruersus, in quam sententiam illud Hæc sicut. Ecce in iniquitatibus vestris venditi estis, & in sceleribus vestris dimisi marem vestram: his ipse commentator: [Vnde ad alteram matrem vestram, ultra tenere non potui; sed voluntem abire permisi, peccatis suis vnsique venundatur, dum proprio arbitrio derelicti nostra voluntate, &c.] quod ipsum expressum est. Paralyp. 15. Si quiesceritis eum inuenietis, si autem dereliqueritis eum derelinquet vos.

8. Quinta probatio ex æquo concordi Patrum sententia procedet. Nempe neminem ad malum Deum prædestinari. At, si actione prævaricari, propter à nobis seu materiali peccati prædeterminatus præfatus ad malum prædestinatus nos: ergo materiali peccati non præfatus. Major est Patrum Concilii Araucanæ 2. sententia seu Canon 25. [Aliquis ad malum diuina potestate prædestinatus est, non solum non credimus sed etiam, si sunt, qui tantum malum credere velint, cum omni derelictione illis anathema dicimus.] & est Leonis Pap. I. qui eas sententias, seu Canones omnes, non approbavit modo, sed fecit. Valentin. 3. Concil. an. 885. Lohario Imperatore habitum c. 3. confone ait. [Aliquis ad malum prædestinatus est diuina potestate (videlicet, ut quasi aliud non possent) non solum non credimus, sed etiam si qui sunt, qui tantum malum credere velint, cum omni derelictione (sicut Araucanæ Synodus) illis anathema dicimus.] Parentesis Canonis Araucanæ sensum explicit. Trid. fest. 6. can. 17. vbi damnati, afferentes reprobos esse prædestinatos ad malum. Valentinius vero dixerat supra. Fidentes fratrem, prædestinationem Deum ea tantum statuimus, quæ ipse, vel gratianam iherordia, vel iusto iudicio facturas erat. Leo Papa IX. Credo Deum prædestinasse solummodo bona, & Valentinius Concilium eo c. 3. sc. in eo Canonis ex Augustini sententia censuisti facit quæ explorato est Deum prædestinare solum, quæ ipse est facturus, ut bona nostra opera, & si mala etiam nostra opera præficiat, & obinde prædestinet, seu præficiat supplicia; quare Dei præficiuntur non ad plura, quæ prædestinatione extendi, ut patet ex c. 10. de præficiatis. Sanctor. & c. 28. de bono perseverant, & alias locis pluribus datis à nobis contr. 2. & has d. 3. ex quo c. 3. Author Hippognostic lib. 6. colum. 2. Non omne, quod præficit prædestinat. Mala enim tantum præficit, Fulgentius item locis omnibus ex ipso recitatis cert. 2. n. 7. malam voluntatem, & cupiditatem nostram, è Dei prædestinatione venire constante negat: item 1. ad Monim. cap. 7. Non ergo prædestinati sunt mali ad hoc quod male operantur à consupstentia sua alibi trahi, & ille: sed hoc quod iusque paciuntur inuiti, c. 17. questionem proponit. Virum malos Deum insius ad hoc prædestinatur faciendum, quod in eis

puniturus est factum? Cui toto deinceps libro negotio responderet; sed hæc ex c. 21. [Cui negare non possimus à Deo bono factum hominem bonum, si dixerimus eum à Deo prædestinatum ad opus aliquod malum, nos Deo misericordi, & iusto tale opus (quod abit) ascribimus; vbi nec misericors posuit intenti, nec iulus.] Denique lib. 2. c. 1. qui libri 1. Epilogus est) inquit: [Omnem iniquorum malam voluntatem, qua peccant præficimus, non tamen esse à Deo prædestinatum: cum ipsi voluntatem malam non aliter efficiat habatur, nisi in eo quo fuissent à Domino recessi: neque Deum prædestinare, si dicitur, homines à se: cum causa ipsius dicitur, dicit voluntaria esse auctor peccatorum.] Prosper etiam recitatus ibi n. 8. in obiect. 9. & respons. 10. & sent. 14. ac sent. 8. & respons. 14. quibus locis de actionibus prævaricarum, ut non, expeditus est, & his locis, obiect. 10. ex Vincent. [Non ergo causus ruentium, neque malignitatem iniquorum, neque copiæ peccantum prædestinatio Dei, aut excitavit, aut suscitavit, aut impulit.] Ad 11. obiect. [Quia ergo insipientia, quæ dementia deficiunt ad Dei refectionem, esse contulimus; quod non diabolus in totum adscribit potest: qui in peccatum flagitii ille cœbarum adiutor, non voluntatum credendum est esse generator. Nihil ergo talium negotiorum Deus prædestinavit, ut fieret: nec illam animam nequeritur turpiterque vieturum ad hoc, ut taliter viueret, præparauit.] Et fine. [Ad prædestinationem eius nihil aliud referri potest: nisi quod aut ad debitam sufficiat retributionem, aut ad indebitam pertinet gratia largitatem] ad nerum autem actio prævaricarum, ut nobis, seu materiali peccati speciat: Repetit sentent. ad cap. 14. & 15. Gallorum, ad 12. obiect. Nullo modo prædestinatio Dei facta, ut sit qui ex filiis Dei, sicut diabolus, (aliquo autem modo faceret, si actiones prævaricari præficeret,) aut ex membris Christi sicut membra meretrici. Fiant autem huius membra non formaliter malitia, sed materiali actione, qui camaller commiscuntur: ad caput Gallor. sent. 1. Nullo modo prædestinationis Dei iniquos facit: neque cuiusquam emulsius est causa peccatis; et ut autem aliquo modo causa, & faceret iniquos, si materiali præficeret peccati: in eandem sententiam scribunt Beda 8. lib. qq. 9. 13. post medium Hugo Victorinus, 1. de Sacram. p. 2. c. 18. à med. Gratian. c. 1. vasis i. 2. 3. q. 4. Cytil. Alex. 11. in Ioann. c. 21. Aliob. in Plat. 117. Epiphanius lib. 1. heresi 38. Nemesis de natura hom. & animi facult. c. 49. alias Nyssen. 7. Philosoph. cap. 2. & 37. & olim Iustinus Mart. Dialog. cum Triphon. sub finem ait: Non esse Deum in causa, ut prædestinatus in isti, sicut Angeli, sicut homines, sed sua quæcumque culpa talem esse. Tandem Anselm. c. 2. concord. ait. mod. 1. solum inopinat, prædestinatione pro permissione usurpata, abique inconvenientia dici posse Deum mala prædestinata.

9. Argumentum hoc adeo efficac est, ut antecedentes veritatem variè obcurare adferatur tentent. Primo enim aiunt: prædestinationem strictissima prædestinationis significacione pro præordinatione nostri ad gloriam à patribus vñ pati: quia certissimum est, hominem peccatum in omni & illorum materialia, siue actiones prævaricari, Deo minime præficeri. Ceterum ex ipsi Patrum testimoniis deitatis constat non eo fensu stricto prædestinationem a Patribus, & Concilii accipi. Tumquicunque Concilium Valentinius, & Araucanæ sententia parenteli illa explicita, de quaus Dei præordinatione ad malum, ex qua non possit non aliter eveneri, ut malum non fiat. Tum: quia aeternos cruciatus, & mortem eternam prædestinatis, prius pro factorum meritis eorum testimonia plura aiebant; quia tamen prædestinationem ad gloriam esse non potest: imo Beda ad mortem aeternam pro malis meritis prædestinari à Deo homines admittit: non autem ad operes, seu merita mala loco citato verbis his: [Dominus ab eterno sanctis eius vitam eternam prædestinavit, & similiter, causam vitæ eternæ, meritum prædestinavit. Reprobus autem mortem aeternam; sed non mortis aeternæ causam: quia nulli Deus peccata sua prædestinavit. Non enim in Dei dispositione, quomodo peccator peccat, sed tamen, cum sciat eum peccatum, mortem ei prædictinat, ut verus Deus.] Dicent secundo incipi, Cœilia, & Patres de prædestinatione formalis peccati, non materialis, seu prævaricacionis, ut à nobis. Cœilia ta-

ripien primò: quia pleraque expressa de prauis actionibus sunt. Secundò: ut sapè dixi, nihil reale, ac verum, & non per rationem factum, contine formale peccati virtus materiale, ad quod vera, & realis actus prædestinationis diuina, imo, & voluntatis nostra posse terminari. Tertio quidquid formale sit non alter à Deo easfari, amarique, imo nec à nobis, potest, nisi efficacia & amore materialis, quod interparabiliter, adhuc diuinitus, necessario. Consequitur: quarto inde: nam Concilium Arauicanum, & Valentium negant mali, seu peccati prædestinationem, ex qua non esse peccatum sit impossibile: ut posita prædestinatione ad materiale peccati non esse peccatum impossibile fore. Quintò: quia bona tamen prædestinari à Deo Concilia, & Patres recitati docent, cum de malis, & bonis operibus agunt: sit nullatenus materiale peccati ad bona opera species: ergo à Dei prædestinatione excluditur. Sextò: quia prædestinatione bonorum opertum asserta exten- dunt, non solum ad formale, sed ad materiale virtus, sive ipsas physicas nostras actiones. Dei prædestinatione attingit, artificie eius efficacia, & dispositione, sive proinde, ut cause, & authori principali esse tribuendis Patres, & Theologi colligunt, & fatentur: aut prædestinatione, quæ de bonis operibus afferunt, negantur de malis. Ergo de materiali etiam negantur. Denique Patres ita mali prædestinationem negant, & damnant, ut quaecumque plus aliquid permissione pura peccati continentem, damnent: plus autem continet prædestinatione materiale peccati, quam permissionem peccati: imo foliū eius materiale potest esse permisio, & ratio- ne illius solum potest esse malitie, & peccati ab- soluto permisio s' quicquid materiali peccati posito posset Dei non subiaceret, quod sit, vel non sit for- male peccati: quare neque eius permissione. Dicunt patrem: Patres, & Concilia intelligi, de prædestinatione materialis peccati, ut est inicium, & fundamen- tum malitiae, seu formalis peccati: secundum quan rationem præfinitio à Deo materiale peccari, seu actionem prauam nulquam à se admitti auit. Ve- nus, si ratio illa inicij & fundamente reale quid- pan sit, à Deo prædeterminatè præfinitio titulo uestre prime, & uniuersals negate nequeunt: quin a tota tua sententia, & fundamento deficiant. Secun- do actus ipsos concupiscentiae voluntis, &c. qui rea- les, & ante illud rationis, in quo inicium, seu fundamen- tum malitiae esse voluerint, adhuc afferent à Deo præfiniti contra Patres & Concilia. Tertio, non solum solum, & fundamento, sed ultimum funda- mentum inquit, (imo tota, me iudice, vera, & realis malitia, & contrarias cum lege virtute, & ratione) sit in actu ipso physico, hic, & nunc, in his circumstantiis, ut à nobis elicito, quin inter hoc ad malitiae refutantur, viterius aliquid intercedat: id- eico disputatione præfatione monui de hoc solum, modo nobis cim hereticis, & Dominicanis aliquot esse controvèrsiam: an Deo prædeterminatè præ- ficit actionem prauam, ut à nobis apponendam, sive, ut eam, hic, & nunc apponamus: quod ipsum mate- riale peccati est. Si ita à nobis apponi præfiniti præ- determinatè illas afferant, contra Patres, & Con- cilia recitata afferunt; si negant nobiscum sen- tient.

In. Sexta probatio ex alia Patrum & scriptura doctrina instruunt, quorum testimonia, est ad quintam, vel sextam probacionem etiam pertinerent, & huc tenet. Vnde ferè omnia recitare consueto distulimus, quia specialis huius argumenti principium con- sideramus. Ex vero doctrina sumpta est ex Psalm. 24. *Vnde/la via Domini, misericordia & veritas Psalm. 8. Quoniam misericordiam, & veritatem diligit Dom. Psalm. 84. Misericordiam, & veritas obuiante filii Psalm. 100. Misericordiam, & iudicium caritatis ibi Domine. Et Ioann. 1. Et vidimus glo- riā eius gloriam quasi unigeniti à Patre plenū- trum, & veritatem. Quibus, & sexcentis aliis feri- piuntur: nihil Deum circa creaturas, præfer- Choristph. de Ortegas, de Deo Vno, Tom. I.*

tim rationales, operari, quod ad eius misericordiam, & gratiam, vel ad iustitiam non pertineat ipsius: id quod ex prefatis locis sic tradit Augustin. 2. de peccator. meritis, & remissione cap. 18. post medium. Quibus hoc Dominus donare volerit, misericordia est, non meriti illorum, quibus autem noluerit verita- tis est: iuxta namque peccatoribus pena debetur: quoniam misericordiam & veritatem diligit Dominus Deus: & misericordia & veritas occurrerunt sibi. Et iustitiae via Domini misericordia & veritas. Et quis explicet quam crebro hac duo coniuncta diuina scriptura commemoret? Aliquando etiam mutatis no- minibus, ut gratia pro misericordia ponatur. Unde est: Et vidimus gloriam eius, gloriam quasi uni- geniti à Patre plenum gratia & veritatis. Aliquando pro veritate iudicium: sicut est: misericordiam & iudicium cantabo tibi Domine. Inde Valentium Concilium secundo loco recitatum ex sententia Leonis Papæ 1. Leo item Pap. 9. cap. 7. Propter ad 1. obiecti ex Vincent. Fulgent. 1. ad Monim. cap. 7. quos omnes num. 8. recitauimus. Postremusque recitare Fulgentius eundem ex cap. 13. ait enim hoc itaque præ- cognovit Deus quod erat ipse factum, agit quod fuerat largitus: illud vero nullatenus præfinitus, quod, sive per gratiam, sive per iustitiam factum ipse non fecit. Proinde diligenterissimum requirendum vir- detur, quod in his Deus operetur, quos gratia ius- sificat: quid etiam in illis, quos iuste condemnat. Ex hoc igitur Scriptura, Concilium, & Patrum principio arguitur. Quæcumque Deus ordinat, vult, & operatur erga creaturas rationales ex iustitia, vel misericordia esse debet; arqui præfinitio prædeterminatiua ad actiones prauas, seu materiale peccati omni- vnum libertatis nostra antecedens, cumque nullatenus supponit; neque ex iustitia esse potest in penam mali vnum, qui supponi ad iustitiam punici- um debet, atque ab hac præfinitione supponi non pos- tet; neque ex misericordia, ut de patet: ergo nec in Deo eiusmodi est præfinitio. Argumentum præst Fulgentius recitatus numero octavo, & 1. ad Monim cap. 2. sub init. illis potremus verbis: [Vbi. nec misericors inueni poterit, nec iustus, & his que subiuncerit: adiungit, prædestinationis Dei præ- ratio est operum eius: & sicut competit Deo, ut cau- sa sit totius operis boni: sic incongruum est, ut impu- reatur ea/ea cuiuslibet operis mali. Sed suam acuine Recentiores aliquot Dominicani metaphysicam, ne- gando prædestinationem, seu præfinitionem actus præ- ui non pertinere ad Dei misericordiam vera aliquaria- tione. Nam, in quantum actus ille est, ad misericordiam Dei spectat præfinitio prædeterminatiue, ad il- lumque præmovere voluntate, quæ alias manent in pura potencia, cum defectu, & carentia iuri actus: quod malum cuiusvis potencia est: cum autem hoc iu- re naturæ, potencia cuius debetur: alij ex iustitia in Deo fieri malum, & citant pro huius solutionis doctrina Sanct. Thom. 1. part. questione vigeſima prima, articulo quarto, quem ibi habent adiutum: si quidem titulus hic, effectus, actus potencia, qua pot- tencia, ut sic, considerata est, non, qua potencia rationalis circa quam solum, qua talen Dei vel mis- ericordiam, vel iudicium veritatis possit inibi S. Thom. docet. Secundo: nollem Theologiam Scholasticam Catholicam acuioris doctrinam, quam Patrum, & Conciliorum, imo horum doctrinam, esse adiutam, ut hæc est: siquidem Patres, & Concilia recitata ab- solute negant ad misericordiam, aut ad iustitiam præ- delinationem praua nostra voluntatis, & concupi- centiae, operique cuiusvis mali posse nullatenus spe- cificare: quod haec subtilitas fieri posse, & de facto tempore fieri, affirmat. Tertio: quod ad iustitiam, & de- dictum naturale attinet, in naturali, & determinata potencia locum fors habeat, in indifferenti vero natura sua potientiam rationali locum habere non potest: cum pro actu primo considerata nullum actum (nedum prauam ac sibi omnino dislentem) posse determinate exigere: quo- ad misericordiam, regis misericordia, & gratia Dei tri- buendum censeat, quod defectu illo carendi actu physico

Ffff odij

REGA
pati
VIA

odij Dei. Deus rationalem liberet creaturam, non aliter, quam & mortalis, seu aeterna mortis & vita aeterna defectus inductione? quod, ut vites quicunque, vitam potius profundere teneantur? is sane unus velatus & demens, qui multam lux troni infidem impacto sibi in frontem malleo abigi beneficij loco seponeret.

CERTAMEN IV.

Catera ex Patribus argumenta.

Argumento ex prædestinatione bonorum, ac non a malorum operum quanto proximum erat sepius munus hoc est generali Dei erga omnes homines, reliquaque viuunti huic creaturas fine, ex quo ea omnia condita, iuxta Scripturæ & Patrum sententiam, fuere petitum; sed datorum testimoniorum pro quanto argumento vicinitas sextum intercalare nos fecit. Sic igitur septimum hoc instruitur. Deus cum homines omnes, cum eorum potentias, liberumque præferim arbitrium, produxit ex salutis omnium efficacij, quatenus ex parte Dei est, desiderio, & fine: tum denique omnia ut homini ad hunc finem obtinendum inferirent, implicat autem eius fieri, ac non perfundit desiderio, sed quatenus ex se, & ex parte sua, efficacij (est non abolire, & omnino efficacij) finis aliquius obtinendi vel sibi, vel aliis, voluntas efficax, ex parte etiam sua, & ex se, apponendi media repugnatio suæ natura cum eius finis ita intenti, & desiderati affectione: ergo implicat Deum apponere media pugnaciam natura sua cum fine à intento glorie, & recta hominum vita. Atque præfinito prædeterminatio materialis peccati, seu actionis pravae, ut à nobis, nostroque arbitrio apponenda, pugnat natura sua cum recta vita, & gloria hominum, sic desiderata affectione: ergo implicat eiusmodi præfinitionem Deum à se ipso antecedenter, ac prorius independenter ab sua prava mediotorum, que hominibus, ut recte vivent, & gloriam asperquerentur, prouidit habere; subsumptum proximum de se patet. Nam eiusmodi præfinitione inseparabiliter cum peccato, & vita prava, & si finalis sit, cum damnatione, aeterna, quo velint aduersari gradu. Iam hominem, fine viiis exceptione, ex præfatis finis intentione ac desiderio serio, & quantum ex parte Dei est, efficaci conditum, eique ex codem fine potentias, & arbitrium (si ab eius velis animo re ipsa differre) inditas ad Deo eiusdem finis intentione suffit, atque ipsi de reliquis creaturis ad illum allsequendum suffit à Deo prouidum, pueruli Catholici omnes nostri, cum primum littarum elementa coniungere ad legendum incipiunt, ex mirabili nostri Ripaldiæ carthula nostro Hispano idiomate quotidie clamat. Rogati enim: *Paraguin fue criado el hombre?* Respondent: *para seruir à Dios, y gozarle.* Hoc tanquam Christianæ, & spiritualis vita primum columen Sanctissimus noster Pater Ignatius, illiteratus prouisus adhuc, Dei carmen spiritu, & illustrationibus plenus, in suis exercitiis spiritualibus initio hac inscriptione: *principium, seu fundatum proponit sub qua scribit: Creatus est homo ad hunc finem, ut Dominum Deum suum laudes, ac reverentur, eique seruens tandem salutem habet.* Reliqua vero supra terram sita creatura sunt hominis ipsius causa, ut cum ad finem creationis sua præsequendum iuuent. Unde sequitur, &c. Quibus integrum posuit syllogismi primi maorem. Eadem multa, & aperta Scripturæ, & Patrum eruditio ac Theologicis rationibus ostendemus controvèrsi. 4. d. 5. vbi Deum serio omnium, etiam reproborum, salutem, nec solum complacenie de eius possibilitate, seu velleitaris affectu, sed ex parte sua, quantum satis est efficaci, & actiua, desiderare, ac velle contra aliquor minus cautos scholasticos ostendemus.

2. Sed rursus maior ut Catholicum dogma ex scriptura, & Patribus statuendum Theologice est, & de conditi hominis fine præfato constat ex Cœnæ i. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, id est, ut participes sit divinorum bonorum cum in moribus, tum in Dei familiaritatæ, & dñs diuina aeternitatis, tum in huius affectione, ut ait Nyssen orat. Cather. cap. 5. suis med. & Athanas. orat contra idola sub init. Add. Tertullian. contra Marcionem cap. 8. init. Proferunt supradicti obiect. Vincent. resp. 4. Chrysoftom. homil. 3. in Genes. post medium ut idcirco præparatum nobis proinde à constitutione mundi (id est ante idem mundi fundamenta (ut hic explicat) regnum à Christo domino dicatur; idem Dei finis in hominis conditione traditus Eccles. 17. init. & Acto. 17. Quam ad potentiarum, & arbitrij ex eodem fine constat ex 30. Deuteronom. vbi bonum, & malum homini propositum & mororem, ut Deum diligat, & ambulet in viii eius & vitam eligit, ut obseruat Method. apud Epiphani. hæresi 64. pagina 3. Nyssen. homil. 2. colom. 2. homil. 3. in Lectione med. oratione. 2. in cantico. ante medium & loco prouide citato. Nazianzen. oration. de Chisti Nativ. circa medium. Cyrill. Alexand. VIII. contra Iulian. sub finem Euseb. 6. preparat. cap. 5. inter medium & finem Damascen. de duabus Christi voluntatibus. sub medium Dialog. cont. Manich. post medium & sub init. 2. & column. 2. antepenult. Iustinian. Martyr. Dialog. cum Triph. sub finem Augustini. 3. de libero arbitrio cap. 1. vers. finem 1. retract. cap. 9. vers. finem, cuius verba etiam refert Hugo Videlin. tract. 3. summ. cap. 9. post medium Lactant. 7. de diuino præmio. cap. 4. medium vbi & 15. diuinius in finibus ipsam peccandi pœnæ statum, & naturales affectus, quibus ad malum inducimur, vita nostra recta incitemo nobis à Deo datas teatatur: sicut & Bernard. de grat. & libero arbitrio circa medium id est Eccles. 31. Qui potuit transgreedi, & non est transgressor confirmans, & Chrysoftom. 1. Cor. 9. homil. 11. sub moralis initium de creatione reliquorum emissorum à Deo ex fine rectæ, & aeteme hominum vita constat ex Genes. 1. Ut præstis pœnæ maris, & voluntibus cali, & bestiis uniuersaque terra: rique ex iniustia, & aquitati, ut exprimitur Sapiens. sub init. quo super egregie scribunt Tertullian. de spectaculo. cap. 1. med. & sub medium Epiphani. resp. 66. post epist. Marcelli pag. 3. & 4. Hilar. ad id Psalm. 2. Tunc loquetur ad eos in ira sua. Clemens Alexand. 7. Stromat. pag. 3. Chrysoftom. ad Roman. 5. sermon. 6. fine litteræ. Mose Barzaga comment. de paradise pag. 3. cap. 2. de incediis arb. Paulin. epist. 36. ad lobium. colom. 3. Nyssen. in Ecclesiast. homil. 8. med. Prosper. 2. de voca gent. capite decimo tertio, fine. Mercur. Trifimigul. apud Feuerland. in 4. Irenei cap. 77. fine eadem. Iohannes Ferrarii metaphora, qua Ilaia 54. & Hieronymi ibi de tem hanc vñus. Horum Patrum fere omnia dedi d. 1. quæst. 5. daboque controv. 4. d. 5. quæst. 8. eis reprehendis astinco, videatur item Philo de mundi opificio.

3. Octauum argumentum sit ex alia Patrum doctrina, celebri plerique ex super citatis locis alia contenta: Nimirum Deum ne bonitati sua determinet, nihil proutus malum, sive natura sua determinatum, aut determinantem ad malum fecisse. Hoc esse (aiebat vbi proximè Paulinus) consequtum est omnia Dei fuita pulcherrima sunt, & non sunt nobis proximè: omnis ergo creatura, que sunt in nobis constructa, bona est, & non reiœcenda: ergo autem eorum usus (felicitas, ut alii Patres Masses Barcepha proxime sunt, abutus) vitium suis creaturam. Damascen. de duabus Chisti voluntatibus. Praeclaræ sunt. & à bono artifice beneficis, rationis causa concessa; in quam sententiam iustificabat Dionysius, alioquin Paires recitauit etiam 3. & num. 1. quos breuiratis causa in re adeo clara omnia quæst.

Quod si naturam, quidquam esse aliud determinatum, concrexumque cum peccato à Deo in homine conditum, rite inditum, vel quomodolibet datum, eius bonitati Patrum sententia repugnat: præstire prædeterminatio actionem prauam, ut à nobis, seu materiale peccati, quod, & in se malum est, & ad formalem militiam determinatum ipsoque inseparabiliter, & in securitatem concrexum ergo bonitati Dei corum sententia repugnat; nec verum vniuersi eis omnia que homini data inditum à Deo bono sunt, bona absolute sit. Nec illi doctrina obest illud Ecclesiast. 1. *Cognoui quod malum distinctionem dedit Deus filii hominum;* occurrit enim Nyssen, vbi proximè colum. 2. vbi ait liberum arbitrium, cuius mortuus distractio fit mala, bonum quidem à Deo datum esse, non distinctionem malam hominibus: *Qui dom eo abusus sunt homines, peccati sunt in hominibus instrumentum:* & subinferius, non quod ipse malum vita hominum indiderit sed quod bonus, qui à Deo data sunt, homo propter iniquum Christi vius sit, tanquam malorum administrator. Adeo in hanc sententiam luitum, quæst. 1. ad gen. ver. 1. & quæst. 46. Nyssen, homil. 8. in Ecclesiast. med. & lib. fin. auctor alibi *läpe Chrysotom.* ad Roman. 3. fin. 6. fin. litteræ, & 1. Corinth. 9. homil. 2. initio mortal. Epiphanius, heret. 66. post epist. Marcelli pag. 3. Damascen. Dialog. contr. Manich. maxime pag. 6. Theodos. 5. epipom. diuini. decretor. cap. 10. ante med. Augustin. 12. de ciuit. cap. 6. à med. cap. 8. de diuini anim. cap. 14. 1. contr. Julian. cap. 3. & lib. 4. auctor. Julian. cap. 3. sub finem 1. de grat. Christi. cap. 18. & 19. 1. contr. aduersar. leg. & Prophætar. cap. 22. lib. 2. de fermo Domini in monte. cap. 36. & 37. Hesychium ad March. 7. *Non potest arbor mala bonos fructus facere.* Prudent. in Hamartini, qui non in natura solam, & voluntate fed ex passionibus animi, aliisque etiam exrcitatio determinationem ad prauagendum antecedenter determinantibus abesse debere, ut bona ab solitate sint. Deinde proinde bonum, causum, & auctore habere possit, omnino statuunt. Ita tandem ex hæc Patrum sententia rogo præfinitores: vobis vius praus arbitrij nostri est, quem rancore nobis. Patres exprobant vicioque virtutem, si naturaliter inditus nobis sine nobis adeo prædeterminationis & præfinitionis sua prouenientis in prauis actionibus, sequamur inuiti: immo sponte, dataque à nobis, & arbitrio nostro libero opera, ei obsequamur? Itaenam rei abusus, nemine dubitante, est vius rei contra eum naturalis, & id, ad quod de se apta illa, natu-

ra. 4. Nonnius argumentum leges, & præcepta cum naturalia, tum pœnitencia, tum diuina, tum humana, que ille Patres, Scriptura, & Concilii clamant, præfinitionibus ad materiale peccati, sive actiones, quas prohibent, aut omissons actionum, quas præcipiunt, portio excaecatur, & corrumunt: ut offendimus quæst. 1. Addo nunc: tamen omnia, quam Dei in bonum fusiones, & a malo dehortantur, quandoque minus, & grauibus à Deo terribulamentis, cum verbo, cum facto incusis, legis, & præceptorum bonorumque suorum, constitutam eruerit: atque (v. com præfinitionis materialis peccati ea posse compati administratus) hostem verisipellem nihilominus & atrocissimum ex eis præfinitionibus Deum demonstratur: id quod nec viridus, nec luculentus, quam Anten. nocti verbi. Apolog. pro scientia media, in Tertilio cap. 5. §. 2. quæ sic habent. [Sexto non omitimus qualem Deum nobis culpam sit faber: omni circuatore fallaciore, omni Tyranno crudeliorum: impellerem via manu, retrahentem alia: impediens occulta voluntate, quod aperte exigit: prædicti nescient, ut ea sicut, quæ implicat fieri, nisi sicut ea sicut, que prohibet: & quæ, ut sicut, decreuerit, flammis, perlequenter: summe enim quocumque voles modo, malum. Angeli actum, materialiter, formaliter, specificatim, reduplicatim: sume, inquit, quod est in tali actu prædeterminatum à Deo: sume eam, quod est ab eodem prohibitum: & edificere nobis & qua ratione fieri possit, id, quod est præde-

Christoph. de Orthegae, de Dio Vno. Tom. I.

finitum, quin fiat id, quod est prohibitum? Et quia hoc præstare non potest, vide cuius Dei sit illa species, qui dicit Angelo. Nolo, ut illum actum elicias: & si eliceris, aeterna damnatio te manet; apud te vero dicit: volo ut illum actum elicias libere, arque in illis circumstantiis, in quibus implicat non esse dannabilem: & hoc efficaciter. Volo, & infallibiliter, & omnipotente voluntate, cui nolo, ut refutat voluntas Angelii. Venite, inquit ad peccatores, omnes, qui laboratis, &c. apud te vero dicit, nolo, ut veniant: negata videlicet ad venientium necessaria motione, immixta vero ad manendum in infidelitate sua, & quis in faciem non refutat isti Deo dicenti, perditio tua ex te, ex me autem tantummodo auxilium tuum? quid? non est ab eo prædefinitus actus, quo perditus sum? & illa prædefinitio auxilium facit ad non cadendum, ut iactare possit iste Deus: ex me autem tantummodo auxilium tuum? Sed quam instantiam habet demon, ut conuincat dicentem, se nihil oditum corum, quæ fecit: illum videlicet amabat hic Deus, cum prædefinitus actus, quem sciebat nexus indissolubili cum eius damnatione colligatum in tentatorem verò mortuum, cur se effloriet, qui non suadendo tantum, non præcipiendo, non rogando sed nihil tale cogitantem, & tanquam in æquilibrio constitutum impellendo, virtute insuperabili mouere ad actum quem fecit esse non posse, nisi sacrilegum? & non licet hic exclamare: O Christiani vestram fidem?

5. Sed esto: nec lex, & præcepta omnia ei ciuistodi p. exæstinatione euanciant, nec fraudulenter, & maligne persistant. Infertur undecimo ex Patrum doctrina nullum esse, immo neque eis posse rationalis creature peccatum: immo adulterii homicidia, fornicationem, infidelitatem, desperationem, Deique odium eis virtutes actuusque perfectissimos. Probatur illatio: implicat actionem conformem omni se fere Dei voluntati esse peccatum: immo implicat non esse exactissimum virtutis exercitium: atque, si enumeratae actiones, ac reliqua noctis praus, quantumvisque turpissima, præfiniuntur à Deo necessaria sunt conformes omnino se fere: immo, & efficaci Dei voluntati: ergo impicat noctis praus actiones esse peccatum: immo & non esse virtutes exactissimas. Major est dogma Catholicum, quæ euasione illa, voluntatis Dei præcipientis, & absolutione adhuc, & efficaciter volentis, eludi non potest, ut viuimus quæst. 2. cert. 1. num. 9. & quidem, & si cum voluntate efficaci Dei præfinitionis hic & nunc ut actionem præceptam omittamus; vel opponamus prohibitam, sicut, quod satis voluntatis diuina est, ut lex, & præceptum verum subsistat: ast præceptua Dei voluntas inefficax, ex parte adhuc ipsius Dei est, & velleitas, quæque, ad stanciam Dei voluntate efficaci de opposito legi, & præcepto, ut voluntatis Dei nomen absolute præ alia non mereatur, nec, qui præstabilitus efficaci, si posset, spreta alteram exequenter voluntatis Dei obsequi dicere, ut mille exemplis subdit, & superioris humani demonstrare promptum subiectum est. Contra vero, qui non attenta lege, præcepto voluntari ferit, arque efficaci Dei de opposito in sua le proflus operatione accommodaret, omnino ut Dei voluntatem operari conformatum diceretur. Minor probatur. Quia præfinitionis materialis peccati nostri est voluntas efficacia Dei, ut hic, & nunc actionem præceptum verum subsistat: ast præceptua Dei voluntas inefficax, ex parte nostra faciamus, in quo materiale peccati per aduersarios (per me autem formate ipsum) constituit: ut huius voluntatis efficaci Dei necessari, & omnino conformes sunt, quin ab ea, vel latum vnguen discrepant, discrepant præcepta nostra actiones vel eam aliquæ possint: ergo præcepta nostra actiones conformes necessario, & exactissimum sunt se fere, arque efficaci voluntati Dei. Consequens vero argumentum est irrefragabilis, & legitima. Argumentum hoc undecimum, præterquam quod doctrina Patrum Conciliorum, & Ecclesiæ totius dogmati, & principio inicitur, contra ciuistodi voluntates efficaces Dei, & præfinitiones materialis peccati seu prauorum

ffff. 2. actionum,

REGA
part
VIA

actionum, ut à nobis siant, efformatum à Patribus iam pridem contra Ethnicos & prilocos hereticos fuit.

6. Clemens Alex. IV. Strom. med. Nam è duobus alterum (inferum) aut bonum quid, & honestum est perseveratio (Iudæorum, & Tyrannorum in Chisilium) propter Dei voluntatem, aut erunt infantes qui affigunt. Nyf. sen. orat. Cathet. cap. 5. sub fin. Nullus malis oris ini- sum duxit ex Dei voluntate: re enim vera nulli re- prehensioni affine esset vicium, &c. de vita Moyis ver- tued. de passionibus, & actibus ignominiosis, & turpi- bus, quibus Ethnici Philosophi traditi à Deo ab Apo- stolo dicuntur, & consummata voluntate Pharaonis ex Dei voluntate non esse sed ex sola permissione probat. Nam si Dei voluntate, & impulsu ita fieret, nec tur- pitudinis, & visus perationis ha- passione appellarentur, nec vila esset inter virtutem. & vicium differentiatione. Tertullian. exhort. ad castit. cap. 2. sub int. alias cap. 1. sub fin. Excusabitur omne delictum, si con- sumerimus nihil fieri à nobis sine Dei voluntate: & ibi diffinito istam distinctionem totius disciplina, etiam Dei, si, & qua non vult de sua voluntate producitur, aut nihil est, quod Deus non vult. Secum quippe, & cum sua voluntate, & bonitate pugnauerit. August. 3. de libero arbitrio cap. 16. [Quod si tribuerit vo- lucris conditor (malitia originem de qua ibi, & cap. 17.) peccantem purgabis, qui nihil præter sui conditoris institutum, propositum, & voluntatum com- misit, qui, si recte defenditur, non peccavit. Non est ergo quod tribuit conditor.] Propter art. 4. ex falso impotis Augustino sicut ad obiect. 4. ex Vincen- tianis: [Insanum est dicere voluntatem Dei ex Dei voluntate non fieri, & damnatorem diabolus, cuiusque famulorum velle, ut diabolo seruatur. Ceteris clariis Anselmus Dial. de libero arbitrio cap. 8. [Nulla est iusta voluntas, nisi, quæ vult, quod Deus vult eam velle: Inferiore: seruare rectitudinem voluntarii est omni seruanti, velle, quod Deus vult, cum velle: ergo, si Deus hanc rectitudinem tollit ab aliquo, non vult cum velle, quod vult cum velle: igitur est impossibile Deum rectitudinem voluntatis au- fere.] Ecce voluntatis nostra præceptio conformitas cum Dei voluntate, si eius voluntatis nostra admittatur præ- fatio: unde nec mala esse poterit, sed bona nostra actio: Hinc S. Thom. 1. 2. quæst. 19. art. 3. corp. docet eum, qui vult, quod Deus vult, ut velit, illud laudabili- ter velle [quia conformatur quantum ad hoc voluntati diuina], & Medina 1. 2. quæst. 79. art. 2. inde inferi: [ergo est implicatio contradictionis, quod Deus moueat contra virtutem:] arguere oppositum sa- cris litteris non conformare dixerat. Et Sotus de natura, & grat. cap. 17. [Si Deus vult me hoc facere, hoc est conforme regule sua; si autem ita est, non est pec- catum.] Ade Arasian. 2. can. 23. [cum voluntate diuina] homines faciunt, non Dei quando illa agunt, quæ Deo displaceat.] Et inter errores Ioann. de Murcia Parisiis damnatos hoc est propositio: [quicunque peccat conformat voluntatem suam voluntati bene- placiti Dei: sic, quod ille vult, sicut Deus vult cum velle.] Ecce item voluntatum diuinorum pu- giam, & contradictionem, ob quæ eiusmodi actionem nostram animi à Deo repugnat. Ne vero dicas hac de voluntate diuina erga formale esse inelli- genda, non erga materiale peccati: adverte primò: horum plectra de materiali peccati, sive actionibus præmis ipsi expressa esse: alia de peccati origine, quæ materiali peccati, & actiones ipsæ, proxi- à nobis, exire nequeunt, quæcumvis eas exortantes. Secundo quia voluntati Dei præcepimus, quæ actionum ipsatum, non autem malitia est, actiones ipsæ, quare, & voluntas Dei præficiens, ut à nobis sunt, contradicunt. Tertio de actionibus ipsæ est fermò Sap. 12. sub init. de Terra Sanctæ habitarioribus: [Quos exhorruisti, quoniam odibilia tibi opera fa- ciebant per medicamina, & sacrificia iniulta, & fi- liorum suorum necatores sine misericordia, & co- mestores viscerum hominum, & devoratores san- guinis.

7. Cui ratione vnum addere appendiculum & Davi-

dem, dum Psalm. 142. [dece me facere volun- tem tuam;] arque alibi sape precabantur, & Chri- stianos omnes, cum ex Christi institutione orant: [tua voluntas tua, sicut in calo & in terra:] non hominæ adulteria infidelitatem minus, quia fidei, iustitiae & temperantiae actiones sibi à Deo reposebant. Ruffus hanc fiduciam orationem cum sequuntur, & no in deca- cas in tentationem aperit pugnare: cum nihil quod nos in malum possit inducere, ac deducere polita necessaria præficiunt materialis peccati permaneant quæ. Pone enim diaboli suggestionem, & immisioem in cor Iude, vi Dominum proderet: pone item de- nunc, ut expresso, & formaliter odio Deum oderimus, nos vehementissime, & urgentissime iniquitatem, que pessima, grauissimaque tentationes, atque horrendissime sunt: porro, si odium Dei nos, aut proditionem Magistri Iudas, nisi Deo præficiunt, atque effi- cacie volente de se, suocque arbitrio, solum, ut eis actiones ludas, nosque elicimus elicere non possumus, id tandem totis suis artibus diabolus suggestionem ad idque solum nos instigat, ut ea operemur, quæ sine proflus voluntati abdolure, atque efficacitati Dei conformata: ubi ergo ad malum diaboli tentatio: vbi cius in nos ergo ad malum diaboli tentatio: vbi cius in nos ergo, atque arteme nostrarum perdi- tions anxius amor, ardenter desiderium: cum eo tandem studia eius in nos omnia tendant, ut Dei volun- tatem exactissime, atque obsequientissime exequamur? Aliud ne animorum zelo flagrantem punitu- & perfectissimi viri nobis, & verbis, & exemplo su- dent, atque induitius suis sanctis procurant? Faci- fiant ergo nostræ in diabolum immiterum, in re- ro de nobis optimè meritum, querela, atque ex- crationes. Alterum etiam rationis, seu absurdum vede- cimus appendiculum absurdum contra præficiunt materialis peccati subiecto Catholico Scriptura Par- trum, & totius Ecclesiae Catholicae dogmata atque contra dicentes, & adiutorum. Nempe regum omnibus rationalibus creaturis, non solum iustis, & sanctis, quas obinde colimus, piisque veneramus, sed eis etiam quas reputamus impias, & nequissimas (v. g. Iesu- Christi Iude sanctissimus Petro, & Baptiste) iusti- tiam, sanctitatem, & perfectionem.) Hoc de sa- cris & iustis solum inter se comparatis astere im- pius, hereticusque foret, cum in Ecclesia, tam mi- litante, quam triumphante stella à stella claritate dis- ferat. Alt. & nefaris perditionissimique hominibus re- spectu sanctissimum quorumque vicorum admis- re, extra cenitum quidem est; sed quia infamia grauissima Theologica cenitæ pene immejus es blasphemia prætergreditur: deductum vero est à Cle- ment. Alexand. quem num. 6. ex lib. de vita Moyis recitauimus. Absurdus vero hunc illatio probatur: cum enim iustitia sanctitas, & perfectione crederemus actionem nostrarum ex conformitate illarum, cum voluntate diuina (prima scilicet iustitia, refutando & sanctitatis totius regula) metienda, ultimadique omnino sit. Vbi repugnet actionem vnam crearam excedere alteri in conformitate cum voluntate diuina abso- lute tali, & vnam alteri excedere, in iustitia, sanctitate, & perfectione repugnat: atque postea re- cessitate præficiuntis diuina ad materiale peccati, sive, ut prædictæ actiones à nobis sunt, implicari actiones eiusmodi, neque extirpantur, sive, quod ob- stantiam, sive, quod modum, sive, quod inci- sionem, sive quod extenionem, in aliquo quantumvis misericordia, & indubitate discrepare à voluntate diuina, absoluere tali, & efficiaci, minime conformari ipsi, quam actus charactri Divi Petri, aut quod horribilis est) humanitatis Christi Domini; ergo im- plicari aliquam quantumvis præiam, & nequissimum, atque scelotissimum actionem in iustitia, sanctitate, & perfectione moralis intrinsecus excedi ab actionibus quantumvis perfectis sanctissimi euangelio, & per- fectissimi viri, etiam Christi Domini, quia hominis, qui in perfectione, & sanctitate moralis intrinsecis actionis: ut euasione, & recusum ad excellentiam de- gniatis operantis Christi Domini, quia hominis, ratione vniuersitatis hypotheticæ præcluderem.

8. Duo argumenta, minime laudata, numero proximo

Disp.II. Quæst.III. Certam.IV. 601

ex principio argumenti undecimi dedimus, iam decimum quartum in fratre (permisso adhuc, quod & peccata, & tentationes, & meritorum, ac demeritorum iniquitas posta præfinitione ad materiale peccati perfite-rem) ex Patrum etiam doctrina, & à Patribus effor-matum. Nempe Deum in iustis in hominibus præa opera punire, si ea ab ipsis fieri prædeterminatū præficiat. Huc spicitat Clem. Rom. 3, recognit. pag. 4. hzc ex Apostolo Petro recitatis: [quomodo ergo Deus iudicat vnumquemque (secundum veritatem pro actibus suis, si agere aliquid in potestate non habuit; sed, & iudices facti fru-tili legibus præficiunt, & puniunt, &c. item Nemesis re-citatus cert. 1. num. 2. qua est iusta libertas ubi hoc solus datur velle, quod punias, adiunctis que sequuntur infi-ctus. Non eris iusta retributio, qua per supplicia refertur neccesitate à iudice inducta] peccantibus & Tertullianus recitatus num. 1. [Neque enim potest fieri, ut sit ini-ctor, aut artifex vilius mali operis, qui nomen sibi perfe-di vindicat, & Parentis, & iudicis. Maxime cum om-nis mali operis, & vindicta sit, & index] vbi ex tribus rationibus huc, ex iustitia iudicij, ex suppliciis Dei ob opera præcipue infitit, & Fulgentius recitatus n. 7. ex 1. ad Monim. cap. 26. illis verbis: [vasis autem iusta nungam Deus redderet in iustitiam, si non sponte inveniretur homo habere peccatum; quia, nec Deus inferer-iat, si homo ex prædeterminatione Dei occidisset in cul-pam.] Et Prosper recitatus num. 8. circa fin. iniuste puni-tes, quod, ut siat, impellit, quo nihil infausti cogitatu-isti ait. Potro iniustitia huius duplex & ratio statim ra-tionis lumini prodit: etenim, qui id, quod in aliquo legis transgressor punitendum non iniuste, tui contra iustitiam, sed ex iustitia est, debet esse voluntaria, liberata, immo ad tam dura supplicia in inferno infligenda, perfete de-liberata legis transgressio: ac qui præfinitio prædeterminans abolet peccatum in præfinita actione prohibite-scientia libertatem, ut rot. d. 1. ostendimus: ergo & in supplicio ob illam abolet Dei iustitiam. Hæc ratio præcita continetur postremis Nemesis verbis, & illis Augustini quæst. 11. 5. ex vrogo testamento contra fati-les Mathematici colum. 9. [quid enim, tam iniquum, quam, & iniquus credunt, qui negatur aliud potuisse facere quam fecit:] in inferis: [sed est, iniquum, fatum iniquum punitam, qui morte puniatur: quod, si ita est, non est accusandus homicida: nam, & dupliciti generi se defendit: quia, & ipse fatus agentibus hoc fecit, & ille agentibus fatus occidit,] 11. de Genes. ad lit. cap. 7. Alii qui, si neccesitate peccatet, neque potuisse nos peccare, iniusta fore sententia puniens, cap. 11. [Neque hic libi obcuri mihi feceruntur sunt: unde differunt ne-minem vituperationes, supplicio dignum, qui aut vellet, quod iustitia velle non prohibet, aut id non faciat quod facere non potest. Nonne ita cantant in montibus pattores, & in Theanis Poetæ, & in docti in circulis, & Magistri in scholis, & Antitites in sacris locis, & in orbe terrarum genus humanum.] Theodoret. 5. prouid, sub fin. [Neque Deus, cum sit optimus, ac iustissimus ab his punitas exiger, qui exlegen vitam vivere adamarunt, si adiuti neccesitate aliquam deliquerint:] 11. confonit ad Rom. 8. in ea verba: quos autem prædeterminat & 5. epि-tem, diuini decretor. cap. 10. Cyrill. Hierosolym. Ca-tchesi 4. tit. de statu hom. Si neccesitate scorraveris, eis gratia Deus gehennam parat: Chrysostom. 22. in Genes. col. 2. [Nonne manifestum est, quia quemvis volu-tate, vel malitia, vel virtutem eligere? Nam, nisi ita esset, & natura nostra prautas insta esset, neque illos punire, neque illos virtutum retributions recipere poterat.] Hieronymo 2. aduert. Iouian. Voi neccesi-tas est: nec dannatio, nec corona est. Epiphanius, hæret. 16. post med. [Si iudicium est, & reuera misericordia in-tentat sunt, & qui malum fecerint penas dant: legem esse iustam confitentur: quando propterea, quod possit peccare, & non peccare, ab alio peccatorum supplicia liberantur; aliis vero laudent referat recte factorum.] Marcus Eremita de Baptismo longè à med. [Si peccata non pendent à nostra voluntate, sed à Tyrannie Sar-a-na, & à reliquo peccati per Adamum contracti, quan-tem nos accusamus à scriptura, qui nolentes vexamus à peccato, à Satana Tyrannice trahimur: nonne imme-nio puniuntur?] Optatus Mileuit. 7. aduert. Patremen, sub init. voluntas habet pñnam, neccesitas veniam; sive, ut melius Chrysostom. 20. in Matth. col. 2. Nam hi om-nes, nisi sponte delinquant, non puniscono, sed misericordia digni sunt: Eunod. Ticien, apud Turrian. nostrum lib. 4. pro Epit. Pontificis cap. 2. sub finem. Non erit iusta retributio, qua, aut per supplicia refertur neccesitate peccantibus, aut bonam mercedem offert, ad quod trans-huntur in iusti. Boët. 5. Confol. prola 6. fine: qua cum ita sint: (tempore Dei præficiencia, prouidentia nostris actio-nibus neccesitate non imponit) manet in se remata mortali-bus arbitrii libertas: neque leges solitus omnis neccesitate voluntaria iniqui præmis, pñnamque proponunt: qua scilicet alia in que proponerent. Prudentius 2. aduersus Symachum scilicet. 3. de geniis canit. [Nemo nocens, si fara regnare, quod vivitur, ac sit: Imo nocens, quicunque volens, quod non licet, audet. Alterum, quia velle suum est, nec facta reatum imponunt homini; sed sic reus ipse suopte Arbitrio: placitumque nefis, & facta rependit. Impia suppliciis merito, non forse, peremptus.] Tradit. & Aristot. 3. Ethic. cap. 5. & veritatis huius Patresfamilias, legillatores, iudicetque omnes testes aduocat: vbi S. Th. scilicet. 11. post med. & 12. à principio.

9. Atque hæc iniustitia ratio ex in capacitate deme-ritu in operibus neccesitario, & absque vñli libero arbitrii, & voluntatis sua cuivis cuenientibus, euidentissima, lu-mineque naturali iudita humano generi est, vt aiebat August. vndeunque ea neccesitas operanti contingat: si autem à iudice, & legillatore ea subdicitis contra legem operandi (vti à Deo nostri omnium legillatore, Princepe, iudiceque supremo, iuxta hosce prouenit materialis peccati præficiatores) neccesitas proueniat, alia grauior longe fædior, immaniorque iniustitia ratio in peccatoris suppliciis Deo nefarie affligitur, à Patribus etiam eisdem reformata scilicet, Deum ex voluntatis malignitate, cor-disque inaudita (adhuc apud homines perditissimos, & atrocissimos) crudelitate, in immeritos proutis anticipato alio, & leges iniurare vt transgredentur: & trans-greditionem eis immittit, vt habent, quod in ipsis puni-ter, & immanem sui cordis crudelitatem eorum interiu-er, & tormentis vt faciat non posse, solaretur. Hoc argu-mentum præfis Nemesis, recitatus qu. 3. cert. 2. num. 2. illis verbis: certe à reti discordat affectu, (id est maligni af-fectus est: hispade de mala entraña) qui à subiectu exigit quod in potestate non tribuit, quid autem si præfici-tione noui solium in potestate non tribuit; sed, ei qui à subiectu exigit, tribuat oppositum? & Tertull. ibidem num. 1. recitatus verbis proximo num. repetitis. [Nec enim potest fieri, vt sit iniatur, aut artifex vñli mali operis, qui nomen sibi perfecti vindicat, & Parentis, & iudicis. Maxime, cum omnis mali operis, & vindicta sit, & iudex] & 2. aduersus Marcionem cap. 9. fine liberas arbitrii non ei cuiusdam juam resipiret, a quo data est, (tempore Dei) sed à quo non, vt debuit administrata est: neque enim idem habendus est delicti anchor, qui iniunxit in-terdictos, im. & condemnat. Augustini citata quæst. 1. 5. inuit, contra fata Ethnico expressius sic rationem instruxit, [qui legi data cogit homines contra id, quod nati sunt facere, tamen non posse mutare naturam ad hoc utique legem dedisse videatur vt haberet occasionem, qua crudelitatem suam de nece homini sataret, vt quid enim prohibet, quod sit auerri non posse? aut quemadmodum dannat hominem, qui non fecit, quod facere non potuit,] & c. col. 9. [Si à Deo sunt fata, iex non erit ex Deo; quia hoc non solum Deo, sed nec prudenti conuenit id dannare quod fecerit sed quoniam nemo vñquam contra legem auctor est dicere, vel à Deo hanc esse negare fata à Deo; dicis esse non poterit: quia ita Deus punit & legem, quando enim dannatur, quod sit impellentibus fatis, sine dubio fata dannantur.] Muta fata & natura, seu naturalis, & minime impeditib; ab homine inclinationis ad opus malum in præficiatiois diuina vocem (quam factum esse doctores ex fatalibus volebant) atque præde-terminacionis ab eo irrefutabiliter ad ipsum opus, & idem argumentum viriisque Augustinianorum robusti inuenies. Dama-seen, dialog. cont. Manich. [quamnam ratione, cum anima malo dederit eos postea condemnare, queat, qui malo se in seculum addixerint? dicti enim sunt, tu ipse nos tradidisti; sic omne iudicium sublatum est.] Fulgent. 1. ad Monim. c. 23. [Hanc malum voluntatem, si non

FFFF 3. dñm

REGA
pall
VIA.

602 Controu. III. de Decreto, &c.

dum peccanti homini tribuit ipse (quod absit) author inquiratis exitit, qui malam voluntatem dedit homini bono, per quam peccans mereretur aeterno puniti supplicio: & cap. 26. [Nec Deus inferret iram, si homo ex praedestinatione Dei cecidisset in culpam,] cap. 22. [Neque iustitia diceretur, si punendum reum non invenire, sed fecisse dicatur:] & eo cap. 26. sub fin. [quando autem peccanti sermo iram iulus Dominus intulisset, si ex Dominis praedestinatione peccasset?] Ideo c. 13. ac si pius in Dei iudiciis sic distinguit in illis (iustis) opera sua glorificat, in iatis (impiis) opera non sua condemnat, ut iustitia, & malignitas in horum damnationis calumnum a Deo prospulet: inde Prosper ex eo, quod Deus puniat satis ostendit auctorem delicti, & actionis pravae esse non posse, ex virtu que affectus repugnativa etiam ait responso. 10. ad obiectio[n]es Vincent. *Adulteria, & corruptelas non infligere nouis Sancta diuinis, sed damnare neque dispenses, sed panire, & ad caput Gallor. respon. 12. iniubet* punit, quod, ut si*mpellit: Chrysost. hom. 60. in March.* [Non fecit quippe Deus taleni peccatorum: non enim peccatum affixus, si talem ipsum fecisset. Nam, si nullus nos tei, cum ipsi causa sumus, seruos nostros, & vernas criminamus: multo minus crearet omnius crimina reatur.] Quid argumentum fuisse persequitur Euseb. 6. preparat. Euang. c. 6. ver. 5. hac ex Oenoma, verbis scripsit, supposita necessitate agendi pravae a lobe per fatales gentiles: [Eur enim Iupiter, huius necessitatem auctorem, nos, ac seipsum non punit: ipse enim necessitatem agendi nobis imposuit: cui ergo nos plectimus, qui huic feroci resistere nullo modo possumus?] Similia ex eadem facta suppositione scriperat cap. a. fine.

10. Hec in cuiusvis pravae operationis à quovis praetrandis praedestinationis praeiunctionis virginitatis sunt: utrum in actionis pravae ab homine iusto, qui à iustitia decidat eliciende praeiunctione diuina longe adhuc maior iniustitia atque infidelitas huiusque Dei malignitas apparet, ut obferuant Prosper ad caput gallor. respon. 12. Si Deus hominem sibi obedientem à pietate deturabit, & bene currens cadere faci: ergo retrahit mala probannis. Fulgent. 1. ad Monim, recitat super ex cap. 22. fine subiectus: *Maior verò eris iniustitia, si lapsi retrahitur penam, quem stantem praeiunctione dictum ad ruinam: quo etiam spectat Tercullian. num. 9. recitat vbi parentis nomen, quod Deus respectu iutorum specialiter conuenit, memoravit, ut inde initiatorem illum, aut Artificem malorum operum esse, cogiatur: minimè posse monstraret. etenim prater iniustitas monstratas debito parentis in filios adoptios per suam adoptionis gratiam, non solum deciferet: sed omnino aduerteretur, nouercale in illos odium exercens ex alto animum in precipitum, & barathrum illos sua praeiunctione praedestinationis irrefutabiliter agens, & impellens qui ergo Christus Dominus suadet sententiam illam eam: si ergo vos, cum sitis mali, nos si bona data dare filii vestris, quanto magis. Pater vester coelestis dabit spiritum bonum peccantibus, se: quoniam iustis, non iustorum solum, sed peccantium quorumque querelis satisfaciat:] in distinctione illa futili, & hereticis familiaris de praeiunctione, & praedestinatione corrum à Deo ad materiale, ac non ad formale peccari: sed nil præstat: cum ultra materialis apportionem, nulla sit in formalis apportione, neque Deo, neque homini libertas, porrebat illud non apponendi: quare, qui eos ad materiale impulsit, etsique irrefutabiliter præiunctione sua Deum, quem formaliter eo posito incutibilis nunquam potuit latere, in formale etiam eadem impulsione ad materiale, ac subinde in barathrum impulsit: idcirco Parres recitat, dum his argumentis, & reliquis supra factis videntur, ex impulsione ad materiale, & opera, actiones, affectiones, concupiscentias, voluntatibusque malas, ciuimodi efformant argumenta, & quidem malorum damnationem ab actiones, vel omissiones ipsas esse constitutam quia in eis prima legis, que actiones, vel omissiones has prohibet, vel præcipit solum (diliges v.g. Dominum. Non ferimaberis, non sumaberis) contrarieas, & transgressio invenitur. Secundò Matt. 10. 23. 24. 16. 1. Corint. 3. Eccl. 14. & 35. Luc. 9. Ioan. 12. qui bus, & pluribus aliis ob opera, amorem inordinatum, & actus dammandi homines dicuntur: item delitiarum voluptrum, & gaudii aitibus, sane prava, captis magis quidem tormentorum*

mensurandam esse dicitur. Apocal. 18. Luc. 6. circa med. Barue. 4. sub fin. Porro cetera, que ex predestinatione materialis peccati inferuntur absurdia, contra Partum doctrinas alias in Ecclesia statutas, per quae immensum esse haec tenus clariora, & vivida fuisse persecuti, nisi pluribus que præcisè libertatem ad peccandum necessariam tangunt.

CERTAMEN V.

Oppositiones ex Patribus erueruntur.

1. **O**bsecere primò Calvinius & Beza Augustinus c. 100. Enchirid. dicentem, [Propterea namque magna opera Domini exquisita in omnes voluntates eius, ut miro, & ineffabili modo, non sicut prater eius voluntatem: quod etiam contra eius sit voluntatem: quia non fieri, si non fieret. Nec virque nolens sicut, sed volens: nec sicut bonus fieri mala, nisi omnipotens, etiam de malo, facere posset bene:] quia autem prater Dei voluntatem non sunt, intra eam virque, quare, & eo volente sunt; ergo, non sola permissione Dei actiones pravae sunt. Ceterum cum contra eius voluntatem fieri possit, Augustinus illas dicat expresse, illud non prater sim voluntatem, positiu[m] eius, quatenus ex ipso est voluntatem efficacem, ut autem abique contradictione significare non posset: quod autem non contradictiones, sed voluntas permittendi, seu permissionis suæ positionis diei voluntatem, non vero actionem ipsarum à nobis: idque satis est, ut prater eius voluntatem, sive eo absolve nolente non sicut, & inuitu: siquidem vult non impedire aut non vult absolutè (licet volens) cum impedire posset. Aliam rationem cum prater Dei voluntatem positiu[m] actiones non traxerint, etiam pravae non sunt immediate præmisserat his verbis: *Tam sapienter exquisit (in omnes voluntates eius) [v. cum Angelis, & humana creatura peccaverit, id est non quod ille, sed quod volerit ipsa fecisset, etiam per eandem creaturas voluntates, qua factum est, quod creator noluit, implere p[ro]p[ter]e] quod voluit: bene vult, & malis, quos prædictant ad panem deorum salutem, quos prædictant ad gratiam quantum enim ad ipsos perire, quod Deus voluit, fecerunt, quantum vult ad omnipotenciam Dei, nullo modo id efficiere voluerunt: hoc quippe ipso, quod contra voluntatem Dei fecerunt, de ipsa facta est voluntas Dei.]* verba quantum enim ad ipsos, sed significant Dei voluntatem, quatenus ex ipso est, absoluere talen à malis fieri, ut confit ex verbis sequentibus. *Hoc quippe ipso, quod contra voluntatem Dei fecerunt: est igitur fons Deum, eti, quantum ex se est efficacia non omnimea, sufficiat, tamen, & serio velle salutem, & rectam hominem, & Angelorum vitam, ac nolle pravae actiones, & perditionem iporum. Ceterum velle simili ponat & damnationem eorum, quam suis legibus committat, non tamen absolute sed conditione si peccantem voluntas in peccato absolutam voluntatem transire nullatus potest, nisi ex parte sua homines, vel Angelorum actiones prohibitas, vel præceptarum omisiones pro iubito, & arbitrio apponant: quare, cum contra voluntatem illam, quantum ex parte Dei est sufficiens efficacem, se gerunt, quantum ad ipsos perire, voluntatem Dei conditionat fecerunt nempe conditionis punitionem, per ab solutam transgrexionis & delicti positionem, que tota penes ipsos erat, ac fuit, idque facere voluerunt, cum delinquebant: quantum vero ad omnipotentiam Dei perire, in superiore, & panis pro facili delicti inflictione, nullo modo id efficiere voluntas vellent enim quantum ex ipso est impunes peccare, eti diuina illius potentia, & voluntatis nequeant evadere ipsa: quare ut bene Augustinus concludit. *Hoc quippe ipso, quod contra voluntatem Dei fecerunt de ipsi facta est voluntas Dei, nimirum conditionata illa de ipsorum peccatis, si transgredierint, & peccarent, cuius conditionem ipsi purificarunt, cum ab solute deliquerint, atque in ab solutam fecerunt transire. Atque hoc tenus huius germana clariorque commentatio est illa (est) eadem]**

eadem, quam Bellarmine noſter, & alij adhident expli-
cantes nolitionem, Dei de peccatis prauis, de nolitione
ſigni & conditionata, ac non beplaciunt; quod licet nre
ab eis tandem explicetur, non ita recte ſentiu poſter ab
hereticis ac prefinitioribus vñupari, cuius in noſtris vo-
cibus periculum abſit extimare tamen potius, con-
texu toto atento tranſcriptorum, vel Typographorum in-
curia cam partem textus vñitiam, & voluit, pro noluit,
cufum.

2. Quod autem peccato, prauave actione ab homi-
ne poſta in iuſtum vindictam, vel in aliorum falorem
ordinare Deus poſtui velit bonum, Deique ſapiencia
bonitate, & omnipotencia diuina dignissimum, eti illa
actio mali fit, ac Dei voluntate indigñissima, id quod, &
Augustinus obſeruauit 3, de lib. arbit. cap.9. [quomodo
iuste peccata puniunt, quæ ſi defuſſent, creatura eius ple-
ta, & perfecta non eſſet; hi repondetur non ipa pec-
ata, vel ipsam miſericordia perfectioni vñuerſitatis eſſe
neceſſaria, ſed animas in quantum anime ſunt, ſuſque
iuns, & in tuis actiones liberæ potefari, que ſi velint
peccare, ſi peccauerint miferis ſunt.] Tametis eo mali,
& miſeria anime permifia, eam ordinare bene bonum
fit; quare, & vñuerſi bonum vnde & bona eſſe mali &
miſeria à Deo permifio demonstratur; ut botiū repre-
gnante ordinationis, & permifionem eius Deo repugna-
tur, egregie concludebat verbis poſtremis datis ex
e. too, Enchirid. *Nec ſineris bonus fieri mali, niſi omni-
potens etiam de mali facere poſſet bene*: quia tunc per-
miſiua voluntas, que ex mali permifio p̄iſcē bonita-
tem habere nequit: aliud habere non poſter bonita-
tem. Hinc lucem accipiunt alia verba, que arripi ab ad-
verſariſ ſolē truncauit ex eodem Augustino. c.26. Enchirid.
quām vñ, que mala, in quantum mala ſunt, non
ſunt bona, ſamen ut non ſolum bona, ſed etiam ſint ex mala
bonum eſt: ergo mala eſſe Deus vult; abique cuius po-
tuita voluntate non eſt, quidquid bonum eſt, ut fit; eſt
quippe integer textus huiusmodi, [Nec dubitandum eſt
Deum facere bene, etiam ſinendo fieri, quæcumque
ſunt male. Non enim huc, niſi iuſto iudicio ſint; &
profeſio bonum eſt ut ſi: quām ergo que mala ſunt, in
quantum mala ſunt non ſint bona; ſamen ut non ſolum
bona ſed etiam ſint & mala bonum eſt: Nam niſi effet
hoc bonum, vel eſſet & mala, nullo modo eſſent
tum ab omnipotente Deo, cui profeſio quam facile eſt,
quid vult, facere, tam facile eſt quod non vult eſſe non
ſunt; etiam eſſe mala etiam ex voluntate permifua,
& bona corum, iam faſtorum, diſpoſitione, cum ſunt, vel
ca punitio, vel in falorem bonorum, vel alias recte or-
dinando, bonum quidem eſt, ſe autem ut ſint, bonum eſt
nequit, cum in ſe mala ſint, quæcumque ſint ut Aug-
ustinus at: ut poine ea eſſe veſte poſtui erga illa
voluntate Deus nequit; neque, ut nobis ſint facere; ſed
ſolum poſſet veſte ea non impide cum poſſet. At in-
quiuit hereticus: eti ſecundum ſe, & ratione ſu amari
à Deo nequeat; at ob ſinum bonum, & ratione illius
amari à Deo, ſicque poſſunt, atque ut nobis ſint pre-
determinati prefiniti id quod ex Augustino etiam con-
firmare c.101. Enchiridij. [Aliquando bona voluntate ho-
mo vult aliquid, quod Deus nō vult; & rufus fieri potest,
ut vole vel hominum voluntate mala, quod Deus vult bona.
Tantum intereat quid veſte homini, quid Deus conq̄uit, &
ad quem ſinum quicque poſſet, ut aut approbe-
tur aut reprobatur.] Carterum cum ceterum ſit, non eſſe
ſaient, volentiaque mala, ut eueniant bonasque praua
actiones noſtræ; ſit ex eſſentia ſu, ſu hic, & nunc, ut
nobis ſunt, fieri, amari à Deo poſſit; ut materiale pec-
cati poſſit poſſere facere, ac veſte, Augustinus extra rem
aduicit. Neque enim ſonare (vñcumque aduic) eius
verba: Deum veſte bene, & honeste, ut nos prauas aſſio-
nes nobis veſimus, & agamus; ſed tantum quædam, quæ
nobis, nec veſte, nec agere licet, Deo licere, & agere &
veſte; ut meriti, ait, Patri mei mortem in ſuppliū;
quæ ſilum ex odio in Patriem vel ex anaritia veſte, age-
reque nulquam potest licere; quare neque impelli, nequid
praderemur à Deo filius ille potest, ut illud veſt, vel
efficiat; ſed ſolum ipſi, ea vel actio, vel voluntas per-
mitit.

3. Sed instant adhuc ex Augustino 5, cont. Julian. c.3.
ut et princip. & med. vbi traditionem Philoſophorum à

Deo in paſſiones ignominia per meram defiſionem, ſui-
que adiuuantis auxiliū efficacis denegationem quod ipum
eit Dei permifio, ut Julianus interpretabatur, anquam ma-
nem & fruolam inerpretationem iridet his verbis, que-
ris inaniter quomodo intelligendas ſit tradere Deus, non
tum laborans, ut offendas eum tradere defiſendo: ergo
aliter quam mera defiſionem, & permifionem Deus tradit
ac proinde poſita voluntate, & operatione ſu inclinan-
do, & agendo, ut paſſionibus ignominia cedant, acque in
ſuſtas incidant actiones: ceterum toto eo teſtu, & ce-
quenti id contra Julianum inveniunt ab Auguſtino, ut
eunca peccatum, & (quod idem eſt) tradit paſſionibus
ignominia p̄enam, & grauissimam peccati p̄enam eſt;
quod Julianus negabat: deinceps in ſingulis difcurſibus
concludit, iam rogando, iam aſſerendo peccatum, cui
qui traditur à Deo, p̄enam eſſe peccati quomodo autem
Deo tradatur, vptore ad intentum hoc cunctendum in-
vile curandum non eſſe center: ac ſep̄io profnde lu-
lano modum, quo id à Deo fiat, eligendi facit optionem;
etī defiſionis modum, cui inſuſebat ſoli Julianus, ut tra-
ditionem in ignominia paſſiones, & praua defiſionia pa-
nem peccati non eſſe defendet, vptore intento Auguſti
ni oſſiſum eo capite ex inſtituto impugnauerit Auguſtinus:
conſtar mens Auguſtini praefata eis, que op-
poſitis verbis adnecit: ſed quomodo libet tradit, propt̄
hoc defiſio, & vides eis traditionem, quālibet inſelli-
gas, qua coaſcens ſunt, nimurum noua praua opera inde
a ſu traditiū denouo admiſſa: [curauit enim Apoſtoliſ
dīcere, quanta p̄ona ſit à Deo tradit paſſionibus ignominia:
ſue defiſendo, ſue alio quocunque explicabili, vel in ex-
plicabili modo, quo facit huc, tumme bonus, & ineffabili-
tate iuſtus: & refutato ex Apoſtoli verbis ſuſt defiſionis
Julianus, quo eludens intentum vñque argumenti
comabat eſſet hinc ratione, & conſuſionem contra Julianum
Auguſtinus ita inſiſit: quid horum tamē de eis ſe-
quid ſcripſim eſt. (Ezech. 14.)] Propheta, ſi errauerit, &
locutus fuerit: ego Domini ſeduxi Prophetam: & ex-
tendam manū meam ſuper eum, & exterminabo eum de
medio populi mei Irael: patientia eit, an potentia? quod
libet eligas, vel vñrumque farcaris, vides tamen falſa pro-
phetaria peccatum eſſe, p̄enamque peccati] quoniam
verò Catholica defiſionis voce, (qua rite inſellecta, &
Auguſtinus, & Patres traditionem perdiſtorum à Deo in
ignominia paſſiones, & defiſionia praua ſemper explicar-
unt) Julianus abuſetur, ut eam nihil in peccata ſequen-
tia conferre vlo pacto poſſet: quare neque à Deo
peccati anteacta p̄enam à Deo inſiſtam peccatum ſe-
quens eſſe diſcendum, quia ea defiſio ſolum eit Dei pa-
tientia, qua anteacta non puniebat eius, quem deferebat,
peccata, ita ipſius verbis ad proxima immiediatiſ: quid eſt
autem, quod dicit, cum deſideriſ ſuſ tradit diſcendum re-
lixi per diuina patientiam intelligendi ſunt non per po-
tentiam in peccata compulſi? quia non ſuſt poſſerit
hec duo Apoſtoli. & patientiam & potentiam (Ad Rom.
9.) vbi at: ſi autem Deus voleſt offendere ioram, &
demonſtrare potentiam ſuam attulit in multa patientia
vñſa, que perfecta ſunt in perdiſtum. Ac rurſus
longe a medio: quia verò ita deſiſat, ut, cum audierit,
quod in Psalm. (139.) [canitur: Ne tradas mihi Domine à
defiſionio meo peccatori: hoc dicat oratione hominem, ne
Deus ſit patiens erga illum: si Deus non tradit, ut mala
ſiant, niſi patiens bonitatem præbendo, cum flueat quid
eſt autem, quod quotidie dicimus: Ne non inferas in
tentationem, niſi non tradamur concupiſcētiſ nostris: An
forte hoc à Deo perimus, ne ſit erga nos patiens bonitas
eius? Non ergo eius innoſcamus misericordiam; ſed po-
tius iracundiam profercamus, quiſ illa ſapientia ſauit: in
mo quis, vel furiosus, hæc dicat: tradit ergo Deus in paſſio-
nes ignominia, ut ſiant, que non conueniunt, ledipſe
conuenienter tradit, & ſunt eadem peccata, & peccato-
rum ſuppliū præteritorum, & ſuppliōrum merita fu-
tutorum; itaque non patiens ſolum bonitatem, qua an-
teacta non punit, tradit defiſendo ſed potius tria ſu
defiſendo ut traditus in vñcto peccata, in anteacto
rum p̄enam labatur.

4. Et hæc quidem veriſima ſunt, & ſite ab Auguſti-
no conſirmata contra Juliani. Sententiam, qui ſola beni-
gna Dei meritorum ſuppliōrum omiſſione, patientia-
que, & traditionem Dei in defiſionem praya, & defiſio-
nem,

REGA
pall
VIA

ne qua illam Patres, & scriptura explicaverunt stare volebat, ut peccatum sequens antea facta pena esse negaret, neque Dei adiutorium cuius subfractio, quam Dei defterro sensu Patrum ad praesentem traditionem explicandam significat) peccaretur, necessarium ad non peccandum, bencque operandum, contra alterum suum errorem, admittere cogeretur: quare, eti impugnationibus his illud: non per potentiam in peccata compulsi, quod Iulianus afferet, quodam compulsionem, non impugnet, sed omittat, hoc omisione impugnationis, ne rater quidem approbat: omisit autem, quia praesens intritum non erat, & superfluo, extra rem praefitum, impugnaret, quod pluries, vbi tam artigus questionem, ad nauicam vique, & toris quandoque libri impugnauerat, vbi ex recitatis, cirisque haec tenus eius locis claret: ergo duo afferit, & Dei patientiam in omissione suppliciorum meritorum per antea facta peccata corum, qui a Deo traduntur passionibus ignorantia, concupiscentia, ac defteritum prauis in ea a Deo traditione (& idem esto de excepcione, obduracione) Claudi, ut Iulianus admittat, ut neque in ea sola, ut hic contendebat, illam stare: neque Dei defteritionem, quia eiusmodi traditio a scriptura, & Patribus explicabatur. Postrem probavit absurdus datus impugnatione secunda. Primum impugnatione prima ex Pauli verbis, quibus, prater patientiam Dei, parentiam ad eiusmodi traditionem requiri: & eam Dei patientiam in suspensione debiti supplicij eam ingredi traditionem, prater recitata Pauli verba, expressum est Exod. 8. vident Pharaon, quod data efficer quisque a plaga, ingrauit cor suum: & cap. 9. ingrauatum & induratum nimis dicitur, ut bene pendat Augustinus, qu. 24. in Exod. init. & serm. 88. de tempore maximis autem, & post med. Basil. hom. 9. Anastas. Nicen. qu. 59. in Sacram Scripturam: vnde Hierem. 15. Noli in patientia tua suscipere me: id est quin statim verberes, ut emendes: id enim, non tam benignitatis, quam irae est: nec propria filiorum, sed reprobatorum administratio vt 2. Machab. cap. 6. & Psal. 88. Deus propriis fusti eis & vltisens in omnes adiunctiones eorum, iuxta Augustin. ibi & ad Hebreos 11. iuxta Chrysostom. hom. 19. ante med. Origen. 3. Patriarch. c. 1. eolum. 7. Gregor. 2. Moral. c. 15. sub finem inde patientia hac Deus maius vltus, cuique benignitate abutuus deuteriores facere dicuntur: quatenusmodum nos, filios, & seruos, qui indulgentia nostra peiores sumus, peiores dicimus fecisse, vt Origen. vbi proxime obliterat indutum nos dicuntur Deus tali typi sermonis: sicut heretum, dum benignior in seruorum est, infolentior est ipse, & improbor officitur, dicere potest: ego te talem seru feci: ego te perdidis: patientia mea inolentiae tuae causa exiit, qui te non statim per singularis culpas non punio pro meritis delictorum: quo ipso rem exemplo, & locutionis ratione tradidit post Augustinus serm. 88. de temp. post med. solum addens, & hoc non dicimus, quod ex voluntate nostra in tantam fuit superbiam deuoluti, sed quia magis de bonitate, vel indulgentia nostra fuerint obdurati: vt, neque Deum dilatione supplicij & in Pharaonem, & quos inducere fuisse passionibus tradere dicuntur, ea, ut te vito suo obdurate, & passionibus vltios cederent, vito fuisse ostendat. Sed occasionem abulus vito iporum arreptam fuisse, non ex eius intentione, ut ita atraheretur, oblatam, ut haberet. 2. Petri 3. Non tradat Dominus promissionem suam (iudicij postremi) sed patienter agit propter vos nolens aliquis perire, sed omnes ad patientiam reveri. Ceterum cum nulla adeo peritiam obtinatio esse possit, nulquam adeo vehemens paffio, que Dei adiutorij, & auxilii aliquo non solum emolliri, & superari in actu primo posse, sed quia de facto in actu secundo non superaret, ac miticeret: patientia solius benignitas obduracionem excitationem, traditionemque a Deo (quatenus ex parte ipius esse potest) adequate non continet, nisi adiutorij, & auxilii illius subfractio etiam accedit, que peccati vltioris est passionibus prauis, & oblatione orundi permisio est, & antecordum delictorum oblationisque pena, & ex ratione sequens illud peccatum anterioris pena est, ac dicitur quin ut sequente peccato Deus puniar punireque antecedens aliud, sequens debeat cauare (quod in Caietano ad 2. Reg. 12. & 16. reprehendunt merito. Canus. Zumel & Vasquez apud Ruiz d. 44. & positivu velle, sed solum iultam iuram defteritionem, & inde infallibiliter

futuri sequentis peccati permissionem, ut ex preesse Cregor. homil. 11. in Ezech. long. a medio. Hoc additamen- tum, quo traditio, obduratio, excitatione nostris complevit, & ratione explicata constat, & sapientia Scriptura, & Patribus traditum est, quos refut Ruiz d. 43. devo- lunt, nosque magis ex parte praeventi d. haec est reci- lunt, illud solum repetit Augustinus, 2. de peccatorum merito, & remissione vbi ait: nos a Deo, qui tentare nequit, ne tem- tem, minime potest: sed ut si forte tentari coepimus a concepi, centia nostra adiutorio eius, ne deferramus, ut ea possumus vincere, ne astraehamur illeliquia in re, est sub- tractio, ac negatio auxilii potentioris sit, Dei nolentia, parentia, que vltio, non de se determinata, & natura altera operans est, sed libera, exeretur quare non benignum solum patientia, ut contra Iulianum Angilinus aiebat, maxime, cum eis malis voluntatibus bene ipse post modum, ut ve- lit, ratur, quod summa, soluitque diuina potestia est.

5. Infinitum adhuc Heretici, & adiutorii reliqui ex aliis Augustini locis, quibus Deum nostras voluntates in actiones turpes inclinare, eisque in cordibus nostris operari Deum docet c. 21. de correptione & gratia, ex multis Scripturis locis concludit. [His, & talibus Scripturis tellimonois diuinorum eloquiorum factis, quantum existimat, manifestatur operari Deum in cordibus hominum ad inclinandas eorum voluntates quoconque voluerit, sive ad be- na pro sua misericordia, sive ad malam pro meritis commis- sione, utique suo, aliquando aperto, aliquando occulto, semper tamen iusto:] & Speciatim id 2. Paralip. 25. & noluit audire Amasis eis, quod Dominus efficit voluntatis, ut tradiretur in manus hostium proper Dominus Edon, his pos- tradat. Deus idololatria peccatum voleat vndicari, hoc operatus est in eius corde, cui vltio iuste infestabat, et adiunctionem salubrem non audiret, sed in contemplatione in bellum, vbi cum suo exercitu caderet. I. c. 10. dixit: voluntatis proprio vltio malum in hoc peccatorum iudicio in ipso, & occulto inclinavit, quibus verbis S. Iacob ad Rom. 9. lect. 10. aliquid ultra permissionem intellegit ab Augustino, ut inclinandi vocem ait, verum statim fudit. [Ali malum autem dicitur inclinare homines occasiona- liter: in quantum scilicet Deus homini aliquip propin- vel interius, vel exterior, quod quantum est de se est incli- nationem ad bonum sed homo propter suam malitiam per- ure utitur ad malum:] non autem directe, & per se- cundum ad bonum ad malum inclinare multis exemplis ostendit, eaque S. Th. explicatione (vt alia subiicienda esse) factis ad remissionem Augustini foret. Ceterum tellimonois hae praeiunctionem praeeterminationem actionis prae- non probant, siquidem inclinare, operari in nobis Deum cas actions, citra praeiunctionem esse potest, de facto de- facto, & ex fide in nobis actions citra ea praeiunctionem, & praeeterminationem in nobis operari: Secundo, ut probent, plus probant, quam adiutorii, etiam explorato haretici velint: nempe praeiunctione Deum praeeterminationem non solum materiale peccati, seu prauam nostram actionem, sed absolute peccatum. Tertio (quoniam incli- nationis modo, & velle, adhuc inesciscere, prauas no- stras actions Deo repugnat) responderemus inclinationem hanc a Deo in prauam actionem non esse physicam pol- tituam, a Deo inditam inclinationem ex postu Dei re- luptate erga actionem prauam, que de facto exercemus, voluntas in hanc prodeat actionem, impedito ne pro- deat in aliam, in quam ex praua fio affectu passionis, & oblationis prodiret: quod satis dixit Augustinus pol- remis verbis, quorum egregium commentator dicit Hugo victor. 1. de Sacram. p. 5. c. 29. ex quo potestem ha- tene. Poesis ergo voluntas mala in se corrumpi. & r- solui per proprium vltum, quod ei aliunde non datur, sed non potest per velle, extra se precipitari, nisi qua ei aperitur: & qui precipitari qua vult ad ruinam vici ap- rit, quodammodo ipsam inclinat, non impellendo sed per- rendone, anchor illi est rueri, sed incedendi oritur. Resiquale est illud quod Caietanus 3. infinit. cap. 23. s. & Beza responsum ad acta colloqui Monspeliensis p. 15. ex c. 10. de correptione & gratia. Salubrem credimus, & in quo nihil contra nos, & pro iporum errore eti praece- fertam de suo ab ipsis parentibus illam. (Praeiunctionem auctem Augustinus nunquam a proprio Di. finitum falsum

fallitissimam, & toties contr. 2. & hac 3. ex eodem Augustino ostendimus: quare verbum Augustini etiam recitatio orationis mihi vita est: cum nec interpretatione, nec solutione opus habeant. Obicitur etiam ex c. 7. Augustinus scribēs, cum audimus: nonne ego vos duodecim elegi, & unus ex vobis Diabolus? si filios debemus intelligere electos per misericordiam: illum per iudicium illos ergo elegit ad obsecrandum regnum suum, illum ad effundendum sanguinem suum: cum autem sanguinis effusus quam efficaciter voluit, media luce proditio effet futura, hanc efficaciter voluit, a Deoque electum ad illam Iudam videtur Augustinus afferere. Maximè, cum paulo ante dixisset, electum Iudam ad opus, quod ipsi, vel cui ipso congruebat, nempe ad Magistrum proditioem: autem ad quod aliquis a Deo eligitur, a Deo proculdubio amat: verū electionis huius nomine non ex intentione, adhuc in effectu, ut Iudas Magistrum proditer electus hic ab Augustino intelligitur sed solum Christi permisum voluntate. Nō enim Christus scilicet prodendum si in Apollolum suum eligetur, a quo auxilio, tali v. g. non praemittitur; indequod opus redemptiois a se perficiendum: voluit autem cum eligere in Apollolum, & traditionem sui notandum, illo auxilio impetrare, quod idem est proditiois sua volente permisum: ex vetio patratus ad opus redemptiois nostra per sanguinis suū effusione vīus est, nihilque aliud Augustinus intendit: neque eodem proflus modo, quo reliquias ex gloria, & bonorum opem posita voluntate inefficiat antecedence ad regnum prædestinavit, ad sui sanguinis effusione & proditioem actumam Iudam prædestinavit quod expedit ibi Augustinus dicens: Ab illo qui prædicta est, qui nō sit bene vīi etiam voluntatis malitia, ut per vīus opus dannabile illud, proper quod venerat, etiam venerabile completeret: non propter venerabile hoc illud dannabile amaretur: cuius peracti, vīus quidem bonus esse potuit: non autem amor, ut fieri, adhuc ex intentione & amore venerabilis illius poterat honestus effici: & sine amari antecedenter posse, & intenderet Augustinus, inefficax solum illius amor verbis eius fatus esset, absque præditione, pro qua ab aduersariis afferri solum modo posseant.

Q V A E S T I O I V.
Liceantur à ratione ad materiale peccati
prædeterminatiæ præsitiones?

V A S T I O præfens lectori superflua non immeritò fors videatur: quandoquidem q. 3. offertim præsitiones prædeterminatiæ non solum Patrum & Conciliorum contenti conclusiones in terminis ipsiis contradictionem, & affirmatiuam conclusionem coru' sententia contradicentem tot ab eisdem validissimis rationibus concipi, ut nihil eis, vel roboris, vel numeri addi à nobis possit: sed quoniam aduersariorū solutiones, eti' omnes esse attingimus, rei ecerimusque, quantum docti efficiunt, tamen ne, dum casdem, ab auctoritate præcipue, vrigabamus, conformatiū dicūtus longius traheremus, nō ad e' infinito à ratione rei ecerimus in questione præsent, quam rationibus solum Theologicis transfigemus, metu' referuimus, in casu Deum ex eiusmodi præsitione, non materialis peccati, sive actionis præua, prout à nobis hic, & nunc progediuntur, solum, verū & formalis: quare & peccati absolute causam ostendemus, & aucthorum forē quod haereticū plane esse aduersari ipsi, eti' explorato haereticū, fatemur, atque admittere multis artibus & verbis rigigimus: quoniam omnī conuenientia cum solutionibus tecumotum Thomistar. pauclorum quam validum contrahit argumentum ex Concilii peritum clarissim. ostendit, argumenta reliqua Patrum q. 3. data longius, non persequuntur quia ibi, quantum opus à ratione fuit, eis adiūxit: tam quia eis eadem tantum solutiones, que huius argumento adhiberi possunt, eisdem rationibus sunt, & ferauāt, diversificatae, impugnanda: quare omnia argumentis furgulis superfluo, & ad radium reperteruntur. Nihilominus aliquid aliud præter argumentum propositum præcipue ad hominem contra præfatos Dominicanos à ratione q. præsente persequemus: missis tamen, ut disputationis præsente propositi argumentis petitis à libertate.

Christoph. de Orthag. de Deo Vno, Tom. I.

C E R T A M E N I.
Præfinitio prædeterminatiæ Deum causam, aucthorumque formalis peccati
absolutè facit.

V T huius argumenti robur innoteat dogma Catholicum, aucthorum etiam haereticis indubitatum, statuendum in primis est, ne quis potest hoc vi illationis actus, & conclusionis affirmativa p̄a concepto amore præcepis in haereticum ruat. Deum igitur formalis peccati, ut peccati absolute talis causam non esse, neque esse posse dogma Catholicum est: eiusque oppositum haereticis aperta. Hoc definitum est à Tridentino recitato a nobis q. 3. certam, t. n. 2. & certam, 3. n. 8. atque item iam pridem a Synodo Constançopolitanæ 2. genet. y. constat ex eodem cert. n. 1. Acrusis ab Araucano 1. & Valentino 3. eodem num. 8. recitatis, contans aucthorum omnibus est, imo hoc, ut minimum traditum a S. Petro contra Simonem Magum, reliquias Pontificibus, & Patribus tota q. 3. prædictis, evidens ac perspicuum eisdem etiam aucthorum est: quia (tamen falso) eos de peccato absolute tali, ciuile formalis: non autem de materiali peccari locutus fuisse contendunt: nec alia aucthorum benignior interpretatio sive Conciliorum, sive Patrum ex cogitari potest: quare ea omnia cettimonia hoc dogma exp̄e confirman, solum addo celebre illud pro hoc dogmate Augustini testimoniū ex 7. Conciliorum c. 3. quod sic habet. Non tenebam explicatam enodatam causam malitiae, quacunque tamē efficiat, sic eam querendam videbam: ut non per illam constringeret Deum incommutabilem (ad malam) mutabilem crederet: ne ipse forem quod credebam: itaque securus eam quererem. & certus non esse verum, quod illi (Manichæi) dicerent, quos rōto animo fugiebam: quia videbam querendo unde malum reperiebat, quia opinabatur, tuam positis substantiam male pari: quam suam male facere. & incedebamus, ut cerneremus, quod audieram, liberum voluntarii arbitrii causam esse, ut malum faceremus. Id sapientius docuit Augustinus locis datis q. 3. vbi alii etiam Patres, quos omnes de materiali peccati, ut proditiois Iudei, cupiditatibus, & defideriis ac voluntariis prausiis eius propositionis exempla adhibuisse vidimus: quod notatum volo ad vim iam efformandi argumenti clarius ostendendam.

2. Argumentum sic: Deus præfinitio prædeterminatiæ materiale peccati causa materialis peccati est, etiam per aduersarios: ut nequit esse causa materialis peccati, quia formalis eius & absolute peccati causa sit: ergo Deus præfinitio prædeterminatiæ materiale peccati ex causa formalis eius & peccati absolute contra dogma Catholicum præfixum. Minor probatur primo: quia, ut supra testigimus formalis peccati & peccatum re ipsa absolute talis, & seculata fictione confiderationis nostræ, eti' rationis signum, nihil aliud est: quam materiali peccati, quod aduersarij vocant, sed implicat re ipsa ciudem, sive realitatis, & entitatis ciudem (ad quam solum physica realis, ac vera causa physica actuuntur, & causalitas esse potest) causam esse, & non esse causam realis: ergo implicat Deus præfinitio prædeterminatiæ materiale peccati esse huius causam realis, ac non causam vera realis formalis eius, sive peccati absolute talis. Maior (que sola probatione videtur egere) probatur ex Tridentino, & Patribus, qui eius dogmatum, quod scilicet Deus causa peccati non sit, exp̄la adiubent in proditiois Iudei, & cupiditatibus, voluntariis prausiis & que materiali peccati ipsissimum sunt, aduersarii fatibuntur: ergo materiali peccati seculio & formalis, quod mens nostræ materiali appingit & rationis effingit idem ipsius veræ, & realiter, quod formale seu peccatum absolute est Patrum & Concilij sententia. Patet consequentia: aliquo, dum Deum peccati absolute causam esse non posse aiunt, male in materiali peccati exemplum adhibent, si ultra materiali, reale aliqui formalis peccati, sive peccati absolute tale includeret. Probatur secundum ratione: quia, si à peccato absolute tali omne rationis non sit signum, dum formale, ut quid vīum, & rebus quae in peccato, sive omissionis, sive commissionis intercedunt, superadditum secludas: idque solum, quod re ipsa est, dum verè absolute peccatus, confidere: solum inveni.

ggg nica

nies prohibitionem legis, sive naturalis, sive positivae, iure alterius diuino, vel humano, eiisque aduterentiam per rectum rationis dictamen, & indifferentem operatur voluntatis, & creaturæ rationalis potestate (quam præsumptione posita perstiter adutaris nunc damus,) & his omnibus præsuppositis efficientia actus, & operationis ut à creatura: aqui hoc totu, & solum, nihilque aliud formale peccati, & peccatum absolute tale omnino est (in aliud quidam, quod re ipsa, ac seclusa rationis figura formale peccari sit, vel peccatum absolute tale veteris claudat alijna) ergo re ipsa, ac seclusa fictione, idem ipsum nihilque aliud formale peccari est, nec aliud quidam peccatum absolute tale claudit: quia de actione, sive de peccato commissione dixi, de omissione peccato, sive omissione actiones præcepta codem robore probant, & que de illa dicimus de hac sequitur, ut minimum, probant.

3. Sed, quidquid de hoc sit, illud tamen extra omne dubium etiud fecit, quod supra actionem nobis prohibita hic, nunc ut à nobis elicita sive supra materiale peccati eius formale, ac proinde peccatum absolute tale addit, non aliter vere fieri, absoluere: caufer alioquin ergo agere posse, quam causatione, atque effectione vera, & reali actionis physice, prout à nobis, quisvis prohibita est sive reali vera causatione materialis peccati: at per hoc se Deus præterminatæ præsumtæ actions ciuimod, ut à nobis sunt, & hic & nunc sunt, sive materiale peccati est propriæ directæ & per se caufer earum, hic, & nunc à nobis sunt, sive materialis peccati, ergo est caufer formalis peccati, ac proinde peccati absolute talis. Major probatur facile, quia, quidquid formale peccati, quo peccatum absolute tale complear, supra materiale addat, id tamne necessaria, & inquietabiliter conatur ad materiale, ut, nec Dei potestati subiecta, ut post semel materiali peccati sive actione prohibita, prout à nobis, formale peccati non agnoscat, & peccatum absolute tale non sit. Hoc vel adutaris ipsi faciuntur. Addo (quod ne illi quidem negare possint) non solum actione libera ultra positione materialis peccati, neque physice diversa à positione materialis, esti necessaria, & inquietabiliter formale peccati apponi à nobis posse, sive eam simplicem emanatione, sive alia quavis voce donare velis: quod magno, ac firmo argumento est realis indistinctio formalis peccati à materiali ipsius, solumque ratione nostra ratiocinante, & puro figura, sive materiale peccati à materiale distinguunt, ut prima consequentia probatio dicemus. Sin minus ostende, ac ediscere nobis, non liberam quidem, sed physican, sive Dei, sive hominis, sive alterius, quem malis, actionem ultra terminatum ad materiale peccati, quo ad formale, sive peccatum absolute tale constitutatur, terminatur: eadem maior, atq; ei immixta subinde consequentia est expressa S. Thom. q. 3. de malo a. 3. corp. aienis: Peccatum non est forma sed actus unde illud per se potest esse causa peccati, quod potest mouere directe ad adam peccati: & 1. 2. q. 80. a. 1. Peccatum actus quidem est: unde hoc modo potest esse aliquid directe causa peccati, per quem modum aliquis directe est causa alicuius actus, quibus similia deducunt ex ipso 1. 2. q. 25. a. 1. sup. q. 3. cert. 1. n. 5. fine. Atqui per vos Deus præsumtæ materiale peccati prædeterminatiæ, directæ, & per se est causa actus nostri, etiam, ut à nobis: ergo & est causa peccati. Ne vero ex universalis, & necessario Dei concurrit, & voluntate cōcurrenti ad omnem nostrum actum quæ 9. 70. a. 2. admittatur, in ipsum vel in nos regeri argumentum posset praecausum q. 8. a. 1. ad 3. scribens: Dicendum, quod Deus est uniuersal præcipuum omnis interioris motus humani: sed quod determinetur ad malum consilium voluntatis humanae, & à diabolo per nos præfudens, & appetibilia proponens. Quibus Deus directam causam actus præauit, ut à nobis, negat, ne principium suum contra ipsum possit inferre. Deum peccati esse causam, & authorem, & sive eo articulo corpore ait: non aliter alicui imputari, ut causa malitiam, & peccatum absolute, nisi, quatenus mouet voluntatem, & interioris inclinat ad agendum, & volendum: quod in præsumptione horum sententia agit Deus, & creque tener ex efficacia præsumptionis imaginatiam, & appetitum excitando & fundas boni delectabilis cogitationes, sine quibus materiale peccati præsumt obtrinere à nobis nequit: non agit amplius aliquid, ne plufulcum solum; cum non vtrcumque inclinet, ac moueat, sed irresistibiliter ad agendum prædeterminetur, unde ei possum, quam voluntati creare, & peccati caufer tribui

debet: siquidem Dei solius est omnino libere, & cum potest, ab omni necessitate absoluta ponit actum, cuius invenit, & ex intentione ipsius, tanquam à causa principali præmouente, ab homine vero tanquam, tanquam ab instrumento præmoto, ut adutaris volunt, actio, vero instrumento, sed principali agenti illud præmouenti potius, principiisque tributum.

4. Respondebunt primò: Deum, causam quidem physican malitiae peccati absolute esse, non autem moralis, sed in primis solio hæc est contra Pares, & Concilia, que uniuersim Deum causam esse malitiae atq; peccati negant, quare, & omne horum causalitatē à Deo ablegant, maximē physican, que præcipua & aboluta talis est; cum tamen moralis causalitas solus secundum quid, & imitativa causalitas sit, quatenus aliquo modo ad physican causalitatē, & operatione motione intentionali nos inducit, in propositione autem negativa prædicatur absolute, & propriæ talis remouentia necessitatō à subiecto, ut secundum quid tale non remouatur quandoque: ut in his Aethiops non est albus, ut quo album absolute, & proprie tale necessari negatur, ac remouetur, & non autem album secundum quid, sive secundū dēcessus & de imagine Cæsaris verē esse hominem negamus, & si imitatur sit, & secundum quid homo; alioquin, quia Deus ens rationis, & secundum quid non est, non esse ens dici absolute posset, ergo Physican causalitatē malitiae Pares, & Concilia negant. Secundo moralis imputabilitate malitiae, & peccati causalitas moralis, de qua hic, physican necessari conetur: et enim, qui causa realis physican malitiae, & peccati sit, ipsi tanquam causa cui impetratur, ac subinde tanquam cause moralis attribui certum est. Siquidem nos, non aliunde peccatum nostrorum, & malitiae causa moralis, & quibus tanquam causis, malitiae, & peccata in genere moris impetrant, inuenimus, nisi, quatenus ex physica nostra libera eliciuntur malitiae, & peccati absolute tale, à Deo præterminatiæ præfuturum, quam à dæmoni existante phantasiæ, appetitum, & maleficiis boni delectabilis cogitationes, & tanquam causa moralis, & cui malitiae, & peccatum moraliter, & in genere moris diabolus certetur: ergo multo magis Deus. Dicemus causam nostram peccati, & malitiae, ut contra physican distinguatur, cum soli dici, que moraliter, non physice etiam illam caufer contra rem quæ ex hoc feditatem impuritatatem malitiae, & peccati nostri: Deo tanquam causa & principaliori causa non minuitur sed augeratur: enim, qui solum contigit, horatu infigatione, præcepto, que omnia, & minus longe, & inefficiuntur, & mediatus, & indeterminatus, nostram voluntatem minimè ligant, ut malitiam, & peccatum apponat feditatem huius in eas causas morales refundit: minorē longe refundet feditatem in Deum physican causalitatē, determinatus, fortius, immediatus malitiae, & peccati apponent præfuturum, & prædeterminatio, & ad illos determinata, ut nulli ad vias alios, quā malitiae, & peccati apponit, posset inferre, & quia non possit nisi in media voluntate (elio liberè ut contradictione contendit) apponit. Secundo, nec fatales, qui per stellarum infinitum in actiones præauit, & peccata causalitatēm docebant, illi vel eius, vel stellarum in hac moralem admittentem causalitatē, & tamen à Pateribus, & Concilia damnantur. Tertio, si influxum hunc physican in malitiam, & peccatum nostrum, & feditatem in genere moris causalitatēm, & peccatum, non potest, tamen, si malitiam, & peccatum etiam iuxta hanc solutionem prædeterminatio Deus præfutur, & caufer ad male suadas boni prohibiti delectabilis cogitationes, fine quibus, nec actio præauit, nec malitia tandem de peccatum apponit queunt, ex ea intentione, & præfutur, & cogitatione cognitus Deus: sicut ex intentione quibus effectu ad medij necessarij intento efficaciter obiecto obtinendo cognimur omnes, quare ex præsumptione, & causalitatē, admittenda etiam in hac eadem moralis causalitatē solutionis infigationis & in Deo erit.

5. Si autem recuras ad causalitatēm moralēm priam legislatoris, & præcipientis, que Deo responsum cum prohibeat expelle, & actiones turpēs, ac ininde

malitiam eorum, & peccata in primis: moralem etiam cau-
salitatem infligitoris, & suauitatem horum in Deo hac solu-
tione non excusat. Secundumq; v. q; ostendimus praefatio-
ne hac necessaria admissa, cum hic, & nunc impius operat-
ur, & peccare ab solutore dicitur nulla extat vera lex aut
ceptum, cum per hanc supremi rerum Domini, & Arbitrii, ac Principis Dei efficacem de opposito voluntatem,
sit lex omnis, vel actionem prohibens, vel pricipiens omni-
nimo abrogata, in modo vero, cum Dei, quatenus ex se est, ferio-
& ab solutore concepta voluntas, prima, ac principia regula,
& lex nostrarum actionum sit, et ea quae de actionibus piauis
hic, & nunc exercendis, & iuxta hanc solutionem de pec-
catis admittendis ad sit, non solum filii legis de opposito ab-
rogatio, verum, & de his admittendis lex Dei, & praeceptu

effaci præfinitionis à voluntate eiusmodi fieri prædeterminatiæ præfinitur, & cauatur: ergo & ultimum fundamentum, eu materiae peccati formaliter, nec solum materialiter sumpturn, cauatur à Deo: sicut, vt quæ defectibilis in actu primo creatura est, materialiter, & ultimum fundamentaliter deficit, & subinde malitiam formaliter, & peccatum ab solute incautibilitate materiali illi exercito apponat. Confirmatur ex causalitate absoluta Dei in materiale formaliter sumpturn, & ultimum fundamentum bonitatis operis boni, atque in bonitate ipsam, & opus ipsum bonum: qua ea solum ratione horum sententia à Deo cauatur eique, vt principali causa, & auctori tribu dicuntur; quia ea fieri à nobis prædeterminatiæ præfinitur.

CERTAMEN II

Euasions alienæ quæ Deum in peccati causatione à culpa excusant.

non excusaretur. Contrâ secundâ: quia, & si Deo, uti summo omnium Domino, & Princi lex imposta ab alio non sit nec possit imponitatem ipse sibi omnis rectitudinis lex est, acut ut Zwinglius ipse conceperit verbis ait: *Quod nobis lex est, Deo est ingenium, & natura, aquifidius longe est sapientia sua dictaminis recte, & immutabili, fibique, & natura sua, quam legi alterius recte repugnare: ergo exemptione legis sibi imposta ab alio Dei prauo operis cauitatione, non excusaretur deformitas, sed augeretur: sapienter enim Tertullianus, aduersus Marcion, cap. 7, vbi poftquam dixit Deus non impediti homini datum libertatem ad fruendas res addit. *Fruidas autem, quantum in ipso Deo est: Secundum ipsum Deum id est in bonum, quia enim aduersus se permitteret (ex se ipso veler) aliquid? nedum ipse est efficaciter veler, & cauatur. Quid si Deus, quid contra rationem, & honestatem facere, velleque posset, cum Deum, legibusque subiectam exemplum non esse, sed creaturam, legibusque subiectam probaretur. Recte enim Anselmus, lib. 1, cur Deus homo? cap. 12. *Quod Deus vult insum est: non ita intelligentiam est, ut si Deus velit quodlibet inconveniens, insum fit, quia ipse vult. Non enim sequitur, si Deus vult mensiri iustum esse mentiri: sed potius Deum illum non esse. Nam nequam potest velle mentiri, nisi voluntas in qua corrupta est veritas; legiisque subinde non mentiri subiecta. Contra tertio: quia neque altero titulo Dominij rerum omnium eam turpitudinem potest Deus abire, si causa sit, vichomines prauo operetur, ac peccente, sicut nec Paterfamilias, ac Herus, si filium, ac famulum aliquid, debiti obsequi, & opere alias, hic, & nunc, non nisi contra legem praeftante, cauſa foret.***

2. Secunda folioli sumitur ex fine, qui Deo ad praeſuſionem prædeterminatiam materialis peccati, cuiusque, & malitiae subinde, & peccati nostri absolute cauſationem non vult tantum sed multiple honestissimum est. Quare, inquit aduersarij: cum, non tam ex peraſta, quam ex fine, & motuſi perfici honestas actionum debeat: Deus sceleris nostra cauſa, non tolum abſque villa turpitudine, sed cum summa honestate censendum erit. Solutio etiam hac hereticorum præfitorum est. Calvinus inſtruit aduersarij, libertinos c. 14, ait: *Magna est differentia inter opus Dei, & opus impy. cum Deus ex opere instruſit. Impius enim sua auaritia, aut ambitione, aut inuidia, aut crudelitate incitat ad facinus suum, neque alium finem spectat: id est ex radice illa, id est ex animi affectione, & fine, quem spectat, opus qualiterum sumit, & merito malum iudicatur: Sed Deus respectum omnino contrarium habet: nempe, ut iustitiam suam exercet. Rufus: Negamus Deum malum esse Autorem: quia in hac voce certa est notio prauo affectus: maleſicium enim affinatur ex fine, quo quisque tendit. lib. de zetra Dei p. 26. & opusculis editionis Genesii anno 1552. pag. 946. Ergo, cum iusta de causa, licet nobis ignota, (vt dixerat pag. 917.) a Domino procedat, que scelerate ab hominibus maleſicia perpetrantur, etiam si rerum prima causa sit eius voluntas, peccati tamen eum esse Autorem nego. Theodor. Beza reſpon. ad Sebalt. Cattellion. refutatione col. 2. de Adami calu. Deus hominem conditum ad gloriam, cum misericordia, tum seueritatem suam declarandum, &c. Ideo oportuit Adamum condiſanum, & innocentem, sed quia sua fonte, & sine villa Dei culpa, iuris factu pateſceret viam aeterni Dei confitit, id est, cum misericordie, tum seueritatis ipsius declarandam oportuit ergo Deum quoque hanc unicam viam sibi aperire: id est Adami laſpura ordinare: sed ad eum, quem dixi, finem: qui, cum si iuſtissima, & sanctissima iustum quoque ipsius ordinacionem esse consequitur: ac rufus apud Stapleton in acta cap. 2. ver. 23, criminis lude, ac Iudacorum immunitate perpenit, ab illis, & tamen dicit Scriptura, candem constitenti excusationem ex bone fine eius verba Aphorism. 31. Inſt. tamen permitte: quod iusta iniuste agant: quoniam peccata quatenus a Deo nolente permituntur, (permisio ne heretica abſuſia, quia corum potius voluntatem & cauſationem admittit,) peccata non sunt, sed peccatorum pena iusta enim est coram Deo peccata etiam peccatorum veloci: sed iusta eadem actiones, quatenus a Sathanam, & a malo per Sathanam, & per propriam concepcionem folicitatis etenim deum peccata sunt. Melanchthon explicat, epist. ad Rom. cap. 8. Nam iusta mala que sunt (Iu-*

da etiam proditionem, cuius Deum causam dixerat,) ipsa ordinat ad suam gloriam. Sicuti ait Pharenius: in hoc ipsum excitaui te, ut offendarem in te maiestatem meam. Zwinglius ferm, de prouidentia cap. 6. *Quod Deus facit libere facit, alienus ab omni affectu noxio: igitur & aliquid peccato: ut adulterium David, quod ad Authorum Deum pertinet, non magis Deo sit peccatum, quam cum tamen totum armentum insitent, & impler: idemque tam ipse, quam alii intelligunt, dum ad iusta Dei iudicia recurant, tandem etiam euafionem tentarunt olim apud Epiphanius, lib. 1. cap. 38. & Tertullianus, de præſcriptionib. Cainani heretici afferentes Iudam ex præſcriptionib. & intentione fructus sua proditionis, bonum opus nobis fecit ad salutem: unde oportere nos laudem ipsi tribuit, quoniam per ipsum parata est nobis crucis salus. Ex quibus claret, quanto longe a Catholiticorum membris debet huius solutionis doctrina, que tales parentes habent, & Patrinos, sed eius tamen periculum & fatigare ostendamus, ut antiquorum, quorum undam errorum, refert. S. Thom. i. p. quæst. 19. art. 9. q. 1. cui ea voleant defendere, Deus velle mala culpa esse, vel fieri: videatur Hugo vi. tract. 1. sum. cap. 13. ait: *cum viderit Deus alia, quia in se mala, & ad alia longe, volunt ea esse. Quid cum melius est esse, an qua sunt in se bona tantum? in aqua, & si non sunt bona in se, tamen ad alia sunt bona: ut utique quod ad alia sunt bona: Non autem concedimus, ut vult ea esse, quod vult ea: Quod potestrum non facile capitur, & quoniam negat, ut vidimus hic, & quæst. Deum velle, & cauſare vito modo peccata, quod pīma confutatur, Magistru preſeo Hugo nomine in 1. d. 46. §. 11. & ab Scholasticis ibi: inſper in codem erat fuisse, videatur Caiſianus collat. 17. Abb. Ioseph cap. 17. ut inde utique ad cap. 26. mendacium ad alieis viam tuendam licet statuerit; cum tamen, & à Patrīis obideſe refutatus, & oppositum si iam in Ecclesia debūrum.**

3. Probatur vero finem bonum non purgare à turpitudine actionem malam, non circa illi. ad affectum, id axioma Theologicum fert: *Non sunt facta mala, si eueniant bona: ac proinde furari, ut elemosynam ligatur, & remini licet: nec mentiri, ut proximi vivat: nec miracula fingere, ut Deus laudetur. Secundo probatur ex Innocentio III. c. Super o. de vitiis dicunt: [Cum vitiarum crimen virtutis testamenti pagina detestetur, super hoc dispensationem aliquam posse fieri non videmus: quia, cum Scriptura prohibeat pro alientis vita menci, multo prohibentius est quis, pro redemptiva vita capiū viarum criminis incolulator.] Posset rem, dubio procul, displicari, ut posset ex bono fine vitiare, aut mendacium malitiam exire, ac inducere honestatem. Terterio sceleris nostra iustitiam Dei commendatur contra Paul. ad Rom. 3. [Si autem iniqutus nostra iustitiam Dei commendat, quid dicemus? Numquid iniustus est Deus, qui infert iram? Absit. Alioquin quomodo iudicavit Deus hunc mundum? Si enim veritas Dei in mendacio abundauit in gloriam ipsius, quid adhuc ergo tanquam peccator iudicari? Et non sicut blasphemari, & siue autem nos dicere quidam] faciamus mala, vivant bona,] & cap. 6. [Quid ergo dicemus? Manebamus in peccato, ut grata abundet? Si enim mortui sumus prope, quomodo adhuc viuemus in illo.] Non enim prope, ut Dei gratia magis splendere, ac abundare, peccator inſisteret, ac in eō maneremus, cuius testimonij nomine ita exposuit Chrysologus serm. 13. [Siquidem Mōdicus non vulneri, sed cura proficit ac fatui: uer meo, sed foli congaudet illi sanitati: ita Deus non ad multiplicanda, sed ad delenda delicta imbreuius pītare intendit:] Quibus verbis aliud etiam certam, feſperneſque quendam contra eiusmodi præſuſionem arguitur. Eft autem virtutis testimonij ratio, et solum, que per se, & directe mala non sunt, ac subiecta gloria Dei per se possunt inferiuntur posse ex eius fine, & intentione fieri, arque ad illum honeste ordinari. Quod vero per se, & directe mala sunt, ac proinde Deo, & gloria aduersa, (vt hic & nunc propter à nobis extenu actiones prauo, & peccata,) & si per accidentia ex eorum posteriorum occatione Deus speciali ordinatione lapidari, & prouidentia sua bona plura, & gloriam suam possit ducere.*

ducere; aut nec fieri, nec intendi posse antequam sint, auctor: id quod inde constat; quia bona, ad quæ Deus felicitatem à nobis posita ordinat, sunt, vel ad destructionem, & dispergientiam de illis per peccatoris penitentiam, vel humiliatem, vel iustitiae iuxta; in illis puniendo, offendit, vel ad deterrendos alios ab actionibus similibus: quare scilicet expositores ad primum Pauli locum eam rationem reddunt: quod per accidentem, ac non per le (sic malitia actionem prauam) sequatur: in his S. Thom. fuit sic ad rem præsentem fatus I.p. quæst. 19. art. 9. ad 1. Nihil iudicatur: secundum illud, quod competit ei per accidentem, sed secundum illud, quod competit ei per se: camque ratione ad eum locum Pauli supponit Chrysostom. Occum, Theod. Anselm. Ambr. & alii Patres aientes: homines per peccata, nequum glorificare, necesse glorie Dei causas, & authores, neque veritatis, & iustitiae, nec ad eas proficeret: quæ de causa per se, solum, vera sunt: ac proinde aet ob illam esse perpetranda: quarto Euseb. 15. Non enim necessary et (Deo) sunt homines impy: ad nullum feliciter finem: cum tamen, si per se ordinabilis ad gloriam illorum, vel penitentiam, vel remissionem, vel supplicio, caprandam forent, & forent ad cum finem necessarii Deo: cum tamen, nisi ab impiis, possim peccata apponi S. Aug. lib. contra mendac. c. 7. sic fatur: [ea quippe opera hominum, iuxta causas habuerint bonas, seu malas; nunc sunt bona, nunc mala, quæ non sunt per se ipsa peccata: cum vero iam opera ipsa pœna sunt, si cum farta, stupra, blasphemia, vel cæteræ talia: quæ est, quod dicat causa bonis esse facienda, & vel peccata non sunt, vel (quod absurdum est) iusta peccata sunt.] Sexto, vixit Ewalden, contra finitem antiquorum doctrinam arguit, id est, fiduci cap. 28. sub finem, quia Dei exemplo hoc agentes homines committendo futurum, ut inde parent elemosynam, & perpetrando peruersum, ut redimant mori-nim contra mandatum. Apofolii: etenim Dei hominibus opera, & voluntatem imitari honestissimum est.

4. Et hactenus dicta contra quenvis finem eis præsumtibus prædeterminatiis ad marceriale peccati, ac subinde peccatum, quod per illas vult, & causat Deus, apponat, ipsum à culpa reditare non purgare: nec glorie finem, communiqueret, tam ab hereticis, quam ab aliis præfinitione designatum. Nunc alii finis reificendus, nempce facilius faciunt muneris causam prime, quem eadem concordia Domini eam præfinitione cum hereticis deligit. Caius lib. de aeterna Dei prædicta, citat, edit. Genesim pag. 1552, aiebat, vt vidimus n. 2. etiam si verum prima causa sit eius voluntas: peccati ramen eum est auctor nego: quia viri muneri satisfacit fuit auctor peccati, quoad imputabilitatem moralem, auctor, & causa esse nego, cum muneri satisfacit suo: id explicet exemplo causalitatem vniuersitatis, quoniam in sublunaria exercet 1. iustitiae. c. 17. §. 5. scribens: unde quod in cadavere, quod calore soli, tum purificatum, non reficitur: Radix solis excisi omnes videntur; nemo tamen illis, (scilicet rados) facere adeo dicit: inquit cum in homine male subiecta mali materia: quod culpa, quid est, quod inquinatum aliquod contrahere potestur. Dicitur ad finem arbitrium uterius eius ministerio: quod iterum confici Calvinus putauit (inquit Belatir, supra c. 5. colam.) vt eodem vius exemplo eidem verbis poneatur instruere, contra libertinos c. 14. & epistola contra Pancratium illum libertinum: & quidem eodem folio, & in fluxus cali exemplo Dei in actiones nostras prauas concordum simultancum à culpa excusant Patres Hieron. in id Ecclesiast. 7. confidera opera, & epist. 150. ad Ediuiam, q. 10. med. aliquid Patres, quos supra recitauimus & S. Th. 1. quæst. 29. art. 1. corp. pluribusque aliis locis recitauimus quæf. 3. a. num. 3. Ceterum exemplum vt à Calvino inducit, è re non esse inde causa constat: quod ex parte voluntatis ante prædeterminationem, & influence, seu qualitate prauam Dei, nil, quod actionem prauam, & peccatum inferat continetur; sed à Deo determinatur ad illa; à concursu autem, & influxu solis non determinatur, nisi de se putridam iam, ac viciatum corpus ad factorem: siquidem calor idem, quem sol per se causat, poma, & aromata suauissimo odore fragrare facit, non fecere: quod autem, tēs foli causari determinat factorem illum corporis putridi, ipse

non feceret, non excusat à culpe factore Deum ipsum in nobis cauam: siquidem denominations intrinsecæ physice non tribuantur ex causalitate actiua eorum; sed ex formalis ipsarum inheretaria subiectis, quibus tribuantur: quod secus in moralibus euenit: peccata enim, non proxime solum ipsa admittentes, & operantes, sed, & ad illa ipsos excitantes, induentes, impellentes, ne dum prædeterminantes, turpitudine incurrunt. Patres vero, & scholastici eis exemplis rem Catholicæ explicant: quia omnem determinationem ad actionem prauam penes voluntatem creant esse alium, que concursum indifferenter ad virtutem à Deo oblatum determinatione sua simul trahit: quemadmodum calore à sole producto, & aromata suauem odorem spirant, caduera putore fuscant. Misericordia exempli huius ad præfinitionem sententiam tuendam, explicandam que inutilitate, inopere inutilitate: eidem solutione de primis, & vniuersalitate causa propria Dei Calvinus insitit, 2. inffit. c. 4. §. Omittit hic vniuersalem Dei motionem unde creatura omnes, ut sustinuerit, effectum quidam agendi ducant, qua abunde Deum prauis operis & peccati cauacione à culpa excusari docuerat recitatis locis, ac sapientiis hisque verbis supponit. Beza eandem solutionem tentat primis lepremedicis aphorismis, dum Deum cauam primam statuit, creataque omnia ipsius instrumenta, vt inde ipsius à culpa seculerum, que ex eius præfinitione agimus, purger. Aphor. 18. his verbis: iam igitur ista ad Deum accommodemus, cuius effectuam ante probauimus in omnibus, qua fuit sine causa exceptione: & ita quidem, ut per ea, qua condidit, tanquam per instrumenta exequatur suo tempore, quod ab aeterno decrevit. Conflonat reliquis deinceps Buceras ad Rom. 1. in ea verba: Tradidit illos Dei, scribit. Ex hoc, quod Deus non sit effectus nostra induratio causa nostraque traditionis in desiderio mala, configuitur Deus non esse Deum hoc est rerum omnium causam præmam: & Zwinglius ferm, citato de prouidentia cap. 5. ait: cum Deo in se non posset, per creaturam iniustitia exemplum produxit. Non, quia creaturam illum suo malo produxit, que, nec est, nec visat, nec operatur sine nomine, sed libi in operando, vt causa prime, & vniuersali subiectam: sed, quod Nomen ipsius auctor est causa, quod nobis est iniustitia; illi vero nullatus est: quia scilicet abique eo nōs, vixit creatura eius, operari non possumus.

5. Verum solutio hæc supponit, & recte, Deo cuiusque bonitati repugnare plus efficacia, & concursum ad materialis peccati ex parte sui exhibere, quam opus sit, vt muneri causa prime satisfaciat, requiraturque, vt actio prava, & peccatum in rebus à nobis apponatur: inde enim non solum ab his, sed & a nobis, ac reliquis scholasticis Dei concursus in actiones prauas à culpa excusat: quod autem ultra debitum minus causa prima exhiberetur, neque ex ea muneri esset, neque ex fine satisfaciendi muneri illi posset exhiberi, vt præsens causa concidit: ac ei muneris, absque prædeterminatione, præfinitione ex parte sua ad materialis peccati, præparatione, & oblatione concursus ad illud, cuiusque oppositum pro arbitrio voluntatis, fit omnino sat, nec fieri sat altius potest: tum, quia eo columnmodo salutari creatura libera in ea actione elicienda libertas potest, vt fuit dicit, 1. mon. strauimus, cui feruanda causa prima eius, & vniuersalitatem, qua talis respectu eius creatura est, debet attendere: tum etiam: quia nulla ratione, aut auctoritate, nisi sensim, sequitur ipsa labante, & subiungente, (vt vidimus disput. 1. vniuersum contra præfinitiones prædeterminationis actionem nostrarum liberarum, & speciarum prauarum tota hac disputatione, videbimus, que cert. postremo,) inducitur necessitas præfinitionis prædeterminationis ad actiones liberas, præterim prauas, ex parte & titulo causa prime: ergo nulla est ex eo ratio, & fine petita solutio. Sed probarat vterius antecedens subsumptum. Nam in quibuscumque creaturis liberis, cedentibus tentationi, siue non cedentibus, ad manus causæ prime spectat eas in actu primo confituisse, vt operari prava, ac edere tentationi vel omittere, aut oppositum agere absolute possint (vt Dominicanis præfinitiones afferunt, quomodolibet ad oppositum eam potestare cum præfinitione ad actu-

610 Controu. III. de Decreto, &c.

componant) atque in iis, qui actionem prauam non eliciunt, nec tentationi cedunt, ad eis potestas aboluta in actu primo (qua abesse requisitus omnibus ex parte actus primi ad operandum esse nequit) ad cedendum tentationi, & actionem prauam eliciendam ab eis prafinitione prædeterminatio ad illam, ut patet in prafinitione omnium doctrina: ergo muneri cause prima, quatenus ad actus primi, & potestatis absolute creaturæ libera ad actionem prauam eliciendam, constitutio nem specat, satisfacit abesse prædeterminatio praua fitione Deus: ergo præfinition prædeterminatio antecedens vium, & exercitium libertatis in eliciencia actionis praua necessaria non est, ut Deus muneri cause prima satisfaciat; et si comitans Dei concursus pro actu secundo, ut pro eo etiam signo, & posteriori naturæ satisfaciat, yle- rius requiratur. Nec refert, si quis dicat ad munus causa prima perire præfinition prædeterminatio ad actiones eliciendas, non autem ad non eliciendas. Siquidem argumentum ad munus causa prima antecedenter ad actum secundum libera operationis create expendum omnem diuina præfinitionis efficacia, & prædeterminationis cum operatione conexam excludit. Secundò impugnat va- lide ab absurdis solutio notaria fere omnibus à nostro Ruiz d. 20. sect. 1. art. 9. quia, cum multo plures actions turpes, & peccata sint, quam honesta incredibile est ad munus causa prima, & viuensalii spectare plura tot praua, quam honesta prædeterminatio effi- caciens præfinitione. Ne vero ad antea locorum peccato- rum demerita recursas, adverte adeo præponderantia Christi merita diuino iudicio, non oberrantia solum, sed perspensa. Vrgentius in primis: nam qui solum tunc in mundo aderant peccatis primis, & in prauis An- gelis recursus occidunt. Item Deum causa prima, & viuensalii muneri non satisfacturum, nisi hic, & nunc lu- dam ad proditionem non determinet; & sic de aliis peccatoribus: nec satisfacturum ei muneri. Paulum hic, & nunc ad conuersiōne prædeterminet, & sic de iustis aliis ridiculū est: quod heretice diuina electionis gratiam cauert: cum nihil, quod solo titulo causa viuensalii, & prima à deo decernitur, & præstatur, ex gratia Christi præstetur ac datur. Tertiò, cum muneri causa prima propriissimum sit inclinationi, & propensioni cau- farum secundarum voluntate, & necessario concurruo suo annuere; deficit à munere causa prima, quoties propen- sum ad vitia ad ea non prædeterminat, sed teneri cedat, lapsoque præ propensione à vitiis reuocat, & ad melior- rem frugis convertit: quod si ita est, ut nobis ex mala Adami corrupta, pronata ad malum pro creatis. Deum enim ex causa viuensalii prima munere in non tantum pariet inclinato, & materia deputa irruentem (quod perditis etiam hominibus impropteratur Psalm. 61.) Deum haberemus aliunde quarto. Nella erit natura humana maior, quam Angelica (supremi etiam Angelii) fragilitas, cui nulla alia fragilitas sit non cetera sua præfinitione prædeterminatio, necessaria antecedenter, ut praua operetur. Deus cuique ex munere causa prima viuensalii indidicit quinto demum, cum munus hoc causa prima, & viuensalii ad prædeterminandum creaturas rationales ad materiales peccati, & turpes actions sicut nec ad honestas, Deum non determinet, aut cogat, fieri, ut tam prædeterminatio ad actiones prauas, quam ad honestas oppositas, vel pura alterius omisso, ex munere causa prima viuensalii libere à Deo proueniatur. Inde vero inferius necessario, iustum posse longo quantumvis tempore vitare mortalia alia omnia, & omnes tentatio- nes quantumvis vehementer superare, perleuerareque in iustitia abesse gratia Dei supernaturali per Christum contra definitiōne Tridenni less. & c. 13. & can. 22. Imo & quamvis abesse habuit illo, & auxilio gratia supernaturali, innoxium toto vita tempore posse perficere (quod longe est absurdius) cum omisso, sive pura præfinitionis prædeterminatio ad actionem prauam, sive coniuncta præfinitione prædeterminatio de actione incompossibili, pro quo quis tempore ex libertate, & munere, circu quoque causa prima viuensalii mere naturali proueniat: eaque sublata praua actio, nec futura sit, neque esse de facto possit, in noltis vero principiis, cum de negare concordum ad peccandum, sive exigu, sive longo tem- pos, (ut Deus pro libito potest) non ex causa prima, &

viuensalii munere, sed ex Dei deficiencia huic muneri (ex quo paratum ex parte, & decreto suo de indiferente concurrendo pro creaturæ libera arbitrio concordum habere debet) deneget concordum, ac non concurrendo de- cernat, non nisi, ut causa specialis ex supernaturali prouiden- tia id præfaret: atque pro tempore, quo vellet, ho- minem culpa immunitum feruaret.

6 Has forte difficultates subodorari aduersarii alias rentrantur causiones. Primam negando Deum titulū cau- se viuensalii prima, utque ei muneri satisfactus ad actiones prauas nos prædeterminare. Hanc à nonnullis Thomistis Dominicanis datam referat Ruiz, quam ego & à Caluinis datam non semel video: Primo à Caluino 2. inl. cap. 4. §. 2. omisso hic viuensalii Di- motionem, unde creatura omnis, ut fulminetur, ita effi- cacia quidam agendi ducunt, de illa speciali actione tam- tum logum, quod in quoque faciōne appetit. Item qua codem loco & §. 3. de instrumentis ratione omnis creatura respectu Dei, cuiusque viuensalii domino in creatura omnia ad quoscunque velit, & ex quoque fine ve- lit corum vius; quam etiam dedit Zanigius epist. citata ad Philippum Catorum. Principem capite §. his verbis: cum mouet ad opus aliquod, sibi tamen non est: ipsa enim in- strumentum fraudi est, sibi tamen non est: ipsa enim libe- re mouet, neque instrumentum facit inutriam, cum omnia sint magis sua, quem cuiusque artificia sua instrumenta, quibus non facit inutriam, si nunc limam in maluum, & contra malleum in limam conuertat. Mouet ergo latre- nem ad occidendum: Beza aphorismi 18. si p. recitato & 19. 20. 21. 22. 30. eadem doctrina instrumentis & arti- cisis eo ventis pro libito, hanc tradit solutionem, item qui ad arcana Dei concilia occulta Dei iudicia in re pre- fenti recurunt: nam minus titulique causa prima, & finis notissimo huic muneri satisfaciendi decreto prædeterminatio materialis peccati notissimum generali- minime est, neque in arcana Dei consiliis, & iudicis à nobis inscrutabilibus, & ab conditis repositum, corre- rebat. Caluinus citatis opusculis, & editione lib. de extera dei prædictamin, pag. 905. Arcanum Dei consilium, quo prædeterminatus fuerit hominis lapsus, qua decte fibri- tate procul adorat fides nostra, pag. 917. cum longe aliis humana metis perspicacia arcanum esse palam sit, ne igno- riantiam nostram fati pudent: ino ne quem ex fidibus exscire pigeat quod Dominus lucis sue inaccessis fulge- ab orbet. Ac 3. inl. c. 23. §. 4. at. Redundum tamen in- sepe effe ad solum diuina voluntatis arbitrium eius, cuiusca- sit in iusto ab condita & §. 9. ex necessitate adeo impio ad præmio agendum excusabilis est non esse illi: quod quo- diem Dei ordinatio, qua se exitio definitus conuertatur, sua confer aquitas, nobis quidem incognitus, sed illi certissima: similiter, & eius discipuli loquuntur: sed tam- solio haec præcipuum deserit aduersariorum, sive Her- tocorum, sive Dominicanorum fundamentum, quod è cause & libertatis diuina primato desumunt, cum non inde sed ex titulo & fine alio nostrarum actionum liberatur præ- uarum etiam, præfinitione prædeterminatio indicit. Secundò neque ea ratione proxime factas impugnantes equit, nisi in alia reque absurdia relabatur. Etenim ex quoquaque titulo, & fine speciali, qui causa prima, & viuensalii non sint, ea actionis praua prædeterminatio præfinitione à Deo concipiatur, vel in ordinum naturale prouidentia remant, vel fucus: Si primum omnia absurdia memorata sua proportione recurrunt, præterim poter- um, quod scilicet longo quoque tempore abesse sus- tilio gratia supernaturali per Christum possit solum in gratia perficere contra Tridenni definitiōne immo, & peccatorem toto vita reliqua diutissimo tempore tentationes omnes abesse supernaturali prouidentia gratia, donecque vincere de facto posse. Si autem poteremus dicas præfinitionem prædeterminatiū actionis praua, ac peccati titulo, & fine specialibus quibusvis concepū ad ordinem supernaturali prouidentia pertinere, etiam aliama incides absurditatem. Nempe gratio am ordinis supernaturali voluntate Dei indeque ortam gratiam ordinis eiusdem ad actionem prauam, & peccandum inde- fine requiri: quod erronum, ut minimum est, etenim iuxta Patres, & Concilia, id solum, quod gradu quoque ad vitam eternam conduct ad ordinem gratia, & prouiden- tia supernaturali spectat, ac prouide, quod ad per-

carum,

catum, quo ab æterna vita deducimur, nos inducit ad ordinem gratia, & prouidentia supernaturale nequit spectare. Secundò, quod in nobis, & a nobis ex nobis est, ordinis gratia prouidentia supernaturale non est, iuxta patres & Concilia: atque iuxta horum dogma peccatum a nobis est, etiam contra Pelagianos, & tempelagianos hoc statuum: *Nihil nos a nobis, & ex nobis habere nisi mendacum, & peccatum: & in omnium etiam opus ad vitam eternam conducens ex gratia supernaturale* Dei etsi contra prefatos hereticos probent, ergo iuxta Concilia nihil supernaturale ad actionem prauam, & peccandum potest *inductum* requiri. *Dixi induitum*: quia retractare, siue retractando a peccato, qui minimum auxilij, seu vocationis necessitatis ad conti- tuendam libertatem ad peccandum gratiam Dei esse cum nostro Galateo Hurtado (nos) Academias Complutensis Decano Doctores cœfecant aliquid supernaturale ad peccandum: *retractum* tamen requiri censura omni (me judice) immunes fatetur, sed de his latus tomo 1. de- cente supernaturale contr. 2. d. 3. de gratia auxiliis nece- ssitate, Denique, si ea supernaturale prouidentia peccati in præfinitione prædeterminativa actionis nostra praua, & peccati, ad peccandum, siue in specialioribus aliis, abique illa fuit indecentia posse Deum actionem ipsius prauam prædeterminativa præfinita, & peccatum sub- iude cauere. Hac solutione ad decretum comitans utendum Valgutianos vios audiui. Ceterum, & in terminis implicatis solutio, nec difficultate satifacit, & Dominicus Thomistis ex vnu eile aliunde non potest. Primum conatur. Nam in illa hypothesis, si voluntas creatuæ ab eo concursu Dei posset operari, & operari est implicatio in horum omnium sententia: que staruit omnia creatuæ concursu Dei non solum, ut sint, sed, ut operentur etiam, ex parte primi indigere, ergo in conditione illa voluntas creatuæ poni nequit nisi conditione ipsa, vel in rea- cta, vel chimerica; de quaenam autem earum peccabilitas, siue operatio praua, & peccatum falso iudicio (quod uti- que Deo repugnat) afferatur: siquidem Deo, ob enitatis perfectionem actio praua, chimeræ, ob necessarium en- tritus defectum omnis vera operatio repugnat. Nec dif- ficultate latet: ex eo enim, quod peccatum alias feras ab eo sua inductione, & impulsione per impulsionem alterius, non iter tibi loco illius impellere ad peccatum, quoniam culpam incuras: in quo, neque illum alium impul- som, neque peccatum, & actio praua sua, impulsione, & induc- tione tua adiuvare. Virgetur, quia præfinitionis huius prædeterminacionis impulsione actionis praua & pec- cati à voluntate creatuæ futuritas absolute, & de facto apponitur: nam futurio illa praua operationis à voluntate creatuæ, si se posset (est fictio, & chimerica non est) conditionatam futuritionem in qua sola tempela- gianæ & heretica peccata, & demerita admitti possunt, minime præcogduntur. Denique nequit Dominicanis folio inferire. Siquidem futuritionem veram, & scien- tiam conditionatam contingit, non solum abique de- creto absoluto Dei ex parte actus, & obiectu conditione, sed etiam ab illo decretato adhuc ex parte hy- pothesis (quod solum nota haec controvenerit, contra illos conendum) in quo cum illius & omnis voluntatis Dei, etiam indifferenter concurrendi, negatione, & exclusione admitti posse, ac debere ea solutione fatentur.

8. Iusso tercio est de spontaneo ut coactioni, & vo- luntario apponitur, quod ad peccatum fatis est, ac Deum à culpa in eius cauacione excusare contendunt est hereticorum solutio. Theodor. Beza epist. citata ad Sebastian. Cattellion. refutat calumniam 2. verum non posse alter vello: *Fatetur, quod enierum, & enieriam, se voluntus tamen Adami coacta non fuit.* Sotus 1. de natura & grat. cap. 17. eadem ex Lutherio, Melanthoni Bucero refert, ac refellit, ex locis communibus Lutheri, vbi quia peccatum propria voluntate diaboli, & homi- nis ortum est, neque Deo approbante, aut cogente volun- tates nostras, factum est; *iae neguquam est nece- ssario factum necessitate aboluta*; sed spontaneitatem à coactione & involuntario solutam ad meritam, ac demer- itam, & libertatem ad hanc necessitatem, non sufficere ex Tridentino, & definitionibus Pontificum ostendimus d. 1. Nunc eius solutio, ut Deus in actionis praua, & peccati cauacione, à culpa excusat, insufficiencia ostenditur. Etsi enim impulsio, & inducio in actionem prauam alterius huic libertatem relinquat, & in nobis etiam Dei prædeterminativa præfinitio praua nostræ actionis praua, & peccati non plenam potest, sed per- mitimus, non fatemur) ac proinde libertatis, & pot- testatis nostræ actionis praua sit: *nihilominus ita libe- raliter operatur praua impellens, ciuique actionem prauam causans, & peccatum, à culpa non liberatur: multo ergo minus Deus præfinitione prædeterminativa actionis praua, & peccati non plenam potest, sed spontaneitatem solum nobis relinquens, estis hæc ad peccatum sufficere admittatur, semper enim verum per- stat cauimus peccati quidquid, ut peccatum abolute sit, sufficiat) culpabile esse: Quarta solutio est Caluini ci- tato lib. de eterna Dei prædeterminat. edit. præf. pag. 946. verbis illis: *Nec vero obliuione regenda est illa, quam posuit causarum diuersitas: quod alia est causa propin- qua: alia autem remota causa, ut sciamus quam longa inter eam etiam Dei prouidentiam, & turbulentis ho- minum imperius sit distans: Hæc autem maioris pro- pluviatis praua operantis respectu operationis praua, quam causa illum indicentis ad ipsam neminem, qui alium sciens, & volens ad prauam operationem & pec- catum inducit impellit, adgitue, peccare suadet; cuius opussum, dogma fidei est quinta eiusdem Caluini solu- tio ex 3. institut. cap. 23. §. 7. sic habet: Negant decretum fuisse à Deo, ut sua defensione periret. Adam: quia vero idem ille Deus, quem scriptura predicit facere, quacun- que vult, ambiguo fine considerat nobilissimam creatu- ram: Honorabilissime fuitur honorabilissimæ, & nobilissime creature rationali in vas contumelie, & perdi- tions degerminare eam libertate (qua carceris nobilitate antecellit) ipsilatam detinare, quam in arbitrio sui ambiguo tantæ ignominia fugam, & ad superem felicitatis accelum relinqueræ: o bellum rationem surrende cerebro non rationali cerebro dignam.**

9. Ex haecen dictis liquet, quam imperceptibili discrimine Dominicanus Thomistus paucit, quos quæst. 1. memorauimus suas ad materiale peccati præfinitiones à Caluiniis & quandoque Lutheranis, & doceant, & ab oppositoribus verisimilem communibus vindicent: sed tamen Dominicani duobus suas ad hereticis præfinitionibus discriminari contendunt. Primo quod suis hereticis, actionis praua, voluntariisque nostra libertatem aboleri docerent. Hoc tamen ad rem præfuentem de necessaria culpæ contractione à Deo prædeterminativa præ- finiente actionem prauam, siue libere absolute præfinitione prædeterminativa posita, siue non libere elicatur quidem: Secundò ostendimus disip. 1. rem libertatis ipsam (de qua siue obiectu definitionis lis Tridentino, & Catholicis cum Caluiniis semper, & Lutheranis aliquando fuit, non autem de voce libertatis) æque alterius præfinitionibus cœteri, & Melanthoni citato loco solum in sensu compósito præfinitionis (vt Dominicani dicunt) importantiam non peccandi afferit, cum eaque absolute à necessitate potentiam, non agendi prauæ in nobis iungens, immutabilitatem tamen peccata, per decretum Dei fieri subdit ut ex ipso recitat Ruard. Tap. a. 7. & verbis, adeo quandoque Catholicis, ut omnem Dei in actiones nostras prauas impulsionem, motionem, & voluntatem antecedentem negare videatur, solamque, ac puram permis- sionem eius voluntatem cum Catholicis admittere, & quæ non magis, quam præscientia modum agendi voluntatis immurci; quibus Ruardo ipsi fecit fucum pag. 360. & 361. sed eum determinationem contingentia actionis nostra, siue ex præfinitione Dei ab arbitrio nostro inde- pendentem immutabilitatem co loci reineat, & iuam reinet errorum eandem necessitatem actionis prauæ in

fenfū

REGA
part
VIA

sensu composito prefinitionis cum porestare in sensu diuiso ad eius omissionem facetur omnium hereticarum prefinitionum parens Vrileffus cap. 8. Trialogi apud Valdeni, i. doctrinal, fide cap. 21. fine sic fatus: *Probabiliter dici potest, quod sicut Deus non potest meliorem mundum facere, sic nemo potest melius facere, quam facit, sed tamen potest, si Deus voluerit.* Secundo autem: *prafatos Hæreticos verbis rancum, factio animo alterius* Deum auctorem peccati non esse: *quod tamen Dominicani ipsi sincero animo, & tota sua mente defendunt, sed tamen ex dictis confat Hæreticos blasphemum reputasse Deum peccati auctorem afferre, velle, aut caufer malitiam, & peccatum absolute tale; sed solum materiale peccati; iniqueque eos à Catholicis ad diuinam horum cautionem deducit.* *Quod ipsum solum Dominicani isti, nec amplius conqueruntur, & argumentorum illationisque vis utrumque querelis & que latus facit, & deinde in causis propositionum, quid illæ proprie significant attendit, ut admittantur, vel rejiciantur à Patribus, Conciliis, & Catholicis non sicut animis proferentis, ut videre est in Synodo Palestina, & Augustino, Catholicis propositiones, quibus errorum suum Pelagius tegebatur, approbanibus, esti ex aliis eiusdem locis fictionem Pelagi depræhendat, reprehendatque Augustinus lib. de genit. Pelagi id autem ad perfonatum correctionem, & medelam spectat, cuius modum prescribit ipse epist. 104. ad Sixtum, & cum quatuor aliis Episcopis Africa epist. 95. ad Innocent. Pap. & quidem, si ad propositionum veratum damnationem animus, & fictio proferentis attendi debet, nec esset reiendere illæ essent, & contradictrice falso admittenda. *Hæc præter datas ab Hæreticis iam confutatae solutiones discrimina adhiberi Dominicanis præfitoribus possent, quæ quid præstent, nemo non videat.* Ego vero diffitem ingeni mihi traditatem non possum, qui doctissimum, & Catholicorum Patrum ab illis non videam discrimen.*

CERTAMEN III.

Prefinitionis eiusdem ad materiale peccati impugnationes aliae, & obiectionum solutiones.

I. **P**riores ex aliis rationibus subiectiendas primam habentus à nobis explicantur. Primaque ex illis tacta iam in Patrum rationibus contra Priscillianistas, & Astrologos facti per stellarum, & cali influxum inductores, contra quos arguit Patres caufer peccati illos in Deum refundere; similiterque Manichæos, qui naturas aliquot ad malum determinatas, sicuti & ad bonum alias à Deo conditas effutiebant. Deditus aliquis Patrum pro argumento hos contra hos omnes testimonio ex pluribus, quæ sua immensa eruditio Ruiz noster dedit d. 38. vnum tantum, vel alterum pro eo argumento proferam: supponendo, quod supra animaduicti: *stella, ex lumine influxu suo ullam naturam creat non ad formale peccati, seu peccatum, quæ tale; sed ad ipsius materiale, nempe actionem physicam furia, adulterii, mendacij, homicidij in omnium illorum erroribus homines impellere, & adiungere; & tamen ita contra illos Augustinus expositione trituli Psalm. 91. in finem scribit: Multi non accipiunt Saranam, sed accusant fatum. Fatum meum me daxit, dicit, cum dixeris illi, quare fecisti, quare peccasti? iam manus ad Deum iedit, iam lingua blasphemat. Non dum hoc aperte dicit: sed tamen attende, & vide qui hoc dicit. Quaris ab illo quid sit fatum? & dicit stella male, quaris ab illo quis fecit stellas malas? non habet, quid tibi responderet nisi Deus. Rebutat ergo ut Deum accuseret, & cum Deus puniat peccata Deum facit auctorem peccatorum? Cyril. Alex. 5. in Ioan. c. 5. sed & alia longe grauita sequitur incommotum Deum, felicitate merito inculcandum, quia calum fecerit omnium malorum causam, sicut enim furia, & homicidia merito damnentur voluntate ratione Deus nos induxit, qui calo induxit, ut illam impulsum be-*

minum ad mala: Quibus locis hic discursus, quidquid causa alicuius prædeterminatur, aut prædeterminans ad prauam actionem, seu materiale peccati (de quo hoc, plerique testimonia Patrum) non solum materialis peccati sive præcautio ipsius causa absolute est: ut Deus prædeterminatus præfinitus actionem prauam, & materiale peccati: ergo non huius solum, sed & peccati ipsius causa absolute est. Quod argumentum eo vigentem est, quod præfinitus prædeterminata natura sua a materiali peccati determinatio nunc solum est; neque alii rebus apponendis potest inferire, sicuti stellarum, & ceterorum influxus possunt alii effectibus inferire, quibus proinde prouidens & producens concepi a Deo & apponi possent, etiæ aliunde materiale peccati apponitur a Deo cognoscetur: at, quæ ad illud, nihilque aliud apponendum natura sua sunt apta & ordinata, ut præfinitiones prædeterminantur, & prædeterminantur, directius determinantur, magisque per se ad actions prauas apponendas concepi, & produci a Deo necessario debent: i.e. prouide directius & determinatus, magisque per se causam peccati, auctorem efficiat ac probat.

2. Idem argumentum continent, & confirmant duo alia proximè subiecta speciem contra Thomistos Dominicanos, quos ad hominem efficaciter conflat. Primum ex p. q. 63. art. 5. flata apud ipsos Sententia, & ratione S. Thomas: *Angeli nimirum in primo creationis sua instanti peccare non potuisse, id quod de parenti, adhuc absoluta, nec solum de ordinaria potencia, & prouidentia Dei, & verum & a sancto Thoma alterum volunt; cum tamen de parente solum ordinaria ab eo dictum, & verum esse potest certum mibi sit, ob peculiaris rationem, insinuatam iam à me, controu, de mento Christi principio, quam suo loco aperte agit. S. Thom. pergit. Unde, si aliquares habeat esse ab auctore deficiente, quod possit esse causa deficiente actionis poterit in primo instanti, in quo incipit esse habere deficiente operationem, & firmas exempla, sicuti & ratiæ que nascitur clausa ex defectu seminis, statim incipit claudicari. Agen autem, quod Angelos in esse prodixit (sicut et Deus magis est esse causa peccati, actionis nempe præcauti, eum causatius, & necessario peccatum causatur quare nec causa deficiente. Unde non potest dici, quod diabolus in primo instanti sua creationis fuerit malus. Ex hæc autem intellecta conclusione, & ratione S. Thom. à Dominicanis Thomistis, ita arguo contra ipsos. Ideo Deus est causa peccati Angelii in primo instanti creationis, & subinde causa deficiente, quia actionis, seu actus præcauti aduersus in illo instanti elicitus ester a Deo ipsum determinante, seu in natura Angelitæ à se condita naturali inclinatione, & propensione (cuius Deus eius ambo nequit non annuere) ad cum actum prædeterminante physicæ, sicuti enim ad motum sursum: atque pro omnibus instantibus, quibus actum præcautum elicitura est rationalis creatura debet ex munere cause voluntatis prime Deus determinare, & prædeterminare, cum ad illumine actum actius indispensabiliterque, quamque gen ad motum sursum in eius primo productione per se, ut ipsi inditam determinet: ergo Deus prædeterminatus præfinitus creaturam rationalem pro omnibus instantibus, quibus actum præcautum elicitura est. Porro argumento huius distinctiones, & solutiones illæ de causatione materialis, non autem formalis peccati, sive cause peccati absolute talis, causaque efficiens, non deficiente, sive physica, non autem moralis (est si nucleo, ut vidimus vacue, & pure elutio)*

locum non habent: quia ratio Sancti Thomæ, ut ab illis intelligatur, ac defenditur eas omnes iuritiles supponit, & exemplo ipso tibia clauda à naturitate iuritiae probantur. Ac tandem, si rationem soluunt nostram, & suam pro impossibilitate peccati Angelorum in primo instanti creationis, soluant: ut quivis, vel tardus, eadem proportione solutionibus eisdem rationi eorum adhibitis aperie percipiat.

3. Secundum argumentum ad hominem etiam contra prefatos Dominicanos est: ipsi enim cum Aliatore de auxiliis d. 14. n. 34. docent, Deum non posse infundere voluntati creatae habitus virtuosos, & inclinations ad malum: quia de ipso malum ex eis habitibus, persistantibus pro actu primo voluntate inclinationibus ad illud prouenient est ad Deo, eique, ut cauæ & authori absoluè tribueretur: & scilicet quidem Patres isti habitus virtuosos distete, & per le ad formale peccati inclinare non posse voluntatem, quam in malum, quia malum ferri (et ipsum omnibus factent) profrus repugnare atque implicare, per ipsos, & omnes, in elationem vilam veram naturalem ad actum impossibiliter in esse: sola ergo inclinatio, quam habitus virtiosi afferre voluntati possunt, est ad actus physicos prohibitos, seu materialē peccati, quatenus sub aliqua ratione delectabilis boni, sive actus ipsi, sive obiecta: ad illos auctentia voluntatem sollicitant: et ea sententia ita ad hominem arguit: infusio habitus virtutis inclinatio, nec tamen inefabilitate et determinatis in actu primo, ac necessitatis voluntatem ad physicam actionem prauam & ponum materialē peccati repugnat. Quia cum ab illo auctentia peccati, ac subinde peccati cauam abclusit faceret, & auctorem: atque prædeterminatio præfinitio, indeque necessaria orta prædeterminatio, ad actionem prauam physicam, seu materialē peccati, non solum utique inclinat in actu primo voluntatem ad materialē peccati, sed potius, determinatis virginitusque eam necessitatis, ac irresistibiliter eam præderelinquit ad illud: ergo repugnat eismodi prædeterminatione prædeterminatio ad materialē peccati à Deo concepi, ac prædeterminatio actionem ad illud à Deo infundi, quia auctorem, & cauam peccati absolute, potiori iure eius à Deo concepito & infuso Deum faceret: quoque te verum solutionum, & cauionum veritas, contra doctrinam tuam, de impossibilitate habitus virtutis à Deo, conuertit. Vigintius ad hominem prefatos Dominicanos ex alio corundem doctrinam refello. Alius enim yniuersitatem Deum habitum, aut sicut erroris nobis infundere non posse; quod esti fallum reputem, ut de actu etiam docui cum nostro Valquez contra de Trinit. d. 1. ait admissio, ut Dominicani isti volunt arguo sic. Actus erroris malum physicum plerumque creant solummodo est: cum est pure speculatum, & cūs productio Deo, nec physicam viliam in decenniam afferat: siquidem Deus errore, quod in creatura cauatur minime errare: nemo enim errore alterius erat, sed proprio sibi inherenter: cum autem error prædictus etiam est, quia ad actionem prauam inducit, neque actus, ne proximus eiusmodi actionem cauatur, quam prædeterminatio præfinitio, ab eaque necessario oriunda prædeterminatio: & mirum sane est Dominicanos hoc, qui erroris cuiusvis infusione Deum repugnare determinat locis Scriptura supra relatis, & explicatis, quibus homines exerceare, & Prophetas decipere physicam Dei efficientiam, & politiam voluntatem præfinitionis, & prædeterminationis contineri contra nos (an contra se potius) nihilominus contendere.

4. Sed, quoniam cō diuersus venit, ex alio absurdio (quod hinc proxime vicinum est) generali contra Præfinitiones omnes materialē peccati examinandum est argumentum, quod noster Ruiz persequitur d. 30. Nimirum ex præfinitione prædeterminatio ad materialē peccati, non formalis eius à Deo intento, sed alio potius sine hominifilio, fundamentum totius nostræ fidei, eiufque veritates subrure: quia sola præfinitione prædeterminatio materialē faltatis erroris, & mendacij non autem faltitiae, & mendacio, qua talibus formaliter præfinitis possent sibi falsi proponit plura credendam & omnia, quae de fato ab Ecclesiæ, ut de fide, credenda sunt proposita, id quod variis modis à Deo præfiniti fierique possit præfinitione admisita explicat f. 1. a. 2. n. 2. Nec quicquā ait prædicta si dicatur Deum iuramento etiam prius affirmasse, se

Christoph. de Ortega, de Vno, Tom. I.

nunquam Ecclesiæ suam decepturum in iis, quæ credenda proponeret. Nam semel admisita in Deo porciate ira decepienti, nec firmum esse potest eius affectionis testimoniū, quare, tamen eius, quam reliquorum certitudinem fidemque nutare: ut acut in simili arguere Augustinus lib. de mendacio c. 8. sub initium, & lib. cont. mendac. c. 4. initio. Ceterorum argumentum hoc infirmum, me iudice est, cuicunque facile respodere aduerteri possit, ea quæ Dei nomine proponuntur propositiones sufficiunt, ut de fide sum, ita Deo per homines proponi debere, ut Dei locutio, & testificatio sit. ad hoc autem opus est, ut ea omnia concurrant, quibus Deum ea loqui, & testificari suadeant: quæ, si ita in deceptione, quam homines etiam a deo patrarent, concurrent, iam Deus in seipso, vel mendacium patraretur, vel errorem: quod aliunde, inquiet, quam ex materialē peccati, aut erroris cauacione reputat: sicut autem ea, quibus Deus prudenter, ineratique certitudine loqui creditur in iis, quæ roti Ecclesiæ proponuntur quæplurima: in iis autem, quæ priuatim aliqui proponuntur credenda (deficiente evidentiā reuelationis, quæ erroris, falsitatisve periculum omne propellit) nunc Deus loquitur, cum per destinatum publice ad reuelandum illud proponitur, cuicunque erant Prophetae viceris legi, quos vel miraculis editi, vel certis contingentibus cunctibus ad id maneris, atque in Dei organa destinati monstrabantur: & his quidem nequit Deus ratione fallitum, seu sermonem erroneum infundere, ut populo, aut Ecclesiæ Dei nomine proponant: quia ex munere publico, in quod à Deo positi & signis confirmati sunt, per illos Deus mentiretur: os siquidem Dei ad homines ex eo munere sunt. Quare merito Patres illa figura ex Scriptura memorata. *Ego decepi, aut decipiam prophetam*, de sola permissione interpretantur. Si vero per priuatim, quæpliā aliqui priuatim reuelat, si vera miracula, & signa, quæ Dei voces à Patribus vocantur, dictis confirmandis afferat, nequicunque Deus seipso errorem proponendum infundere ob rationem eandem: quibus modi omnes, quibus fidei nostræ fundamenta quassari Ruiz recenti ex admisitione præfinitionis prædeterminatio excluduntur, id quod fuisse explicui: nam intrinsecum errorem physicum priuatum cuique infundere posse, quoties ea circuuntur non nisi, quibus Dens cum ita aberrans illud exterius etiam proferat, per illum loquatur, mihi probabilius est.

5. Quinto igitur contra hosce præfinitiones arguit: quia idem per hosce Dominicanos præfinitiones Deus causa est, cui omnia nostra bona opera, & honesta absolute, nec solum materialiter, sed formaliter etiam quæ honesta, tribuantur, quia ea in nobis prædeterminatio præfinit in horum sententia: idem enim præfinitiones prædeterminatio à ratione Theologica admittendas contendunt, ut non à nobis, sed à Deo prædestinati à reprobis discernantur: atque per eisdem quæ in nobis sine nobis opera præfinit, nec minus agit, ut impius ei Christo recedat, quam, ut prius ad ipsum veniat, de quo ipse: *Nemo venit, mo potest venire ad me nisi Pater qui misit me, traxerit eum.* Ergo iuxta præfinitiones hosce Deus agere est causa, cui tribuantur opera nostra præa non solum materialiter sumpta, sed etiam absolute, quæ talia, & secundum formale etiam, arque est causa, cui tribuantur opera bona nostra absolute talia ac secundum formale etiam, virtutis, nec solum secundum materiale tantum sumpta. Simili ergo argumento Augustinus 2. de peccator, meritis, & remiss. cap. 18. & de gratia Christi cap. 17. confutat Pelagium conantem faliare attributionem nostrorum operum Dei gratiae, ac Deo, tanquam præciput eorum causa, auctori, & donatori à Paulo Scriptura & Patribus toties assertam, ex eo solum, quod Deus posse illa agere nobis donavit, cum nobis indit faciliatatem voluntatis: sic illum redargens, *quemadmodum cum Deo laudamus in operibus bonis, ita cum illo culpam in malis.* Possibilitas enim illa, quam dedit, tam nobis facit posse bona, quam mala: ergo, sicut cum Deo laudamus in operibus bonis, ita & vituperabimur cum Deo in malis ex disensu, & consequentia Augustinus probata: & sane vigintio illa

H h h h   contra

REGA
pall
VIA

contra Præfinitores omnes est. Siquidem Pelagius posse illud in voluntate nobis à Deo datum indiferens ad virtutem, bonum, scilicet, & malum, nusquamque ad alterum determinatum, & nos determinans agnolcebat, ut omnem, tamque liberam determinationem voluntati creatae, & arbitrio relinquere. Præfinitores autem prædeterminati, ita præfinitione alterius determinati extremitati prædeterminationem determinatam, atque nos determinantem irresistibiliter ad illud constituant, ut illud secum determinate, & irresistibiliter devoluant; quare determinatus longe, atque aquæ sive bonum, sive malum opus, cauatis, nobis qui per illam Deus donat, quam sive potentia, sive voluntatis indifferens ad virtutem donatione, cuius ratione bonum opus nobis à Deo donat. Pelagius cum suis admittet. Relypondent Thomistæ Dominicani bonitatem boni operis ipsi inseparabiliter, sive intra voluntatem voluntatis diutina, sive malitiam operis præiuide operis boni bonitatem ipsam porrecti efficaciter Deus velile, cum bonum opus prædeterminatus præfinit; sive malitia inseparabiliter ab opere prauo à se præfinit. Contra tamen primò quia argumentum de donatione, & virtute que satisfactione aequali à Deo est, p. de voluntate exprefsa, & formaliter utriusque, cui si illam argumentum intenderet, solutio latifascietur: propter eam heretici quidam præfinitores, exprefsam malitiam voluntatis, sive voluntatis efficacem (imo neque ineffacem) Deo adtribuerunt; quare neque ea ex parte à Catholicis impugnatur; sed de virtutib. & impietate, quæ est inhibita in voluntate omni efficacitati rei sive actionis, cui necessarij aliud, esti per se, & exprefse nusquam amabile, annexum consequenter est: vi actioni nostra praua exprefsa à Deo volitæ, consequenter necessarij malitia connectitur. Secundo solutio est: quia nos à malitia, & peccati cauilatione, & efficacitati voluntate exculcat; siquidem malitia extra sp̄ham obiecti per se, & exprefse amabilis à voluntate, etiam creata, est, que nequit in illam exprefse, qua talem, tendere; neque in malum, qua tale intendens, operari, solum ergo, quia virtualiter, & implicitè voluntate exprefsa efficacitatem actionis praua, fertur in necessarij adiunctam, & inseparabilitatem consequentem malitiam, & peccatum absolute tale, & hoc, & illam absolute velle, & causare creatu dicunt voluntas: ergo & diuina. Contra tertio: quia malitia operis praua est extra obiectum honestæ voluntatis creatae, neque actio praua, cui illa consequenter, & inseparabiliter annexa, est intra, sed extra obiectum voluntatis honestæ creatæ, sed potius intra obiectum honestæ, & turpis creatæ voluntatis; ergo ob eandem rationem, actio praua non erit intra obiectum honestæ voluntatis diuina, sed turpis, ac Deo profusus re-pugnans.

6. Quia pro præfinitionibus diuinis ad materiale peccati opponi, sive ab hereticis, sive à Dominicanis præfinitioribus possent, lenissima sunt, ut hæc tenus de iis, que ab autoritate obiectib. ostenduntur. Nunc autem idem facile ostendimus in iis, que à ratione opponunt: et ea verò omnia inde tandem percursum, quod cum actio praua secundum totum, quod ex ipsa entitatis habet à Deo causa prima, & vnuerfali rerum, necessario, & per se esse proutius debet, nequit solum per accidens causa actionis praua esse, sed per se secundum totum suam entitatem etiam individuationem sumptu: cum autem, non nisi secundum voluntatem suam, & liberam de fe, acutæ ex arbitrio sui determinatione, & efficacem, creati alicuius entis causa esse possit: sit, ut de fe velle efficaciter debet esse actionem prauam: que, cum aliquid libera voluntate etiam creatu, libere quæ ab ea concepta esse nequeat (enit determinationem liberam nec supponit, nec prævidet, nec potest supponere, ac prævidere, cum Dei concursum, qui eius de concurrendo ad actionem prauam decreatum sublequitur, concursum, & determinationem voluntatis creatae identificetur) sit, ut Deus de se efficaciter velle debet, ut tota actio praua à creatu voluntate sit quod ipsum est actionem prauam, prout à creatu voluntate est, sive materiale peccati debere à Deo præfinit. Ceterum ex dictis sèp̄ cōstat voluntatem illam libere, & antecedenter ad actionem prauam de exhibendo concursum à Deo conceptam efficacem ab intrinseco, & natura sua respectu concusus actioni praua identificati determinate sumptu esse non posse. Tum, ut creatam in eius elicitia libertatem efficacia sua antecedente non proteret, quod commune etiam absurdum ref-

pectu actionis honestæ est. Tum, ne Deus causa peccati, & reliqua absurdæ tota hac disputatione monstrata incurratur: quare, esti actio praua, in modo & libera quævis crea- tæ, non nisi decreto Dei efficiens, & eo sensu efficaci & concusso Dei elicita à creatura possum, sicut decretrum illud de se, sive natura efficax respectu operationis praua, ac liberæ cuiusvis creatæ, minime efficiens, solum ab extrinseco efficax, nempe ab operatione ipsa, & concusso suo op- ratione ipsi identificato, à quo efficax, sicuti, & agens, ac efficiens extrinsecus constitutus ac denominatus. Non se- curus atque de auxiliis diuinorum efficiacia philosophia- rum quam non eni mītrinsecus, sed extrinsecus a conti- ū ipso esse fatetur: quia auxilium, quod efficax est na- tura, & entitate sua consensu nostro, ad quem virtus in- ducti esse debet ad concurrendum ad actionem prauam, vel huic oppositam honestam vel non concurrendum ad illam pro creatu voluntatis arbitrio, & libertate, sive con- trarietatis, sive contradictionis. Nempe decreto concurre- re ad actionem prauam, vel eius oppositam, vel non concurrere ad illam pro libito voluntatis creatae, id est meam illi omnipotentiam ad concurrendum, vel non con- currendum extrinsecus preparo, subdique, ut ea vata crea- tura voluntas, non fecus autem habitus insuffis, quos ad actus supernaturales ipsi inherentes imitato: qui etiā potentiam absolutam ad eos elicendos voluntates crea- turae compleant, nusquam tamen ex parte actus primi ipsi ad eos elicendos afferunt determinationem; sed eis lib- bertati, & determinationi in agendo, & concurrendo ex parte sua subduntur.

7. Idcirco Patres, & Scholastici sapientiores (in quibus Augustinus & Sanctus Thom.) frequenter, ut reli- mus decretrum hoc Dei respectu operationis praua per- missum appellant: camque propera à Deo eius, eiusque omnipotentiam finendo, solummodo ut fiat, con- tamen faciendo, procedere, non quia ipse physico suo concusso simultaneo cum voluntate creatu in actionem non induat prauam; sed quia à fe, & voluntate sua, qua arbitrio creatu suam omnipotentiam preparat, & applicat, ut operari absolute possit, nec determinat, nec vult, ut absolute actio praua sit, sed solum non vult impedit actionem prauam, sive potius vult non impedit illam, sive omnipotentia subractione per voluntatem non con- currendi ad actionem prauam, quam absolute habere poterat; esti ex suppositione decretri indifferenter con- currendi, voluntatem non concurrendi habere & absolute nequeat, quia decreto illi contradicit; in eius autem vol- untate non concurrendi ad prauam operationem no- stram pro arbitrio nostri libito negatione: quare eo posito concurrendi decreto, non libere, sive, ut proxime liberum agens, sed naturaliter à creatu voluntates deter- minatione crabitur; tamet re fe libere concurreat, quatenus decretrum concurrendi indifferenter pro libio creatu voluntatis libere profrus concepit. Stat verò co- decreto formaliter, sola, & pura, cum physice, non moralis permisso: non autem moralis effectio, que so- li determinant, vel voluntati illam determinant, tanquam causa per se tributari: quiccora, esti Deus creatam volun- tam decreto indifferenter concurrendi ad opus bonum, & auxiliis indifferenter de collatione ad illud creatam voluntatem non determinat, sive quia decreto concurrendi indifferenter, vel potius conferendi auxilium con- gruum, de se indifferens, opus ipsum bonum determinante, intendit, ac vult, etiā virtusque indifferenter à voluntate creatu ad bonam operationem determinante determinat, eius causa per se moraliter est, & cum tanquam authorat, & causa, utique principaliori, tributar: nequit autem ipsa actio praua tribui, quia decreto indifferenter concurrendi ad illam, & conferendi auxilium sufficiens, opolitum potius, & intendit determinare, de suoque vult, & potius operatio non dari nobis à Deo dicatur, sed rati potius ab ipso per voluntatis nostræ abusum, & malitiam datur, ad eamque Deum concurrendi intum. Vole-

Vnde ad argumentum aliud, quod ex causalitate per se physica Dei in actu prauum (qua Deo negari nequit) defuni ab aduersariis foler; quia, nimurum, quidquid causa per se physica actus, sive actionis praua est, moralis etiam causa per se, & absolute esse debet. Constat ex data nuper doctrina praefer physicum influum in entitatem actionis praua, ad causam per se moralem, & absolute talem respectu ipsius actionis liberae requiri, vel determinationem, ut euimodis actio absolute sit, vel factum intentionem, & voluntatem ex parte sua physice causantis, ut determinate ea actio sit: cum autem per decretum concurrendi ad vitrumvis nulla esse possit determinatio, ut absolute sit actio praua, atque in illo, aliore de collatione auxili, sufficientis intentione, voluntate nulla determinare Dei sit, ut actio, seu opus prauum determinare prae eius omisione, actus opposito, & honesto existat; immo tota Dei, quatenus est ex ipso, voluntas, & intentione sit potius ut non existat, moralis causa, & per se, atque absolute talis actionis praua esse minime potest. Et miror Dominicanos praefitores hoc argumentum viri contra nos velle ex eo principio, quod est causa per se physica actus, seu actionis praua, est causa moralis, & quoad imputabilitatem illius. Hoc liquidem principium statuit. S.Thom. sive, ut vidimus, vii illud causam per se non actionis praua, seu materialis peccati solum, sed formaliter etiam & peccati absolute talis esse demonstrat, quod actionis seu actus praua causa per se est reperitur: quare si idem locis totus est in offendendo Deum, nec concurrendi decretu siveque omnipotente virtute, & actuitate, nec voluntate & intentione sua actionem prauam velle, arque ut determinante sit, vllate- nos determinare: ac proinde, neque actus praua per se causam esse, neque peccati; sed solum creatam voluntatem, quae affectu suo determinante actionem prauam prae- oppoita esse vult, & determinatione sua facultatis illam determinante esse facit, ut nos eius doctrinam edocit re- pondimus.

x. Infabis tamen decretum indifferenter concurrendi ad actionem prauam habet pro obiecto tam actionem prauam, quam eius oppositum: siquidem ad vitrumvis diffinzione sive & indifferenter, sive ad vitrumvis sit: ergo sicut sub diffinzione vult actionem prauam: quod refugere videbamur, diffingue antecedens, iuxta communem modum intelligendi, & explicandi: decretum indifferenter concurrendi ad actionem prauam sit in actionem prauam indifferente entitatis sumptam, atque etiam, ut ex parte Dei, sive per ipsum, non redditus voluntati creatae impossibilis fati- tot: exercitare enim, & secundum suum physicum effe- sum operatio praua bona est, sicut & bonus physicus & moraliter est Deum ex decto suo indifferenter con- currens, ut minus causa prima expletat: quare veroque tido potest ex parte sui concursus sum indifferenter velle, & offere, ac de actione praua entitate posita, & concursu ex parte sua adhibito gaudere, & de obiecto en- titate bono, & sibi honestissimo. At vero ad actionem prauam, materialis peccati est, sive ut est a creatura voluntate, neque sub diffinzione dectro illo indifferenter concurrendi ferri, ferre adhuc inefficaciter, ne dum efficiens, & prae determinante, potest; aliqui, ut often- dim, & peccatum eiusque formale factum impicit, & virtus vellet, quod & ex re natura, & ex se Deo re- pagantique potius, est non absolute efficaciter, quatenus ex ipso est, non esse a creatura operationem prauam, & determinante vult Deus: & cum de- cernum illud indifferenter concurrendi, ex parte sui lo- lus, sit ut sit a creatura operatio praua, nullatenus esse ex ipsa natura, & efficiens decreti illius coniunctur: esti- sum eadem, & tota actionis praua entitas totalitate effe- dus ab veroque sit, & ab alterius: est effe ab uno, atque effe ab alio, idem non est neque effe potest; cum vnu- quodque ex his diuersum constitutionis, & denominatio- nis principium, & agens concernat. Et fane distinctionis huius ignorantie, aduertentiae, quam per effe, minore, huius Recentiores aliquos ex nostris Cattellanos, & Tol- letanos incautus lapsos: ut admiserint Deum concursu si- multaneo (quem solum admittunt) non solum ad mate- riale peccati, qua materialis, sed ad formale ipsum pec- cati physice concurrens; est quia nolens ad eum concur-

sum a creatura voluntate trahatur, ac determinetur, nec causa materialis peccati, qua materiale, nec formalis, tunc peccati absolute talis, dicendum sit. Ceterum in maxime hi sequiuatione, nec satis rite laborant: etenim actionis praua entitas eadem, quae tota, ut diximus, & a Deo necessario, ac indispensible esse debet, & item a crea- ta voluntate, qua a Deo concurrente ex parte sua pro- uenit materialis peccati formaliter sumptum non est, nec malitiam seu formale peccati fundat; sed solum, quae a creatura voluntate concurrente, acque oblatum indifferenter Dei concursum ad eam determinare actionis deter- minante, & Deo, quasi inuitu trahente: ergo, ut Deus ad actionem prauam fundamentaliter, sive materialis peccati, ac subinde formale peccati physice concurrat, debet physice concurrens, & inducere in actionem prauam, ut a voluntate creatra concurrente, eiisque determinatione procedit: ergo, esti ad totam entitatem actionis prauam Deus concurrente concursus simultaneo; tamen non concurrit physice ad actionem, qua vel fundamentaliter, vel for- maliter prauam. Proximum antecedens subiunctum de se patet: siquidem concursus simultaneus, & idemius etiam cum concursu simultaneo create voluntatis, sc. ac Deum determinantis ad entitatem actionis praua, qua- tenus a Deo simultaneus est a creatra voluntate non est, neque in huius determinationem, qua simultaneus solummodo est, potest influere; id enim necesse erat, ut ad illam pro priori natura praecederet; quod simultaneo for- lum concursu non minus repugnat, quam idem sibi ipsi natura, & causalitate realiter procedere.

9. Atque inde constat minus rite Recentiores hos- ce locutos. Siquidem, ut corum conclusio haec vera sit Deum concursu suo physice increata voluntatis deter- minacionem ad prauam actionem influere admittendum necessari est: quod concursu solum simultaneo, ac non prauio ad voluntatis determinationem fieri repugnat. Ac rursus consequens factis contra praefitores mate- rialis peccati a causatione physica materialis peccati, quam solum admittunt, ad causationem etiam moralem eiusdem, ac subinde formalis malitia peccati. Recen- tiores iti patent: immo, & proximi: cum physicum influxum: quare, & causalitatem Dei in formale ipsum peccati admittunt. Quod autem respondent determinari Deum inuitum, & nolentem a creatra voluntate, ut physice cum illa formale peccati apponat: ac proinde causam moralem per se, & absolute talis malitia non est: esti verum absolute sit; tamen cum corum conclusio non coheret. Quia, ut ostendimus, ut causa physica sit sive influxu physico in formale peccati, immo in materiali, qua tale, influat, debet influere in voluntatis creatra determinationem, & influxum eius in actionem prauam: quare, & ut ita ab ipsa, ex parte ipsius actionis, tam materialiter, & fundamentaliter, quam for- maliter praua procedat velle Deus debet: vnde, implicant Deum nolentem, & inuitum ad eam voluntatis determinationem trahi, quam vult antecedenter, & physice procurat, & ad concurrendam cum ipsa in prauam actionem: quod autem Dei concursu, seu influxu physico in eam determinationem, & concursum voluntatis creatra, in prauam actionem, & formale peccati integra non se de- terminandi, & concurrendi ad actionem prauam, & formale peccati creatra voluntati relinquatur potest, Dei a causalitate, causationeque peccati, & formalis malitia, inque physicum Dei influxum, & causalitatem hi admittunt, Dei non excusabat. Nam, & tentans, inducens, ac iudicantis actionem prauam, integrum voluntati alterius relinquit con- sensum in turpem actionem, qui tandem ex determinatio- ne liberti voluntatis alterius procedit; & tamen, cum ex ea inductione, & impulsione determinatio illa, & actio praua proueniens, inducens, impellensque in illam causam absolute actionis praua, ac subinde malitia, & peccati est.

Christoph. de Ortegas de Deo Vno, Tom. I.

CERTAMEN IV.

Decreti indifferenter concurrendi natura
enucleata lucem hactenus dictis
affert.

1. Ceterum circa decretum hoc indifferenter concurrendi prohibito, & determinatione voluntatis creatae sunt difficultates nonnullae: quorum mihi praecipua, argu ab aduersariis, ac etiam nostris Doctoribus intacta, generatim illud respectu quanumlibet actionum nostrorum liberarum difficile reddit: quare d. seq. vbi decretum hoc: indifferenter concurrendi cum causis liberis vniuersum examinabimus erit enucleanda: in praesenti vero materia de decreto indifferenter concurrendi ad materiale peccati ratione materie nonnulla hic oportune circa eius decreti naturam venient examinanda. Primum: an decretum hoc sit omnibus desiderium: quia in re complacentiam puram non esse, certum omnibus est, cum non de concurso à Deo praestito, & parata omnipotencia concurrendi sufficit sit; sed vt hæc pareatur, & cursus, cum creatas voluntates pro eius libito habeatur: Secundum: an sit absolute efficax, & respectu preparationis, & applicationis omnipotentia voluntatis creatæ, vt ea, cuiusque actiuitate pro libito ad actionem prauam, vel eius oppositum utetur efficacem esse certissimum est: cum per illud ita voluntatis creatæ omnipotencia, cuiusque actiuitatis voluntatis create ad agendum applicata à Deo, cuiusque libito subditâ sit, vt pro huius libito, & determinatione nequeat ab agendo, seu coagendâ sifere, concursumque ex parte sui eo decreto, & applicatione oblatum cohibere. Respectu autem concursum ipsius certum etiam apud Omnes decreti huius assertores est absolute efficax non esse, & de se patet: siquidem nihil efficaciter absolute decerni à cordato potest, quod ab alterius voluntate, & libertate pender, latet, nisi quid ab alio faciendum conditionate sit pronosticatur: quod in decreto concurrendi fieri nequit: cum in quavis hypothese ad futuritionem conditionata concursus diuini operationi creatæ voluntatis identificari claudi essentiale debet, nisi forte vim habeat decretum trahendi secum velit nullum creatam voluntatem ad cooperandum: quod est decretum ad materiale peccati prædeterminatum admittere, & quod decreto hoc indifferenter concurrendi vi-
tare contenditur.

2. An vero sit efficax, vel inefficax concurrendi ad actionem prauam conditionatae, si voluntas ad eam apponendam se determinet à nostris doctoribus disputatur: ex quibus Recentiores nonnulli censem esse efficacem conditionatum pro seque Suarium referunt. t. de auxil. c. 14. & lib. 2. cap. 3. cum tamen efficacis vox nusquam in Soarto reperiatur: quare tam ipse quam alij inefficacem voluntatem conditionata concurrendi videntur sollemmodo in eo decreto contineri efficaci illa conditionata recensita: sed impugnationibus minus quam ipsi extimant, efficacibus. Primärquia efficacis desiderium, ex quo cunque mortuoj in rei executione tendit: quare nec potest à circumstantiis executioni necessarii praescindere, ac subinde, neque à voluntate implicita executionis in eis circumstantiis, ac proinde neque à culpa executioni ex eis adiuncta, & suborta purgari: quod secus evenit in complacencia simplici, que in rem, non, vt exequendam fetur, ac subinde à circumstantiarum adhuc implicita praescindit, solumque in rem ob bonitatem sue voluntatis, sue delectationis fetur: neque à malitia circumstantiarum, quibus necessariò exequenda res est, potest vitari. Vide delectatio pura, ac simplex videntur de copula cum coniugata, cuiusdem speciei prout est; ac simplex delectatio cum soluta: secus efficacis desiderium copula cum coniugata, cuius exercitio, ad quam tendit, nequit ab iniustitia contra maritum & adulterio praescindere, vt ex nostro Valsquez recte obseruantur. Ouedo etiam nostra 1.2. tract. 6. Controu. 4. pag. 4. numer. 27. Ioan. San-

chez, communiter alij: cum autem in executione cursus Dei in opus, & actionem prauam nequeat à concursu in eam à creatâ voluntate praescindere, non potest non voluntate, illa, seu desiderio efficaci conditionato in suum concursum, & actionem prauam, & ab ipso, Deus fieri, quia implicitè erit, in eam, vt a creatura, ac proinde in actionem prauam, & materiale peccati feratur, quod Deo repugnat. Secunda impugnatio: quia quidquid conditionata amari potest purificata conditione potest amari abolute; immo ipse amor efficacis conditionatus ex purificata sola conditione transire in absolutum, vt vulgo assertur: quare admittit in Deo efficaci amore conditionato materialis peccati, vt admittendum ostendimus, & amor Dei absolutus efficacis eiusdem materialis peccati admittetur, quod tantere abhorret.

3. Sed si virginitas alia vniuersim contra voluntatem conditionataam sive efficacem, sive inefficacem in re praesente adesse praefata impugnatio nihil contra conditionataam efficacem praestaret: etenim, quod tendentiam in executionem, tam efficacem, quam inefficacem desiderium, dummodo desiderium absolutum de re, aut operatione exercenda sit, à necessariis circumstantiis executionis rei, quam vtrumque desiderium intendit abstrahere nequit: quare, qui alitermodo rem desiderat ab operis malitia ex circumstantiis illis nequit abstrahere. Vnde nemo est qui desiderium, nisi non absolute efficacis, copula cum coniugata à malitia exercet adulterio: esth merito ab eiusmodi malitia, cum qui de copula cum eadem delectetur sollemmodo, quia eam vllatenus desiderat, ab adulterio, malitia excusat, atque intra venerem, delectationem illius malitiam totam affereret contineri: & Pater quidem Valsquez Theologici, solidique huius discriminis inter simplicem delectationem, & desiderium acutum, & profundus adiuvent, desiderium simile inter desiderium efficacis, & inefficacis nunquam recognovit, vt videtur in ipso est. 1.2. tit. 1. d. 7. capite sexto, numero 30. & 31. & d. 110. est, vt clarus precipiat inre delectationem simplicem, & desiderium discrimen, quod docet, in desiderio efficaci, quod coniunctus de se cum executione ipsa est, illud ostendat. Delectationem vero, de qua loquitur mortis obiecto appellat, cum felice de proposta operis delectatione quis rannum desiderat, nihil circa eius executionem sentans, ut desiderans: idque ratio Theologica, quam inuenit: quod ad illud discrimen probandum vtrum suaderet: ipsa delectatio ad rei effectu, que à circumstantiis non praescindit, non fetur, idem de vtrroque desiderio, sive efficaci, sive inefficaci probat: cum in rei executione vtrumque eo ipso, quod desiderium sit, ostendat: quod enim inefficacis cum executione non coniungit, sed quod efficaci semper coniungit: & tamen semper à executionis circumstantiis malitiam trahit, quia tempore executionis intendit.

4. Sed nihil contra alterum desiderium Dei, efficac adhuc, conditionatum concurrendi adhuc ex parte sua, si se voluntas ad actionem prauam determinet, sive sub conditione determinationis voluntatis creatæ (sive materialis peccati, & malitia fundamentum rerum est) probat. Neque enim opus est, vt qui sub conditione turpi aliquid, sive efficaciter, sive inefficaciter desiderat, vt ipsa conditione turpem, adhuc implicitè relit, ecce iudices volunt homines suspendere, si ostendat, vel furentur, & Deus punire peccatores, si pereant: & tamen, nec indices furent, aut hominem, nec Deus peccatum, implicitè adhuc volunt, sed dignale factorum mercedem. Deus ergo desiderio etiam efficaci concursum ex parte sui ad prauam actionem sub conditione concursus, seu determinationis ad actionem prauam illam, vt ex parte creaturæ est, sive materialis peccati, velle implicitè adhuc, conditionate non resurget: sed solum actionem illam, vt ab ipso, & consequenti ex parte sua est, idemque purificata conditione sollemmodo absolute velle, scilicet, & de exhibito & se ad actionem prauam gaudere Deum Recentiores ipsi faciunt. Tandem, esti desiderium inefficacis conditionatus & purificata conditione absolutum desiderium efficacis necessario non inferat, sive tamen illud possit.

cum tamen aequa incommode admitteretur, & absurde
Deum poli absolute velle materiale peccati, immo, &
conditionate, ut hoc deus curi aequo robore proba-
bitur si inefficax desiderium concurrendi ad actionem
prauam sub conditione determinacionis, & concursus ad
illam voluntatis creatae ex parte sua admittatur.

ad actionem prauam, si ad bonam concursus ex volun-
tatis creatae defectu absolute non fuerit; alterum de con-
cursu ad oppositum, si ad actionem prauam concursus
absolute defecit.

6. Sed tamen decretum, quo Deus ex parte sua ad
actionem prauam concursus ad oppositum, si ad

5. Verum decretum hoc nullatenus conditionatum ex parte obiecti esse posse de concusatu ex parte Dei, sed conditione determinacionis creaturæ ad actionem prauam, sive efficax, sive inefficax illud est affirmare, loquendus propriè sit, et ratio evidens. Quia, nihil potest esse conditionatum propriè sub conditione sui ipsius: atque concensus, & determinatio voluntatis in actionem prauam idem ipsius re ipsa infechile, & indubitate est cum Dei, & omnipotenti concursu in eandem: ergo, nec potest esse concensus Dei conditionis propriæ sub conditione determinacionis, & concusus voluntatis creatus in eandem actionem, neque à Deo amari, vt sit, si se ad eam actionem voluntas creaturæ, determinari, & concursari, erit enim velle amareque Deum, vt suus in eam actionem concursus existat, si exeretur: quod & inane est, & effectu ordinis, sive in ordine ad eius executionem, impossibile. Siquidem alterius voluntatis, & desiderio fieri, quod se necellarium est (vti necellarium est Dei concussum, si existat existere) eti omnia impossibile: vnde rerum possibilitez à Dei voluntate, & omnipotenti, tanquam à sui principio actuo esse non potest. Secundo, quia, qui sub conditione aliqua, aliquid vult efficiere, vt absolute vel efficiere, atque absolute faciat opus est, vt ad eius absoluendum illius voluntatis & effectuonem absolute prædicta & præfusa conditione naturæ prioritate præcedat; nequit autem concursus creaturæ voluntatis in actionem prauam naturæ priori, & in se, & in Dei præfusione, ad Dei concusum sibi necellari, & effectuonem physice, & realiter identificatum; vt hie absolute à Deo amari, que apponatur, præcedere: quare nec potest Dei concusus sub conditione concursus voluntatis creaturæ in actionem prauam à Deo amari scio à Thomistis, & Lefèbvre de gratia efficaci, cap. 4. & 5. aliter & aliter prioritatem concursus inter causam primum, & secundam explicari; sed adhuc identica concomitancia concursus rationis solius, & ficticia solum prioritatis alterius ad alterum erit, ad obiectum conditionatum constitutio nis nequa: vt beatus Herizet dispat. 6. de voluntate, cap. 3. num. 47 ad eo inclusa. Numerus enim, 47, quod Deus ex parte sua ad actionem prauam concurrevit non est illud indifferenter concurrendi ad utrumque extreum, vt, sive & disiunctim ad alterum concurrere, quatenus ex le adhuc est Deus velit: prouindeque, non solum non est conditionatum obiectum sub propriâ conditione, iuxta primum modum impugnatum, nec sub inpropria conditione co muniti identicas cooperations, & concursus leu determinacionis creaturæ in actionem prauam, vt voluit, & explicitu noster Herizet, sed neque conditionatum inclusum in decreto de concursu viroque disiunctum ad actionem prauam, vel cuius oppositum catu quoad alterum concursus defecta determinacionis voluntatis absolute deciat. Ratio est, quia ad actionem prauam id solum ex parte sua velit, & apponere Deus, & debet, & potest, quod facit sit, vt voluntas creaturæ si proxime absolute potest pro suo arbitrio, & libertate actionem prauam elicere, ac de facto elicat, si velit, ad id autem opus non est, vt Deus velet concursum suum ad prauam operationem affectu, & desiderio prosecutio, quatenus ex le est adhuc, disiunctum neque sub conditione, adhuc inpropria, & comitate determinacionis creaturæ voluntatis in actionem prauam: ergo Deus decretus suus non vult posuisse, & prosecutio, adhuc disiunctum, aut conditionate concursum suum in actionem prauam. Minor probatur: quia sola permissione facta creaturæ actiuitatis omnipotenter sua per decretum, quo illam applicat se subdatur arbitrio, voluntatis creaturæ reliquis requisitis intructa ad prauam actionem, voluntas constituitur in actu primo proximo absolute potens ad actionem prauam, adhuc huius adsequatum, & ab solutum principium proximum item cum ea sibi applicata, arque arbitrio suo subdita actiuitate omnipotenter tens, (vel abutens potius,) creat voluntas actiuitatis elicitar prauam, & solum, arque independent, & a causa prima non operabitur: atqui voluntas permisiva solum actiuitatis omnipotenter sua per decretum applicatum illius non est voluntas prosecutio concursus adhuc ex parte sua: ergo per decretum illam applicandi, & subdenti arbitrio voluntatis creaturæ non vult, de se, & ex parte sua posuisse concurrere ad actionem prauam.

7. Confirmatur discussus auctoritate Patrum super recitatorum assertorum actionem prauam a Deo non donari, sed rapi iniurumque, & noleantem trahi, & concurre ad illam: quod si de se indifferenter vellet concurre ad actionem prauam, vel eius oppositum, & quod illam, atque oppositum nobis donaret, neque iniurias, & noleens ad illam traheretur & concurreat, sed volens quidem & aequaliter, atque cum ad extreum oppositum, opus scilicet honestum, concutum praberet. Confirmatur testimonium Patrum alis, & signatissime Augustini ad illud Psalm. *Omnia quecumque volunt fieri*, ait, aientis de actis prohibiti positione in rebus nihili esse in hoc mundo nisi quod omnipotens fieri velit (ut pro Dei erga peccata amore obiciatur) h[ic]que verbis temprantibus, *vel si nemo, ut natus, nimirum actionem prauam, & peccatum, quibus erga omniad actionem, solum permisimus voluntatem Deo concedit, vel ipse faciendo*: reliqua virtus opera, que praua non sunt. Quo sane loco de omni potestate, quia talis, ad Deum, ut cauta prima, & viuenteri rerum omnium est sermo; nec solum, quia gratia, & praedestinationis supernaturalis est auctor. Quare, & decreto necessario ut ad actionem prauam concuratur solum permisimus, in suum etiam conculum fieri, sive solum omnipotenter auctoritatem, & virtutem actuum creare voluntaris arbitrio, ac liberis determinationib[us] subdendo, non autem positiue, & profectuue quatenus ex ipso est, volendo Augustinus, Patremque reliqui loqui latius exprimit: etenim, si decreto, quo, ut cauta prima: suum conculum ex parte actus primi ad actionem prauam, eiusque oppositum creare apparat voluntarii indifferenter, conculum suum ad virtutibus prosequeretur de se, eti neutrum determinatum, led a voluntate creata determinandum, cum ex voluntate creata determinatione concurteret. atque noscitur con-

cursum suum ad actionem prauam, actionemque probam velle diceretur; nec solum circa illum sive actionem prauam, quatenus à sua omnipotentia, & à se, vt causa prima est, permisus se habere. Confirmatur tertio ex decreto Dei collatio reliquorum principiorum requisitorum ad liberi in genere moris operandum; etenim, indifferenter cogitationem voluntati creati confer, quin positiuē, de se, adhuc, indifferenter, velit concursu eius cogitationis in actionem prauam, inđ vero id solum vult, vt ea indifferenter cogitatione potentia proximā libera constitutatur, vt diffusus partiali eius inductioni, in prauam actionem liber, honestus ac meritorius euadat: solumque obinde motionem in actu primo sive vim motuam intentionalem cogitationis indifferenter positiuē vult, atque motionem eius actualiem in prauam actionem permittit solum voluntari, eiusque abusui, quin eam positiuē velit: ergo eodem modo le geritum ex munere cause prime actionem sive omnipotentia ex parte actus primi requisitam à voluntate ut operari absolute possit, atque liberē operetur, de creto suo applicat, eiusque libere subdit determinatiōnē.

3. Probat secundo: quia in Deo, quatenus ex se est, adest voluntas, & si non absolute efficax, & inconiungibile cum actione praua, seria tamen, vt non sit absolute actio praua, & peccatum, sed potius eius negatio; sive pure omisissio, sive exclusa per operationem honestam cum actione praua, & peccatum incompatibiliē; cui principio; sūp̄ ex Patribus probato, & suis probando controu 4. d. 3. q. 3. à cert. 2. per totam confirmationē dātē, num. 7. magna ex parte inūtrātur: atqui cum hac voluntate seria Dei, quatenus ex se, & per ipsum est, vt non sit actio praua, & peccatum, & si non absolute pugnent actio praua, & peccatum: pugnat aeterni voluntas seria Dei ex se, & quatenus per ipsum est, concurrendi ad actionem prauam: ergo, & cum concursu, quatenus ex ipso est, & ex parte sua positiuē velle. Minoris probatione praecludetur solutio, quae adhiberi huic argumento posset per maioris distinctionē voluntate positiua Dei de se erga actionem prauam, quatenus à Deo est, atque erga concursum ex parte sui, (quomodo actio, praua fundamentaliter, aut formaliter, non est, amarique à Deo posset) atque, vt à creatura, & concursus eius est, quomodo, & praua fundamentaliter, & formaliter est, amarique à Deo nequit, sed solum odio haberi, ac insuper probatione eadem lucem hætūs dicta recipient non exiguum. Probat autem minor, cum voluntate seria de se, & quatenus per ipsum est, vt non sit actio praua, & peccatum, pugnat voluntas seria Dei de se, & quatenus per ipsum est, vt sit concursus suis, sive ex parte sui in actionem prauam. Antecedens est certum ex Patribus, qui ex eo, quod Deus positiuē, & serio, quatenus ex ipso est, velit non esse actionem prauam, & peccatum: inferunt non velle serio, & positiuē, sed solum permisissio, vt vidimus actionem prauam, & peccatum, ac proinde utramque voluntatem seriam, & positiuē in Deo, quatenus ex se est, pugnare supponunt; quia alias posito viuus, alterius exclusionē non inferret: Secundo: si utriusque seria voluntas Dei sit: cur minus volens actionem prauam esse, immo nolens non esse, quam volens illam esse Deus diceretur, consequentia probatur, quia, vt ostendimus num. 3. desiderio quodvis quantutivis inefficacitatem dūmmodo desiderium de re facienda & exequenda sit, nequit abstrahere ab his, quae in rei executione, & operatione necessario, etiam entitati operacionis extrinsecus, & omnino aduentitiae, & accidentarie intercedunt, (vt de desiderio inefficaci, proprii tamen copulae cum ea, quam coniugatam esse contingit dicebamus) atqui in concursu Dei ad actionem prauam creatæ voluntatis, non aduentitiae, & accidentarie, sed identitatis, & essentialitatis phisice, necessario intercedit concursus creaturæ: ergo desiderium verum Dei tendens in executionem concursus ex parte sua ad actionem prauam, nequit abstrahere à concursu creaturæ ad illam: ac proinde, neque à volitione saltem interpretariua actionis prauam, & peccati virgetur. Quia voluntas executiva vera, sive in executionem tendens (nō à mens voluntatis sit) nequit tendere nisi in executionem possibili-

tem: atqui executio concursus Dei praesulē à concursu creatæ voluntatis ad prauam actionem possibilis non est, sed proisus impossibilis: ergo nequit desiderium Dei executum, tendente in sui concursus executionem esse de executione sui concursus praesulē à concursu creaturæ: ac proinde ab actione fundamentaliter, & formaliter praua, ad quam esse in Deo voluntatem repugnat, vt maiori proxima veritatem, & vim discentis plenius percipias, vide, quale desiderium Dei est, quo Deus executionem praedicit animalis in homine praescindendo à rationali oparet.

9. Ster ergo decretum concurrendi in actionem prauam ad concursum ipsum, adhuc, quatenus ex parte Dei est, vt obiectum positiuē decreto ipso directē voluntum minimē terminari; sed in applicationem solam, & subiectiōnē diuinæ activitatis creatæ voluntatis arbitrio equi, arque ipsius voluntatis auctiuitatis, & ipsi indi habitus supernaturalis, & auxiliij, sive indifferenter cogitationis virtus, & quæcumque alia adæquata, & abolutam potestatem proximam voluntatis in actu primo constitutam, eiusdem voluntatis arbitrio, & libera operatione subdatur: idque solum decreto illo omnipotenz applicatiōnē, & præparatiōnē ad concurrendum in prauam actionem cum voluntate solummodo potest velle: licet potentiam eliciendi, & operandi actionem prauam, quae in voluntate creatæ, secundum se sumpta, partialis solum, & quasi conditionata, si compunctione essentialia cetera ex parte actus primi ad fin., abolutam & adæquarent constitutire: quin viterius eius activitatis sive virtutis in actionem prauam, vel conditione ex parte obiecti, vel disfuncti viterius positiuē velit: quemadmodum, nec, cum indifferenter cogitationem ad bonum, vel malum ad constitutandam libertatem, & potestatem in actu primo ad virtutem & vult, & donat, viterius eius in prauam opus influxum amat; sed potius non esse illum in actu secundo vult; tamen etiam omnium comprincipiorum vsum, & influxum liberali arbitrij permittit, quia alter eam proximē, & adæquata in actu primo ad bonum, & malum liberam, & absolute potestem nequit constitutre: vt non minus corum omnium comprincipiorum, & omnipotentie, sive activitatis diuinæ, quam inmarcæ activitatis, voluntati vsum, & indutus in actionem prauam totus determinations voluntatis creatæ, qua totus, & omnium comprincipiorum influxus identice trahit, prorsus sit, quia ad totum illum influxum Dei, sicuti nec reliquorum comprincipiorum, determinatio viterior, neque vter actus primi creari habuerit, & absolute constitutionem ad concurrendum ex parte adhuc omnipotentie, (cuius vsum totus voluntati creatæ ad actionem prauam permittit) exculpa requiritur. Et quidem, vt ad actionem etiam bonum in actu primo proxime adæquata, & absolute tali creatæ voluntas constitutetur, atque illam à Deo causa prima physica, & viuensfali, eiusque concursus physico intelligeretur procedere foli explicata omnipotentie Dei præmissio voluntatis creatæ fatis est; quin Deus viterius decreto sua omnipotentia voluntati create applicatio concursum, & cooperationem ex parte sui velle. Verum tamen scriptura, & Patres coniugia ad Dei voluntatem, non physicam solum, sed moralē, cum & naturali voluntatis ad virtutem, bonum scilicet, & malum indifferenter condidit, reliquaque compunctione necessaria ex parte actus primi ad bene, vel male operandum, scilicet indifferens adiunxit, bonum, & voluntatis, & eorum comprincipiorum vsum viterius vultus Deum nos docere; vsum vero eorum ad malum solummodo permisisse.

10. Præclaus obiter argumentum, quod à parte contra solam permissionem Dei, sui etiam concordia in actionem prauam nobis posset opponi. Inquit tamen, eis eadem entitas operationis, & concursus Dei in actu prauam sit entitas operationis, & concursus voluntatis creatæ, atque, vt huius concursus, & operatio est, praua & fundamentaliter, & formaliter sit; tamen, vt à Deo est, bona & honestissima est, vt dicebamus certam; num. 8. ergo potest à Deo amari, arque desiderari decreto illo serio, & si absolute non efficaci, sed disfunctum, vt alterius disfuncti voliti extremum. Confirmatur, quia id totum, de quo in reposito, & absolute suppullo

supposito Deus potest gaudere, & desiderare potest, vt ponatur: arqui Deus de concursu, & operatione prauas, vt ab ipso est posita, gaudere potest, & de facto gaudet: ergo & à se poni illam antecedenter ad eius positionem potest diffunditatem sicutem desiderare. Respondetur distinguendo extream partem antecedentis, vt à Deo est pura permissione sua omnipotencia arbitrio voluntaris creare faciat: vt à Deo est, voluntate, non permissione solum, sed prosecutiva concursus sui in actionem prauum nego. Quare, & si permissione solum fe habendo honestum concuratur; ast si directe aliquo modo vellet posuisse concurrere, non honestissime, sed turpissime concurrere ex parte sua vellet, vt ostendit. Ex eo autem, quod permissione solum concursus Dei in actionem prauum beneficis sit, solum inferior amari à Deo posse eius permissionem antecedenter ad concursus ex parte sua abdolatam positionem; non autem concursum ipsum: cum amore antecedenter pura permissione illius non iteret. Ad confirmationem dicitur: gaudium, & complacentiam Dei de concursu à se exhibito permissione solum concedendum est; à se exhibito prosecutiva esse negandum; nec tamen inde inferior posse esse desiderium, & antecedenter Dei amoris, vt concursus ipse, ex parte adhuc Dei, sit, qui amor virtutis permissionem suam concursum ipsum prosecutiva attingat: quia vt dicebamus num. 1. gaudium, & delectatio precepsunt ab his, qua necessario in executione rei, de qua gaudium, & complacentia habetur debent intercedere: quare ad eorum honestatem, vel malitiam motuum, seu bonitas, aut malitia mortuorum, ob quod de re gaudentia complacentia, attribuuntur: que in Dei gaudio de concursu à se permissione solum ad actionem prauam praecito honestissima, vt diximus est. Cum autem, vt ibidem ostendimus determinum quodvis seu voluntas antecedens rei positionem, vt sit, in executione, cuiusque effectuam tendat, quia à malitia, sive identica, sive adiuncta, necessaria tamen, in rei executione, nequit praescindere, sit, vt complacentia, & gaudium de operatione ex concursu Dei exhibito ad actum prauum identice, prout est à creatura, ad suum concursum, & actum prauum, prout ab ipso, terminari honestissime posse; siquidem id ab ipso permissione solum esse, ratio honestissima est, & tota, ob quoniam Deus de tota illa entitate, concursus, & operationis sui complacet; cum tamen desiderium concurredi, & concursus sui, si ultra permissionem concursus Dei pertingat, quia ad executionem natura sua tendit, nequit ab identica malitia praescindere: quo circumscriptions huius antecedens faltum absolute est, vt ex didicis clares.

11. Instabat tamen adhuc: qui sciens conditionate voluntatis facultatis, & virtutis actiones, quam aliquius arbitrio subdit, cuiusque visum omnem permitit sicutem interpretatione vult eius abusum: atqui Deus decreto suo sue omnipotencie applicatio omnem eius visum creato arbitrio permitit, & sciens conditionate, seu conditionatum eius abusum, si ei omnipotencia subdatur, in actionem prauam, & fundamentaliter, & formolites talem: ergo ea omnia saltem interpretatione co decreto applicatio omnipotencie sua arbitrio crearo, & vult, & amat: quod aequum, in modo magis est absurdum quam concursum, quatenus ab ipso est diffunditum amare. Factor hoc longe esse absurdius: quia, & actionem prauam, prout talem, seu prout à creato voluntate velle sicutem interpretatione, & determinante eam Deum hoc argumento inferatur: quare argumentum hoc decretum indifferenter concurredi, non solum, vt inter nos doctores, corumque principis communibus exanimis; sed pro sententiis Thomistiarum praefitorum diversis petenti erueretur, si esset firmum: etenim virtus nos in idem absurdum cogitet, in quod ipsos argumentum incurere contendimus. Ceterum insitum argumentum est, & idem, quod contra auxilij sufficientis donationem fieri solet: imo, & in ipsa voluntatis creare conditione, nativaque eius indita à Deo ad virtutis potestate, arque in hominis primi, & malorum Angelorum creatione ab antiquissimis hereticis efformatum, multrumque à Patribus versatum; siquidem & creates voluntates, sua nativa, & indifferenti potestatis, & liberatae abusuras nouerat Deus: & lapsus Ad-

mum, & Angelos malos si crearentur: & tamen in horum omnium creatione, & conditione eorum actiones prauas, sicut interpretatio voluntis confitante negantur, Communis eorum, & Theologorum ratio est; quia voluntas interpretativa in eis solum habere locum potest, in quibus explorata non est seria, & quare ex parte sui est effica de opposito voluntas; in Deo autem lapsorum hominem, & Angelum, & inuenientur, creatam quamvis voluntatem sua potestate abusuram condente, atque, vt operari absolute possint, omnipotentiam suam applicante, cogitationemque, & auxilium indifferens immittente cumabus etiam, & lapsus conditionati prescientia, explorata est seria voluntas, ex parte sua etiam, vt non operari praece, ac perceant, vt sepe ex Patribus ostendimus, actibus controu. 4. de voluntate, d. 3. q. 3. à cert. 2. ostendimus: quin, ea omnia ex confine donat, vt recte ac beate deum xterne viuant, ac non perceant: quia, ni ea omnia ad visum, abutimurque de se indifferenti praefit, non illis esset ad bonum, & meritum plena, & absoluta potest. Neque vero in omnipotencia sua applicatione secundum eam folia malum eius à creato voluntate visum potest conditionare cognoscere magis quam in voluntate ipsa, nisi auxilij sufficientis conditio accedit: quare ad huius collationem tota voluntate difficultas expedita controversia s. d. de reprobatione: partim ex hinc, & intentio Dei seria, & explorata salutis, etiam reprobatur: partim ex Dei in sua dona, & beneficia domino: partim ex scientia, qua auxilij sufficientis donatio dirigitur, ac regulatur, aliquid principis, non, nisi importune, in praetentiarum tradendis, vel potius obtrudendis.

12. Adhuc tamen pro Dominicanis, & Hereticis Praefitoribus oppones. Non minus sancte, & honeste debet procedere concursus ab omnipotencia in actionem prauam, quam à voluntate, & volitione diuina: arqui ab omnipotencia procedere concursus determinatus diuinus, potius, atque subinde, & actio praua: ergo & à voluntate, & volitione diuina posse, & determinante, & Dei concursus, & actio praua procedent, absque vlo sanctitatis cuius praeditio. Maior quidem certa est de sanctitate, & honestate formalis, que eadem est in affectu, & honestate formalis, que aequaliter est in affectu voluntatis effectu, atque in executione potentia, & operatione volentis, & si primario volitioni, secundarii eius operationi conuenient, videcumque ea bonitas, & sanctitas formalis moralis obiectiva, & specificativa sumatur in minori autem aequalitatem est, in voce determinatus que praefitoribus posset apud incertos fauere: idcirco distinguenda est ab omnipotencia procedere concursus determinatus ab ipsa omnipotencia, negatur minor, liquidem eius visus non fecus, atque nativa voluntatis facultas, & rehqueprincipiorum essentia, plena, & absolute, per illa omnia constituta determinatio permittitur, vt vidimus: cum quo pugnat concursus ab omnipotencia ipsa determinari, atque determinatus concursus procedere: Procedit ab omnipotencia concursus determinatus in se, ex determinatione tamen creare voluntatis omnipotencia sibi applicata, atque, quod eius visum ipsius arbitrio permisit, conceditur minor: quia concursus, qui ex determinatione voluntatis creare ab omnipotencia procedit, determinatus concursus in actionem prauam est; non autem concursus in actionem probam, sive sui ipsius omisio. Inde vero non inferatur volitionem Dei erga omnipotenciam sua concursus, (qua de se physica ad concursum in actionem prauam, & in actionem bonam potest) est) debere esse determinatum, & determinatum omnipotentiam Dei ad virtutem concursum in bonum, & malum physice indifferenter, ac de se formaliter loquendo ad alterum præ alio determinare indeterminabilem: cum à determinatione voluntatis, & arbitrii creati determinetur: nec opus proinde sit eius determinationem à volitione diuina efficaci, & concursus physici omnipotencie praefitum querere, quæ ex hoc, quot expeditum hactenus, capitibus repugnat. Minoris autem eiusdem reliqua abique distinctione concedenda sunt: etiam illud concursus Dei potest ab omni potencia procedit, quod est verissimum: inde tamen non inferatur contra nolram conclusionem specificatam

tim (eti contra nos communiter decreti indifferenter concurrendi assertores teneret) hoc certamine statutum: eum scilicet concursum Dei in prauam actionem à volitione diuina positiva illum adhuc disunxit, & indeterminate prosequentem debere procedere. Siquidem, ut physicus determinatus in se concursum physice, positus ab omnipotenti procedat, eam arbitrio creata per Dei decretum applicari, & quodad influxum, & cooperationem subdi arbitrio creata, cuiusque determinationem permitti, est satis, quia ad concursum omnipotentis volitione, & tendentia positiva decretum illud prograditur: quod multis gratibusque fundamentis, neque à Deo fieri, nec Dei voluntatem decere toto ferè hoc certam. 3. abunde nontrahimus. Sed neque contra reliquos nostros decreti indifferentes Doctores probat argumentum à voluntate diuina determinata ad actionem prauam ad hanc determinate omnipotentiam concurrens: cum per ipsos eius usus arbitrio creata subdatur, & determinationi.

presentis difficultatis intelligentia obferuare oportet, triplex necessitatem peccandi vage rationalis creaturæ naturæ solum debitis relata, considerari posse. Primali inditam intrinsecè, & congenitam: quatenus natura rationalis de se, non nisi ad prauam operandum, quotiescumque operetur, à Deo condita aptaque natura sit; ita eam censebant Manichei. Secundam determinationem ad actionem prauam vage in natura rationali considerare, solum non secundum intrinsecum solum impeditum, sed ut debitis omnibus ipsi naturæ iure, & connaturali ipsi prouidentia, ornata, & constituta; in quibus non solum decretum Dei concurrendi cum ipsa, sed pleaque alia continentur: ita eam Pelagianis, & Semipelagianis considerabant, dum virtibus naturæ, vel fidem, & iustificationem, vel falem eius initium, ut postremi asserterunt, ex puni naturalibus, seu naturæ nostræ rationali debitis ab illo gratia, ultra debita naturæ, Dei adiutorio inibis obtinere aberrarunt: contra quos, Auguſtino ducere liqui Africani Patres in eius nationis Concilii, & Iesu peculiariibus pro Catholicis necessitate gratia Dei ad recte, & meritorie operandum decertarunt.

2. Horum verbis male intellexi, & erroris alterius memorati percili metu in alium extreme oppotuit alij incidere, cum iam explorato dannati eo Hæretici Vvieſteſte, Calvini, & eorum reliquæ, Baiani, & Ianthéniste, afferentes: dōnum Dei ultra naturæ debitum ad recte, & meritorie operandum, ex parte actus primi requisitum efficaciter natura sua, & conexum cum contentu esse debere; quibus vox saltem tenus Dominicani præfitiones (de fæſu videtur alij) contentum, ut ostendimus d. 1. fatus fuisse: Carteri scholastici dōnum Dei, ultra naturæ debitum ex parte actus primi ad honeste, & meritorie operandum de facto Dei gratie adiutorium necessarium esse fatentur; sicut non ita de se cum honesto, & meritorio, seu conduceat de vita æternam opere conexum, ut cum eius omissione componi natura sua nequeat. Hæc omnia fuisse ostendimus d. 1. Carterum inter ita (circa dubium Catholice) contentum dubium adhuc est, an quodvis opus bonum morale prædicti, qui tale de la vita æternæ meritiorum, atque ad eam conducens sit: a proinde, ad quod Dei gratia, & adiutorium, ultra naturæ debitum, requiratur? Vafquinianus omnibus affirmatibus, negantibus vero cunctis Soaristis, & ab illo censure periculose viriſque. Dubium item, & viriſque contentum dubius hisce scholastici est: an gratia auxilium hoc ad recte operandum necessarium supernaturale, quod ad substantiam, esse debeat, ut Soaristica putat: an ita sit illud supernaturale, quod modum effe, ut certe Vafquiniana? Carterum viriſque scholastici contentum necessarium posito etiam auxilio sufficiens) ad peccandum, & actionem prauam mortalem, vel venialem, sive determinatam, sive vage pro hoc instanti, vel pro diurno, & longo tempore, consequentem effe, & que, sive ad breue, sive ad longum tempus ex Dei privilegio, & misericordia specialiter donandi auxilium quod habitum effectum refertur. Quantunvis viriſus prædicti tentationibus præparat, auferretur: quoniam vero ad longum tempus, & in rebus occasionibus, dæmonumque malis artibus, & tentationibus valide infirmatorem nostrum impellentes semper resistere difficile valde est, nec pro eis omnibus nisi raro, atque è prouidentia Dei specialissima efficaciter auxilium efficit, moralis necessitas, quæ ex tentacionis, & impulsionis magnitudine, frequenti, & nostra fragilitate, atque connivencia Dei prouidentia, non autem ex rarissima illa occurrat, atque astimari prudenter debet, iustis omnibus (Maria Virginea excepta,) actionis prauæ venialiter vage facta, ad longum tempus admittende, impinguè durans in mortali iacentibus mortalem etiam aliquam denou ad tempus longum incurriendi, moralis necessitas à Theologia merito, & communiter affectur.

3. Carterum, etiæ naturæ rationalis ius auxilium efficit, quare, & in eius donatione pro quavis occasione gratia Dei, & pro omnibus, atque ad tempus longum maximam cœſario intercedat: artamen ut inefficax arce non habetur refutari: aut recte operationis effectum cognoscatur, à Deo tribuatur non exigere, etiæ eius donatione Dei naturæ rationalis debito satisfaciat: quia intrinsecus ambi sufficiens.

Q V A E S T I O V.

An ex vi præfinitionis prædeterminatiue per concursum aliquem Dei, vel per generale subtrahendi decretum possit Deus actum prauum vagè hunc, vel illum, sive in communi præfinire?

A D plenam præfinitionum prædeterminatiuarum ad materiale peccati intelligentiam, & hanc questionem adiungimus, subtiliores difficultates continentem illis, quas cum præfitoribus materialis peccari determinati agentes verius, & decidimus; que tamen lucem ex illis recipient, ac vicissim reddent. Examinauit eas ex initio, solum traditione, & profundate Ruiz notess d. 40. de volunt. per totam. Tres autem omnino difficultates quæſitionis huius titulo continentur: suo ordine examinanda. Prima, an præfinitione aliquæ de concurso generali ac debito creature rationali iure naturæ possit Deus actionem prauam vage hanc vel illum, sive in communi præfinire? ita, ut vi illius nequeat non aliquam individuam actionem prauam apponere; etiæ hanc determinare, & in individuo præ alia apponere creaturæ libertatis, & electionis sit: quia ad individuam hanc determinate apponendam præiūs generalis, ac prædeterminans Dei concursus, per quem apponenda, hæc, ut illa vaga præfinire ut prædeterminatiua sua non extendit: Secunda, An vi concursus, seu per concursum prædeterminatiuum specialiter id possit Deus præfare? atque viriſque concursus prædeterminati vtriusque, per quem actionem prauam vage fieri Deus præficiat possibiliterum examina. Tertia difficultas, an per decretum non concurrendi ad actionem omni ex parte, simpliciterque, & absolute honestam, perfrane tamen decreto concurrendi pro libito creaturæ voluntatis ad actiones turpes, aliquā vage possit Deus præfinire?

C E R T A M E N I.

Deciditur difficultas prima.

R Uiz noster (cuius negatiæ decisioni subscribemus) questionem præsuppositiæ saltem à pluribus scholasticis præficiat tam censes: xiiimo autem, nec præsuppositiæ ab illo eorum tam tam fuisse, in dñi neque ab scholasticis ipsiæ anterioribus disputatum, sed aliam longe diversam: è cuius tamen & præfinitionis distinctione hic Doctor plura pro negatiæ conclusione fundamenta produxit, que ad præfinitionis difficultatis definitionem negatiæ non attinet. Pro dilucida ergo

sufficientis emittare potentem absolute illam recte moraliter operari, & tentationibus contra morales virtutes agendi resistere in actu primo constituit, quod rationale naturæ secundum naturalia considerata, vt sumnum, debet non autem illam potentem in actu primo ad supernaturales, & Theologicas virtutes absolute constitutere. Notata præ oculis ad præfentis difficultatis decisionem habenda; postrem hoc prædictum, ex quo in primis claret: longe aliud esse non posse naturalia rationalem in potius naturalibus reliquias nisi meridacum, & peccatum, vt Patres, & Concilia asserunt, quia auxilia quæ sufficientia sunt ultra naturæ debitum non sunt; aliud ea vt sufficientia debet rationali naturæ. Illud enim solum probat eius exigentiam, & ius naturale ad auxilia efficacia non extendi: hoc autem videtur, solum inefficacia, quæ talia determinare, & posse exigere, quare in donatione efficacis, quæ efficacia non solum supra, sed contra ius naturale, & exigentiam naturæ rationales fieret, eiulque proinde abusus fore: quod nisi absurdissime dici nequit. Claret inde secundo: non fatisæcte a nostris Ruiz iudicari difficultatus decisionem (affinitatis falso iure) ex necessitate gratia ad recte, meritorie, & conducerent ad vitam eternam operandum, resistendumque, longo præfatum tempore, tentationibus penderit: vt tantum, qui hanc docerunt possint negari nam in præfenti difficultate conclusionem defendere; quæ nequeat esse gratia supernaturæ Dei necessitas ad prædicta, nisi in natura determinata exigentia, ad auxilium sufficientis, quæ sufficientia, quare & ad peccandum; cum ab illo ea naturali determinatione sola negatione naturalis exigentia, & iuri ad auxilium efficax, quæ efficacia, & peccata, ex naturalibus possit, licet non debet; gratiaque supernaturæ, quo ad modum falso eget, cum, vt non peccet, ut honeste, adhuc intra virtutes morales, operetur.

4. Constat subinde tertio inaniter pro hac sua æquatione, & illegitima consequentia induci propositiones 2.49. 30. & 61. Machælii Bajj damnatas à Pj. V. bullæ edita anno 1567 confirmata à Gregorio XIII. anno 1579, de impossibilitate recte operandi absolute, quare adhuc moraliter, & ad vitandum peccatum solum viribus naturalibus arbitrii. Tum quia, vt hæc, non nisi ex Dei gratia, creatum arbitrium possit, iure naturæ ad peccandum, adhuc vage determinatum creatum arbitrium non est: vt inde Ruiz in fieri contendit: Tum, quia ex propositiones secundum fæ, & proprio aliquo sensu non damnatur vilamus merentur Theologiam confuram, vt estem bullæ testatur de aliquibus ibi damnatis, in rigore tamen, & proprio verborum sensu ab assertoribus iusto, quem num. 2. notarium, & alium, quem Baius propositione 3.8. 59. & 60. ex damnatis explicit (nempe gratia Dei, non solum auxiliante, sed & formitaliter iustificante opus nobis esse, vt tentationem quamvis supereratque morale bonum quodvis exercere possimus damnare fuit. Porro in illis non damnatis, vt nonant, & proprio aliquo sensu, præfatas quatuor contineat: quia cum plerique, & quibus reliqua æquivalent, & Patrum, & Conciliorum sunt, expresse, & post satis notam Pj. V. Bullam cuiusque à Gregorio XIII. Confirmatorum à pluribus Catholicis Doctoribus (in quibus Eruditissimus, Profundissimusque Theologus Valquez notatus cum altera schola sua) defensantur, vt videbimus tamen, de fine supernaturæ? vbi, & subtilia plura iuxta eius principia de necessitate auxiliari gratia discussus; quale illud est, an potestas absolute in actu primo ad operandum recte, intra moralem adhuc, honestam, gratia auxilio, solum quoad modum eius entitatis errinsecum, sufficienter constitutatur, quod ex infinito indisputatum inuenio. Atque illud: an minimum emittatur sanctæ cogitationis, & auxiliij gratia Dei disputari debet, an naturæ? quia in re strenue laborante genio, & ingenuitate Doctor insignis noster Gaius Hurtado tom.2. in 1.2. quem, & à notis, & ab extremis, etiam Senatus Regio typis approbatum superioris cuiusdam post tanti viri obitum in Curia, & eius, penses quem vestrum Collegii Complutensis, (vbi obiit ille) ignorantiæ magno rei Theologicae dispendio absulpi: erant enim in tomo illo (qui unus Doctoris huius Theologiae defuit) sensa peculiaria non pauca, Christoph. de Ortega, de Deo Vno, Tom.I.

Huius tamen ipsius de gratia auxiliantis minimo Authoris huius sententia tomus illius ab umpsio non obserit, eius quippe mentem, & ex ipso & eius Superiorum iussu censore, & approbatore Magistro, meo Didaco Daza accepi, callig. & forte ex propriis auxi: illud denique. An notitia legis quatenus ad inducendam obligationem præcise conducit gratia Dei, ac subinde per Christi misericordia debetur haberi: quia in difficultate crucis verandaque memoratus nuper meus, & Magnus Magister Didacus Daza, strenuam, suuque ingenio, & eruditio dignam operam nauavit. Denique an sufficiens præcise potestas bene intra moralem honestatem operandi naturæ rationalis debita excedat. Hæc noſtri Vazquez doctrinam dilucidam reddent & ad præfentis difficultatis expeditionem clariorem præmittenda oportune fuere: iam ad eius decisionem veniamus.

5. Si vñica conclusio: implicat rationalem creaturam, ex generali concursum, cuiusque decreto ad actionem præsumam vagè, hanc, vel illam, prædeterminatue præfiniri: contentio nolto Didaco Ruiz de Montoya citata d.40. de volum. fæct.3. à num. 10. neque solum ex nostris non contentis in ea conclusione reor; imò neque solum ex antiquis pro opposita ab eodem Ruiz relatibus à num. 5. ad 10. nempe Gregorium in fæct. 16. quæst. 1. & 2. fine & d. 29. q. vñica art. 2. pag. vlt. qui ob originali sub mero generali concursum relinquunt cum ea vitandi peccata impotencia. Maior. quæst. 28. tota quæst. 1. maximè à concul. 2. & ad 17. argumentum §. ad formam & in 1. distinct. 1. quæst. 3. sub init. quæst. 1. med. Roffenthal, cont. Luther. art. 39. vers. med. §. Neurum sane posse: ac inter med. & in fin. §. Quanquam ex disputationibus: & circa fin. §. verbis vñique: qui alterunt aliquot homines in actualium eriam pñam, ita ad tempus cum solo generali concursum insufficiunt ad solum opus morale simpliciter bonum remanere, denique alij, qui ita à Deo sub solo concursum generali insufficiunt ab bene operandum, & peccata vñtanda relinquunt hominem posse facientur, vt Marsil. in 1. p. 20. art. 3. ad 3. maxime propositione 4. & 5. ac fine q. & in 2. q. 17. art. 3. ad 3. rac. 1. contr. secundum suppeditum Capreol. d. 28. quæst. vñca. art. 3. post med. ad 2. contra 4. Concluſ. & ad 15. & d. 29. quæst. vñca. art. 3. col. 1. fin. Dez ibi quæst. vñca art. 1. concluſ. 2. & art. 3. notab. 4. ante med. & art. 4. & ad 11. controu. 2. concluſ. & ad 5. contr. 3. Castro verbo gratia, hærel. 1. probat. 3. concluſ. col. 4. & 5. Angest. 1. moral. cap. 13. docum. 10. Martin. Magist. tract. de persever. tota quæst. 3. Dionys. Cyster. in 1. d. 17. quæst. 1. art. 1. fine. & in 2. d. 24. quæst. vñca art. 2. concluſ. 1. & 4. A bulens. in cap. 19. Marth. 174. aliqua interferit vt eandem peccandi necessitatem sub solo generali Dei concursum creature rationalis videatur afferre, eti ad 4 & 5. & quæst. 175. sub init. & 178. ad 3. oppositum expresse docet: verum vt ex notatis nostris claret impossibilitas recte operandi, & vñtandi peccata abique speciali Dei gratia, non interficit determinationem ex Dei concursum generali præsumere, eti ipse, vt præce operetur rationalis creature necessario intercedat. Secundo generali concursum non physicæ insufficiunt ex parte causæ primæ vñversalis Dei in creatas actiones, sed prouidentiam solum naturalem debita reliqua ad operandum requirita vñtra Dei etiam concursum apparentem hi Doctores intelligunt: quare extra intentionem decisionem loquuntur. Tertiò: si auxilium sufficientis, vt absolute recte operari, & tentationes vincere possimus, iure naturæ debetur, necessitas illa vage peccandi hominem physicæ solum loquendo, consequens solum erit: quæst. nec physicæ prædeterminationis ex Dei generali concursum (de qua solum est quæst. 1) imò ex integra ac tota generali Dei prouidentia. De morali vero necessitate nihil hic queritur.

6. Probatur ergo conclusio quia præfinire prædeterminatio Deum actionem præsumam vagè: sine hoc, vel illud peccatum absolute est velle efficaciter, vt action præsumat, vel illa absolute sit, ac subinde vt absolute sit aliquod peccatum: hoc autem, vt causis secundis de necessario ex parte sui concursu prouideat necessarium non est. Ergo ex generali, & debito ex parte Dei creature

Rationali concursu non potest ita praefiniti: nihil enim cursus ultra debitum creature rationali voluntate generali concurrendi à Deo amat, neddum praefinitur. Secundò: nec Deum decet ita velte actionem prauam praefinire; siquidem iam actionem prauam velle: tò torum, quod in individua quibus earum actionum prauatis est (si aquae ille prauatis, & quoad extencionem, & quoad intencionem, & modum sit) prorsus Deus ea praefinitio veller: cum tantundem, nihilque magis prauatis in yna actione, quam in alia sit. Tertio, quia, si iuxta debitum connaturale natura rationalis ea praefinitio prædeterminata est, vt concursus generalis, siutque præfinitio esse debet, natura illa rationalis ad prauam illam actionem vage determinata de se fore, qui error Manichaeorum, & aliorum est: contra quos Patres supra certarunt. Neque enim ad actionem prauam hanc in individuo, & non aliam determinatam de se creaturam rationalem esse & ab eo producere, & condi Manichaei, & affecta somniantur. Quartò ex parte efficaciae praefinitionis huius, & concursus prædeterminatus, quem concernit aliae eius repugnantia accedunt siue generalis, siue specialis is concursus sit: quare eas certam. 2. periquemur. Porro que contra hanc conclusionem explicantur ex prænotatis pro difficultate explicacione, & decisionis claritate euaneantur.

CERTAMEN II.

De difficultate secunda definitur.

IN iam explicata difficultate prima Recentiores aliquor prædeterminatus praefinitiones ad materiale peccati in particulari explosa haec tenet, nihil minus ad materiale peccati vage, hoc, vel illud, in communi siue generice, vel in temperantia, vel odio, aut furii, siue specie huius scilicet, vel illius actus in temperantia, aut homicidij specie omnino eiusdem posse aliquem prædeterminatum praefinire cent. Eos ignominiam referre noster Ruiz d. 40. sect. 6. cum fundamento inferius subiecendis, & erendum: ipse vero à num. 5. duplice coniunctione aduerfam Sententiam suam proponit, explicat, & confirmat. Nobis autem, quibus eadem Ruiz nostri sententia proflus placet, triplici coniunctione, explicatiu adhuc tendenda videtur, & confirmanda; etenim speciale hoc decretum de actione praua vage potest exigatur relinquendo reliqua intra connaturale prouidentiam, & communem Dei respectu ratioalis creature, vel eam etiam immutando: si ac rursus potest adhuc immutata naturali, & communis prouidentia quod reliqua cogitari prædeterminatus præfinitio actionis praua huius vel illius vage, & in communi generice solu, vel speciei infinita euident, vt diximus quod diuissio præmitenda prima huius difficultatis resolutioni necessario est: quia, eti viuenter negativa sententia, vera nobis, & tenenda sit; aut quouscunq; trium horum casu speciales habet probationes, vt patet præter generali rationem, quæ eos omnes casus complectitur.

2. Prima conclusio: immutata, quod reliqua prouidentia Dei communis, & naturali erga rationales creature implicat. Deo prædeterminatus præfinitio materialis peccati, seu actionis create praua vage huius vel illius. Probatur immutata quod reliqua prouidentia communis naturali erga creature rationales ea praefinitio rationis create vage ponit in Deo præfinitionem materialis peccati, & actionis create praua huius determinata & in particulari: hec vt ostendimus, & aduerfatur Deo repugnat. Ergo immutata de reliquo communis, & connaturali Dei, erga creature rationales prouidentia, præfinitio actionis praua siue materialis peccati vage Deo repugnat, difensus certe & inoffenso currit. Major probatur in connaturali, & communi Dei erga creature rationales prouidentia individuatio actionis ignota est, nusquamque proinde permitta electioni creature rationalis, sed puri

arbitrii diuini pro suo nutu statuens, vt casu quo creature ad actionem huius generis vel speciei arbitrio suo moueat, hoc actionem individuum illius generis vel speciei elicat, ac non aliud: quare huius præ illo voluntati creatæ electio non adest: Dei prouidentia, quam immutatam conclusio supponi: Accusatio autem praefinitionis generis, seu speciei, huius, id illius actionis praua, etiam quod genus, vel speciem electio voluntati creatæ non relinquitur; sed etiam prædeterminatus præfinita actio praua, & materiale peccati à Deo est, atque ad illam creatæ voluntatis cœsistata; ergo ad torum, quod individuale actione praua commune, & individuale apponendum à creature est prædeterminatus præfinitio Dei ad eum, duplice Dei decreto, & præfinitione compacta, tempore ex immutata Dei prouidentia connaturali, & communis erga rationalem creaturem, quod individuationem, & præfinitionem prædeterminatum, quod communis actionis praua, seu materialis peccati apponendi: quod & aquæ Deo turpe, & absurdum est, ex quocque creatæ voluntatis in eis appositione libertatem aboler, ac id decreto seu praefinitionis unica individuum torum, & quod communis, & quod individuationem actionis praua, seu materialis peccati prædeterminatum præfinitio Deus vt de claret. Quocirca præcipuum ad uerfariorum fundamentum de fœtu creatæ voluntatis libertate absolute circa individuum actionem prauam, & materiale peccati, ex sola individuæ electione ipsi per praefinitionem de actione praua vaga, & in communis relata (quod ex vi eius praefinitionis solum verisimum est) in cuius conclusionis huius primæ ex immutata communis, & naturali Dei erga creature rationales prouidentia nullum locum haber.

3. Sit secunda conclusio, eti ex infusa, & extraordinaria prouidentia Deus individuationis actionum prauarum notitiam creatæ voluntati præter, atque subinde praua huius actionis in individuo præ alia electione eius arbitrio, & libertati permitta, nequæ actionem prauam seu materialis peccati, hoc scilicet, vel illud prædeterminatus præfinitio. Probatur: quia ea prædictio, qua volito est in actionem prauam tendere, vt praua materialiter, ac subinde interpretatio prauam formiter & peccatum, quod vt diximus non nisi interpretative per exprefsum materialis peccati voluntate posse, adhuc à creature amari: ergo effter turpis, & Deum decens præfinitio. Secundò: quia vt quæst. 3. cert. 4. 2. quodvis decretum de operatione quodvis difunctioni, & vage, hoc scilicet, vel illa duplex conditione conatur, nempe vt si una individua actio absolute non apponatur, & abit, altera apponatur: atque impiecat amare, vel leque Deum, adhuc inefficaciter, & prædeterminata præfinitione, materialis peccati exprefse, & implente eius formale, & peccatum sub conditione vla: ergo & prædeterminatus præfinitio actionem prauam, seu materialis peccati vage hoc vel illud. Tertio inde. Conditionata ex parte obiecti voluntas cogit purificata conditione in volentem, vt quod sub ea conditione efficaciter volit, efficaciter absolute velit: ergo, si altera actio praua individua, ex duabus v. g. vage prædeterminatus à Deo præfinitis ex libertate contradictionis à creatæ voluntate (vt fieri potest) omittatur, alteram individuum abesse efficaciter Deus, neccesario prædeterminatus præfinitio, atque hoc repugnare Deo tota hac disputatione demonstrauimus, ergo, & Deum prædeterminatus præfinitio actionem prauam, seu materialis peccati vage.

4. Quartò ex parte prædeterminatus concursus Dei, quem actione praua prædeterminatus præfinitio, hoc vage, concenit. Probatur conclusio, quia, eti vi fax præcise non prædeterminatus hanc individuum prauam actionem, tamen, vt hanc, vel illam apponat abeo voluntatem impellere, ac proinde alterum cauere, et subiuncta etiam praua determinatio voluntatis. Quæ à seditione cauere, & authoris peccati non purgare. Sicuti nec impius actionem alteri suadens prauam, & dimon eum ad illam tentans, eti neuter eum ad illam in individuo suadione aut tentatione irresistibili: determinat. Quinto ex parte eiusdem prædeterminationis, & concursus connotati. Etenim concursus prædeterminatus, cum operatio Dei physice, & determinate comis

eum actu prauo sit, nequit esse cum hoc, vel illo
vage: vagum quippe intentionis mentalis supposi-
tio inducere, & tenere potest morus intentionis, qui
ca ducitur voluntatis, non autem physica operatio
& concursus. Quæ circa præfinitione illa, si prædetermina-
tio nata sit, debet respicere & concerner non viam sed
duplicem Dei prædeterminationem disiunctam, vel hanc
ad vim individuam actionem prauam, vel illam ad
aliam actionem prauam, in individuo: quo fieri, ut Iesu
Deus liber maneat ad hanc prædeterminationem suam,
& subinde individuam hanc etiam actionem prauam no-
stram apponendam. nos autem minime: quanvis ea-
rum ex prædeterminatione Dei irrestitibili apponuntur si-
mus, quandocunque eam apponamus: ac proinde neutrari
nō nobis libere apponi posse, ut aduersarij ceniebant. Quod
si dicas prædeterminationem ea præfinitione connotatam
fieri in actionem prauam in communis, ac proinde nam
solum respectu individuorum sub illa contentorum esse
posse: iam impugnari in simili de individuis actionibus
vagè sumptus es. Nulla enim operatio, imo nec realis
physica respectus; præcisus ex parte sui termini esse
potest. Id enim solus operationis, & respectus intentionis
intellectus, & voluntatis est proprium, apud Philo-
sophos, & Theologos omnes.

5. Interius vero cœli, quo praua actio vage à Deo
prædeterminatio præfinita, hæc minime, vel illa cuius-
dam speciei in fine genere prædicta fore, virgen-
tis eius repugnanti probari astringit etiam nos ter
Ruiz §. Dico secundum n. 6. quia, cum solam individuo-
rem actionis prauæ, in qua præcisè sumptus nihil mali-
tiae est, libere electione, & operationi creatæ voluntatis
relinquere fibilique, ac prædeterminatione sua prædica-
ta omnia communia vigeat ad ultimam speciem diffe-
rentiam referuntur; quorum singulis sua malitia & om-
nibus communib; rora individuæ prauæ actionis mali-
tiae penderunt; quadam malignitatem autaritatem voluntarii,
& operationi sua rora præauratae in actionibus individu-
is à se vage præfinitis, & volitionem, & effectuem
sue sequentias videbunt, & nihil eius, siue volendum, siue
efficiendum voluntati permittere creatæ, & quidem spe-
ciosam argumentum huius pietatem recognoscere: quatenus
vero nullus malitia, siue volenda, siue efficienda elec-
tionem, & potestarem creatæ voluntati relinqui afferit
(quod ad intentum autarum sequestrationem maligna-
tis necessarium erat) officiam non recognoscere. Licet in
eis sola individua actionis prauæ electione voluntati
creata cuiusmodi præfinitione permisum totum individu-
um, secundum omnia prædicta actionis prauæ ge-
nerica, & specifica apponere voluntati creatæ permisum
est, coquidem modo, quo in rebus apponi illa pos-
sunt. Siquidem prædicta communia secundum se, &
prædictæ similitudinæ, nec factibilis, nec apponib; in rebus
luni; sed solum in aliquo suo individuo à quo re ipsa
negatur, nec possum realiter differre, & extra
quod, & eossum fieri nequeunt; cum physica effectio vila
prædicta ex parte termini sui proutus repugnet: idcirco
ex necessitate antecedenti ad aliquo virtutis individuum
(quemadmodum ex omnino antecedente impeccabi-
litate humanitatis Christi ad aliquam præcepta mortis
acceptationem in eius humanitate Controu, de Incarnat.
admissimus) in cuiusvis individuo, præ alio, proutus adhuc
equali, & virtutis illius honestatem exercet, eiusque lau-
dabiliter, & meritum obtinere cum nostro Valquez, &
aliis documus, illud autem specialioris abludi in præde-
terminatio præfinitione individui vagi specie inimic-
tus prauæ intercederet: quod ad omnes titulos prau-
tatis individua actionis, ac proinde plures, quam si
genit, aut specie intermedia, non curata specie infi-
ma, vage individua actio præfinitur volitio & præde-
terminatio Dic se extenderet: verum siquidem est tota
actionis individua prauitatem, & oppositionem cum
virtute, & lege ex prædictis suis specificis, & genericis
formaliter prouenire; quin individuatio (exteris quod
intencionem, & modum paribus) aliquam prauitatis ra-
tionem de suo formaliter afferat, ac praua actionis su-
ponat.

6. Jam aduersarij vniuersum eius prædeterminationis
præfinitione actionis prauæ vage possibiliter contentum
infirmo fundamenta sunt. Primum, quia ex ea
Christoph. de Orsega, de Deo Vno, Tom. I.

præfinitione illæsa maner creatæ voluntatis libertas:
ergo ipsi, ac nusquam Deo, actio praua ab eo posita im-
putaretur. Antecedens falsum esse ostendimus proba-
tione primæ, & secundæ conclusionis, eoque permisla
malam esse consequentiam constat ex probatione con-
clusionis secundæ num. 4. & aduersarij ipsi malam esse
supponunt, dum permisla libertatis creatæ illatione per
prædeterminationem materialis peccati in individuo præ-
finitionem Deum nihilominus, & eius causam fore, &
subinde peccati auctorem nobiscum contendunt. Secun-
dum, quia Deus plures homines vim talibus circumstan-
tiis de facto creavit, ut longo tempore infallibiliter sit in
peccatum lapidosum dubium est, quin in eis circumstantiis
hominum in puris naturalibus condere poterit; quin &
eas circumstantias apponere, ut de facto infallibiliter la-
batur statim: vi Holoferni cœrulee vitorias, & parentias, &
Judith spidorem, & fuaulorum, quibus in superbum, &
libidinolum erga illæ affectum illico infallibiliter lab-
etur; ergo & poterit Deus prædeterminationem actionem
vagè prauam, non solum ad tempus longum, sed & pro
aliqua determinata duratione abfieri vila sui indecen-
tia præfuisse. Reiponetur tamen infallibilitatem lapsus
vel longo, vel etiam aliquo determinato tempore, ex vi
naturali, determinationeque, & definitione circumstan-
tiarum, in quibus rationalem creaturam condidit, quævis
ipse produxit, producere Deus potest, abfieri & ac ne-
cessitate physica antecedente lapsus ita, ut non esse
lapsus nequeat esse non posse; sed potius per se, & Dei
intentione, ad bonas operationes destinari, eti per acci-
dents ex infirmitate, & malitia nostra ab vita, damnatio
numque concione infallibilitate morali effectum lapsus
habituisse: quia ita impellunt, ut nemo, vel fere
nemo, lapsus non sit præ resistendi difficultate; eti
resistere abfolute omnes, & singuli abfolute possum. Inde
constat Deum neque voluntate eas producendi, ne ea-
rum aut hominis in eis productione velle, cauſare
peccatum. At vero si actionem prauam adhuc vage præ-
determinatione præfinitur, in eam directe, & per se Dei
tenderet volitio, ut patet, & prædeterminatione, quam
præfinitio concerner, non potest non in actionem prau-
am directe tendere, ac natura sua, & per se destinari:
quare, neque à cauſalitate peccati Deus excusari. Ac
deum ea prædeterminatione præfinitione actionis prauæ
vage, libertatem de facto in neutriss appositione creatæ
voluntati relinqui, dicebamus n. 4.

CERTAMEN III.

Difficultas tertia expeditur.

1. In seundam difficultatem de præfinitione actionis
quis prauæ vage ob decretum Dei subrahendi gen-
eralem suum concutum ad omnem actionem omni
ex parte, & abfolute honestam, solumque concurrendi
ad actionem, quam velit voluntas prauam possibiliter
esse præfinitione eam: si ino respectu demonum, &
reliquorum damnatorum de facto dari, atque ideo ne
minem illorum bene simpliciter & abfolute operari
posse docet expresse Marfil, in 2. quæst. 5. art. 3, maxime
notab. s. & ad rationes contra quæstum, cui doctrinæ
conforat quæst. 16. art. 5. Referatur pro eadem sententia,
quasi affine quid docuerit, Aegid. in 2. d. 7. quæst.
1. art. 2. maxime col. 6. §. ex eo ergo: & fine corporis
aut solutionem, & solut. ad 1. dicens impetus ad bene
operandum requisitus demonibus denegari. Verum,
cum hic concussum Dei præium impelleant ad
bene operandum non admittat, sed comitantem fol-
lum & comitantem identice creatæ voluntatis ope-
rationem, qua ad se ipsam impetus esse nequit; im-
petus, quem demonibus ad bene operandum denegat
nomine concutum Dei non potest intelligere:
quare potius astimo ea voce inrelligisse Aegidium su-
birum, & inde liberatum delectationis motum vo-
luntatis in bonum, quod ad sanctæ cogitationis,
& vocationis, seu auxiliij ex parte actus primi congrui-
tatem

E. E. G. A.
P. A. L.
V. I. A.

ratem aduocare visus Augustinus non immerito fuit nostro Vasquez, cuius eruditio nem de auxiliis efficacia agens tom. suo in 1. p. transcriptione honorauit Ioann. Gonzal. Albelda, eam porro vagam determinationem ad prauam actionem ex subtractione generalis concursus ad bonum possibilem expresse fatetur, imo inde in damnatis omnibus prouenire expresse docuit noster Molina 1. p. q. 64. a. 2. dub. 2. §. relatio. & §. dubium.

² Ne verò difficultatem generalem à speciali materia abstrahentem, atque ita propositum alii, quæ ex speciali materia voluntatis creatæ difficultatibus in materia, & status conditione specialis subiicitur implicemus, videbunt voluntatis Angelicæ, quam quidem natura sua ita ab eo, cui se femei applicuit immobilem esse plures volunt, ut perseverantia, seu in malo admisso obstinatio, naturalis ac necessaria sit, sed ea fane neque ad peccatum aliquod vage admittendum, de quo disputatione, necessitas est; sed permanendi in femei admisso: quare, & impoenitentie de admisso necessitas, ac poenitentia impossibilitas; insuper, neque ex decreto Dei de subtractione concursus, sed ex naturali inflexibilitate Angelicæ voluntatis, igitur noster Ruiz scilicet, & ceteri cuiusmodi necessitatem ex decreto subtractioni generalem concursum ad opus omnne simpliciter, & absolue bonum cum rationali aliqua creature esse impossibilem: quare nec inde necessitatem male operandi in damnatis à Patribus & Scholasticis assertam prouenire: Probat, quia concursus à summo bono procedens dirigunt semper ad ipsum summum bonum & dirigere quatenus ex se est, & inclinare creatam voluntatem: atqui si limitatus concursus solum dirigetur de se, atque inclinaret creatam voluntatem ad malum, siquidem ex limitatio efficiet, ut nusquam destinaretur, dirigetur, atque inclinaret concursus diuinus ad bonum creatam voluntatem; sed solum ad prauam actionem, ad quam solam decerneretur; ergo decretum ita limitans concursum diuinum est impossibile.

³ Sed tamen ratione huic, non acquisito in nulla enim opinione vim habet, siquidem Deus decretu illo non concurrendi necessario concursu ad villum opus bonum, non decernerit concurrere ad praua opera pro libito voluntatis creatæ; sed nec alio, quo intendit quidem, ut voluntas creatæ superet tentationes: ac proinde, quia parte decretum concurrendi est, ut libertatem eius voluntatis feruet, quantum de se est, non actionem eius prauam; sed resistentiam tentationis ex motu, quovis indifferenti ac non in honesto (ut resisti potest) intendit; quia vero decerneret non concurrere ad actionem aliquam bonam, sed præcise ad actionem prauam decretu illo nec dirigit, nec inclinat creatam voluntatem; sed tantum iure sua libertatis & dominij supremi ad concursum præstandum, vel secus voluntati creatæ ad quenvis vel plures in omnem eius actus efficiendis virtut, idque honestissimo titulo, & fine præstare Deus potest, etiam si diuinus concursus in voluntate ad suas operationes non indigentia solam, sed exigentia, & naturale ius adfert: vnde patet in toto hoc coniunctu huius ex decreto concurrendi cum voluntate quavis creatæ ad actiones prauas, & non concurrendi cum voluntate quavis creatæ ad actiones prauas & non concurrendi cum illa ad actionem villam vndeque, simpliciterque & absolue honestam nullam esse, quatenus ex parte eorum decretorum & Dei est, inclinationem, vel directionem creatæ illius voluntatis in malum; sed solum ex decreto non concurrendi ad actionem villam absolute bonam non esse inclinationem ex parte. Decreti & Dei creatæ voluntatis ad bonum, quam illi decernere, & dare non tenetur; sed potest Deus honestissime pro libito subtractione: quia vero concursum suum indifferenter offert ad actionem prauam ut pro suo libito voluntas vtratur tentationis victoriæ (citra honestatem quidem, & malitiam) intendit: quod si dicas concursum decretum à Deo ad actionem prauam vage esse physice prædeterminatum iam ex positiu hoc concursu cuiusque decreto, non ex decreto subtractioni concursum ad omnem actionem bonam, ea prauæ operandi vage (de quo præsens est difficultas) necessitas erit, necessitatem enim illam ex decreto positiue concurrendi prædeterminatum ad actionem prauam vage cert. & 2. explosimus.

⁴ Nec magis præstat ex decreto non concurrendi ad actionem villam bonam, & concurrendi ad prauam subtractionem solum præve operari quandoque operetur. Primo enim eis etiam positis potest indifferenter operari: quod si decretum non concurrendi ad actiones etiam indifferentes exendas, adhuc necessitas absolute non inducitur, sed solum condonata; si omnis voluntatis operatio non suspendatur; ut fieri naturaliter, certè ex Dei absolute potentia fieri potest. Quare, & hæc Dei voluntas absolute possibilis de suspensione omnis actus à voluntate creatæ illa debet adiungi, nec decretum non concurrendi ad actionem bonam neque ad indifferente, & concurrendi ad prauam sicut erit, ut ea necessitas absolute præve operari vage à Deo inducatur: insuper cum libertas physica pro singulis, & omnibus indiuiduatim actibus præmis omittendis voluntati illi per hosce relinquatur, facilis apprehensioni, & explicacioni minime est ad aliquam vage ex derreto illo non concurrendi ad actiones bona, & indifferentes, & altero concurrendi ad prauas inducta à Deo, quatenus ex ipso est physica ad actionem aliquam prauam necessitas; sed ut summum moralis erit: quæ ex difficultate superandi tentationes omnes prudenter aspersione indicatur, cuiusmodi in ordinaria prudenter cunctis aduenialiter aliquando, vix adhuc tempore, atque impensis diu mortali in dormientibus ad mortale aliquod denuo admittendum explicabamus certam, cuius ratio est: Nam physica connexio, nec ad indiuiduum vagam, neque ad prædictum aliquod commune esse, terminatue realiter potest: quare profata noster Ruiz ratio conclusionem efficiat non probat.

⁵ Sit tamen conclusio prima. De facto (ne in damnatis quidem) ex decreto subtractioni concursum generalem ad omnem honestam actionem physica ad præve operandum vage necessitas non inducitur. Conclusio contra Molinam expresa est. Pro vero militat noster Ruiz citatus num. 10. & 11. S. Thom. 1. part. quæst. 4. artic. 2. corp. & ad 5. & clariss. quæst. de malo, art. 5. ad 2. Icribens: Deus est causa fatus Angelorum, in quo sunt obstinati in malo, non quibus causando, denuo malum, vel confortando malitiam, physice, sed, siue non impertiendo, gratiam: sic enim dicitur aliquis indurare: quibus gratia, non autem concursus generalis degeneratio impudentia, & peccandi denuo necessitatem Angelis, & subinde damnatis reliquis obuenire docet; & si ad naturali immobilitatem quod obstinatio in malo vterius videatur recurrere: quod de absolute physica voluntatis Angelicæ immobilitate à malo in bonum placere mihi nunquam potuit, ut suo loco ostendam sed quantum ad concursum generali damnatis ad recte operandum non negatum (quod præfatis solum intuicione est) sed gratia: Iohannes, placet omnino, atque expresse asseritur à Damasceno Dialogo contra Manich. vñ fin. aente: Quin Deus diabolo quoque semper bona præbet, (quatenus ex parte Dei est, ut immediate de nobis pro hoc statu dixerit) verum ille accipere reculat: atque in futuro aeo Deus omnibus bona fundit: at omnia siue, præve capacem se reddit, boni particeps efficiuntur. Non ex defectu eius, quod ex parte Dei requiritur: sed subinde, nec generalis concursus defectu non tenet, sed male diabolus, & damnati operantur: imo nec sufficiens auxili subtractione, sed eorum & propria voluntatis abilu, atque malitia; eti ut auctor S. Thom. supererogationis efficacis gratia defectu: que omnino sententia ultra ea, que iure naturæ illis ex parte Dei debentur peccent, ac necessitate morali peccant fin: non solum vage, hoc, vel illo peccato, verum aliquibus, quæ superposita cruciatuum acerbitate, aliquid, que prætuntur vitare difficultatum ac moraliter impossibile est auxiliis potentioribus, & efficacibus degenerat, quo sensu intelligendi sunt, qui necessitate peccare illos docent, Boni: uent. in 2. dist. 7. part. 1. art. 2. quæst. 2. Richard. ibi q. v. a. 3. ad arg. cont. 2. conclusio sub med. imo, & bene operari absolute posse, ut aiunt Scotus ibi ante argumento solit. Baffol. q. 1. art. 3. Durand. q. 1. n. 12. Valent. tom. 1. d. 4. q. 15. punct. 2. sub fin.

CERTAMEN I.

De actione prava à solo Deo actiùe producta sententia.

1. Regor. in 1. d. quæst. 2. art. 2. col. vlt. ad 2. quodam argumentum d. 42. quæst. 1. col. penult. ad 1. contra 2. conclus. in 2. d. 37. q. vnic. col. antepen. ad 5. & d. 7. q. 1. à med. Mai. in 1. d. 17. q. 10. d. 47. q. 1. in 2. d. 7. q. 1. post med. à 5. *Contra iſuā*, (Eſi dubiter, an produci, in voluntate actus ita à Deo posſit,) & d. 37. q. 1. ad 2. Almat. tract. 1. moral. cap. 16. clarius in dictatis super sententie. Ruperti. Holcot. q. 2. ince. Holcot ipſe in 2. d. 4. à fol. penult. maxima sub R. R. Okam in 2. q. 19. Gabriel. in 1. d. 42. fine, in 2. d. 7. q. 2. art. 2. à med. & d. 37. q. vna. 3. dub. 3. Aliaco in 1. q. 13. art. 2. fine, Mayron in 2. d. 43. q. 4. Capreol. in 2. d. 37. q. 1. art. 3. sub ince. Conrad. 1. 2. q. 79. art. 2. ad 3. Caer. art. 1. Deza in 2. d. 37. q. vna. art. 4. ad 1. contra 2. conclus. Valen. 1. 2. q. 9. d. 6. punct. 1. ver. fin. Supponere, vel consequenter admittere videtur. Angelus 1. Moral. cap. 4. docum. 4. qui omnes intrinſecè, ac de ſeſe independenter à circumſtanciis, alioque extrinſeco ipſa prava arque inhoneſta (exemplum in actu blaſphemie arque odi Dei apponentes,) afferunt produci à Deo ſolo effectu poſſe, tam extra ſubiectum, quam in ſubiecto quoquis, etiam creata voluntate, ſolum recipiūt ac non actiū concurrende (excepto Maiore, qui, ut vidimus aliquando de hoc poſtremo dubitare) eiūque actus ita à Deo actiū producōt, & voluntati vno creata hanc physice odio habitum eſſe Deum: æque, arque ſubiectum undeque actus inducēt & vniā ipſi albedine album formaliter foret.

2. Porto pro hac etiam ſententia extituros reor. Doctores omnes, qui centent Deum ſolo poſſe infundere voluntati creata habitum vitiosum de ſeſe physice inclinancem ad errorum intellectus, & ad physicam actus prava, ut afferunt Holcot citatus: Valquez 1. 2. d. 9. cap. 4. num. 11. Herrerain 2. Scotti tom. 2. d. 38. q. 1. à colum. 5. atque apud eos alij. & Vafquez preſertim, qui etiam actus erroris plures, quibus dannati crucientur à Deo ſpecialis prouidentia, infundi doceat; tametis quod actum a ſolo Deo potentia vitali non concurrente iudicent impoſſibile, quod ad diſcultatem preſentem materialiter ſe proſuſus habet. Hi inquam omnes ſi in preſentis diſcultatis examen incidunt contenturos cum ob fundamento, quo poſtremum hoc docent, ſit, nihil malitia imputandum Deo eſſe ex iuſuone huiusmodi actum, & habitum quod æquè in preſente ſententia: ino certius, aut clarius ſaltem inveniuntur: Si quidem in preſente aſſertione, neque aliquid malitia voluntati creata eiūmodi actum à Deo ſolo effectu indiſto, quare neque Deo malus actus, adhuc materialiter, tanquam authori adſcribi; cum ſic producōt materialē peccati, formaliter tale, non ſi, neque eſſe poſſit: etenim ex eo quod ex iuſuone habitus malus inclinans libertas voluntati relinquantur, ſecus autem per iuſuone actus prava voluntati creata nullatenus actiū concurrenti, potius inferunt: iuſuone habitus Deum materialis peccati, quod ex liberto voluntatis viu poſſe accidere, cauſam eſſe poſſe, ac de facta eſſe, eius, quod accidet: cum inducens, vel physico impulſu, vel moralis iuſuone in materialē peccati, ut temptator diabolus, & maleſuaduſ homo, cauſa, & materialis, & formalis peccati ſit, ſolumque ſalutari Deu virtuotum habitum infundens ab eorum cauſatione poſſit ob finis ea habitus prava iuſuone intenti bonitatem: nempe majoris victoria in reſiſtētia eiūmodi inclinacione maiori obſtendat: quo, & Deum eiūmodi habitus iuſuone tentatorem non eſſe diximus ſuprā; ſed amplioris virtutis excitatorem: coque ſenſu Abrahamum tentatorem: atque inſuſer eſſant, quæcumque contra poſſibilitatem iuſuone habitus prava fuſe perfequuntur Ruiz ſect. 3. à num. 4.

3. Ruiz ipſe ſect. 1. preſenti diſcultati negatiū reſpondet. Diſcūlpat actiones intrinſecè malas malis fo-

lii 3. lata

CERTAMEN II.

Virisque difficultatis, & totius questionis decisio.

Item extrinsecus, ex voluntaria, & non concurruit proibitione, sive naturali etiam; sed in aliis circumstantiis, vt homicidium, ubi defensio proprie vite absit: extintum enim, quod ad difficultatem primam, ita illas esse dividendas: & quidem, ut id, quod ipse intendit probatio secunda conclusionis apparetur proponatur nonnihil ea diuiso conducti; at verò nihil re ipsa conducti. Siquidem extrinsecis positis, quibus ex etiam actiones, quae de se, & ab intrinsecis male non sunt, praeceps reduntur, eadem omnino difficultas est, an in illis possint a Deo solo actiū produci, & inquit voluntati infundi creatae? atque an ita produci, & inquit eidem a Deo possint actiones suae natura, & essentia praeceps? Vt Dei odium, & blasphemia, in quibus ille exemplum ponit: Siquidem praeceps, quam ha natura sua habent, illis circumstantiis praeceps: vt non minus his praeceps in eis circumstantiis natura, & essentia coniuncti ha esse & repugnat, quam illis ex essentia, & intrinsecis natura. Supponit secundū: duplēcēm respectum in actionis praeceps repetit respectū voluntatis diuinæ, tanquam causa: alterum ad voluntatem diuinam ad illas voluntatem creatam libere, ac praeceps operaturam praeceperunt, aut indecentem, adhuc non prae determinat, ex intentione tamen, vt praeceps operetur; nedum prae determinantem, & neutra ex his praeceps motionibus posse Deum concurrete, velve praeceperunt voluntatem creatam ad actionem praeceps, hancve a Deo actiū pendere ostendimus vñque ad questionem 5. quin causa, & authoris peccati fecunditatem incurat: alterum verò respectum actionis praeceps a Deum, tanquam ipsius causam designat, non quatenus actum praeceps ab alio praeceps fieri facit, sed quantum alio neutrum, ne dum praeceps operante: quo concurrendi modo non prae determinat proprie, sed solum actum illum Deus efficit solus & producit.

4. His autem postis Ruiz negatianum concilium probat duplice ex capite. Primum ex impossibilitate productionis actus vitalis a solo *Deo*, abique vlo viuentis, potentiisque vitalis actio insuffxi: quod satis quidem commune, & firmum est vt cert. 2. conclusi. videbimus. Alterum vero capitul. est: ex intrinseca malitia obiectiva, quam actus emitat, & intrinseca natura sua praui habent, (quod ipsum habent, vt dixi num. 3, actus ab extrinseco, & ex circumstantiis praui, his adstantibus, cum illis elicuntur.) vt ex eis, tanquam obiectis prauis sue obiectiva malis, tota, ac precipua malitia operacionis, atque volitionis eorum delinquitur: arre quecedente libertate volentis, ad libertate operantis, ad moralitatem, imputabilitatem ad culpm, & peccatorum obiecta de se, (& idem est ex circumstantiis,) praua volens, legique & ratione de se physice repugnante, efficiens a culpa, & peccato nequeat excusari: cum ergo in praesenti casu, quo, se folo, & actum prauum *Deus velle*, & efficeret, libere quid m, & efficeret & vellet, nec posset non *Deus inhonebit* actum illum velle: Confirmat: quia odij Dei actus efficiens, & quidditate sua est desiderium, vt *Deus non sit, eique documentum se, inferri possit, inferret: efficiet, vt eius honor, precepta, & obedientia concilentur; quapropter illum eliceret, & operari, adhuc partialiter indecens, ac turpe creaturestum ergo Deo tue- pius erit illud sui odiu, sive extra, sive in subiecto tota- liter totalitate cause actus agere, & operari: quare Ruiz nostri sententia est: Deum se folo actus intrinseco, & natura sua prauos efficerere non posse, data adhuc hypothese, in sua sententia impossibili, quod actus vitales se folo producere *Deus valeret*: quod argumentum pro hac Conclusionis parte ex hypothese impossibili candeum vim habet in actibus ex circumstantiis prauis, dum eis adstantibus creaturam ob libertatis defectum inculpabilitatem operaturam ad eos elicendos prae determinatus prae- finxit, quam ab uno ad alterum illationem, & si non adeo ex- presse, virtute tamen, & implicite satis recognovit Ruiz f. 2. difficultate secunda ex propoliis fasidias ex eius probationibus pate.*

Dico primo: implicat Deus agere, seu efficiere actum se solo actum vitalitem seu operationem de se prauam adhuc materialiter talem huc extra subiectum sue in subiecto: ac subinde praefuisse actum prauum in creatura inculpabiliter. Conuenit in hunc Conclusio nisi cum nostro Ruiz, & plerisque aliis, qui in principio vnde eam vicius probabilitus: nobiscum conuenient; et autem Conclusio contra Doctores citatos nimis. Probatur adum, huc operationem vitalitem esse, & produc absolute absque influxu viuentis in ipsum implicat: ergo implicat abscire a solo Deo actus fieri actum seu operationem vitalem in creatura voluntatis: ergo, & ita a Deo solo actus faciendum praefuisse: Secunda huc consequentia est perpiceua: implicat enim Dei praefinitio, efficaciter voluntio de obiecto impossibili. Prima item consequentia de se clarae Antecedens probatur: quia implicat aliquem absolute esse, quin & eius essentia praedicari omnia absolute sine: sed vnum ex praedicari essentiaibus operationis, seu actus vitalis est dependens a potentia vitali, & viuentis creati, tanquam a principio actuo ergo implicat actum vitalitem creatum esse abolute, quoniam eius dependens a potentia vitali, seu viuenti, tanquam a principio actuo seu quod idem est, huius in ilium influxus actus absoleto sit, & exstat: ergo implicat esse actum vitalis abscire a solo Deo actus concurrente. Maior ex militu a nobis probata est contra, de anima de actus vitalis, vbi eius questionis propria fides, quarec supponendis est non probanda, inde inferatur evidenter, & proxime actum vitalitem seu operationem de se prauam non posse se solo actus efficiendam a Deo praefuisse.

2. Dico secundò : Nequit Deus actum, seu operationem vitalem ex circumstantiis, & si non natura sua prauam se solo efficere, aut se solo active efficiendam pranire, de hac Conclusione, nil expresse Ruiz nosfer, de eius tamén sententia, & mente omnino est. Probat argumento factò, quod ex predicato generico actus vitalis, non autem ex specifico, vel aduentorio prauitatem determinat: quare de actu omni vitali, scit ei prauitas inveniatur, siue aduentitia sit, neque probat. Confutio dixi in viragno conclusionis de actu prauo vitali solūm inquit quippe adiuplices prauitatis effientia sua, in homicidium, furum, que praua sunt, non tamen essentia sua actus vitales sed que secundario ab acto voluntarii illos impetrant vitalitatem participent, scit & libertatem necessitatis, & proprietatem, & formaliter materialis peccati sunt, contrariaque moralem malitiam, ac sunt absoluè peccata: idcirco de his conclusiones sequentes de Hypothesi impossibili non erunt: sicuti erunt de actibus prauis vitalibus, de quibus solum, dum in intrinseca prauis, solammodo locutus fuit Ruiz fact, i. citata, catu, qui abegit dependentię voluntarię creare fieri possent. Verum ad rationes decidunt ipsi negariunt, nobis autem affirmantur, in sequentibus conclusionibus vitalitas actus, seu non vitalitas nihil officit, nece prodeat, nec intrinseca vel vel adiunctiva prauitas dummodo absoluè actus adesse absolvitur, vel absoluè absit ab alterius sententia probetur, ex dictis & rationibus nostris & aduersarum solutionibus claret.

3. Dico tertio: *Potest ab solitudo Deus auctor probatio esse ab extirpicio, sine ab circumstantiis fe sole, & affectu villo creature influxu actio, tam in subiecto, quam ex illud, actiue producere; est contra notitio, quia conclusio reliquias sententias sua pot primam probacionis, habet auctum Patronos Doctores omnes citat, i. num. i. Probatur quia in actibus prius existens, ac non vitalibus, atque in vitalibus ex hypothesi quod a solo Deo actiue producentur, posseverne actiue producere nihil malitiae adhuc obiectio est, si a solo Deo producuntur, ex eorum quae a solo Deo actiue producuntur, vel decretum Dei ita illas producendi moralem trahant malitiam, aut seditatem; ergo ciuiumodi productio, aut de-*

cretum ita eos actus producendi Deo non repugnant, conseqüencia est ipsi Ruiz, (contra quem nunc agimus) perficua, qui inde solum, quod ad hanc difficultatem ex hypothesi productione actus prauis à solo Deo actiue concurreter, & implicare posse, & supponit, & facetur: quare sola antecedentis probatione opus non erit. Illud autem probo, quia ea productione odij v.g. Dei, nihil agente creatura, Deus non contraheret fideitatem cau-
sandi, actum prauum & peccatum creatura, quae abfui dubio non peccare odio Dei, vel extra ipsam, vel in ipsa à Deo tam solum actiue producto: ad quod proinde creatura non solum libere, ut opus ad eius moraliter malitiam erat, sed illius adhuc actiue non concurreter, sed nec contraheret malitiam odij Dei, seu sui ipsius formaliter, nec causam solum s' siquidem odio illo Dei decreto se-
ipsam Deus nullatenus odifit: inò neque odire posset: tam quia creatura illud odium est, nec Deo immansus odium aures, quo quicque, vel ipsam, vel alium odifice posset, immansus esse debet: quo autem Deus odio ali-
quid habebat esse esse deinceps, & diuinum: ergo, ne-
que, ut causa turpis odij Dei, neque ut se ipsum turpis odio habens malitiam aliquam ait fideitatem incurreret.

4. Dices: odium Dei, quemuisque actum, siue de se, siue ex circumstantiis, in quibus agitur prauum, physice aduersari legi, & rationi naturali, ac proinde secundum se, vel secundum circumstantias, in quibus agitur, atque indeius siue operationem siue medicam, siue immediata, & voluntatem illum volentem, vel quoque gradu cau-
santis, libertate accedente, moraliter viciari. Hæc & vicia solito argumenti, & vnicum coniunctionis aduersae argu-
mentum est: cuius impugnatione, & conclusio aduersa quassatur, & easio argumenti nostri præcluditur. Contra primo, quia nulla lex, dictamene rationis naturalis, siue diuina, siue creatæ prohibet odium Dei, vel actionem turpem in abstracto, sed in concreto, non odire Deum: non fornicaberis; & id directe, indirecete aut, & mediate, ne-
conferas ut alter Deus odierit, aut fornicetur: & id quia-
dem non solum formaliter denominatione, sed actua eli-
cens odium, aut operantis fornicationem, furum, aut homicidium illave cauient in altero cum liberate effi-
cient, vel in se admittenda: vt eis, vel ipse actiua libe-
ri ipsi denominatione Deus odierit, aut fornicari faciat: que plane omnia in productione odij Dei, vel homicidij à solo Deo actiue illud producentis omnino abfuit: cum nec per odium se ipsius Deus odierit, nec creaturam actiue, & libere actiue, & libere actiua denominatione Deus odifice faciat.

5. Quod autem sola alterutra odij Dei, seu actus prauum ita, vel operans Deum formaliter odierit denomina-
tione actiua libera, vel alterum Deus odifice, prauem operari simili actiua libera denominatione faciat, dicta-
min rationis, (que in Deo lex altera est) operatio aduersa-
tor non autem ipsum Dei odium, aliusve actus prauus, vel secundum se, & intrinsecus, qui dicitur prauus, vel adstantibus circumstantiis in quibus prauus euadet, nec satis actiua actualis, siue formalis, siue causalis operatio. Proba-
tur. Primo quia dictamini eiufmodi legis altere & rationis recte non terminantur, feruntur, nisi ad potentes ita-
que ex rationis dictamine, & ex electione, & liberta-
te operi in concreto denominatione actiua libera, ut
pac ex omnibus præcepit Decalog, que de iure na-
tute sunt. Diliges Deum & proximum: non peierabis: non
cidabis: non fornicaberis, &c. & in aliis iure positivo, que
ad potentes rationis dictamine pro libito vt, vel abu-
sui nullam diriguntur: nec, quoad vim coactiam, nec
quod directum: Vnde irrationalium coitus, homici-
dia, rapina prohibita non sunt, quo circa rectum ratio-
nis dictamen, siue diuinum, (quod lex altera est,) vel
creste rationis, quo actus prauos auctoratur, nequit ex
pare adhuc obiecti in actus ipsos secundum se, & enti-
tatem suam, vel solam, vel circumstantiam, in quibus pra-
te eliciuntur vestimenta præcisæ ferræ, abtrahendo ab acti-
ua libera potestate operari, ex qua actua libera deso-
minatione eos concretæ operetur formaliter, vel alium
simpli denominatione faciat operari: quare diffinio illa
malitia physica obiecti à malitia impuritatis eo mo-
do, quo à nostro Ruiz explicatur locum non habet:

Nam his, quibus naturalis amititia adest, nec latæ leges sunt, nec ad tempus sis, qui ad tempus dementia labo-
rare: quare nil obiectu adhuc, & physicæ ipsiæ, quæ talibus, malum ex dementia accidenti operantur, ipsiæ rationis dictamine prohibitum: ac ideo, nec eis impu-
tatur ad culpam: quam dubio procul incurrerent, si illis ea obiecta, & operationes ex parte obiecti prohibite ab-
folute forent.

6. Probat secundò, quia, si in actu prauo, siue de se, siue ex adstantibus circumstantiis, siue physica illa ob-
iectua malitia ratione rectæ aduersa, & sufficiens turpem moraliter reddere eius physicam efficientiam, & operationem, & voluntatem eius, qua nec illam efficiens for-
maliter in se, Deum verbi gratia odierit, vel furetur, nec cauilerat alium culpabiliter Deum odifice, vel furari faciat: ergo nequit Deus ad actum prauum, simultaneum adhuc concursum exhibere: Probat: quia, etiæ à crea-
tura prauo pro libito operare determinetur ad concur-
sum, ac proinde actus illius prauo, prout à creatura est, ac peccati creature causa concurru illo, comitante solum minime sit: att' Dei operatio totum illum actum prauum, & si parcialiter partialitate causa, actiue attin-
git productus, atque in esse absoluto ponit: quod autem alter simus eriam apponat solum probat, alterum eriam
tunc peccare, non autem Deum cooperantem physice non peccare, si operatio physica actus prauo physica illa obiectua huius prauitatem & oppositionem cum recta ratione, etiæ nulla inde denominatione actiua prauæ operantis formaliter, vel cauilerit inducatur, satis dehonestetur, Dices: honestari potius concordum Dei partialiter, quia illam ex fine satisfacienda muneri causa prima præberet, Contra: quia, quod de se, & intrinsecus malum sit, vt iuxta cuam hanc doctrinam physica, ac libera operatio entitatis actus prauo, ex sola eius attingentia actiua mala est, nullo quantumvis honeste fine adhibito honestari ita potest, vt proflus, & abfolute à fideitate denudetur. Se-
cundo, ad munus causa prima simultaneum concursum pertinere non posse ex tua hac doctrina argumentum contendit. Dices: Deum concurrete simultaneè cum creatura ad actum prauum proxime, vt naturale agens subditum creatæ voluntatis arbitrio, vt diximus. Contra quia saltem remota libertate libere concurreat, cum libere decreatum applicatum sua omnipotentia conceperit: quod satis ad imputabilitatem, & culpam est, vt patet in suadente actum prauum, cuius determinatio libera proxima alterius voluntati relinquitur.

7. Dices: siuorem actus prauo eius intentione actum prauum suadere: secus Deum suam potentiam voluntati creatæ applicare, voluntem ponius, vt ea ad actum prauum non vrator vel abutatur eliciendam. Res nobis nunc non est de excusando Deo à causalitate mediata materialis peccati creature ad quam excusationem satis discriminis Dei simultanei concurrentis volentisque ita concurrere à suofoce peccati impio homine vel dæmonie ex intentionis diuturnitate affigari ostendimus supra: sed de libera Dei cooperatione, physicoque eius influxu, & arringentia actionis illius prauo physice ratione diuinæ, & humanæ ita aduersantur, siue ex eo, quod operazione libera Dei attin-
guntur hæc operatio iuhoseta reddatur, & turpis, atque ad hoc remota eam attingentis libertatem sufficere co-
exemplo contendimus: non autem, vt Deo tanquam au-
thori, & causa creaturæ se ad actionem prauam proxime libere determinantis malitia tribuatur. Contra secundò, quia ad actiones prauas imperatis, & externas apponendas proxima libera determinatio Dei est: creatæ autem voluntatis præcedit, cuius presuppositio exigentia Deus potens abfolute non annuit, annuit tamen, & concurre-
re decerit. Tertiò, in actibus prauis materialiter, etiam vitalibus, qui à dormientibus phreneticis, & amentibus sunt: proxima determinatio libera, vt abfolute sint, Dei est ad eos actus volentis concurrere ad exigentiam coniuncti causarum naturalium ad eos actus elicien-
dos: quare, etiæ Dei odium, aut blasphemia sit, eos fieri, & esse, & concurre, & libera determinatione proxime venit: & tamen non peccat: quia nec ebrium, phreneticum, aut dormientem peccare facit, nec blasphemiam, Deique culpabiliter olorem, neque eis acti-
bus Deus ipse sui ofor, aut blasphemus est: ergo pura operatio actionis praua, qua, nec alter, nec Deus ipse denominatione

denominatione actua libera prava operans est, turpis, atque in honesta non est.

8. Dico quartò: Deus potest ebrj dormientis, amentis & cuiulvis, absque libertate, ab subinde absque imputabilitate, & peccato operari actum materialiter prauum prædeterminatue præ finire. Rationem dedimus probatione tertia conclusionis. Quia nec alium eiulmido prædeterminatua præfinitione proprie, & formaliter loquendo præ operari facit, nec peccare, nec ea actu odi, aut blasphemie, seipsum Deus oderit, aut in se blasphemabit; sed solum physicam illam enirat à creatura fieri facie, absque vila sedidare, seu turpitudine morali, in quo diuina legi, & rationi nusquam, vt vivimus, aduersabitur. Duo contra tertiam, & quartam conclusionem præter disjectam haecens oppositum conclusionem iuruanum rationem à priori que tam, tanta supra & disjecta eriam à nobis sine, possunt opponi. Primum de subitis, & indeliberatis motibus in prauis actiones, quæ iuxta nostram doctrinam causari immittuntur que nobis à Deo poterunt. Dixa ex intentione augustinis victorie & amplioris nostri triumphi disponendi, ita quidem fieri à Deo posse, quo omniem tentatoris, & inducitoris in malum suspicionem Deus euader. Secundum est; quia ea hac doctrina poterit Deus habitum imo, & adum erroris homini infundere, ex quo tanquam reuelata à Deo falsa Ecclesia à Prophetis possint credenda proponi, & hoc etiam contra Dominicanos ad materiale peccati prefintores ab eodem Doctore tentatum debile esse & exuge ostendit quæst. 3. cert. 3. vbi dixi: meram physicam iudicij errorei de quois obiecto sit, productionem de loquutionem, & testimonium non esse; sed aliorum adiunctione: quare eorum errorum secundum se posse à Deo produci; non autem cum illis aliis, quæ dei testimonium, & locutionem constituit, vnde fidei fundamentum firmum, nec doctrina hac nostra debilitatum peritabit. Alia certa ad speciem vigintiora hinc nostra doctrinae opponere, in materiam altam alibi ex instituto examinandum, & qua breui explicari hic nequeat concernerent; id tantum pro coram, si quis forte in ea incidat) solutione uno verbo dixerim: aliis, quæ Deo supremi iu, & inaddicibilis dominij titulo in creatu licent, minime licere.

de conditionatis nostris contingentibus notitiam desiderare. Dixi autem duplex solum genus decretorum concurrendi à decretoribus creatæ libertatis excoigitatum esse. Nam decretum nostræ voluntatis determinationem supponens, ac subsequens, quod Catherinus, Corduba, & Iulius Sirens excoiguntur, decretum concurrendi ad libera nostram determinationem, seu conueniendum, quem supponit, esse minimè potest: cum absque, & ante ipsum conuenit positus naturæ priori supponatur.

QVÆSTIO I.

De decreto comitanti diuino concurrendi ad liberos creatæ voluntatis actus,

DECRETI comitantis adstrendi plures extant Authores; nec illud explicandi modi pauciores quare omnes eius patroni & modi recensendi sunt primo; vt postmodum iudicium expeditius fieri possit.

CERTAMEN I.

Decreti comitantis concurrendi Authoris, & modi omnes.

1. **H**uius decreti Author fuit noster Vasquez tom. 1. i. part. d. 67. & d. 99. quem sequuntur: Huius tract. 2. d. 19. cap. 4. num. 30. & si præsumt illud differens omnipotenter applicatum admittat. n. b. Alarcon Gaspar Hurtado d. 5. de prædict. in diff. 12. Gaspar de Ribadeneira d. 10. de prædict. Derkenius tom. de Deo d. 11. cap. 3. familiare nobis, & ingenioi Murcian Recentiores, quos ex parte in nostris operibus ciramus, & suo scientiam, pharos satis omnibus illustres, & alij ex nostris pauci Recentiores. Adhesere ex Scoticis Smiling. de Deo tract. 3. d. 2. quæst. 5. num. 15. Montepiloso i. part. q. 2. d. 47. art. 40. Pontius d. 6. Philosoph. q. 8. n. 600. Qui omnes conuenient primo: quod decretum hoc efficaciter confusus nostri sit, eique connexum, nec indifferens, & cum eius negatione constat. Secundo: quod res ipsa confusus nostri nullatenus prioritate naturæ, & causæ tatis antecedat, esset enim prædeterminata Dominorum præfinitione de nostro libero consensu dubius antea disputationibus explosa; neque item confusus, & determinationis creatæ libera pro posteriori naturæ securatur, vt nuper ex nonnullis restulimus, & impugnamus. Solus Gaspar Hurtado afferit: decretum hoc res ipsa & si eiusdem actionis, vt à creatæ voluntate est causæ non esse, centrat, sed quasi disparat cum creatæ actione, & determinatione decretum illud Dei se habeat; & postrem hoc, esti aliquibus videatur difformare, nihil tamen ab aliis decreti comitantis Doctiboribus disformare: solum enim vult significare decretum illud determinatum causalitatis nullum res ipsa actionis, vt à creatæ ea vt causæ, neque vt effectum comparari: quare in eo ordine nullum habere: gradum prioris, aut posterioris res ipsa determinationis creatæ sed determinata se habere: sicut reliqua omnia, que eius ordinis sunt, & ad idem signum prioris, vt posterioris spectant, si inter se comparantur: vt spectare omnes decreti comitantis Authores volunt creatæ voluntatis actionem, seu determinationem, & comitantis decretum.

2. In eo autem, quod decretum hoc actionis prioris à Deo, causam esse docet à reliquo decreti comitantis expressa sententia discedit, & plane implicata docet, solum eiudem actionis, prædicta à creatæ voluntate est causæ voluntatis esse negat; cum enim actio creature de actione extrafice

DISPUTATIO III.

De aliorum decretorum diuinorum concurrendi cum creaturis rationalibus ad liberos earum actus examine.

Post prolixas, & si valde Catholicis dogmatis vtilis disputationes præmissas restat examinandum, quo alio genere decreti ab soli concurrendi cum creaturis liberis ad solitum contingentis positio nem absque libertatis, cum causa, cum effectus determinatio Deo vtratur: quia in re duplex solum decretorum diuinorum genus haecens creatæ libertatis defensoribus excoigitum est. Alterum comitantis alterum antecedens, alij non prædeterminans ad extremum vnum libera potestatis arbitrij creati; sed omnipotentia, & actus causæ diuinæ applicatum, vt eo pro libito creatæ vtratur voluntas; ac proinde indifferenter concurrendi vocatur: cuius naturam respectu prauorum actionum nostrorum satis enucleauimus q. 3. cert. 4. verumque autem decreti concurrendi genus examinandum hic ex instituto erit, vt quid ex parte Dei in hypothesi ad nostrorum contingentium conditionatarum futuritionem constitendum sit definitur: huius siquidem designandi gratia à Deo susum, & laboriosam hanc controvèrsiam de decreto diuino concurrendi ad absolutos creatæ voluntatis actus liberos instituimus: ne quid ad plenam obiecti scientia media

cretum ita eos actus producendi Deo non repugnant, conseqüencia est ipsi Ruiz, (contra quem nunc agimus) perficua, qui inde solum, quod ad hanc difficultatem ex hypothesi productione actus prauis à solo Deo actiue concurreter, & implicare posse, & supponit, & facetur: quare sola antecedentis probatione opus non erit. Illud autem probo, quia ea productione odij v.g. Dei, nihil agente creatura, Deus non contraheret fideitatem cau-
sandi, actum prauum & peccatum creatura, quae abfui dubio non peccare odio Dei, vel extra ipsam, vel in ipsa à Deo tam solum actiue producto: ad quod proinde creatura non solum libere, ut opus ad eius moraliter malitiam erat, sed illius adhuc actiue non concurreter, sed nec contraheret malitiam odij Dei, seu sui ipsius formaliter, nec causam solum s' siquidem odio illo Dei decreto se-
ipsam Deus nullatenus odifit: inò neque odire posset: tunc quia creatura illud odium est, nec Deo immans; odium aurem, quo quicque, vel ipsam, vel alium odifice posset, immans est debet: quo autem Deus odio ali-
quid habebat debet est irreparabile, & diuinum: ergo, ne-
que, ut causa turpis odij Dei, neque ut se ipsum turpis
odio habens malitiam aliquam ait fideitatem incur-
ret.

4. Dices: odium Dei, quemuisque actum, siue de se, siue ex circumstantiis, in quibus agitur prauum, physice adhuc est legi, & rationi naturali, ac proinde secundum se, vel secundum circumstantias, in quibus agitur, atque indeius siue operationem siue medicam, siue immediata, & voluntatem illum volentem, vel quoque gradu cau-
santis, libertate accedente, moraliter viciari. Hæc & vicia solito argumenti, & vnicum conclusionis aduersus argu-
mentum est: cuius impugnatione, & conclusio aduersa-
quatur, & easio argumenti nostri precluditur. Contra
primo, quia nulla lex, dictamente rationis naturalis, siue
diuina, siue creatura prohibet odium Dei, vel actionem turpem in abstracto, sed in concreto, non odore Deum:
non fornicaberis; & id directe, indirecte aucte, & mediate, ne-
conferat ut alter Deus oderit, aut fornicetur: & id quia-
dem non solum formaliter denominatione, sed actua eli-
cens odium, aut operantis fornicationem, furum, aut
homicidium illave causant in altero cum liberate effi-
cientia, vel in se admittenda: vt eis, vel ipse actiua libe-
ri ipsi denominatione Deus oderit, aut fornicari faciat: que plane omnia in productione odij
Dei, vel homicidij à solo Deo actiue illud producentis
omnino abfuit: cum nec per odium se ipsum Deus
oderit, nec creaturam actiue, & libere actiue, & libere
actiua denominatione Deus odifice faciat.

5. Quod autem sola alterutra odij Dei, seu actus prau-
iisque ita, vel operans Deum formaliter oderit denomina-
tione actiua libera, vel alterum Deus odifice, prauem
operari simili actiua libera denominatione faciat, dicta-
min rationis, (que in Deo lex altera est) operatio aduersa-
tor non autem ipsum Dei odium, aliusve actus prauis,
vel secundum se, & intrinsecus, qui dicitur prauis, vel
altius circumstantiis in quibus prauis euadet, nec satis
adstantur, siue formalis, siue causalis operatio. Proba-
tur. Primo quia dictamina eiufmodi legis aetere & ratio-
nis recte non terminantur, feruntur, nisi ad potentes ita
actiua ex ratione dictamine, & ex electione, & liberta-
te operari in concreto denominatione actiua libera, ut
pac ex omnibus præcepit Decalog, que de iure na-
tute sunt. Diliges Deum & proximum: non peierabis: non
cidabis: non fornicaberis, &c. & in aliis iure positivo, que
ad potentes rationis dictamine pro libito vt, vel abu-
sui nullam diriguntur: nec, quoad vim coactiam, nec
quod directum: Vnde irrationalium coitus, homici-
dia, rapina prohibita non sunt, quo circa rectum ratio-
nis dictamen, siue diuinum, (quod lex aeterna est,) vel
creste rationis, quo actus prauos aetuerat, nequit ex
pare adhuc obiecti in actus ipsos secundum se, & enti-
tatem suam, vel solam, vel circumstantiam, in quibus pra-
te elecitur vestitam præcise ferri, abtrahendo ab acti-
ua libera potestate operari, ex qua actua libera deso-
minatione eos concretè operetur formaliter, vel alium
simpli denominatione faciat operari: quare diffinio illa
malitia physica obiecti à malitia impuritatis eo mo-
do, quo à nostro Ruiz explicatur locum non habet:

Nam his, quibus naturalis amititia adest, nec latæ leges
sunt, nec ad tempus sis, qui ad tempus dementia labo-
rare: quare nil obiectu adhuc, & physice ipsi, quæ
talibus, malum ex dementia accidenti operantur, ipsiue
rationis dictamine prohibitum: ac ideo, nec eis impu-
tatur ad culpam: quam dubio procul incurrerent, si illis
ea obiecta, & operationes ex parte obiecti prohibite ab-
folute forent.

6. Probat secundò, quia, si in actu prauo, siue de se,
siue ex aditabilitate circumstantiis est physica illa ob-
iectua malitia ratione recta aduersa, & sufficiens turpem
moraliter reddere eius physicam efficientiam, & opera-
tionem, & voluntatem eius, qua nec illam efficiens for-
maliter in se, Deum verbi gratia oderit, vel furetur, nec
caualiter alium culpabiliter Deum odifice, vel furari faciat: ergo nequit Deus ad actum prauum, simultaneum
adhuc concursum exhibere: Probat: quia, est à crea-
tura prauo pro libito operante determinetur ad concur-
sum, ac proinde actus illius prauo, propter à creatura
est, ac peccati creature causa concursum illo, comitante
solum minime sit: att' Dei operatio totum illum actum
prauum, & si parcialiter partialitate causa, actiue attin-
git productus, atque in esse absoluto ponit: quod autem
alter simus eriam apponat solum probat, alterum eriam
tunc peccare, non autem Deum cooperantem physice
non peccare, si operatio physica actus prauo physica illa
obiectua huius prauitatem & oppositionem cum recta ratio-
ne, est nulla inde denominatio actiua prauæ operantis
formaliter, vel caualiter inducatur, satis dehonestetur,
Dices: honestari potius concursum Dei partialiter, quia
illam ex fine satisfacienda muneri causa prima præbet,
Contra: quia, quod de se, & intrinsecus malum sit, vt
iuxta cuam hanc doctrinam physica, ac libera operatio
entitatis actus prauo, ex sola eius attingentia actiua mala
est, nullo quantumvis honesto fine adhibito honestari ita
potest, vt proflus, & abfolute à fideitate denudetur. Se-
cundo, ad munus causa prima simultaneum concursum
pertinere non posse ex tua hac doctrina argumentum
contendit. Dices: Deum concurrete simultaneè cum
creatura ad actum prauum proxime, vt naturale agens
subditum creatæ voluntatis arbitrio, vt diximus. Contra
quia saltem remota libertate libere concurreat, cum libere
decreatum applicatum sua omnipotentia conceperit:
quod satis ad imputabilitatem, & culpam est, vt patet in
sudente actum prauum, cuius determinatio libera proxi-
ma alterius voluntati relinquitur.

7. Dices: siuorem actus prauo eius intentione actum
prauum suadere: fecus Deum suam potentiam voluntati
creatae applicare, volentem ponius, vt ea ad actum prauum
non vrat vel abutatur eliciendam. Res nobis nunc non
est de excludendo Deo à causalitate mediata materialis
peccati creatura ad quam excusationem satis discriminis
Dei simultanei concurrentis volentisque ita concurrere
a suopeccati impio homine vel dæmonie ex intentione
diuina dieruntur assignari ostendimus supra: sed de libera
Dei cooperatione, physicoque eius influxu, & arringentia
actionis illius prauo physice ratione diuinæ, & humanæ ita
adfectus, siue formalis, siue causalis operatio. Proba-
tur. Primo quia dictamina eiufmodi legis aetere & ratio-
nis recte non terminantur, feruntur, nisi ad potentes ita
actiua ex ratione dictamine, & ex electione, & liberta-
te operari in concreto denominatione actiua libera, vt
pac ex omnibus præcepit Decalog, que de iure na-
tute sunt. Diliges Deum & proximum: non peierabis: non
cidabis: non fornicaberis, &c. & in aliis iure positivo, que
ad potentes rationis dictamine pro libito vt, vel abu-
sui nullam diriguntur: nec, quoad vim coactiam, nec
quod directum: Vnde irrationalium coitus, homici-
dia, rapina prohibita non sunt, quo circa rectum ratio-
nis dictamen, siue diuinum, (quod lex aeterna est,) vel
creste rationis, quo actus prauos aetuerat, nequit ex
pare adhuc obiecti in actus ipsos secundum se, & enti-
tatem suam, vel solam, vel circumstantiam, in quibus pra-
te elecitur vestitam præcise ferri, abtrahendo ab acti-
ua libera potestate operari, ex qua actua libera deso-
minatione eos concretè operetur formaliter, vel alium
simpli denominatione faciat operari: quare diffinio illa
malitia physica obiecti à malitia impuritatis eo mo-
do, quo à nostro Ruiz explicatur locum non habet:

denominatione